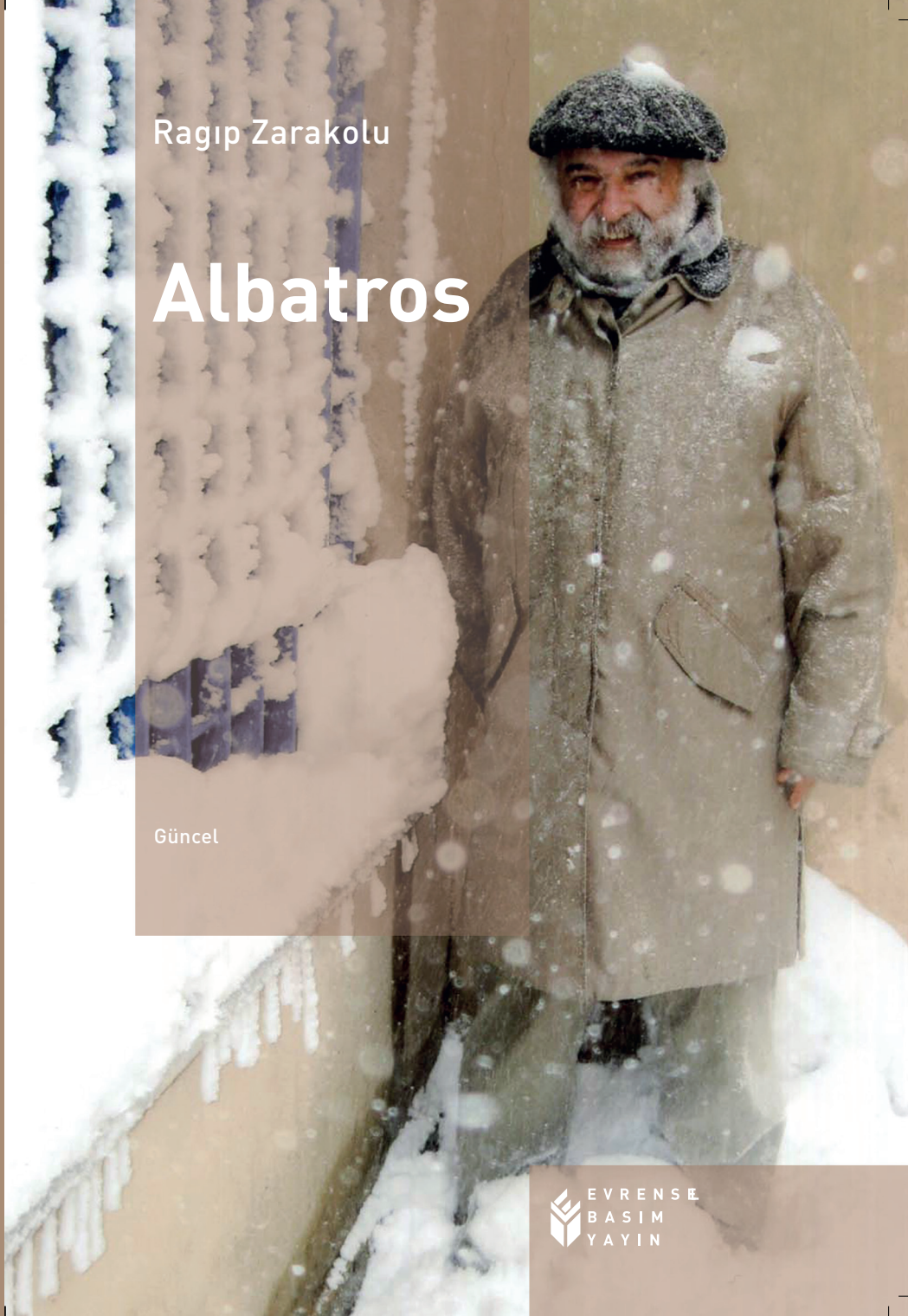
Ragıp Zarakolu

Albatros

Güncel

EVRENSEL
BASIM
YAYIN

EVRENSEL
BASIM YAYIN

Ragıp Zarakolu

ALBATROS

Güncel

DOĞA BASIN YAYIN
Dağıtım Ticaret Limited Şirketi
Tarlabaşı Blv. Kamerhatun Mah. Alhatun Sk. No: 25 Beyoğlu / İstanbul
T: 0212 255 25 46 F: 0212 255 25 87
www.evrenselbasim.com - info@evrenselbasim.com

Evrensel Basım Yayın **489**

Albatros: Ragıp Zarakolu

Derleyen: **Fatih Polat**

Genel Kapak Tasarım: **Savaş Çekiç**

Kapak Uygulama: **Devrim Koçlan**

ISBN **978-605-5315-10-8**

© Evrensel Basım Yayın **2012** - Sertifika No **11015**

Birinci Basım: Mart 2012

Baskı: Ezgi Matbaası **Sertifika No: 12142**
Sanayi Caddesi Altay Sokak No: 10 Çobançeşme - Yenibosna / İstanbul
T: 0212 452 23 02 - 654 94 18 - ezgimatbaa@mynet.com - www.ezgimatbaa.net

ALBATROS

İÇİNDEKİLER

Önsöz 13
Adaşım Ragıp Marks 17
Ragıp Duran 17
Yargılı İnfaz 20
Mihri Ağabey İçin 23
Aram Dikran'ı Hatırlarken 26
Şaban İçin 28
"Bir Vicdan Örneği:
Lice Kaymakamı Hüseyin Nesimi" 31
Ölümün Kalleşliği 33
Hey Gidi Karadeniz 36
Örtülü ya da Örtüsüz DGM'ye Son! 40
Kürtlerin ve Dostlarının Hasat Mevsimi 43
İliştirilmiş Gazetecilik Bitsin Artık 46
"Unutulan" Adam 49
Finans Kapitalin
Dini, İmanı ve Vicdanı Yoktur 52
95 Yıl Sonra 55

Metin'i Aramızdan Alan Ocak Ayını Hiç Sevmem 57
Bitmeyen Çifte Standartlar 60
Selam Olsun Direnenlere 64
Mülteci ve Göçmen Ülkesi Olmak 68
Anadolu'nun Vaha İnsanları 71
Kudüs Nereye Düşer, Amed Nereye? 75
Evrim'in Gölgesi Suya İnerken 78
Akil Adamları Mahkûm Etmenin Dayanılmaz Hafifliği 81
Andıç Tek Hedefe Yönelmedi 84
"Kıyım İyi De Soykırım mı Kötü?" 87
Saatin Tik Takları 90
Kızıl Afiş'in Ardındaki Şair: Manuşyan 93
Mamak'taki Kafes Türkiye'nin Başına Geçti 96
Dilin Şiddeti, Şiddetin Dili 99
Sessiz Çığlık 102
Kirli Eller 105
Açılım Trabzon'a Ulaşmadı 108
Sarkis Usta'yı Yitirdik 111
"Bizimkilere" Olursa Soykırım, "Ötekilere" Değil' 114
Cinayeti Herkes Gördü 117
Düşünce Polisi 120
O Gün 123
Anfel'den Halepçe 126
Darbeci General Beşir'e Sahip Çıkmak 129
İnatçı Bir İnsani Hukuk İhlali - 1 132
İnatçı Bir İnsani Hukuk İhlali - 2 135
Şairin Ölümü 138
Arjantin Mezarlarından Mardin Kuyularına 141
Kendi Kaderini Tayin Hakkını Engelleme Örneği Olarak
Ermeni Jenosidi - 1 145
Kendi Kaderini Tayin Hakkını Engelleme Örneği Olarak
Ermeni Jenosidi - 2 150
Yeni Sansürcülükte Tam Bir Suç Üstü 154
Boğaziçi'nin Donkişot'u 158

Meşruluk Krizi Zirvede 162
Hopa-Hakkari Gençlik Köprüsü 166
Zehiri Atmaya Başlayabilirdik 170
Kardeş Türküler 15 Yaşında 174
Bab-ı Hümayun'da Bir Romen Kemancıyı Dinlerken 178
Türkiye'nin Kalbi Kadıköy'de Çarptı 182
Tarihçiler Bu Düğümü Zor Çözer 185
İlk Gün 188
Nemesis 191
Kriminal Lobiler 195
Teotig'den Hrant Dink'e Düşüncenin Zaferi 199
Finduk Kabuklari 203
Tükenmiş Çareleri 207
Merkez Binanın Hayaletleri 210
Çifte Standartlar Silsilesi 213
Burada Yerimizde Kalacağız 216
Barışa Şans Tanıyın Efendiler 219
Terk Etmeyi Düşünenler, Terk Edenler 222
Basın Müzesi'nde Eksik Olan Gazeteciler 226
Ant ve Belge'nin Yıldönümü 229
Tarihle Yüzleşmeye Ödül 233
Basının Görevi Kin ve Nefreti Körüklemek mi? 236
Bilen Bilur 239
Türkiye'nin Ortak Sesinden Çağrı 243
Latin Amerika Kısır Döngüyü Kırarken 247
Mandela'dan Talabani'ye 251
Kelle Almak 254
Bosna Soykırımı Anmasından 257
Hrant'ın Davası 260
Bomba Patlatmak 263
Emil Ağabey'i Hatırlamak 267

AÇIN KAPIYI POLİS!
GÜM GÜM

Önsöz

Bir yazar ele alınırken, onun yazdıkları temel başvuru kaynağını oluşturur. Nasıl bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldiğinden, nasıl bir çocukluk geçirdiğine kadar bir dizi etken de bir yazarın dünyasını anlamak açısından fikir verici olabilir.

Söz konusu olan Ragıp Zarakolu gibi bir isim olduğunda ise, tüm bunlara bir de o yazarın eylemini eklemek gerekiyor. Çünkü gazeteci, yazar ve yayıncı Ragıp Zarakolu, aynı zamanda bir insan hakları savunucusu ve barış mücadelesi aktivistidir. Zarakolu'nun bu kitabı yayımlandığında cezaevinde oluşunu, bu iki özelliğinin, dönemin iktidarını rahatsız etmesinden bağımsız ele alamayız.

Ama şu da özellikle söylenmeli ki bugün onun yargılanmasına –ve daha önceki yargılanmalarına, cezaevinde kaldığı süreçlere– vesile olan özellikleri, aslında onun bütün hikayesidir. Bu son cümleyi biraz açabilmek için onun çocukluğuna kadar gitmek gerekiyor.

1948'de İstanbul'da Büyükada'da doğan Ragıp Zarakolu'nun çocukluk yılları, Ada'daki Rum ve Ermeni azınlığın üyeleriyle birlikte geçer. Babası da burada kaymakamdır.

Bu topraklarda inkâr ve soykırım politikaları karşısında alanlarda slogan olup çınlayan "Halkların kardeşliği" şiarı, Ragıp Zarakolu'nun kişiliğinin şekillenme sürecinin ilk yıllarından itibaren, serüvenini açıklayıcı niteliktedir. O, bu toprakların ezilen ve kırıma uğratılan halklarının acılarını yaşayarak büyür ve iliklerinde hisseder.

Örneğin Evrensel gazetesindeki köşesinde yayımlanan ve bu kitaptada yer alan bir yazısında şunları söyler: "7 yaşında idim.

Babam o zamanlar Balıkesir vali muavini idi. Yıllarca İstanbul'da kaymakamlık yapmıştı. Tarih 7 Eylül 1955. 'Buna nasıl izin verilir' diye söyleniyordu, annemle akşam yemeğinde oturduklarında."

"İstanbul yanıyor, İstanbul alevler içinde!"

Rum, Yahudi, Ermeni aile dostlarımız vardı. Onlar hakkında endişe besledikleri gibi, "onların yüzüne nasıl bakacağız" diye konuştuklarını da hatırlıyorum.

Haklıydılar; "amca", "hala", "dayday" diyeceğimiz bu insanlarla bir daha o eski sıcaklık yaşanmadı."

Zarakolu, gazetecilik ve yazarlık deneyimine 1968 yılında Ant ve Yeni Ufuklar dergilerinde başlar. Henüz 20 yaşında genç bir kalem olan Zarakolu, o süreçte, bu iki dergide de, 1968 gençlik başkaldırısını işler.

Ant, 1971 Darbesi'yle susturulur ve Zarakolu da hapis yatar.

Ragıp Zarakolu ve eşi, değerli yayıncı Ayşe Zarakolu, sonraki yıllarda Belge Yayınları'nı kurdular. Belge Yayınları Türkiye'de Kürtler, Ermeniler ve Rumları konu alan pek çok kitap yayımladı. Bu kitaplar bir taraftan Türkiye'nin gayri-resmi tarihinin fotoğrafını verirken, bir yandan da, bu ülkede bir "halklar kütüphanesi"nin oluşmasına ciddi katkı sağladı.

Milli Eğitim müfredatından başlayarak Türkiye'de resmi tarih anlayışı temelinde şekillendirilmiş kuşakların, bu ezberin dışına çıkarak bu toprakların gerçek tarihi ile tanışması ihtiyacını gidermek, hem buna uygun bir yayıncılık perspektifini hem de gelebilecek baskı ve davaları göze almayı gerektiriyordu. Belge Yayınevi buna soyunmakla çok önemli bir boşluğu doldurmaya çabalarken, bugüne kadar yayımladığı pek çok değerli eserle "Halkların kardeşliği" sloganının içinin doldurulmasına da ciddi düzeyde katkı yaptı. Halkların uğradığı acı ve kırımlardan haberdar olmadan, Türkiye'de kökleri derinlerde olan şoven etkilerden sıyrılmanın da kolay olamayacağı dikkate alındığında, Belge Yayınları'nın "halklar kütüphanesi"nin önemi daha iyi anlaşılacaktır.

Belge Yayınları'nın yayıncılık faaliyetleri ile Ragıp Zarakolu'nun Büyükada'da çocukluk döneminden başlayarak edindiği deneyimler arasındaki paralellik dikkate alındığında, Zarakolu'nun hayat hikayesindeki iç tutarlılık da daha net görülecektir.

Ragıp Zarakolu, sonraki yıllarda gazetecilik serüvenini de anlamlı bir düzlemde sürdürdü. Zarakolu, bedeller ödeyerek bugünlere gelmiş olan ve Türkiye'nin en fazla bedel ödemiş basın geleneği olan Kürt gazeteciliği içinde genel yayın yönetmenliği ve yazarlık yaptı.

Onun KCK davası kapsamına sokularak tutuklanması, bu tutarlı çizgisi ve dik duruşunun Türkiye standartları içindeki "ödülü" olarak da okunabilir.

Ragıp Zarakolu'nun, Türkiye'de emek ve demokrasi güçlerinin, bu ülkenin ezilen halklarına bir iktidar alternatifi oluşturmak üzere, ortak hareket etmeleri konusunda en fazla emek veren aydınlardan biri olduğunu da özellikle vurgulamak gerekiyor.

Zarakolu, barış ve insan hakları mücadelesi ile de pek çok ödüle değer görüldü.

Bu kitap, Ragıp Zarakolu'nun Evrensel Gazetesi'nde yer alan köşe yazılarından oluşuyor.

Şu günlerde Türkiye cezaevlerindeki tutuklu gazeteci sayısı 100'ü geçmiş bulunuyor ve Ragıp Zarakolu, bu gerçeğin sonucu olarak gündeme gelen Tutuklu Gazete'nin ikinci sayısına Kocaeli Kandıra 2 No'lu F Tipi Cezaevi'nden gönderdiği yazısında "Burada daha özgürüm!" demiş ve eklemişti: "İçeride olduğum için çok mutluyum, binlerce insan haksız yere tutuklanırken, dışarıda olmanın yükünü taşıyamazdım artık."

Zarakolu umuyorum ki, çok geçmeden cezaevinden çıkacak. Onunla birlikte içerideki tüm meslektaşlarımız ve dostlarımız da. Ve onun bu kitaptaki yazılarında acılarını, özlemlerini dile getirdiği halklar, onu "aklın ve vicdanın yazarı" olarak hep sahiplenecek. Onu hapsetmiş olanlar ise, yıllar sonra birçokları tarafından belki isim olarak dahi hatırlanmayacak.

Fatih Polat

ADAŞIM RAGIP MARKS

Ragıp Duran

Cezaevinde de olsa, bir devrimci, bir solcu, kısaca aklı fikri olan ve bunu insanlığın iyiliği için seferber edebilen herkes, gönlündeki ve bilincindeki ideali, bir şekilde, bir yerlerde gösterir, hatta sahneye çıkarır.

Bu aralar çok sayıda dostumuz, arkadaşımız cezaevlerinde. KCK diyorlar, Ergenekon diyorlar, Terörle Mücadele diyorlar… Ama herkes biliyor ki bizimkiler, boyun eğmedikleri için içerideler. Kimlik ve kişiliklerini bağımsız ve özgür kılmakta ısrar ettikleri için içerideler. İktidara boyun eğmedikleri için içerdeler. İdeallerinden vazgeçmedikleri için içerdeler. Öyle "Yetmez ama Evet" gibi saçmalıklara yüz vermedikleri için içerdeler. Hele gazeteci olanlar için her şey o kadar açık ki… Kürt haklarını savunmak yerine, siyasi iktidarın görüşlerini destekleseydiniz, çok satan gazetelerde köşe sahibi olurdunuz, televizyon kanalları sizi her programda ağırlardı. MİT'ti, özel yetkili savcıydı, bakandı vs size "Çok Özel Bilgiler", "Atlatma Haberler" sızdırırdı. Pennsylvania Mescidi'nin alavare dalaverelerini teşhir etmek yerine, cemaatlerin aslında birer sivil toplum kuruluşu olduğunu yazıp Türkçe Olimpiyatlarının reklamını yapsaydınız, dünyanın beş kıtasında sizi okul ziyaretlerine götürürlerdi. O cenahta matah bir şahsiyet sayılırdınız. Köşe sahibi olur, kitaplarınızın

reklamı yapılır, o cenahın televizyonlarında tartışma programları yapardınız.

Bütün bunları yapsaydınız, içeride olmazdınız ve adına iktidar denen cenahın maskotu filan olurdunuz ama bizden de ırak dururdunuz.

Ragıp Zarakolu'nun köşesine ilk kez yazma onuru/görevi, adaşlığın da katkısıyla bana verildi. Teşekkürler Fatih Polat. Teşekkürler Evrensel.

Bu adaşlığın bir öyküsü var:

Yıllar önce bir pazar sabahı, öğleye doğru, yeni uyanmışım, evde bir başınayım, kahvaltı edeceğim. Zırr telefon! Açtım:

- Ragıp Hocam günaydın!

- Günaydın…

- Hocam neredesiniz? Sizi bekliyoruz?

- Evdeyim. Nereden arıyorsunuz?

- Hocam söz vermiştiniz, CHP Gebze Gençlik Kolları, bizim panele gelecektiniz, panel birazdan başlıyor da…

- Kusura bakmayın dalmışım, siz başlayın, ben hemen yola çıkıyorum…

Aslında garipsedim. Çünkü hafızama çok güvenmediğim için bu tür etkinlikleri ve önemli her şeyi ajandama kaydederim. Ajandama baktım. Pazar bomboş. Çok da emin değilim kendimden ama "Allah Allah acaba yazmayı mı unutmuşum?" diye de düşündüm. O zamana kadar CHP ile ya da CHP Gençlik Kolları ile pek ilişkim de olmamış. Levent'te oturuyorum. Giyin, hazırlan, taa Gebze'ye gidene kadar zaten panel biter. Ne yapsam acaba? Hızla giyindim. Tam evden çıkacağım, yine telefon çaldı:

- Hocam ben CHP Gebze Gençlik Kollarından az önce aramıştım, Hocam kusura bakmayın sizi rahatsız ettik, bizim Ragıp Hoca, Ragıp Zarakolu, arkadaşlar yanlışlıkla sizi aramışlar. Ama müsaitseniz ne olur siz de gelin...

- Teşekkürler, ben de zaten kuşkulanmıştım çünkü size söz ver-

diğimi hatırlayamadım. Kusura bakmayın ben Levent'teyim, şimdi çıksam yola yetişemem zaten.

Derin bir ohh çektim. Pazar kahvaltısını hazırlamaya koyuldum.

En fazla bir hafta on gün sonra Zarakolu'ya rastladım.

- Gebze nasıl geçti?

- Ne Gebze'si?

- Gebze CHP Gençlik Kollarının paneli varmış, geç kalmışsın, yanlışlıkla senin yerine beni aradılar…

- Yaa çok ayıp oldu çocuklara, unutmuşum, gidemedim ben de!

Bizim Ragıp'ın unutkanlıkları meşhurmuş meğer. Kafasında bin bir sorun, bin bir dert olan tüm insanlar gibi, o da her şeyi kayıt altına almayınca panelleri ya da randevuları unuttuğu oluyormuş.

Özgür Gündem gazetesinin ilk kuruluş çalışmalarında da birlikte çalışmıştık. O zaman da, aynı alanlarda çalışan insanlar olarak, aynı ismi taşıdığımız için bizi karıştıranlar oluyordu. Bir keresinde adaşlıktan kaynaklanan yanlış anlamaları, olumsuzlukları gidermek için Ragıp'a takıldığımı hatırlıyorum:

- Abi, sen bu sakallı cemalin, derin bakışların ve filozof halinle Marks'a benziyorsun, bundan sonra sana "Marks Ragıp" diyelim.

Hoşuna gitti, hafif gülümsedi, önerimi benimsemiş görünüyordu, iltifatın altında kalmadığını gösterircesine de karşılık verdi:

- Tamam, ben Marks isem sen de bu kel kafanla Lenin'e benziyorsun, sen de "Lenin Ragıp" ol.

- Estağfurrullah abi…

Bizim Marks şimdi hapiste. Bir ihtimal, *Türkiye'de İç Savaş* başlıklı eseri üzerine çalışıyordur. Karl Marx 1883'te Londra'da ölmüştü. Hakikaten ölmüş müydü?

2 Ocak 2010

Not: Ragıp Zarakolu'nun KCK adı altında yürütülen operasyon kapsamında gözaltına alınıp tutuklanmasının ardından gazeteci, yazar ve aydınlar onun Evrensel gatesesindeki köşesini boş bırakmadılar. Onun yazı gününde "Nöbetçi Yazılar" başlığı altında her hafta bir kişi onun sütununda yazmaya başladı. Bu yazılardan ilkini de "Adaşım Ragıp Marks" başlığıyla, Ragıp Zarakolu'nun dostu ve adaşı Ragıp Duran yazdı.

YARGILI İNFAZ

İki tür infaz vardır: Yargılı infaz ve yargısız infaz.

Eskiden Türkiye yargısız infazlar ülkesiydi.

Solun 2. Dünya Savaşı sonrası yükselişe geçtiği 40'lı yıllarda, Sebahattin Ali'nin yargısız infaza kurban gittiği, Taylan'ın vurulduğu 1968 günlerinden bu yana, yargılı ve yargısız infaz paralel gitti.

Şimdi büyük ilerleme oldu, diyorlar.

Yargısız infaz azaldı hiç olmazsa, diyorlar.

Ölümü gösterip sıtmaya razı etmek gibi bir şey…

Yargısız infaza gerek yok, yargılı infaz o kadar iyi işliyor ki…

Delile, somut gerekçeye ne gerek.

Madem ki solcusun, Kürt'sün potansiyel suçlusun.

Yat o zaman da akıllan, diyorlar gençlere.

En basit gösteri hakkını kullandıkları için sadece.

Gerekirse tarihe karışmış Cephe ve Dev Yol gibi örgütleri de canlandırırız, diyorlar.

Nasıl olsa TMY gibi her yanı kesen harika bir alet var elimizde.

Ve Suzan Zengin yargılı infaza kurban gitti.

Yazdığı sayısız dilekçe ve talepler karşısında HUKUK'un kulakları sağır ve gözleri kördü.

Bildiği tek sözcük ise: Hayır!

Suzan bir an önce tercümelerine dönmek istiyordu. Olmadı. Ona yaşama fırsatı tanınmadı. Potansiyel ömrünün yarısı çalındı ondan.

Lanet olsun bu hakkı kendilerinde görenlere.

CEZAEVLERİNDEKİ SAĞLIK CİNAYETLERİNE, DOLAYLI İNFAZLARA SON! Diyorum.

Sizlerle ondan bana gelen son iletiyi paylaşmak istiyorum:

"Merhaba hocam,

Dünkü duruşmada yaptığım savunmayı istemiştiniz.

Savunmayı sözlü olarak yapmıştım. Yani elimde hazır metin yoktur. Savunmamı mahkeme tutanağından ve elimdeki notlardan aktarıyorum.

Öncelikle durumuma ilişkin kısa bir açıklama yapmak istiyorum. Çünkü daha önce ayrıntılı savunma yapmıştım ve bunun için tekrara girmek istemiyorum.

Ben gazeteci ve çevirmenim. Yasal bir gazetede gazetecilik ve çevirmenlik yaptığım günlerde evimden gözaltına alınarak tutuklandım. Yasa dışı örgüt üyesi olduğum iddia ediliyor. Daha önceki duruşmalarda verdiğim savunmamda, sunduğum somut delillerle ve dinlettiğim tanıklarla durumumu izah ettim. Benimle ilgili sonradan eklenen başka bir delil olmadığı için, bu konuda ek olarak söyleyeceğim bir şey yoktur.

Ancak ben burada bir başka önemli noktaya dikkat çekmek istiyorum. Görüldüğü gibi ben burada eylem vb. iddiaların olduğu bir dosyada, bu iddiaların yöneltildiği sanıklarla birlikte yargılanıyorum. Ne bu sanıklar beni tanıyor ne de ben onları... Bunun tersini gösteren herhangi bir bulgu, iddia vb. durum da yoktur. Ne dosyada ne de iddianamede, bu sanıklara yöneltilen eylem vb. iddialarla benim aramda bir bağlantı olduğuna dair de en küçük bir bulgu yoktur. Dolayısıyla ben bu dosyada neden yargılandığımı hâlâ anlayabilmiş değilim. Bu dava söz konusu eylem vb. iddialar üzerinden yürümektedir. Ancak bu iddialar bağlamında benimle ilgili herhangi bir bulgu ve iddia olmadığı için ben bu dosyada neden yargı-

landığımı anlayabilmiş değilim, bu konuda bir savunma da yapamıyorum.

Bunun içindir ki benim savcılık makamından talebim, benim hangi bulgudan, tespitten hareketle bu dosyaya dahil edildiğime bir açıklık getirmesidir. Mesela ben bu eylemde nasıl bir rol oynamışım? Eylemi mi örgütlemişim? Eyleme mi katılmışım? Örgüt üyesi olduğum iddia ediliyorsa, ben bu örgüt adına ne yapmışım? Görevim neymiş? Hangi pozisyondaymışım? Bu sanıklarla aramda nasıl bir örgütsel bağ varmış? Bunlara açıklık getirilmelidir. Buna açıklık getirilirse, ben de en azından kendimi burada savunabilirim. Aksi takdirde ben burada sadece bu davanın izleyicisi pozisyonunda kalmaktayım.

Bu talebimin yanı sıra, ben yaklaşık iki yıldır tutukluyum. Bu süre içinde hem ben hem de ailem mağdur edildik. Okula giden çocuğum var, onun dersleri olumsuz etkilendi.

Çok sayıda kronik sağlık sorunum var. Örneğin yüksek tansiyon, ülser, kemik erimesi vb. Bunlara yeni sağlık sorunları eklendi. Bu durum da ayrı bir mağduriyet yarattı.

Ben 14 yılı aşkın süredir aynı evde ikamet ediyorum. Ayrıca emekliyim. Yani bir yere kaçmak gibi bir durum söz konusu olamaz. Herkes bana istediği zaman ulaşabilir.

Delil karartma diye bir şey de mümkün değil, çünkü benimle ilgili sonradan eklenmiş olan bir delil vb. durum yoktur ve bu nedenle delil karartmam diye bir şey de söz konusu olamaz. Tüm bu durumlar dikkate alınarak tahliye edilmemi talep ediyorum. Ayrıca kararın yüzüme karşı okunmasını istiyorum."

18 Ekim 2011

MİHRİ AĞABEY İÇİN

Geçen hafta Mihri Ağabey'i de yolcu ettik. Türkiye solunun ilk "Dev-Genç"lisi.

1930'ların kriz yıllarında Amerika'da, eti kemiği ile gerçek proletarya ile temas içinde benimsemişti komünizmi. Türkiye Komünist Partisinden önce, Amerikan Komünist Partisinin üyesi olmuştu, pamuk tarlalarının kara derili işçileri ile tanışmıştı.

Tam bir enternasyonalistti o. İspanya İç Savaşına katılma istemi gerçekleşmedi; ama bu enternasyonalist görevi Yunan İç Savaşı sırasında gerçekleştirdi. "Rigas'ın Dediği" başlıklı gerilla anılarında bu deneyimini anlatırken aynı zamanda bizlerin Rigas'ı da tanımamızı sağladı. Rigas, Fransız Devriminden 7 yıl sonra Osmanlı coğrafyasına yönelik ilk anayasayı kaleme almıştı ve yoldaşları arasında Elenler yanında, Türkler, Bulgarlar Arnavutlar vb vardı.

II. Dünya Savaşı patlak verdiğinde Çin üzerinden dönmüştü Türkiye'ye, o coğrafya ile de bire bir tanışarak…

Alman faşizminin Türkiye'deki uzantılarına karşı aktif mücadeleye girmişti, o dönemin sosyalist gençliği ile birlikte.

Bir akademisyendi, Nazi Almanyası'ndan Türkiye'ye gelen Profesör Fritz Neumark'tı hocası. Kim bilir ne sohbetler etmişlerdi, Weimar Cumhuriyeti, anti-faşist mücadele üzerine.

Öncülük ettiği İleri Gençler Birliği, daha sonraki TİP'in kilit kadrolarını oluşturmuştur ve bence FKF'nin de Dev-Genç'in de İGD'nin de SGB'nin de öncüsü olmuştur bu yapılanma.

Süleymaniye Camii minareleri arasına çekilmiş olan, "Başbakan Saraçoğlu Faşisttir" mahyası, Türkiye'deki devlet faşizmine karşı en önemli sembolik eylemlerden biridir bence.

1960'lı yıllarda savunduğu MDD görüşü, aslında o dönemde uluslararası komünist hareketin de bir şablonu idi. O dönemin dünya koşullarında başarılı ve dünya komünist hareketi ile dostça ilişkileri olan, çiçeği burnunda Mısır, Cezayir devrimlerinin de bu görüşlerde etkisi olmuştu.

Kemalizm'in tarihinden de Sovyet dostu eski sayfalar gündeme gelmişti. Komintern'in o dönemdeki politikaları, Çin'de bile "ulusalcı" hareketlerle ittifakı öngörüyordu.

TKP de aslında resmi politika olarak çok farklı bir görüş savunmuyordu. 60'lı yıllarda ve MDD yerine, UDD kısaltmasını kullanıyordu, yani Ulusal Demokratik Devrim. Dr. Hikmet Kıvılcımlı da yine Komintern kökenli bu politikalara uzak değildi.

Dev-Genç, 1968 sonrası MDD'yi benimsedi, ama hemen ardından 1970 yılında önemli bir kopuş yaşandı, Latin Amerika ve Asya devrimlerinin etkisi ile. Gerilla savaşı ile bir halk ordusu yaratmaktı hedef artık.

Bu kopuş, Mihri Belli önderliğinde 1970 sonbaharında Ankara'da toplanan Sosyalist Kurultay sırasında yaşandı. Partileşmesi beklenen MDD dağıldı, silahlı mücadeleyi esas alan örgütlenmelerin ilk tohumları atıldı. Ama THKO ve Parti/Cephe ya da TKP-ML gibi yapılanmalar, daha ilk oluşum evrelerinde, devlet erki ile 1971 darbesi nedeniyle erken bir çatışma durumunda kalarak fiilen dağıtıldı.

Sonuç olarak ne MDD ne de TİP etrafında odaklanan legal sosyalist hareket yaklaşımı başarılı oldu. Sistemin zaten legal harekete bile tahammülü yoktu. Darbeden önce tasfiye edilen, anti demokratik seçim yasası ile TİP oldu. 1965'te büyük umutlar yaratan TİP'in parlametodaki üye sayısı iç çatışmaların da etkisi ile 15'ten 3'e düştü. Onun için Mihri'nin yaklaşımını bugünden bakıp yargılamak yanlış.

1971 darbesi ile tasfiye edilen sosyalist illegal ve legal örgütlenmelerin köklerinden ise kitleselleşmiş, ama parçalanmış yarı legal/yarı illegal dergi/dernek/parti çevreleri çıktı. Ama bu yapılanmalar kitleselleştiği halde, gerçek anlamda ne partileşti ne cepheleşti. Sağ partilerin MHP ile oluşturduğu Milliyetçi Cephe ise kitleselleşmiş sola karşı fiili bir iç savaşı başlattı.12 Eylül cuntası ise, 1971 yarım kalmış darbesinden dersler çıkararak, tam bir tasfiyeci toplum mühendisliğine girişti. Bu formata sadece Kürt Özgürlük Hareketi girmedi.

Mihri Belli bu dönemde iç savaşın hedeflerinden biri haline gelerek, suikaste uğradıysa da, militanca kendini savunarak hayatta kalmayı başardı.

1980 darbesi ile yeniden yeraltına indi. Ve 12 Eylül faşizmine karşı oluşturulan Direniş Cephesi içinde yer aldı: Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi (FKBDC). Bu Cephe kendini kanıtlasa öteki temel hareketlerin de buna katılacağına inanıyordum. Salvador'da olduğu gibi… DC dağılmasaydı [DY'nin çekilmesi ile], belki de 12 Eylül rejimi 30 yıl sürmeyecekti.

Ama bu cephenin en önemli katkısı, Kürt Özgürlük Hareketinin tecritten kurtulmasında bir başlangıç olması oldu.

Bu cephenin unsurlarının çoğu bu hareketi bugüne kadar desteklemeye devam ederek, diğer katılımlarla sosyalist kardeşlik duygularının güçlenmesine neden oldu. Bu gelenek, 2011 seçimlerinde legal alanla 1965'ten bu yana en önemli başarıya imzasını attı.

Bence Mihri Belli'nin bugün bize miras bıraktığı en önemli vasiyet bu.

23 Ağustos 2011

ARAM DİKRAN'I HATIRLARKEN

Ay dilbere qe menale
feqiye teyran edi kale
nexweseki pir be hale

Tu him guli, him rihan i
tu him derd i, him dermani
tu him derd i, him dermani
him hekim i him loqman i
weran ez im malim xerab

Feqiyê Teyran

Ankara Düşünceye Özgürlük Girişimi ne kadar güzel bir iş yaptı pazartesi günü. Ne yazık ki çok istediğim halde Aram Dikran'ı anma toplantısına katılamadım.

Toplantının onur konuğunun İsmail Beşikçi olması da çok anlamlı.

İkisinin ortak bir özelliği var.

Beşikçi, Kürt olmadığı halde Kürtlerin gayriresmi tarihini ve sosyolojisini kendine dert edinmişti.

Aram Dikran ise Kürt müziğini…

Onun çaldığı cümbüşü ve türkülerini unutmak mümkün mü?

Az mı Kürt, sürgüne onun müziği ile göğüs gerdi?

Ermeni Türkçe okuyan nice saz ustası, Kürtçeyi dillendiren nice dengbej vardır, şu Anadolu ve Kürdistan coğrafyasında…

Hele şu Sayat Nova, bilmediği, şakımadığı bölge dili yoktu galiba…

ADÖG'ün ekim ayına planladığı Aram Yoldaş'a Saygı Gecesi'ni kesinlikle kaçırmayacağım.

Araştırmacı Sait Çetinoğlu, Aram Dikran'ı şöyle tanımlıyor:

"Aram Dikran'ın sürgünde doğduğu Kamışlo'da yoğun bir Kürt nüfusu yaşamaktadır. İçinde yaşadığı toplumun duygularını kendi dilleriyle seslendirmesinden daha doğal bir şey olamaz. Kürtler, duygularına tercüman olan Aram'ı bu yüzden unutmazlar. Kaldı ki o dönemde Kürtçe şarkı söyleyenler yok denecek kadar azdır ve Kürtler, bir kulağını Yerevan radyosundaki Aram'ın nefesine vermiştir. Aram yoldaşın bir anlamda Kürt müziğinin öncüsü olduğunu da söyleyebiliriz. Ayrıca bir özgürlük savaşçısı olarak Kürt özgürlük hareketine de ilgisiz kalmamıştır."

Sait Çetinoğlu, Aram Dikran örneği yanında, bu coğrafyadaki sosyalist hareketlere öncü katılıma da dikkat çekiyor:

"Bu coğrafyanın 'sol'cuları dahi tarihlerini Mustafa Suphi'lerden başlatmakta, öncesindeki Ermeni, Yahudi ya da Rum sosyalistler yok sayılmaktadır. Örnek olarak 1908 grevlerinden ve bunların en önemlisi ve öncüsü şanlı 'Mütettibin Cemiyetinin' grevinden söz edilir, ama bu grevin öncüsü Palulu Ermeni sosyalist Karekin Gözigyan'dan söz edilmez. Karekin Gözigyan bu grevin öncülüğünü, 1915 Soykırımında ilk katledilenler arasında olmakla ödemiştir.

Türkiye devrimci harekete destek veren ve Ermenilerin 15-16 Haziran'ı olan 15 Haziran 1915'te Beyazıt Meydanında idam edilirken, Yaşasın Sosyalizm! diyerek can veren Ermeni sosyalistlerini şimdi kim hatırlamaktadır. Yakın tarihten örnek verirsek, Armenak Bakırcıyan/Orhan Bakır vb gibi Türkiye devrimci hareketine omuz veren Ermeni devrimcilerini kaç kişi hatırlamaktadır."

9 Ağustos 2011

ŞABAN İÇİN

Büyük gemiler de yok artık bayım
Büyük yelkenler de
Büyük kâğıtlar yakmak istiyor şimdi canım.
İşte az önce bir karabatak daldı suya
Bir süredir kayıp
Dünyayı yutmuş olarak çıksa da ortaya
Ölüm çok iri bir sözcük değil bayım.
Kasımpatları kadar acı kokuyorum biliyorum.
Ama siz sobada sucuklu yumurta pişirip yiyen
Yoksul bir aşkın güzelliğini bilir misiniz?
Bir gül, bir güle derdi ki görse
Yalan söylüyorum
Güller bu sıra hiç konuşmuyor bayım

Didem Madak

Ölüm meleği, hasadına erken başladı bu yıl. İbrahim Çeşmecioğlu, ardından Şaban Dayanan…

Ve genç bir şair, Didem Ozan… Çevremizde, alıp başını giden kanserden…

Hepsi 12 Eylül öncesi ve sonrasının çocukları…

Kimisi tutukluluk ile, DAL grupları ile, işkence ve zulüm ile çok küçük yaşta tanıştı.

Çocukluklarını ve gençliklerini doya doya yaşayamadan, arkadaş cenazelerinin yükü bindi omuzlarına, mahallelerde…

Ve bir yanıyla da hep çocuk kaldılar.

Kimi de soluk alınamayan bir yalan dünyasında büyüdü.

12 Eylül yargısının yüzlerce yıl hapis istediği Veli Yılmaz'ın kalbi, daha 40'larında duruverdi Kadıköy Meydanında, daha yeni kavuştuğu küçük kızının eli elindeyken.

Yargılı, yargısız infazlar yanında bir de böyle infazı var ülkede çöreklenmiş zulüm sisteminin.

Genç ölenler…

Anna Seghers'in deyimi ile "Hep Genç Kalanlar"…

Şaban, İHD kurulalı beri oraya emek verdi, bu kurumun proleteri olarak.

Orada büyüdü bir bakıma.

"Ablaları" ve "anneleri" arasında.

Daha 12'sinde Mersin'de işkence ile tanışmıştı.

Sizi hiç, Ortaokulda, sınıfın içinden alıp işkenceye götürdüler mi?

Şaban götürüldü.

Cenazenin kaldırılacağı gün, tarihin garip tecellisi, 1981'de onu sorgulayan işkence ekibinin sorumlusu Hanefi Avcı'nın suçlandığı bir iddianame açıklandı.

Acaba Avcı ne düşündü, Şaban'ın ölümünü duyunca?

Şaban, bir epilepsi nöbeti sırasında öldü.

Dostoyevski'nin hastalığı…

Derler ki idam mangasının önüne çıkarıldığı gün başlamış hastalığı büyük yazarın.

Epilepsinin önemli nedenlerinden biri, başa gelen ya da indirilen darbelerdir.

Bazen sizi döven anneniz babanızdır, bazen okulda öğretmeniniz, bazen eşinizdir, askerde ise komutanınız…

Ve elbette bir de sıradanlaşmış karakol dayakları…

Hele işkence zulmü…

12 yaşında, tabanca kabzası indirmişlerdi Şaban'ın kafasına, okulda göz altına alınır alınmaz.

Çocuk Şaban'dan mahalledeki arkadaşlarının, devrimci ağabeylerinin, ablalarının isimlerini istemişlerdi.

Vermemişti…

Sonra da kendini insan hakları mücadelesine adamıştı.

Faşistin teki, elinde tabanca, İstanbul İHD'yi bastığında, onu alt ettiği gibi, ağır cüssesi ile sırtına oturup çağrılan polis gelene kadar kıpırdamamıştı.

Evini kaç defa basıp tarumar ettiler, sayısını ben de bilmiyorum.

O, aynı zamanda yaşadığı dönemin bir tanığı idi kamerası ile.

"Ayşe Ablasına" az fotograf taşımamıştı, ilk 1 Mayıslardan, direnişlerden, grevlerden, yürüyüşlerden, kitaplara kapak yapsın diye…

Hep bir "Albüm"ü olsun isterdi.

Olmadı.

İyi, sevecen bir baba, iyi bir yaşam arkadaşı idi.

Bir yaşam daha çalındı aramızdan.

Faşizm adın kalleş olsun!

26 Temmuz 2011

"BİR VİCDAN ÖRNEĞİ: LİCE KAYMAKAMI HÜSEYİN NESİMİ"

Lice (Şirişa, Holuris'ten gelerek daha sonra İllirisis, İlice) geçmişten beri Kürtlerin Ermeniler ile birlikte yaşadığı kasabalardan biri. En büyük Kürt kenti olan Diyarbakır'ın bir kazası. 22 Ekim 1993 günü Diyarbakır Jandarma Bölge Komutanı Tuğgeneral Bahtiyar, Lice'de jitem tarafından öldürüldü. Daha sonra askeri birlikler kent içinde sivil hedeflere saldırdı. 22 Ekim 1993'teki olaylarda, resmi rakamlara göre, Diyarbakır'ın Lice ilçesinde yaşayan 15 sivil kurşunlanarak ya da yakılarak öldürüldü, onlarca kişi yaralandı. Ayrıca olaylarda 400 konut ile 250 işyeri de yakılıp yıkılarak kullanılmayacak derecede tahrip oldu. Ordu, basının, siyasetçilerin ve insan hakları örgütlerinin kentte inceleme yapmasına izin vermedi. AİHM Türkiye aleyhine ilk toplu dava özelliği taşıyan Lice olaylarında "dostane çözüme" ulaşıldı. Dava karar aşamasına gelmişken sürpriz bir girişimle dostane çözüm öneren Türkiye, 247 Liceli mağdura toplam 2 milyon 500 bin sterlin (4 trilyon 160 milyar lira) ödemeyi kabul etti. Bu rakam, Türkiye'ye verilen en yüksek para cezası oldu. 1991-96 yılları arasında oluşturulan ve başbakan Çiller tarafından doğrulanan "Kara Liste"de yer alan birçok Kürt iş adamı ve aydını, suikastler sonucunda öldürüldü. Bunlar arasında Liceli işadamı Behçet Cantürk de vardı. Cantürk'ün annesi Lice'de sağ kalmayı başaran Ermeni yetimlerinden biriydi.

Lice adını, bugün orada yaşayan Ermeni yurttaşların hayatını kurtarmaya çalışan ve bu uğurda yaşamını yitiren dürüst bir kaymakam nedeniyle hatırlıyoruz.

Kaymakam Hüseyin Nesimi kimdir:

1868 yılında Girit Hanya kazasının Kastel İçkale Tekkesi Şeyhi Fatinzade Ahmet Ata Efendi'nin oğlu olarak dünyaya geldi. Hanya İbtidaisi'nde ilk ve orta, Mekteb-i Sultani'de bir yıl ve Mülkiye'nin idadi kısmında 2 yıl okuduktan sonra lise öğrenimini tamamladı. Yüksek kısımdan mezuniyetinin ardından 4 Temmuz 1890'da Cemiyet-i Rusummiye Kalemi Kâtipliği'ne tayin edilerek devlet hizmetine girdi. 7 Temmuz 1885'te daha mülkiyede öğrenciyken İstanbul'dan Girit-Hanya'da Vakit gazetesindeki yazısıyla Giritli Müslümanları öğretime teşvik ettiği devlet kayıtlarına işlenmişti.

Buradan 1893'te Girit Vilayeti Muhasebe Kâtipliği'ne gönderildi. Aynı zamanda Hanya İdadisi muallimliğini de üstlendi. Bu arada Girit siyasi tarihinde önemli rol oynayan Muhibb-i İnsaniyet (Hümanistler) Cemiyeti'ni kurdu, genel sekreterliğini üzerine aldı. 1899'da Hanya Belediyesi Başkâtipliği'ne getirildi.

1901'de İstanbul'a gelerek II. Sultan Abdülhamid'e bir "ıslahat layihası" (REFORM projesi) verdi. Bunun üzerine Mülkiye öğrencisi iken bir gece mektepte çıkarılan ve saraya akseden bir olay sebebiyle kaldırılan "idare amiri olma hakkı" iade edildi. Ancak Ağustos 1901'de Palu (Elaziz) Kazası Kaymakamlığına sürgün edildi. 1902'de bu görevden istifa ederek ayrıldı ve İstanbul'a geldi. 2. Meşrutiyet'in ilanına kadar serbest çalıştı. Mayıs 1911'de Kiğı, Temmuz 1912'de Vilçetrin, Nisan 1913'te Premedi, aynı yıl Avlonya, Nisan 1914'te Savur, 13 Ocak 1915'te Lice kazaları kaymakamlıklarına atandı. Son kaymakamlık makamı olan Lice'de katledildi. Oğlu Abidin Nesimi'nin ifadesine göre, "...İttihat ve Terakki Partisi'nin politikasıyla bağdaşamadığından, faili bulunamayan bir Teşkilat-ı Mahsusa çetesinin taarruzuna uğrayarak 1915'te şehit edildi.

Abidin Nesimi'yi 1976 yılında Gözlem yayınları idarehanesinde tanımıştım. Babasının hümanist görüşüyle sosyalist düşünceleri bağdaştıran bir insandı ve Türkiye'nin kendine özgü yapısını Marksist açıdan ilk değerlendiren aydınlar arasındaydı.

19 Temmuz 2011

ÖLÜMÜN KALLEŞLİĞİ

O en ağır koşullar altında bile güler yüzü, insancıllığı ve her zaman "bir sıra neferi" ahlakı ve yük taşımaya hazır duruşu ile İbrahim Çeşmecioğlu'nun aramızdan ayrıldığına inanmak mümkün değil.

Demokrat gazetesi, 30 aydının ortaklığında, Maraş kıyımının 1. yıldönümünde, faşizme karşı direniş felsefesi ile çıkarılan bir gazeteydi ve gazetenin kadrosu ağırlıkla genç devrimcilerden oluşuyordu.

Ömrü sadece 9 ay süren ve 12 Eylül cuntasının daha ilk gününde kapatılan bu gazete, yaşanmakta olan iç savaşın en kritik son dönemine tanıklık etti, gelmekte olan cuntaya karşı direniş ruhunu ayakta tuttu.

12 Eylül sonrasında Emil Galip Sandalcı, Arslan Başer Kafaoğlu, Gülten Akın, Ahmet Yıldız, Rezzan Gönen, Engin Atasü gibi bir avuç cesur aydın bu gazetenin ve sahibi olan ortaklığın meşruiyetine sahip çıktı. Ve bu yapılanmayı terk edilmeyecek bir mevzi olarak savundu.

Bir avuç devrimci genç, omuz vermese, bu aydınların bu yükü taşıması elbette kolay olmayacaktı.

Bu gençlerden biri de İbrahim Çeşmecioğlu'ydu. Bir okul gibi olan bu yapılanmadan, birçokları, hareketin dağılması ve tasfiyeci anlayışların etkisi ile ayrılıp, kendi başarılı işletmelerini kurarken, onların bıraktığı boşluğu kapamak için, başarılı profesyonel bir grafiker yaşamı olmasına karşın, yokluğu tercih edip sorumluluk üstlendi İbrahim.

Koşup gelen Tanju Akad'ın fedakarlığını da unutmak mümkün değil.

Ne yazık ki Murat Çelikkan, Mustafa Sönmez, Emil Galip Sandalcı, Lissy Schmidt, Ayşen Gür gibi isimlerle Demokrat'ın yeniden çıkmasında, 1988 yılında son raddeye gelinmesine karşın, siyasal müdahale sonucu Demokrat'ı 80'li yılların ikinci yarısında çıkarmak mümkün olmadı. Bu arada aynı direnci, ekibin çıkardığı Türkiye Sorunları da tasfiyecilikten payını alacaktı.

Demokrat gazetesinin bıraktığı yapılanmanın hamallığı en sonunda İbrahim'e kalacaktı.

Demokrat çıkamadı belki, ama hiç olmazsa bu mirasın üzerinde, daha dar bir anlayışla da olsa, Demokrasi aylık dergisi filiz verdi.

Ama gündem yaratan günlük bir gazete potansiyelinden aylık bir dergiye düşmek hayli hazindi.

"BirGün" gazetesinin çıkması için daha 10 küsur yıl gerekecekti. Ve elbette bu gazetenin çıkışında İbrahim'in olmaması düşünülemezdi. Her günlük muhalif gazetenin çıkışı parlak olur. Daha sonra ekonomik zorlukların başlaması ile yük az sayıda kararlı, inançlı insanın üstüne kalır. Demokrat'ın bu evreye kadar gelecek ömrü olmadı, ama Evrensel'de olsun, Özgür Gündem'de olsun ve nihayet BirGün'de bunu gözledim. Ve yükler ağırlaştıkça ağırlaşır. Daha olanaklı görünen Taraf bile böylesi bir süreç yaşadı ve yaşamakta.

Benim için İbrahim, devrimci direnişteki devamlılığı temsil eden aktivitesi; hapis, sürgün ya da terk nedeniyle kesintiye uğramayan ender örneklerden biri idi.

Hiç yüksünmeden, hiç kariyerizm yapmadan, mütevazı ve onurlu bir duruşla kavgasını sürdürdü.

Ve bunu başarırken elbette yanında Kader gibi, yokluk dahil her şeyi paylaştığı bir can yoldaşı vardı.

Sevgili İbrahim, senin bu haksız, insanı isyan ettiren aramızdan alınışına isyan etmemek mümkün değil. Şimdi senin yokluğunda biraz daha eksiğiz.

BirGün camiasına başsağlığı diliyorum.

Sevgili Kader, senin onulmaz acını hissediyorum, paylaşmaya çalışıyorum.

İbrahim'i hep o sevecen, insani ve biraz da mahzun bakışı ile hatırlayacağım, tıpkı Recai gibi, tıpkı Balet gibi…

Hep genç kalacaksınız.

21 Haziran 2011

HEY GİDİ KARADENİZ

Kavala. Yunanistan'ın en proleter kentlerinden biri olan Kavala'dayım. Tam bir tütün kenti. Tütün antrepoları ve fabrikaları arasında dolaşıyorum. Halen açık olan sadece iki tütün fabrikası var, onlar da kentin dışında modern işletmeler. Binalar bana Topkapı Sarayı'nın yakınındaki Osmanlı parasının basıldığı Matba-ı Amireyi anımsatıyor. Aynı tarz tamamen, ya da Selanik Limanındaki antrepoları..

Selanik Film Şenliği halen bu binalarda yapılıyor.

Bizdeki Tophane antrepoları da Modern Sanat Müzesine dönüştürüldü. Çok da iyi oldu, Galataport postmodernizminden önce böyle olması. Yoksa kötü binalar zaten, deyip rant için çıkarlardı valla.

Kavala'daki tütün binaları da kültürel merkezlere dönüştürülecekmiş.

Osman Kavala, Tophane'deki tütün deposunu ne kadar hoş bir sergi ve konferans alanına dönüştürdü.

Gecen yıl Kavala Belediyesi Osman Kavala'yı fahri hemşehri ilan etti.

Bakalım bizim cepheden böylesi jestler ne zaman başlayacak?

10 yıl sonra, 20, 30, 40... kim bilir?

Dün gece, Kuzey ve Doğu Trakya göçmenlerinin yalın ayak ateş üzerinde yürüyüşünü izledim. Gayda ve kemençe eşliğinde…

Kimi elindeki ikonayı kaldırıyordu havaya, hem dans ediyor hem de söylüyorlardı...

Aile bu toplumların kutsalı ve tek sığınağı... Göç ve sürgün onu daha da güçlendirmiş. Sonra dört kuşaktan insanlar halka oluşturup halaya durdular, küçük kömür parçacıklarının korlarından oluşan yuvarlak alan etrafında. Trakya dolmenlerinde hayat 9 bin yıl önceye gidiyor.

Ve bu insanlar şimdi binlerce yıllık ritüellerini sürdürüyorlar.

Yerli halk olmak galiba böyle bir şey…

Ağaçlar altındaki panayır alıp beni çocukluğumun Beykoz çayırına ve de Beşiktaş'ın Ihlamur Çayırı'na götürdü.

Aynı kayık tarzı salıncaklar vardı çünkü.

Sonra üniversite yıllarında Saray'daki panayırda cambaz izleyişimi hatırladım Arolat ile..

Her taraf Türkiyeli dolu, 19 Mayıs tatilinden istifade…

Kavala sokaklarında her yanda Türkçe konuşuluyor.

Ve kimse, vatandaş Yunanca konuş, demiyor!

Garsonlar da çat pat Türkçe sipariş alıyor.

Karadenizliler için ise 19 Mayıs soykırım kurbanlarını anma günü…

Bir Türkiyeli sinirlenip benim konferansımın afişini yırtmış…

Türkiye demokrasi ihraç ediyor, diye şakalaşıyoruz, Pontoslu hemşehrilerimle…

Konuşmamda Merzifon Anadolu Koleji Türkçe Öğretmeni Zeki Efendi'yi anıyorum. Umarım bir gün eğitimcilerimiz de anar onu.

Çünkü çok ilginç, çok bilinir bir öyküsü var, daha sonra defalarca bizim de yaşadığımız.

Zeki Efendi, Amerikan Koleji'ndeki tek Türk öğretmen.

Bu nedenle, Kemalistler tehdit ediyor onu, bırak diyor. Bırakmayınca da hain ilan ediliyor.

Birkaç gün sonra da karanlık biçimde vuruluyor o zamanın derin devletince. Cinayetten sonra Anadolu Koleji basılıyor, silah

milah hiçbir şey çıkmıyor. Sadece bazı "sakıncalı" yayınlar, tarih, kültür ve kimlik üstüne ve birkaç Pontos haritası eski çağlardan…

Bunlar tek "suç" delili oluyor.

Bütün Amerikan Kolejleri gibi birçok kulüp var okulda, bu arada Pontos Kulübu, Futbol, Spor Kulübü de…

İstiklal Mahkemesi Pontos Kulübü başkanı ve beş yönetim kurulu üyesini tutukluyor.

Yapılan suçlamalar Yunan tarihi ve kültürünü öğretmek, otoriteye karşı gelmek, üye kaydetmek… Bu arada Zeki Bey'in ölümü de üzerlerine yıkılıyor.

Hain Zeki, bir günde şehit Zeki yapılıyor.

Okul Müdürü George White ise çok net: "Zeki Bey'i Türkler öldürdü. Öğrenci ve hocalarımız ise sadece düşüncelerinden dolayı idam edildi."

Ve İstiklal Mahkemesinde temyiz yoktu.

(Şimdi var da ne işe yarıyor diyebilirsiniz.)

Yani bir Amerikalıya mı inanacağız şimdi?

Cevap her zaman hazır!

O günlerde Türk memurlardan biri, "Bölgede artık Kali-mera, Para-luys" duyulmayacak buyurmuş...

Ermeni'yi hallettik sıra Rum'da!..

Zo'lari bitirdik, sıra lo'larda... olmuş sonra…

Ne kadar güncel bir öykü değil mi?

***

Bu arada Pontos, bölge adı, Karadeniz demek.

Ama Pontos hâlâ resmi tarihin en büyük tabularından.

Paşalarımız hâlâ uykularında Pontos kabusları görüyorlar.

Resmi tarih tehdit altında, diye yırtınıyorlar.

Nutuk, Kitab-ı Mukaddesleri sanki!

***

Karar: Kulüp Başkanı Kuyumcuoğlu Therlides - İDAM.
Yönetim Kurulu Üyesi Haralambos - İDAM
Diğer Üyeler: Yorgos, Anastas, Simon ve Pavlos - İDAM
İdam tarihi: İnanamayacaksınız ama, 12 Eylül 1921!

***

Not: Simon'un torunları halen Kavala'da yaşıyor...

24 Mayıs 2011

ÖRTÜLÜ YA DA ÖRTÜSÜZ DGM'YE SON!

İzmir. Barolarda başlayan "ulusalcı" dalga İzmir'de biraz olsun kırılmaya başladı. İzmir Barosu ve Türkiye Barolar Birliği tarafından ortaklaşa düzenlenen "Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri Olağanüstü Yargılamaların Olağanlaşmış Hali" konulu sempozyum, İzmir Adliyesi Konferans Salonunda gerçekleştirildi. Bu Sempozyum bence önemli bir tartışmayı başlattı. Umut ederiz bu tartışma, ayrımcı yargının sona ermesi sürecinin de başlangıcı olur.

Benim de konuşmacı olduğum, sempozyumun açılış konuşmasını yapan İzmir Barosu Başkanı Sema Pekdaş, sempozyumun ana konusunu oluşturan özel yetkili mahkemelerin önemine işaret ederek, "Avukatlar ve gazeteciler son zamanlarda özel yetkili mahkemelerin konusu oluyor. Bu iki meslek sahipleri, bu olağanüstü yargılamaların önemli konuları haline geldi" dedi. Sadece Kürtleri, "azınlıkları" ve sosyalistleri hedef aldığında, görülmeyen ya da görülmek istemeyen ciddi hak ihlalleri, eskinin "dokunulmazlarının" canını acıtmaya başlayınca konunun özü tartışılmaya başlandı.

Olağanüstü yargının işlevi, her zaman politik ve ideolojik olmuştur ve bundan en büyük zararı düşünce ve ifade özgürlüğü görmüştür. Dolayısıyla basın, yayınlama, okuma ve yazma özgürlükleri, daha önemlisi halkın bilgi edinme ve haber alma özgürlüğü ciddi kısıntılara uğramıştır.

Bu kısıtlamalar, kamuoyunun şartlandırılması ile, gerginlikleri arttırma ve kin ve nefret ortamının güçlenmesi, kutupsallaşma ve hatta linç kültürü gibi olguların güçlenmesine de neden olmuştur.

Bu ülkede olağanüstü yargı bitmek bilmiyor. Özgürlük sadece "benim" özgürlüğüm, "ötekinin" ise susturulması, hatta cezalandırılması anlamına geliyor.

TMY, sözde "terörle" mücadele için, her türlü abartılı yetkiyi vermesine karşın, bu ülkede devlet terörünün kaynağına asla yönelmemiştir.

TMY, "terörizmle mücadele" bahanesi ile, ifade ve basın özgürlüğünün engellenmesi, "öteki" kimliklerin bastırılması ve cezalandırılması için kullanılmıştır.

TMY'nin verdiği olanaklar suistimal edilerek, yani kötüye kullanılarak, yargılama bir hesaplaşma aracına, Ergenekon soruşturması ile devlet terörünü dikine soruşturmak yerine, enine yaygınlaştırılmış, tali ilişkilerin, bölüşülen istemlerin ya da düşüncelerin, ya da belli bir gruba aidiyetin cezalandırılmasına dönüştürülmüştür.

Böylece Ergenekon denen gizli devlet yapılanmasının ortaya çıkarılması engellenmiş ve asıl devlet terörü sorumlularının birkaç yıl içinde serbest bırakılmasının önü açılmıştır.

Bütün bu dehşet verici hak ihlallerinin, korkunç bir "suç işleme özgürlüğünün" milli güvenlik doktrininden, onun gizli anayasasından ve konseyinden kaynaklandığı, siyasal iktidarların bu yapıyı bahane etme hakkı olmadığı gözardı edilmiştir.

Siyasi irade, sıkıştı mı, "devlet" gerektiğinde, "teröristlerle" de görüşme yapar derken, artık daha açık konuşmaya başlamış, "siyasi irade karar verdiğinde devlet görüşür" deme noktasına gelmiştir. O zaman artık bir "bahane" de kalmamıştır.

12 Eylül rejiminin getirdiği diktatoryal olanaklardan, 1983 seçimlerinden bu yana her siyasal iktidar, her ne kadar "demokratikleşmeden" söz edilse de sonuna kadar yararlanmaktan imtina etmemiştir. Ve bu AKP iktidarı için de geçerlidir. Seçim barajının devamında ısrar, AKP'nin ne kadar "samimi" olduğunun en önemli kanıtlarından biri haline gelmiştir.

Olağanüstü yargının sağladığı olanaklar ile, "sıra bizde" mantığıyla gerçek suçun kaynağına gitmek yerine, ideolojik hesaplaşma tercih edilmiş, böylece yeni mağduriyetler yaratılarak, gelecekte bu mantıkla yapılacak hesaplaşmanın önü açılmıştır.

İttihatçı kamp ile İtilafçı kamp arasında ki kavga yüz yıldır bitmek bilmiyor, farklı kisveler altında olsa bile. Türkiye bu iki akımın kavgasına mahkûm değil. Bunun bitmesi için de bir dostun deyişi ile "iştirakçi" (sosyalist) bir müdahale gerekiyor.

Hürriyet, "mağdur'un 'zalimlik" sırasının gelmesi değildir.

Divan-ı Örfili, İstiklal Mahkemeli, Yüksek Adalet Divanlı, Sıkıyönetim Mahkemeli, Devlet Güvenlik Mahkemeli, Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemeli "olağanüstü yargının" yüz yıllık saltanatı, ve bunun değişen iktidar erklerine hizmeti artık bitmeli.

Adalete artık herkesin ihtiyacı var.

Ve bu asla "cezasızlık", devlet adına "suç işleme" özgürlüğü anlamına gelemez ve gelmemelidir.

19 Nisan 2011

KÜRTLERİN VE DOSTLARININ HASAT MEVSİMİ

Son dönemde Kürt basını ve yazarlarına ve dostlarına yönelik giyotin yeniden hızlandı. Peş peşe mahkûmiyetler yağmaya başladı. Ve yine bir dayanışma ve destekten bahsetmek çok zor. Tarife de belli oldu: 1 yıl 3 ay hapis, 16 bin 666 TL para cezası.

Savcılar arada bir beraat istese bile, özel yetkili mahkemeler aynı tarifeyi uygulamaya devam ediyor. Zaten Ferhat Tunç'unki gibi beraat kararları da Yargıtay'dan "Karar bozula, tez mahkûm edile!" talimatı ile geri dönüyor.

Yargıtay, geçen hafta yine Yargıtaylığını yaptı ve "1.5 milyon Ermeni'yi ve 30 bin Kürt'ü katlettik" dedi diye, Nobel Ödülü sahibi tek Türk'ü, Orhan Pamuk'u, "Türklüğe hakaretten" mahkûm ettirdi. Helal olsun Reforme Yargıtay'a, ne müstahkem mevki imiş ama! Majino hattı gibi!

Pınar Selek, Hrant Dink gibi Orhan Pamuk'a da kafayı takmış birileri var…

Bence hukukçuluğu bırakıp dağa çıksalar, terör meselesini bir günde bitirirler, "Kağıttan olmayan kaplanlar" olarak (Prof.Dr. Anayasa Hukukçusu Süheyl Batum'a selam!) Bence kendilerini ziyan ediyorlar, dosya yığılı odalarda. "Vatan kurtaran Şvayk" olmak varken…

Düşünceleri kitap olarak, gazetede röportaj olarak ya da bir hukuk dergisinde makale olarak yayımlamış olmak da sonucu değiştirmiyor.

Evet, tarife belli, devletin söylemiyle yazmayıp, onları aşağılayıp, hakaret etmeden Kürt sorununu sansürsüz tartışırsanız hemen yukarıdaki tarifeye hazır olun! Anlaşılmayan bir dilde yayınlansalar bile…

Mahkeme Başkanı Şeref Akçay'ın beraat kararı verilmesi gerektiği yönünde karşıt oyuna karşın, İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi, Çağımızda Hukuk ve Toplum dergisinde yayımlanan, "Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı ve Kürtler" başlıklı yazısında, "terör örgütü propagandası yaptığı" iddiasıyla, İsmail Beşikçi'ye 1 yıl 3 ay hapis, Avukat Zeylan Şimşek'e de 16 bin 660 TL para cezası verdi. "Kararlı bir duruş" sergiledi, "bölücülüğe karşı!"

İsmail Beşikçi'nin, geçen hafta mahkûm olmasının hemen ardından, Kürt Yayıncı Peri Yayınları Editörü Ahmet Önal Kürtçe olarak yayımladığı *Kurtelekolinek Di Derheqa Diroka Kurd û Kurdistanê De* adlı kitaptan dolayı bir yıl üç ay hapis cezasına mahkûm oldu. TYB Yayınlama Özgürlüğü Ödülü de almış olan Ahmet Önal davalarına, yalnız başına girer ve çıkar. "Düşünce Özgürlüğü sosyetesi" bu tür davalarla pek ilgilenmez. Ve bu mahkûmiyet de "basında" kendine yer bulamadı.

Ahmet Önal şöyle diyor: "1997'den bugüne 29 kitap davasından yargılandım. 16 bin TL para cezası ödedim, dört ay hapis yattım. 420 günüm mahkemelerde geçti. Hâlâ Türkçe yayımladığım kitaplar nedeniyle devam eden davalarım var. Ancak 'anlaşılmayan dil' dedikleri Kürtçe kitap hakkında bir değil, birden fazla dava açtılar. Bir yıl üç aylık ceza ile yetinmemiş olacaklar ki bir de Kadıköy 2. Asliye Ceza Mahkemesinde hakkımda açılmış bir dava daha var ve ne olacağını sonra göreceğiz!"

Öte yandan Barış Meclisi sözcüsü Hakan Tahmaz da aynı gün, 24 Mart'ta, İstanbul 10. Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemesinde, BirGün gazetesinde yayımlanan PKK lideri Murat Karayılan ile yaptığı röportajdan dolayı, 10 ay hapis cezası aldı. Gazetenin sorumlu yazı işleri müdürü İbrahim Çeşmecioğlu da 16 bin 660 TL para cezası aldı. Savcının beraat talep etmesine karşın…

Bu arada, Genç Kürt Yazarı N. Mehmet Güler'den bir ileti aldım:

"Merhaba, 2008 Eylül ayında *Ölümden Zor Kararlar* isimli romanım yasaklandı. Hakkımda, İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesince dava açıldı. Yargılandık, savcı beraat talep ettiği halde, yeni savcıyla yeni bir mütalaa hazırlandı ve roman karakterleri sakıncalı bulunarak, mahkûmiyet kararı verildi. 1 yıl üç ay hapis cezasına çarptırıldım. Dosya temyizde, her an onanabilir.

2010 Mayıs ayında çıkan ikinci kitabım *KCK Dosyası/Küresel Devlet Devletsiz Kürtler* de yasaklandı. Savcı mütalaasında ısrarla beraat istediği halde, ceza aldık: 1 yıl üç ay ve 16 bin 666 TL. para cezası… Uluslararası PEN ve Uluslararası Yayıncılar Birliği IPA davaları yakından izledi, uyarılar ve kınamalar yayımladı, bu kararlar nedeniyle… Uluslararası PEN 'Acil Eylem Çağrısı' yaptı. Ama ülkemde suskunluk sürüyor. Tepkiler için hapishaneye girmem mi gerekecek!"

29 Mart 2011

İLİŞTİRİLMİŞ GAZETECİLİK BİTSİN ARTIK

"Embedded journalism" deyimi, 2003 yılında Irak işgalinden sonra türeyen bir deyim… "İlişkilendirilmiş", "içine yatırılmış", "yüklenmiş", "içine gömülmüş" diye de çevrilebilir. Bu tür gazetecilik, gerçek gazetecilik sayılmıyor basın etiğine göre. Silahlı çatışmalarda, askeri birliklerle koordine muhabirlerin çalışmasını tanımlamak için kullanılıyor. Irak Savaşı başladığında tam 775 muhabir ve fotoğrafçı, ordu ile sözleşme imzalayıp, onların koyduğu tehditleri kabul ederek, savaş bölgesine ulaştı ve Amerikan ordusunun istediği gibi gazetecilik yaptı.

Türkiye'de bu tür gazeteciliği niteleyen bir deyim, daha 90'larda adaşım Duran tarafından türetilmişti. "İletişim" deyiminin babası nasıl Murat Belge ise, "Apoletli Medya" deyiminin babası da Ragıp Duran'dır. Bunun bedelini de zindana atılarak ödemiştir.

Onun aynı isimli kitabının kapağını hazırlarken, Genelkurmay tarafından bölgeye götürülen "genel yayın yönetmenlerinin", "köşe yazarlarının" fotoğraflarının arabanı kullanmıştım, bir kabartma havası vererek. Bir utanç anıtı olsun diye.

Her "Türk" gibi, onlar da analarından asker doğmuş gibiydiler, hevesle giydikleri parkaları ile.

Zaten her darbede, her darbe girişiminde "hazır ola" geçmemiş, gereğini yapmamışlar mıydı?

Zaten 1925 Takrir-i Sükun kanunundan, o tarihte yayın yönetmenleri Diyarbakır İstiklal Mahkemesine gönderile beri, her kritik anda, medyamız hazıroldaydı. Ama şimdi işler biraz karıştı, kafalar da…

Şimdi, "apoletli" yanında, "apoletsiz" medyamız da var Allah'a şükür!

Ama "embedded" olma durumu, yani servis edilenleri "haber" yapma olayı devam ediyor, her iki erk odağı arasında. Ama arada, olan gazeteciliğe oluyor.

Basın nasıl bir yandan büyük sermaye tarafından kirletildi ise, öte yandan da erk odakları tarafından kirletildi.

Artık kökü basından gelen Simaviler gibi, Karacanlar gibi, Bilginler gibi, Nadiler gibi basın sermayesi de kalmadı medyada.

12 Eylül aynı zamanda basında tekelleşmenin simgesidir. Bir devlet müteahhitine en büyük iki gazetenin teslim edilmesi operasyonudur. Abdi İpekçi suikasti, aslında basın sermayesinin, "kuğunun son dansı " gibi silinmesinin öyküsüdür. Kara Kuğu her şeye egemen olmuştur. [Natalie Portman'ın harika performansını hatırlayarak.] Militarizm, Adliye, Medya ve YÖK "Kutsal İttifakının" 12 Eylül sürecinin en kalıcı ürünü olmuştur, 30 yıldır devam ediyor. Şimdi böylesi rahat iktidar olanağını kim istemez?

Peki, "apoletli" medyanın alternatifi "apoletsiz" medya mı? Hayır. Doğrudan medyanın ortadan kalkmasıdır bence. Apoletinin sökülmesi, onu ancak sistemin "milisi" olması olacaksa, sorun yine devam edecektir.

Ne askere ne polise ne sermayeye "iliştirilmiş" bir basın istiyoruz.

Artık bıktık karşılıklı komplo teorileri dinlemekten.

Artık bıktık, insanların soy izini süren ırkçılıktan, anti-semitizmden, örtülü-örtüsüz Kürt düşmanlığından, soykırım inkarcılığından.

Artık bıktık, devletin bu ya da şu servisi ile bağlantılı döktürmeleri, gazetecilik saymaktan.

Artık bıktık, "araştırmacı-gazetecilerden", karşılıklı bel altı vurmalardan, insan onuruna yönelik linç kampanyalarından, özel hayatlara tecavüz edilmesinden.

Bazen eski günahkarlar gibi itiraflarda bulunuyorlar, erkin dışında kalınca, aman diliyorlar yeni erk sahiplerinden.

Medyanın her yanından kirlilik akıyor.

Yıllardır gazeteci sayılmayan, yüzlerce yıl hapsi istenen sosyalist ve Kürt basın mensuplarının gazeteci kabul edilmeleri için, illa bazı "iliştirilmiş" gazetecilere dokunulması mı gerekecekti?

Medya aristokrasisi; Welat editörü Vedat Kurşun yüz yıllık cezalar alırken neredeydiniz?

Bandrol verilmeyen, sonra bandol almadı diye hapsedilen Aram Yayınları editörü Bedri Adanır ile acaba hanginiz ilgilendi?

Onlar "Kürt" olduğu için onlara yapılan, "olağan"dı değil mi?

Peşinize takılmış İP'lilerden kurtulmak için, İstiklal Caddesi'nde koşturmanız sadece trajikti.

Fatih Çekirge, dün köşesinde "adını bilmediğim bir çevirmen de içerdeymiş 10 aydır" diyor. Bay Çekirge, zahmet edip Google'a baksan, onun adının Suzan Zengin olduğunu ve 1,5 yıldır haksız yere hapiste tutulduğunu iki saniyede öğrenirdin!

8 Mart 2011

"UNUTULAN" ADAM

Sarkis Hatspanıan da siyasal düşüncelerinden dolayı cezaevinde olan bir yazar. O da Erivan'da mahpus. Son ziyaretimde onunla sesli de olsa konuşma olanağı buldum. Uzun uzun sohbet ettik, sosyalizmi öğrendiği ilk ustası babasını andık.

Bu arada ondan aldığım mektupta, 12 Eylül idamlarından konuşulurken atlanan bir ismi, hepimizin bir ayıbı olarak anmak istiyorum: Levon Ekmekçiyan. Neyse ki Sarkis Çerkezyan *Bu Dünya Hepimize Yeter* adlı kitabında ondan bahsetmişti.

Şöyle diyor Hatspanyan: "2010 Ekim başında bir kitap fuarı sırasında bana, Belge Yayınları'nca yayınlammış epey kitap ulaştırılma nezaketinde bulunuldu. Eh politik tutukluya da mahpushanede ne gerek KİTAP tabii ve ben de bilgi susuzluğumu giderebilmek için, nice uykusuz geceler ağartmakla bana ulaşan tüm kitapları birkaç hafta içerisinde birbiri ardına devirdim gitti işte! Tüm kitaplar benim de bizzat yaşamış olduğum pek hareketli 1970'li yıllarla, 12 Eylül 1980 sonrası dönemi anlatan yaşam ve anıları içeren nitelikte olup, bazılarında inançları uğruna düğüne gider gibi ölümü kucaklamış ve doğduğum şehirde şahsen tanımış olduğum Ali Aktaş, Veysel Güney gibi yiğit insanlarla yeniden buluşup, unutulmaz anıları önünde saygıyla eğilme olanağını da yarattılar...

Onlarca kitaptan biri *O ŞAFAĞIN ATLILARI - 12 Eylül İdamları* başlıklı olup yazarı, Dersim'in eski bir Ermeni köyünde doğduğunu öğrendiğim, şu sıralarda Adıyaman kökenli olan Ahmet Kaya belge-

seli hazırlayan sayın Hayri Argav'ın kalemine ait cümlelerle "Kitap, 12 Eylül faşizmi ve onun devamındaki süreçte gerçekleşen siyasi idamları anlatmaktadır. 12 Eylül askeri faşizm yıllarında ve 24 Ekim 1984 yılında ANAP hükümeti döneminde toplam 49 kişi idam edildi. Bu yıllar arasında idam edilenlerin 17'sini sol, 9'unu sağ, geri kalanlarını ise adli suçlular oluşturuyordu" diye yazılıydı. Sayın Argav değerli çalışmasını, gerçekleştirilen en son idamdan da tam 1O yıl sonra, yani 1994 Aralık ayında tamamlamış olduğu halde sanki bir "hafıza-i beşer" kaybına uğramış olmalı ki, söz konusu dönemdeki idamların gerçekte 49 değil, 50 insanın canına kıyılmış olunan bir tarih kesitine istisna ettiğini 443 sayfalık kitabında, anlaşılmaz bir şekilde görmezden gelmişti. O kitabın ne önsöz ne sonsöz ve ne de salt sayısal, istatistik bilgilendirme bölümünde bile "unuttuğu" idam edilmiş tek insanoğlu Levon Ekmekçiyan adlı bir Ermeniydi. O, ne sol ne sağ görüşlüler ve hatta ne de adli suçlular diye adlandırılanların listesine bile alınmayacak kadar "unutulmuştu"!

***

Ben, Ermenilerin söz konusu kesime ait olanlarca hep ama hep "unutulmuş" konumda oluşları, gölgede bırakılışları, hasır altı edilme hallerinin, onlara bu davranışı uygun bulanların "bilinçaltı" hanesindeki İttihatçı-Kemalist ulusçuluğun yattığı kanaatindeyim.

***

Bu bağlamda, 1915 Haziran'ında Beyazıt Meydanı'nda 20 Ermeni devrimci için kurulmuş darağaçlarından tam 68 yıl sonra, 29 Ocak 1983 günü Ankara'da, yine darağacında idam edilerek öldürülen "son" Ermeni Mohikan'ı Levon Ekmekçiyan hakkında "unutulanları" kamuya ulaştırmayı, onunla Sosyal-Demokrat Hınçak Partisi üyesi yiğit 20'ler arasında, 68 yıllık bir zaman dilimi dışında, amaç, mücadele ve yazgı açısından hiçbir farkın bulunmadığının, "Ahmet ve Şoreş yoldaşlar" için öğrenilmesi gereken bir sözlü tarih dersi olduğunu sanıyor, önemli buluyorum. Yoldaş da, aynı yolun yolcusu anlamını taşıdığına göre, yol hakkında konuşmanın da tam zamanı olduğunu düşünüyorum.

***

Ekmekçiyan ve arkadaşları tarafından Ankara'da gerçekleştirilmesi planlanan askeri eylemin sadece tek bir hedefi vardı ve bu hedef askeri faşist cuntanın o dönemde kukla başbakanı, kendisi de TC ordusunun emekli generallerinden biri olan Bülent Ulusu'dan başkası değildi.

***

Ağır yaralı olarak esir düşen Levon Ekmekçiyan, "TC"nin eline canlı geçen kendi hareketinin ilk ve son eylemcisiydi. Ekmekçiyan, bu geleneğin sadık mirasçılarından olduğunu, "ölmek var, dönmek yok" kararlılığıyla Ankara'ya geldiği an zaten layıkıyla ispat etmiş ve ölüme "hoş geldin, sefa geldin" diyebilme yürekliliğini göstermişti göstermesine de o gün, kader namert kurşunların öylesi bir yiğide layık olanı yapmaya gücünün yetmediğini tarihe not düşmüştü.

***

Bazen "keşke BELGE Yayınları, yayınladığı yüzlerce kitaplarla zenginleştirdiği dünyamızı, şimdiye kadar sadece "T.C." tarafından yayılmış efsaneyle "tanınan" Ekmekçiyan ve hareketi hakkında güvenilir, doğru bilgiler barındıran bir kitabın Türkçe yayınlanmasıyla aydınlatmayı da başarsa ne kadar iyi olurdu, diye düşünüyorum.

Sarkis HATSPANIAN

"Vardaşen Mahpushanesi,

ERMENİSTAN"

1 Mart 2011

FİNANS KAPİTALİN DİNİ, İMANI VE VİCDANI YOKTUR

Türkiye resmi tarihinin, üstünü örttüğü konulardan biri de Alman emperyalizmi ile kurulan karanlık ilişkilerdir. Demokratik Alman Cumhuriyetinin iyi tarihçilerinden biri olan Lothar Rathman'ın *Berlin-Bağdat* adlı kitabını 1975 yılında bu nedenle tercüme etmiştim. Bir süre sonra çiçeği burnunda bir tarihçi olan İlber Ortaylı da bu konuyu ele alacaktı. 1982 yılında kitabın ikinci baskısına Rosa Luxemburg'un Alman emperyalizmi ve Osmanlı İmparatorluğuna yönelik politikasını ve Ermeni sorununu konu alan makalelerini de eklemiştim.

Başımız zaten sıkı yönetim ile dertte olduğu için Ermeni sözcüğünü Gregoryen olarak geçirmek zorunda kalmıştım. Hakikaten de sansürcüler fark etmemişti.

Şu sıralarda, tarihi Deutsche Bank telaşta. Çünkü Ermeni toplumu bu banka hakkında dava açmış vaziyette birkaç yıldır. Deutsce Bank kendini savunmak için, daha önce Ermeni soykırımı konusunda çalışan bir Alman tarihçiyi de transfer etmeyi başardı.

Bu da nasıl bir panik içinde olduklarının göstergesi.

Ve de "bilim"in bazen kendi ülkesi söz konusu olunca nasıl saf değiştirdiğinin de.

1915 Ermeni tehciri sırasında el konan kaynakların bir bölümü İttihatçılarca bu bankaya yatırılmıştı.

Savaş bitiminde bir Alman zırhlısı tarafından kaçırılan Alman emperyalizmi işbirlikçisi İttihatçılar, bu bankanın koruduğu fonlarla Avrupa, Rusya ve Kafkasya'da yeniden örgütlenme, Türkiye'de yeraltındaki kadrolarını besleme olanağı bulmuşlardı.

Kısacası Alman emperyalizminin hamiliği savaş sonrası yıllarda da devam etmişti. Bir kısmı Kemalist sisteme entegre olan İttihatçı kadrolar, Nazi Almanyası'nın yükselişini de coşku ile karşılayacaklardı. Karanlık ilişki koridorları yeniden devreye sokulacaktı.

Bu arada Alman sigorta şirketleri de telaşta, Fransız-Amerikan sigorta şirketleri gibi. 1915 soykırımını fırsat bilen her kamptan kapitalist şirketler, müşterilerinin ailelerine ödemeleri gereken tazminatların üstüne bir güzel yattılar.

Ermeni toplumunun Los Angeles'ta açtığı davayı kazanması, bizim medyada paniğe yol açarken çok enteresan bir olay ortaya çıkmıştı. Meğer aynı firmalar hayat sigortası yapan Talat Paşa'nın yakınlarını da dolandırmış. Aileye yakın bir tarihçi, davanın avukatına bu dosyanın da takip edilip edilemeyeceğini sormuş, "bunun pek uygun olmadığı, ama kendilerinin ayrıca başvuracağı" söylenmişti.

Deutsche Bank'tan sonra, dava açılan Alman sigorta şirketleri de panikte, açılan davalar nedeniyle. Gazeteci Sasunyan, "Alman Sigorta Şirketleri Ermeni Müşterilerini Aldatmaktan Vazgeçmeli" başlıklı geçen hafta yayımlanan makalesinde bu konuya değiniyor:

"Alman şirketleri, üç kişilik bir Yargıtay heyetinin Ermeni Soykırımı kurbanlarının varislerinin Osmanlı İmparatorluğu'nda faaliyet göstermiş olan hayat sigortası şirketlerinden tazminat alabilecekleri kararından sonra, Yargıtay 9. Dairesi Heyeti'ne davanın yeniden görülmesi için başvurdular.

Alman sigorta şirketleri, güçlü avukatlara bir servet ödemektense bu sorunu derhal çözüp ölen Ermeni poliçe sahiplerinin mirasçılarına düşen tazminatı ödemelidir.

Osmanlı İmparatorluğu'nda ikamet etmiş olan birçok Ermeni, bu Avrupa şirketlerine güvenmiş, primlerini günü gününe ödemişlerdi. Böylece bir gün kendileri öldüğünde aileleri poliçelerde yazılı getiriyi elde edebilecekti.

Açılan bu hukuk davasının soykırımın tanınması ya da federal hükümet karşısında eyaletlerin haklarıyla hiç ilgisi yok. Bu Alman şirketleri yaptıkları sözleşmeleri ihlal etmiş, Ermeni poliçe sahiplerine vaatlerini yerine getirmemiştir.

Atalarının soykırımcı manyaklar mı yoksa sarhoş sürücüler tarafından mı öldürüldüğünden bağımsız olarak, poliçe sahiplerinin varisleri bu getirileri almaya hak kazanmıştır!

Burada tek söz konusu olan poliçe sahiplerinin ölümleri üzerine, mirasçılarının sigorta poliçelerindeki şartlara uygun olarak derhal ödemeye hak kazanmış olmalarıdır.

Oysa bu Alman şirketleri hemen hemen yüzyıldır mali yükümlülüklerini yerine getirmekten kaçınmış ve TC'nin inkârcı propagandasını bahane etmiştir. Hatta avukatları Türkiye Büyükelçiliği'nin web sitesindeki revizyonist materyallere bile atıfta bulunmuştu. Eğer bu şirketler Yahudi Holokostu'nu inkâr ederek neo-Nazi web sitelerine atıf yapan dava dilekçeleri sunmuş olsalardı, 24 saat içinde işten atılırlardı!:

Alman şirketlerinin temyiz başvurusunun en gülünç yanı, Başkan Obama'yı Ermeni Soykırımı'ndan "Meds Yeghern" olarak söz etmesini eleştiren makalelerimizin gerekçe olarak gösterilmesi..

Obama'nın kelime seçiminin, bu şirketlerin Ermeni müşterilerini ve mirasçılarını hak ettikleri tazminatları ödememek için aldatmalarıyla hiç ilgisi yok.

Alman hayat sigortası şirketlerinin temyize başvurmak yerine, ölmüş müşterilerinin meşru hak iddiaları karşısında kıvırmaya son verip onların torunlarına gerekli tazminatları ödemelerinin vakti gelmiştir.

Evet uluslararası finans kapitalin; dini, imanı, vicdanı yoktur. Bunun için Hitler'i de desteklemediler mi, kimileri savaş sırasında bile. Bush'un dedeleri de dahil.

Ve "Kapital"den sonra yazılmış en önemli çözümleme olan "Finans Kapital" in yazarı Hilferding de bir toplama kampında ölmedi mi?

1 Şubat 2011

95 YIL SONRA

Büyük yayıncı Teodig'in *11 Nisan Anıtı* adlı kitabı iki dilli olarak yayımlandı, ama ne yazık ki hak ettiği ilgiyi gördüğü söylenemez. Teodig gibi ilk "balyoz" hareketinden sağ kurtulan Aram Andonyan da 24 Nisan 1915'te İstanbullu Ermeni entelektüellerin tutuklanmalarının ilk tanıklarından ve dahası Der Zor kıyımlarını sözlü tarih kayıtlarına geçiren parlak bir gazeteci ve yazardı.

Andonyan, Soykırımı belgelemiş ve 1918 Mondros Mütarekesi'nden hemen sonra iki önemli kitap yayımlamıştır: "Medz Vodiru" (Büyük Suç) ve "Ayn Sev Oreroun" (O Karanlık Günlerde). Ardından Paris'teki Ermeni Genel Hayır Kurumu'nun Nubaryan Kütüphanesi'nin ilk küratörü olmuştur. Kitap ve arşivleriyle bu kütüphane 20. yüzyıl Ermeni tarihinin önemli bir hazinesidir.

İlk Soykırım anması İstanbul'da dört yıl sonra, Nisan 1919'da düzenlenmişti. Felaketten sağ kurtulmuş olan entelektüeller, öldürülenlerin ruhlarını yâd edip anılarını saygıyla anmak istemişlerdi.

Geçen 95 yılda içinde de, dünyanın her yerindeki binlerce Ermeni, yok olup gidenleri 24 Nisanlarda hürmetle hatırlar.

İttihat Terakki cuntasının devlet düşmanı diye damgalanıp sonuçta hapsedilen, sürgüne gönderilen ve hunharca katledilen kurbanlar, Osmanlı İmparatorluğu'nu oluşturan diğer etnik ve dini grupların yanında, kendi halkı için de eşitlik ve kardeşlik düşleri görme cesareti gösteren Ermeni halkının liderleri ve entelektüelleriydi.

Aram Andonyan ve Teodig, Batı Ermeni dili ve edebiyatını yeni doruklarına taşımayı, İstanbul'da sivil bir toplum hareketi kurmayı ve Ortaçağ'ın koyu karanlığının sardığı Ermenileri eğitmeyi başarmış olan o meşhur "Bolsetsi mdavoragan"ların (İstanbullu Ermeni entelektüel) tipik örnekleriydi.

Aram Andonyan, 24 Nisan sürecinin ilk günlerine tanıklık eden, Ermenice kaleme aldığı 25 yazıyı Komitas Vartabed'in 75. Doğum günü münasebetiyle hazırlanan Arevmoudk'in özel sayısında, 1946 Aralık'ı ve 1947 Haziran'ında yayımlamıştı. Bu yazılar aynı zamanda Gomidas'ın akıl hastalığını hızlandıran sürece işaret etmekteydi.

Teodig'in *11 Nisan Anıtı* başlıklı kitabı, ilk kez 1919 da İstanbul'da basıldı. İkinci baskısı 1939 İskenderiye Mısır baskısıydı. Daha sonra, Beyrut'ta 1985'te basıldı. 1990'da Ermenistan'da Ermenistan Komünist Partisi Merkez Bürosu tarafından bunun bir kopyası yayımlandı.

Anıt, Soykırım sırasında can veren 763 Ermeni lider, şair, doktor, avukat, eczacı, yayıncı, editör, milletvekili ve din adamının (kadın ve erkek, Apostolik, Katolik ve Protestan Ermeni) isim ve biyografisini içeriyor.

Bunlar aşağıdaki alt-başlıklarla alt kategorilere ayrılmıştı:

1. Kısım: Sürgünde hastalıktan ölen, İstanbul'da idam edilen entellektüeller, ulusal eğitim alanında çalışanlar, işadamları.

2. Kısım: Şehitlerin adlarını memleketleriyle sıralarken,

3. Kısım: Din adamlarının listesinden oluşuyor.

Kitabın 1919'dan sonra İstanbul'daki ikinci baskısı ise, 2010 Nisan'ında, Belge Yayınları'nca gerçekleştirildi.

25 Ocak 2011

METİN'İ ARAMIZDAN ALAN OCAK AYINI HİÇ SEVMEM

Geçen yıl ocak ayını hiç sevmem, diye yazmıştım.

O kadar çok sevdiğimi, arkadaşımı bu ayda kaybettim ki..

Metin Göktepe de soğuk bir ocak günü linç edildi, ayın sekiziydi.

Hiç unutmam.

Belge'nin ofisi Aralık 1994'te havaya uçurulduktan sonra, tam Sultanahmet Parkı'na ve adliyesine bakan köşede bir ofis kiralamıştık.

Yine karanlık günlerdi, yine cezaevlerinde zulüm artmış, açlık grevleri başlamıştı.

Mehmet Ağar bakandı ve polis güçleri olağanüstü agresif ve acımasızdı.

Terör estiriyorlardı yine.

Metin'i son kez, parkta ailelerle polis arasındaki itiş kakış sırasında gördüm 3. kattaki penceremden, fotoğraf makinesi ile koşturuyordu.

Görüş o görüş.

O gün ya da ertesi gün, yine toplu kitlesel tutuklamalar olmuştu, cezaevinde açlık grevindekilerle dayanışanlar ve ailelere yönelik.

Pinochet'in adamları sanki İstanbul'da üstlenmişti. Stadyumları toplama merkezine çevirmişlerdi.

Tutuklananları Eyüp'te kapalı spor salonuna tıka basa doldurup sıra dayağından geçiriyorlardı.

Sosyalist ve yurtsever basın mensupları gestapo kapalı komiserlere göre gazeteci değil militandı, baş belası tanıklarıydı vahşetlerinin.

Büyük basında, dürüst muhabirlerin haberleri yazı işlerinde nasıl olsa engelleniyordu, apoletli basın mensupları tarafından.

Sosyalist ve yurtsever basın ise başı ezilecek yılandı, kirli savaş yıllarında.

Resmen ateş hattında, kelle koltukta gazetecilik yapılıyordu.

MİT yatağı olduğu söylenen Basın İlan Kurumu'ndan geçme sarı basın kartın yoksa gazeteci sayılmıyordunuz.

Onun için nefret ettim o sarı basın kartından.

Olmaz olsun dedim ve almadım 40 yıldır.

Ha sarı sendikaya üye olmuşsun ha sarı basın kartı almışsın.

O karta sahip olmamak cephede katli vacip anlamına geliyordu.

Ve Metin'in de sarı kartı yok, diye gözaltına alındı.

Beyfendiler onu gazeteci kabul etmediler.

O gözü pek savaş muhabirini.

Salvador çoktan Türkiye'ye gelmişti de kimsenin haberi yoktu.

Guatemela'nın, Arjantin'in, Şili'nin kirli savaşı nicedir buralardaydı da, gözler kör, kulaklar sağır, diller kopuktu…

Metin'i vahşice dövenler, başını postallıyanlar, acaba emekli oldular mı, yoksa hâlâ görevdeler mi?

Hangi makam ve rütbedeler?

Dile kolay, 15 yıl geçti aradan.

Metin'in morgdaki, darp izleri dolu başı ve bedeni hâlâ gitmiyor gözlerimin önünden.

Mehmet Ağar bakandı, hükümrandı.

Daha Susurluk patlak vermemişti.

Metin katledildikten iki ay geçmeden Gazi Mahallesi'nde kitlesel kıyım girişimi geldi gündeme.

Metin'in katli, vahşetin yoğunlaşacağının habercisi idi.

Tanrılar susamıştı, kan ve kurban istiyordu.

Ve doymuyorlardı.

Toplu mezarlar kazılıyordu Batman'da ve başka yerlerde.

Metin kirli savaşın hem muhabiri hem tanığı hem de kurbanı oldu.

Metin'in linç edilmesinden sonra, mesleki basın örgütleri de biraz olsun harekete geçti ve ilk kez bir sosyalist basın mensubunu basın şehidi ilan etti.

11 Ocak 2011

BİTMEYEN ÇİFTE STANDARTLAR

Emir Kustarica, bir sinemacı, hem de olağanüstü bir yaratıcı. Linç edildi Antalya'da.

Yugoslavya'nın dağılma sürecinde, yanlış bir siyasal tercih yaptı. Belki de bir Boşnak olarak, o da kendi toplumunun bu imha sürecinde yaptığı hatalara aşırı ve haksız ağırlık vererek. Belki biraz da egemen gruba biat duygusu ile.

Bu vahim bir hataydı, hâlâ bir özeleştiriyi her şeyden önce kendi kendisine borçlu.

Ama bir Sırp devlet Başkanı Saraybosna'dan sonra, Zagrep'te de özür dileyebildi, Sırp devletinin insanlığa karşı işlediği suçlardan dolayı.

Hatta Türk devleti de Saraybosna'daki özürden dolayı, pişkince kendine pay çıkardı. Biz yaptırdık havasına girdi.

Dilenmesi bir asırdır bekleyen hayli özür, sıra olmuş kendisini beklerken.

Oysa, bundan acaba Türk devletinin çıkarması gereken hiç mi bir ders yoktu?

1990'lı yıllarda insanlığa karşı kendi işlediği suçları asla anımsamak istemedi, tam bir çifte standart ile.

Tekrar Antalya'ya dönecek olursak, siyasal bir toplantı olsa, protestoyu anlarım. Ama bir sinema festivaliydi yahu.

Romanları en iyi anlatan *Çingenelerin Zamanı* ile sinema tarihi içinde hak ettiği yeri aldı.

Böyle bir adamı ırkçılıkla suçlayabilir misiniz?

Ya *Babam İş Gezisinde* filmi, siyasal tasfiyeciliğin, kişi kültünün bir çocuk gözüyle en güzel anlatımlarından biri değil miydi?

Yugoslavya ile SSCB'nin arasının açıldığı günlerde, "Stalinci" diye gözaltına alınan bir baba ve oğlun öyküsünü, çocuk gözüyle anlatıyordu.

Bu gerginlik sırasında Arnavutluk Tito'yu eleştirip, bu gerginlik sırasında, Sovyetlere destek verdi diye, Yugoslavya'da yaşayan Arnavut toplum, hayli ağır bir bedel ödemek zorunda kalmış, Türkiye'ye büyük bir göç dalgası yaşanmıştı.

Yugoslavya'nın dağılan birliğine umutsuzca sahip çıkma kaygısı, sonunda onun kendi toplumunun yaşadığı büyük acıya yabancılaşmasına neden olmuştu.

Ya o çılgın film, *Underground* toplumları bazen saran o sosyal histerinin, şiddetin en şiirsel, en güzel anlatımlarından biri değil miydi?

Sonra sıra büyük yazar Naipul'a geldi.

Yahu adam, bir edebiyat meclisi toplantısına davetli, bir siyasal toplantıya değil.

Ve yine linç kampanyası yürüdü.

İstanbul 2010'un bütün cilası gitti.

Bu toplantıyı hazırlayan ekibe ve koordinatör Ahmet Kot'a dayanışma duygularımı iletiyorum.

Naipul'un *A Bend in the River* adlı kitabını hayranlıkla okuduğumu hatırlıyorum.

Afrika'da sözde sömürgecilikten kurtulan, yeni bir ulus devletin hali anlatılır bu romanda, hem oradaki çok renkliliği de vererek. Adım adım, bir "Ataafrikalı"nın, "bir milli şefin" ve kültünün yükselişini ve ülkede yeni sömürgecilik ağlarının örülüşünü izlersiniz. Ve bir anlamda, bunu, evrimsel bir aşama olarak kurulan, birçok yeni sözde "bağımsız" ülkede yaşandığını gözlersiniz.

İster misiniz, adama şimdi de "Ataafrikalıcı"lar saldırmaya başlasın.

Naipul, sömürgeciliği ve sonrasını algılamamıza olanak sağlayan bir yazar, Joseph Conrad gibi. Eğer "sömürge insanını" idealize etmediyse, bundan dolayı suçlanmalı mı?

Herkes, Naipul'u okumadan, somut bir cümle aktarmadan, "mahkûmiyetini" peşin olarak kabul ederek akıl yürüttü. Bir tek Nilüfer Kuyaş, "Müminler Arası Kargaşa" adlı yazısında onun gerçekte ne dediğine değindi ve şu soruyu yöneltti:

"Fakat asıl sorum şu: Türkiye son zamanlarda niçin müminlik yarıştırmaya, Müslümanları kim kötülemiş bekçiliği yapmaya başladı? Böyle bir kültürel endişeye gerek var mı? Tam Naipaul'un kalemine layık bir durum."

Ve bu işin başını, hangi duygu ile yaptı ise bilmiyorum, sevdiğim saydığım, "Doğu Şiirleri" ozanı, mükemmeliyetçi Hilmi Yavuz'un yapması beni daha bir şaşırttı.

Ona yakışmadı bu.

Bir yazarın diğer bir yazarı "kovdurması" hiç şık olmadı. Naipul gibi, Londra'larda felsefe tahsil etmiş Hilmi Bey'e hele hiç yakışmadı.

Sevmeyeni çoktur bilirim.

Sol ve Kemalist camiadan olmayan, yaşlı dostlarımdan biri, "Hilmi, kendi onur konuşmasını yapmaya çağrılmadığı için bunu dert edinmiştir" dedi.

Ve bir yazısını anımsattı, Özal'ın Bulgaristan'dan hayli yüksek fidye ödeyerek ülkeye getirdiği güreşçi Naim'i örnek göstererek, onun omuzlarda taşınmasına hayretini dile getirdikten sonra, "Mesela ben Nobel alsam, beni böyle omuza alırlar mıydı?" diye bir cümlesine atıfta bulundu.

"Herhalde katıldığı yeni camiada, değer ve öneminin yeterince fark edilmediği duygusu içinde."

Ama eleştiri, özeleştiri kültürümüz olmadığı için, beğenmediğimiz bir yaklaşım söz konusu olduğunda, olabilecek en ağır, en incitici kelimeleri seçiyoruz.

İsmet Özel-Hilmi Yavuz polemiği de bana bunu hatırlattı.

Tabii, ulusalcılardan gelen salvoları dikkate almıyorum.

Onlar hemen hazır ol, Kustarica ve Naipul'un yanında.

Her neyse, Yaşar Kemal, Hilmi Yavuz, Mehmed Uzun Nobel almadı ama, yine de bu, onların değerini azaltmadı.

James Joyce, Samuel Beckett, Kafka, Tolstoy, Brecht, Musil, Paseo ve daha niceleri de Nobel almadı.

Alınan, pekala kendini bunlarla da oranlayabilir!

30 Kasım 2010

SELAM OLSUN DİRENENLERE

"K" harfini teleffuz o kadar önemli mi demeyin.

Eğer "Ka" diye telaffuz ederseniz, bu sizin mainstream medyadan etkilendiğinizi, Kürtlerden pek hazetmediğinizi, bilinçli olmasa da devlet yanlısı olduğunuzu gösterir.

Eğer "Ke" diye telaffuz ederseniz, bu da büyük ihtimalle Kürt ya da Kürt dostu olduğunuzu, özgürlük mücadelesine sempati ya da saygı ile baktığınızı gösterir.

Bir harfin telaffuzu bile, bir yol ayrımı anlamına geliyorsa, hadi gelin de çıkın işin içinden.

Karşındakine saygı, onu ötekileştirmeme bazen bir harften geçer işte böyle. Çözüme niyetliyseniz, saygı gösterip, pekala PeKe-Ke diyebilirsiniz, bir iyi niyet gösterisi olarak.

Ama daha baştan çözüme karşı ve yolu tıkama niyetindeyseniz, PeKaKa deyip geçersiniz.

Olay aslında basit; Türkçe alfabede "K" harfi, "ka" diye okunur. Kürtçede ise, "ke" diye. Aslında PeKaKa diye okumak, onu daha güçlü, görkemli gösterir. Ama aynı zamanda "terörist". Ama PeKe-Ke diye okursanız, onun daha "kibar", daha "olağan" algılanması tehlikesi vardır.

"PeKaKa" deyince; aman Allahım, dehşet bir şey. Ama "PeKe-Ke" deyince, gereğinden fazla olağan.

"PeKeKe" ile masaya oturulabilir, ama "PeKaKa" ile asla! Oturmamak için PeKaKa demek zorundalar, ne yapsınlar çareleri yok!

Hadi gelin çıkın işin içinden.

Geçmişte de, "TeKaPe" deyince, ne dehşet bir şey gelmez miydi aklınıza? TeKaPe!

Halbuki Kürtçe telaffuz ederseniz, TeKePe.

Vallahi hiçbir şeye benzemiyor. "Bölücü" Kürtlerle böyle bir sorunumuz var, ama "Şeriatçı" larla da benzer bir sorunumuz yok mu?

Al işte, yine bir harf, yine bir telaffuz sorunu.

"AKePe" mi diyeceğiz [sahi burada da niye "AKaPe" demiyorlar? Demek Kürtler için geçerli kod; "Ka", Müslümanlar için "Ke". Yoksa kendi dillendirdikleri gibi, "AK Parti" mi?

Bu parti yandaşları, kendilerine, "AKePe" denince gıcık oluyorlar. Belki de, kendilerinin "PeKeKe" ile aynı düzleme konulduklarını düşünüyorlar bilinçaltlarında. Onun için de bir yandan açılım derken, bir yandan da kapanım yapıyorlar.

Onlara gıcık olanlar da inadına "AK Parti" değil de "AKePe" diyorlar.

Haydi reform geldi geçti, kimi arkadaşlarımıza göre anayasal bir devrim yaşandı.

Ama sonuçta ne değişti?

Gerilla dağda, ovada siyaset yapanlar ise hapiste!

Geçiş sürecinde en gerekli olacak insanlar, "rehin" tutuluyor.

Eğer Kürt açılımı samimi olsaydı, dünya kamuoyunun da beklediği gibi daha ilk gün bütün tutukluların resen tahliye edilmesi gerekirdi. O zaman Türkiye'de gerçek bir hukuk reformu olduğunu biz de kabul ederdik.

Ve KCK Davası, iki ay ileriye atıldı.

Herkesin tutukluluk hali iki ay daha devam edecek.

Niçin?

Rehineler, onurlarına sahip çıkıp, hepimize, aslında mantalite olarak hiçbir şeyin değişmediğini gösterdikleri için.

Hani Kürtçe tanınmıştı?

Kürtler 80 yıl sonra Uluslar arası güvence altındaki Lozan Anlaşmasının tanıdığı ANADİL hakkını kullandıkları için.

Katıldığım ilk duruşmada, gerek Hatip Dicle, gerekse avukatlar, son derece diyaloğa açık, sakin, kibar ve karşısındakine saygılı bir söylem ile, niçin ANADİL hakkını kullanacaklarını açıkladılar. Devlet mi, hükümet mi her kimse, artık karar vermeli. Çözüm mü istiyorlar, teslim mi? Karşılıklı sevgi olmasa bile, saygı mı, yoksa şartsız biat mı?

KCK Davasındaki ANADİL direnişi, Kürtlerin ne teslim olacaklarını, ne de biat edeceklerini gösterdi.

Onlar sadece "eşit" olduklarının kabülünü, ve hak ettikleri "saygı"yı görmek istiyorlar.

I980'lerde Mehdi Zana ve az sayıda, diğerlerinin Askerî Mahkemelerde başlattıkları ANADİL direnişi, 1990 yılında İHD Genel Kurulu'nda, tek başına Kürtçe konuşarak tam bir sivil itaatsizlik eylemi ortaya koyan, Vedat Aydın'ın ANADİL direnişi, yine Leyla Zana'nın tek başına yaptığı TBMM 1991 yemini, bugün kitleselleşerek, KCK Davası'nın ana simgelerinden biri olmuştur.

Ne mutlu direnenlere… Selam olsun onlara...

Selam olsun, biat ederek, taksit taksit tahliye olmak yerine, onurlu bir tavır sergileyenlere.

Hangisini sayayım ki yaşamı bir ilke ve onur abidesi olan Hatip Dicle'yi mi, hümanist İHD Diyarbakır Şube Başkanı Muharrem Erbey'i mi, seçilmesi ile Çiçek'i gıcık eden, yılların emektarı Iğdır Belediye Başkanı Mehmet Nuri Güneş'i mi, Batman Belediye Başkanı Necdet Atalay'ı mı, Viranşehir Belediye Başkanı Leyla Güven'i mi, Cizre Belediye Başkanı Aydın Budak'ı mı, Suruç Belediye Başkanı Ethem Şahin'i mi, Kızıltepe Belediye Başkanı Ferhan Türk'ü mü, Kayapınar Belediye Başkanı Zülküf Karatekin'i mi, DTP'nin genel başkan yardımcısı Selma Irmak'ı mı, halka ulaşan sivil top-

lum projeleri için arı gibi çalışan kadın emekçileri mi? Sadece Diyarbakır değil, tüm KCK davalarında, BDP'yi meclise taşıyan kadrolar rehin tutuluyor. Şimdi, önümüzdeki seçimde şike yapıldığını iddia etmek hakkımız değil mi?

Selam olsun, ucuz bir tahliye yerine, haksız bir kitlesel tutuklamaya karşı dünya kamuoyu önünde, "niçin" sorusunu yöneltenlere.

Sadece eylemciler rehin almaz, devletler de rehin alır.

KCK Davası tam bir rehin alma olayıdır.

Bu bir bilek güreşidir.

İlkeli ve onurlu olan, er geç kazanır.

16 Kasım 2010

MÜLTECİ VE GÖÇMEN ÜLKESİ OLMAK

Atina'da tarihi parlamento binasında, Anadolulu Rum, Ermeni ve Süryanilerin yaşamış olduğu trajediyi tartışıyoruz.

Aslında tehcir, zorla göç ettirme politikası, Ittihatçılar tarafından Batı Anadolu ve Trakya Rumlarına karşı başlatıldı 1914 yılında.

Bu operasyonun yürütücülerinden biri olan TC'nin üçüncü Cumhurbaşkanı Celal Bayar, bu operasyonun başarı ile tamamlanmış olduğunu söyler anılarında.

İstanbul Rumlarına yönelik bir başka "başarılı" operasyon da, onun dönemindeki 1955 İstanbul Pogramı idi.

Kanlı bıçaklı olan Celal ile İsmet arasındaki tek ortak nokta, Rumlardan ve de öteki azınlıklardan haz etmemeleri idi.

Ermeni ve Süryanilere, Pontoslulara oranla, Rumların daha az kayıp vermelerinin nedeni ise, Yunanistan gibi onlara kucak açan bir ülkenin olmasıydı.

Arka arkaya gelen göç dalgaları Yunanistan'ı adeta bir göçmen ülkesine çevirdi.

Anadolu'nun bütün kentleri, Yunanistan'da yaşamakta.

Pontos Müzesini gezerken çok duygulandım.

Babamın ve dedemin kentlerini, yani Niksar ve Mesudiye'nin eski hallerini gösteren resimleri görünce.

Komşu kent Erbaa'dan Yorgo, benden Erbaa köylerini gosteren bir harita istedi, eski anılara dalmak için.

Sonra hep birlikte Karadenizlilerle (Onlar Pontoslu diyorlar, zaten Pontos Deniz demek) hora teptik, harika bir kemençe eşliğinde.

Yanık bir türkü, vatan özlemini dile getiriyordu.

Bir yandan da Pontos tabusu üstüne düşünüyordum.

Ergenekoncular, bu tabuyu kullanarak bir cadı avı kampanyasını, 2001 yılı sonunda başlatmışlardı.

Ayşe Nur'a gelen son savcılık soruşturması, bu konuya yani Pontos kültürüne ilişkindi.

Sonunda Yunanistanlı egemenler ile Türkiyeli egemenler, kendi yurttaşlarını köle gibi değiş tokuş ettiler.

İnsanlara ise kalan vatan hasreti oldu...

İki ülke de mülteci ve göçmenlerle "ulus" inşa projesine girişti.

Bu proje, bir tek Batı Trakya'da ve de Kürdistan'da başarısız oldu.

Bu da bir başka benzerliğimiz Yunanlılarla.

Aziz Nesin de *Bulgaristan'da Türkler, Türkiye'de Kürtler* diye kitap yazmıştı da olay olmuştu 80'li yıllarda.

Batı Trakya'daki sorunlar azalma yolunda...

İnşallah Atina'ya da bir gün cami yapılır, Osmanlı dönemi travması atlatılarak.

Bulgaristan'da Türkler, bırakın parti kurmayı hükümete ortak bile oldu.

Biz de o günleri görürüz inşallah.

Olan, onca insanın yaşamına oldu, onca insanın göçüne, vatan hasretine Kürt illerinde.

1970 yılında, bölgeye komandaların köy baskınları sırasında gitmiştim.

Kadınların şalvarları içine kedi atma gibi, "yaratıcı" yöntemler uygulanmıştı.

Konferansa sunulan Tebliğlerden biri de, "1821 Sakız Adası kıyımına" ilişkindi.

Neredeyse adanın bütün nüfusu kılıçtan geçirilmişti.

Yunan bağımsızlığını bu tür kıyımlar getirmişti bir yerde.

Batının müdahelesi ile.

İstanbul'da Rum kıyımından zor vazgeçirilmişti. II Mahmut, aslında, Yunan bağımsızlığına karşı olan Patriği, Patrikhane kapısında astırarak almıştı hırsını.

1876 Bulgar kıyımı ise, Rus saldırısına bahane oldu, ardından Bulgar devletinin önü açıldı.

Ermeni soykırımının nedeni ise böylesi bir olasılığın önüne geçmekti.

Bu kez birbirini boğazlarken, Ermeni'yi kim düşünürdü ki?

Oysa başka bir hayat da mümkündü, bir arada.

Olamadı...

Şunu anlamak gerek: Zor kullanarak, kıyımla, tenkil ve tedib ile halkların özgürlük, eşitlik talebinin önüne geçemezsiniz.

Başarılı olsanız da, Ermeni soykırımı gibi tarihe kötü bir iz bırakırsınız.

Balkanlarda ki model Ermenilere yaramadı.

Tarih kendini tekrarlamadı.

Kürt sorununda da aynı hataları tekrarlamamak gerek.

Ne kurban olalım.

Ne de cellat!

28 Eylül 2010

ANADOLU'NUN VAHA İNSANLARI

"Ben Süleyman Okay'ım
Hoş geldim dünyaya
Kavgayla geçti ömrüm
Yer ayırabildim sevdaya"

Temmuz 1999

Anadolu'nun her yanında, sosyalizm fidesini diken öncü insanlar vardır. Bu Kürdistan için de geçerlidir. Mehdi Zana'nın ustası Niyazi Tatlıcı gibi. Antakya'da da Süleyman Okay'ın küçük kitapçı dükkânı, sosyalizme gönül bağlayan insanların buluşma yeri idi. Lise yıllarında sevgili Ayşe Nur, nasıl Süleyman Okay'ın kitapçı dükkânında yeni bir dünyaya yelken açtıklarını anlatmıştı. Daha sonra onun yayıncısı da olacaktı. Süleyman Okay'ın ölümünün üzerinden 11 yıl geçmiş. Çocukları onu unutmadı. Anıları, yazdıkları ile yaşatmaya çalıştı. Çocukları olarak, var oldukça, anısını canlı tutacağız. 1928 yılında Antakya'da doğan Süleyman Okay'ı 20 Eylül 1999'da yitirdik. Çocukları onun yaşamını şöyle özetledi okurlarımıza.

1928'de Antakya'da dünyaya geldi. Yoksul bir ailenin dördüncü çocuğuydu. Babasının yanında köşker çıraklığı yapıyor ve okula gidiyordu. Zor koşullarda ortaokulu bitirdi. Lise 1. sınıfta iken babasını yitirince öğrenimini sürdüremedi.

Edebiyatla ortaokulun ilk yılında tanıştı. Şiir yazan bir arkadaş gurubu vardı. Ortaokulu bitirdiğinde dünya görüşü netleşmiş, arkadaş sayısı azalmıştı. Sempatik bir insan olan Gazete Bayii Osman Barutçu, Markopaşa, Gün gibi dergileri, onlar için getirir, tezgah altından gizlice verir, çoğu zaman para almazdı. 3-5 sosyalist delikanlı bunları birlikte okurlardı. Ortaokul ve lisede, tek parti döneminde hakim olan ırkçı zorbaların baskısına, birlikte karşı koydular.

Hangi kahvehaneye, parka, sinemaya gitseler, gölgeleri peşi sıra gelirdi.

1946 yılında Adana'da çıkan Toprak dergisinin açtığı yarışmada "YAŞIYORUZ" şiiriyle ikinci oldu.

Antakya'da ilk şiiri 1947'de Atayolu gazetesinde yayımlandı. 1948'de de bir Adana dergisi olan Ürün ve Ankara' da çıkan Kaynak dergilerinde şiirleri yayımlanmaya başladı.

İlk şiirlerinin bazıları aşk temalı idi. Ancak 1940'ların sonunda yazdığı şiirlere, artık dünya görüşü damgasını vurdu.

Çeşitli işlere girdi. Köşkerlik, katiplik, kantar yazıcılığı, puantörlük gibi işler yaptı. 1949'da askere gitti. Peşindeki gölgeler oraya da gelmişlerdi. İlkokulu bitirenlerin çavuş olduğu dönemde er olarak askere alındı.

1953 yılında Kırıkhan Nüfus Memuru oldu. 1956'da Samandağ Nüfus Dairesine, 1957'de Antakya Trahom Savaş Dispanseri'ne mutemet olarak atandı. 1977 yılı sonunda emekli oldu.

Şiirleri 60'lı yıllarda Ataç, Yeditepe, Varlık Yıllığı, Yelken, Dönem, Türk Edebiyatı Yıllığı, May, Soyut dergilerinde yer aldı.

Memuriyet döneminde de sürekli izlendi. Muhbirler, polisler, işgüzarlar ensesinde dolaştı:

"Çanacık'ta güz pusuda yine
gece bir deprem sessizliğinde
gölgemi gölgeleyen birileri var ardımda"

60'lı yılların başında, TİP içinde etkin bir yapılanma çalışmasına katıldı. 1969'da radikal görüşlü arkadaşlarıyla birlikte TİP'ten ayrıldı. Yalçın Ergönül ile birlikte Antakya "DEV-GENÇ" şubesini

kurdu. Ancak, çok birikimli bir insan olan Yalçın Ergönül, Haziran 1970'te, "Dev-Genç" şubesi olarak kullandığı evinde, bir turunç ağacına asılı bulundu. Ölümü kuşkuluydu. Antakya'da Sosyalistlere yönelik ilk yargısız infazlardan biri olarak tarihe geçti.

12 Mart cuntasının ünlü "Balyoz Harekatı" sırasında gözaltına alındı. Armutlu Mahallesi'nde özel olarak kurulan askeri çadır tutukevlerinde bir süre tutuldu. Demokrat bir insan olan Daire Başkanı Dr. Cafer Bayramoğlu, her zaman arkasında oldu.

'70'li yıllarda, Yeni Edebiyat, Yansıma, May, Ozanca, Hakimiyet Sanat, Ilgaz dergilerinde şiirleri yayınlandı. Köşe yazarlığı yaptı. Yazılarında edebiyat, siyasi ve yerel konuları işledi.

Yaşamı boyunca çok sayıda şiir ve öykü yazdı. Bunların birçoğu gözaltılar ve ev aramalarında kayboldu.

1977'de Okay Matbaasını kurdu. İlk şiir kitabı "Mermi Konuşuyor" bu matbaada basıldı. Ancak kitap basımdan hemen sonra gelen 12 Eylül darbesi nedeniyle dağıtılamadı. 12 Eylül darbesi, üzerine ağır bir biçimde çöktü, gözaltına alındı, bir süre kendisinden haber alınamadı, daha sonra tutuklandı. Önceden hazırlandığı belli olan bir kararla 3 aya mahkûm edildi. Fazlasıyla 5.5 ay yattıktan sonra tahliye edildiğinde akciğer hastalığı iyiden iyiye ilerlemişti. İki yıllık bir tedavi sonucu kısmen iyileşti.

Aynı süreçte, küçük oğlu işkencelerde ve apartman boşluğuna atıldığından sakatlanmış, Süleyman Okay inanılmaz bir direnç ile oğlunun can güvenliğini ve sağlığını sağlamıştı. Yurt dışına çıkmak zorunda kalan küçük oğlunu, özlemle ve inançla 15 yıl bekledi. Bu süreçte oğlunun her duruşması öncesi gözaltına alındı.

1988'de, elinde ve belleğinde kalanlarla "Sevda Tutuklanamaz" adlı ikinci şiir kitabını, Atak Yayıncılık bastı. 1980'li yılların sonu ve 1990'lı yılların başında, Halkevi ve İnsan Hakları Derneğinde başkanlık yaptı. Aynı yıllarda Yaba Öykü, Yeni Şiir, Güney Uyanış, Hatay Belleten, Tavır, Güney Rüzgarı, Hatay'da Önder dergilerinde şiir ve yazılar yazdı.

1996'da üçüncü şiir kitabı olan ve Antakya'da çok tanınan *Şakayık* Belge Yayıncılık tarafından basıldı.

Son yıllarında akciğer hastalığı artan Süleyman Okay mücadeleyle geçen 71 yıldan sonra 20 Eylül 1999'da yaşama veda etti. Ölümünden sonra çocukları tarafından; *Hoşçakalın Dostlarım* adlı şiir kitabı yayınlandı (Belge Yayınları, 2001). *Hişşttt!* adlı öykü kitabı 2004 yılında okuyucuya ulaştı.

Selam olsun Anadolu'nun meşale taşıyıcılarına...

21 Eylül 2010

KUDÜS NEREYE DÜŞER, AMED NEREYE?

Aslında Gazze'ye giden Barış Konvoyuna benzer bir olay, 1997 yılında da yaşanmıştı.

22/08/1997 İsrail, Brüksel'den, Doğu Kudüs'e gitmesi planlanan "Raşel Kori Barış Treni"ne, ülkeye giriş izni vermeyeceğini açıkladı.

İçişleri Bakanı Danny Ayalon, 26 Ağustos'ta Brüksel'den hareket ederek, 1 Eylül'de Doğu Kudüs'te olması planlanan Raşel Kori Barış Treni'nin, yurda sokulmayacağını söyledi.

Emniyet Genel Müdürü de, "Terör olayını destekleyenlerin" olduğunu söyleyerek, ona göre işlem göreceğini beyan etmişti. Aşırı sağ eğilimli "Evimiz İsrail Partisi" Genel Başkanı Avigdor Lieberman, Barış Treni için, "Vampir treni" nitelemesini yaptı. İsrail'e girmesine izin vermeyeceklerini belirtti. Lieberman, Gazze saldırıları sırasında "Hamas'a karşı ABD'nin 1. Dünya Savaşı'nda Japonya'ya yaptığını yapalım" demişti. Likud Partisi Genel Başkanı Natanyahu da, "Hükümetin, treni İsrail'e sokmama kararını destekliyoruz" dedi.

Bu çerçevede 1 Eylül Dünya Barış Günü'nü de kışkırtmayı planlayan Hamas adlı örgüt, "Raşel Kori Barış Treni"ne izin verilmeyince, gruptakiler otobüslerle hareket etmeyi denediler. Tel Aviv'den hareket edip Kudüs'e gidecek olan konvoy, kente sokulmadı. İsrailli bir insan hakları savunucusu, "Batı Şeria'da savaş var, çok sayıda insan öldürülüyor ve baskılara maruz kalıyor" dedi.

"Raşel Kori Barış Treni" girişimcileri, Kudüs'e sokulmadı. Kentte 620 kişi gözaltına alındı.

3 Eylül 1997 "Raşel Kori Barış Treni" girişimcileri, Tel Aviv'de bir otelde basın toplantısı yapmak üzereyken, oteli basan polislerce gözaltına alındılar ve iyi bir dayak yediler.

Nobel Ödül sahibi Harold Pinter Aralık 1997'de Londra'da "Raşel Kori Barış Treni" üzerine Julia Guest'in hazırladığı sergi için, ifade özgürlüğü kuruluşu Article 19'da yapılan toplantıda bir açılış konuşması yaptı.

Öte yandan İsrail Anayasa Mahkemesi, Barış trenini gerekçe göstererek, parlamentodaki İsrailli Araplar Partisini, "Anayasa ve yasalara göre kurulan İAP'nin faaliyet ve söylemlerinin, terör örgütü Hamas'ın faaliyet ve söylemleriyle aynı paralellerde olduğu gözlenmiştir" diyerek, İAP'yi kapattı. İsrail Mahkemesi, "Raşel Kori Barış Treni"nin Hamas'ı desteklediğini ileri sürerek, "Kendi soyuna ihanet eden, teröristlerin evini yıkan buldozerlerin, önünü kesmeye çalışırken 'kazara' ölen, sözde Yahudi kökenli "Raşel Kori"nin adının verildiği"ni de hatırlattı. Mahkeme, İAP'nin örgütlerine gönderdiği genelgeyle de barış trenini desteklediğini belirtti. Evet, parti bu gerekçelerle kapatıldı!

Neyse, İsrail'e uyarladığımız bu olayın gerçek koordinatlarını verelim:

1996 yılında ilk Barış Treni İstanbul'dan Diyarbakır'a, İHD öncülüğünde başarıyla ulaşmış, coşkun bir kitle tarafından karşılanmışlardı.

İkinci Barış Treni'nin Brüksel'den gelmesi, 28 Şubat Darbesi sonrası oluşturulan Mesut Yılmaz "sözde" hükümeti tarafından engellendi.

İAP, anladığınız üzere HADEP, Hamas'ın karşılığının ne olduğuna siz karar verin!

HADEP'i kapatan Savcı Vural Savaş, "Musa Anter Barış Treni"ni de delil saymış ve Ergenekon cinayetlerinin kurbanı olan 72 yaşındaki Kürt bilgesi Musa Anter'i şöyle nitelemişti: "Barış trenine,

bütün hayatı Türkiye'yi bölmek için uğraşmakla geçmiş Musa Anter'in adının verildiği"...

Barış trenine "vampir treni" diyen MHP lideri Devlet Bahçeli idi.

İstanbul'da otelde dövülenler arasında İtalyan Dino Frisullo da vardı. Bir yıl sonra Dino, Diyarbakır'da Newroz sonrası gözaltına alınacak, bir süre hapis yatacaktı.

Ama Dino'nun asıl enternasyonalist çalışması, Filistin halkı ile geliştirdiği dayanışmaydı. '80'li yılların başında İtalya'dan bir heyetle Filistinlileri ziyarete gitmişti. Savaşın en kızıştığı anlardı. İsrail askerlerinin attığı bir mermi kafasını sıyırır... Bu durum Dino'nun gözünü korkutmaz, aksine mücadeleye daha çok bağlar. Dino'yu da Pinter gibi kanserden kaybedecektik.

İHD Başkanı Akın Birdal'dı. "Kürt bölgesinde savaş var, çok sayıda insan öldürülüyor ve baskılara maruz kalıyor" diyen.

Onun İsrail'deki benzeri olan, İsrail'deki barış hareketi örgütü Gush-Shalom'un (Barış Bloku) sözcüsü, Eski Asker ve Parlamento Üyesi Uri Avnery, İsrail'in yardım gemilerine saldırısını "Sınırı olmayan bir aptallık" diye nitelendirdi... "Yaşayanların onulmaz acılar çekmesine neden olan Gazze kuşatmasının kaldırılmasının zamanı geldi" açıklamasını da yaptı Avnery.

Ertesi gün Barış Gemisindeki Filistin kökenli kadın İsrail Milletvekili, ülkesine dönüp açıklama yaparken, Sınırda Kürt halkına yönelik askeri operasyonun durdurulmasını isteyen BDP milletvekilleri, polisin vahşi saldırısına uğruyor, bir kadın milletvekilinin ayağı kırılıyordu.

Ve bu ne yerli basında, ne uluslararası basında hak ettiği yeri buluyordu.

Türkiye, Kürt trajedisi hakkında, Uri Avnery kadar kendi devletine açık eleştiri yöneltecek Türk aydınlarını bekliyor!

8 Haziran 2010

EVRİM'İN GÖLGESİ SUYA İNERKEN

Sevgili Evrim Alataş, dün Diyarbakır'daki evinde yaşamını yitirdi. Ölüm yine yaptı kalleşliğini ve çekip aldı onu aramızdan. O zalim hastalık yakasını bırakmadı. Ama sonuna dek, dik durdu. Ruhu asla teslim olmadı. Onun Kumkapı'daki Özgür Gündem binasında gazeteciliğe başladığı günleri hatırlıyorum. 18'inde, en gençlerimizdendi… Daha o sırada bir yandan kirli savaşı genç bir gazeteci olarak izlerken, bir yandan da kanseri alt etmesini biliyordu. Malatya'nın Akçadağ'ından, Gölpınar köyünden... Direngen bir coğrafyanın çocuğu… Yaşama ve sisteme alayla bakmasını bilen, asla eziklik hissetmeyenlerden, kendimize de ayna tutmaktan kaçınmayan… Kısacık ama dopdolu ömrüne ne çok gazete ve dergi sıkıştırdı. Renk ve müzik savaşlarını anlattı bize, *Mayoz Bölünme Öyküleri*'nde kara mizah diliyle. Mehmed Uzun ve Ece Ayhan gibi son derece farklı karakterleri anlattı. *Her Dağın Gölgesi Deniz'e Düşer*'ken, o da belleğimize sözcüklerini, sesinin tınısını ve gülümsemesini bıraktı; sevgili Ayşe, Sema ve Gurbetelli ile buluşmaya giderken… En son *Min Dît* filminde, Kürtlerin yitik dünyasını ve çocuklarını anlattı bizlere. Mehmet Güler'in "Bir Çocuk Hangi Maksatla Tutsak Edilir?" başlıklı yazısını okuyordum tam.

Filistin'de İntifada'da, Arafat'ın "Generallerim" dediği çocuklar işgalci militarizmi taşladığında, bütün dünya taçlandırdı onları. Ama Kürtlerin çocukları kurşunlandığında, zindanlara konduğun-

da, dünyanın kulakları sağır ne yazık ki. Onlar, Evrim'in de çocukları idi, yüreğinde hep taşıdığı…

Genç Kürt Yazarı N. Mehmet Güler, "Olmayan bir halkın çocuğu olarak doğmak, kendin olmaktan ve öyle kalmaktan ölesiye korkmak, nasıl bir duygudur" diye soruyor. Ve devam ediyor: "Öldürülmüş annesinin etrafında emekleyerek dönen, cansız memesinden hayat emmeye çalışan çocuğu, süngünün ucuna takarak fırlatmak nasıl bir hissin, hırsın, düşmanlığın motive ettiği ruh halidir, Dersim'de?.. Ölüm, deneyimi olmayan tek olaydır belki de ama insanın ölüm eşiğini aştığı ve yine de hayatta kaldığı an'lar vardır, üstelik asla binlerce defa ölmeyi tercih edeceği an'lar kadar acı duymadan! İnkar edilmek, yok sayılmak "ölümün ötesinde" duygulardandır…

Sizce ölüm nedir? Kaç çeşidi vardır ölümün? Sadece mayınlar, kurşunlar, havanlar mı öldürür çocukları? Çocuğunuzun öldürülmesini düşündünüz mü hiç? Ya da sizi öldürenlerce alındığını ve kendilerine benzetilmek üzere "insanlık suçu" işleyen yuvalarda devşirildiğini? Empati yapmak için bu sorular bile hafif kalıyor biliyorum. Bir çocuk boğazlanırken en kutsal sözün bile anlamını yitirdiğini de!.. Binlerce çığlık, sessizlik duvarını yıkmaya yetmiyor, çocuklarımızın vurulmasına susarak onay veren "vicdanların" perdesini yırtamıyor ne çare.

Tutsaklık nedir bilir misiniz? Ben biliyorum. Yaşamadan zindanda olmayı anlamak imkansızdır. İnsanın icat ettiği en korkunç yöntemdir. "Diri diri betona gömmek" tabiri bile karşılık gelmiyor. İnsanın tabiatına en ters uygulamadır tutsaklık.

Bir çocuk hangi maksatla tutsak edilir? Çocuklarımıza günahlarımızın ceremesini ödeten mantık, korktuğu yarınların gelmesini, çocukları öldürerek engellemeye çalışıyor… Taş atmak "suç"muş! Belki binde birini yazamadığım "suçlar" karşısında olabilecek en masum davranıştır. Bir ifade biçimidir. Sizin hiçbir yasanız, hatta devletiniz bile bir çocuk yaşamı kadar değerli olamaz. Kin biriktiriyorsunuz, nefret biriktiriyorsunuz, bu toplumun bütün bir geleceğini çılgınca yok etmeye çalışıyorsunuz. Yapmayın! Çocuklarımızı gözlerimizin önünde kurşunlamayın! Tutsak etmeyin!

Çocuklar neden taş atıyor? Normal oldukları için. İnsanlık adına bu konuda sevinmemiz gerekir. "Çocuklar taş atmasın" istiyorsak, onlara çocukluklarını, yani geleceğimizi geri vermek zorundasınız.

"Çocuklar yaşasın"... Çocuk yaşayacak ama haklarıyla, doğalarına uygun, özgürce... Anne ve babasıyla kendi dilinde konuşacak, kendi dilinde ninnilerle büyüyecek. Kürtçe masal dinleyecek, Kürtçe çizgi film izleyecek. Kürtçe kreşe gidecek, Kürtçe anaokuluna… Bunlar Kürt çocuklarının bir asırdır gasp edilmiş haklarıdır. Kim verecek hesabını?..

13 Nisan 2010

AKİL ADAMLARI MAHKÛM ETMENİN DAYANILMAZ HAFİFLİĞİ

Veysi Sarısözen, Türkiye'de sosyalist hareketin önemli öncülerinden biri. Sosyalist düşünceler ile ilk teması, 60'lı yılların başı, çok kültürlü Antakya. Sonra TİP Gençlik Kolları, Fikir Klupleri Federasyonunun kuruluşu, İstanbul Sekreterliğinin oluşumu. 1967 yılında 6. Filoya karşı Taksim'de ilk açlık grevi eylemi… 1968 Ocağında, Yerel Öğrenci Birlikleri ile ilk Doğu Gecesi'nin örgütlenmesi. MDD'yi eleştirmediği için tasfiye edilmesine karşın, Dev-Genç çatısı altında sosyalist gençliğin birliğini savunması… 1970 Nisan DDKO ile Doğu'da Komando Baskınları sırasındaki insan hakları ve hukuk ihlallerini raporlaması. Fabrika gazeteleri, Emekçi Basın Birliği ve Anadolu Basın Birliği projesi.

Veysi Sarısözen, ilk kez 1963 yılında Brecht'in "Sezuan'ın İyi İnsanı" adlı oyununa saldıran faşistlere tavır koyduğu için, tanık olarak girdiği karakoldan sanık olarak çıktı.

1968 yazında 6. Filo protestoları sırasında, İstanbul Teknik Üniversitesini basan ve Vedat Demircioğlu'nu pencereden atan güvenlik güçleri tarafından tutuklandı.

1970 15-16 Haziran olayları sonrasında, Sungurlar işgaline ve işçi direnişine verdiği destek nedeniyle tutuklandı.

1971 darbesinden sonra yeraltına indi. 1974 sonrasında yurtdışına çıktı ve Türkiye Komünist Partisi içinde çalıştı. Bizim Radyo'da bilfiil gazetecilik yaptı.

80 sonrasında hep solun birliği için çalıştı ve destek verdi.

Çatı partisi de onun hayallerinden biriydi.

Sonuç olarak, 1968 sonrası hayal ettiği solun birliğini bugüne değin savundu.

Belki de en ütopik yanlarından biri idi bu.

Kürt sorununda da Marksist ilkelere sadık kaldı.

Kürt halkının en mütevazi dostlarından biri oldu.

Veysi'nin iki kez mahkûm edilmesini önemsiyorum.

Çünkü 1963'ten bu yana, anti demokratik ve sosyalist düşünceyi ve örgütlenmeyi yasaklayan faşizan yasalardan dolayı yargılandı.

Ama sonunda TC hükümetiydi 141- ve 142. faşist maddelerini kaldıran.

Ve 1991 yılında onurlu bir şekilde 16 yıllık sürgünden sonra ülkesine döndü. Ve inandığı doğrular için ilkeli bir biçimde yürümeye devam etti.

Sonuç olarak eğer TC Kürt sorununa ciddi bir çözüm arayışı içinde olsa, başvurulacak akil adamlardan biriydi Veysi Sarısözen.

Ama o bir "terörist" olarak mahkûm edildi. Çözümü tartışan yazılarından dolayı.

Önce teşhisinizi ve kullandığınız söylemi değiştirmelisiniz diyordu.

Kürt sorunu basit bir terör sorunu değildir, PKK de basit bir terör örgütü…

Demirel'in de tanımı ile, bu son Kürt isyanıdır, terörün çözümü başkadır, isyanın çözümü başka dediği için iki kez mahkûm edildi.

Bunu basit bir mahkûmiyet olarak algılayamayız.

Çünkü bu davalar, Genel Kurmayın şikayeti üzerine ve Adalet Bakanlığının uygun bulması ile açıldı. Adalet Bakanlığı talimatı alır almaz, o da "gizli" ibaresiyle bir yazı yazmış ve yargıyı harekete geçirmiş.

Ve mahkûmiyet ile sonuçlandı.

Cezası ertelenmedi, "kişiliği nedeniyle".

Bu dava, bir tarihi mahkûm etmektir.

İki halk arasındaki köprüleri atma operasyonunun bir parçasıdır.

Herhalde sümen altında onun onurlu sosyalist yaşamının dökümü de vardı.

Belki de, 1963'ten beri yargılanmasına karşın, mahkûm olmayışının acısını çıkarmak istediler.

Sarısözen, Gündem gazetesinin 12 Kasım 2007 tarihli sayısında yayımlanan "Vesaire, vesaire" başlıklı yazıda da şu ifadeler nedeniyle suçlanıyordu:

"Bu ülkenin Genelkurmay Başkanı, gazetecilerin DTP Kongresi hakkında sorduğu bir soru üzerine, "O partinin adını ağzıma almak istemiyorum" diyor.

Oysa ben, başkaları, milyonlarca Kürt "o partinin" yalnız adını ağzına almakla kalmıyor, o partiyle dayanışma içinde oluyor, o partiye oy veriyor, on binlercesi o partiye üye oluyor. Ve Türkiye Cumhuriyeti'nin Genelkurmay Başkanı, "O parti" dediği DTP'yi kendi "ağzında yok" ediyor... Ne hakla? Burası hukuk devleti mi, yoksa kolektif cezalandırma devleti mi?"

"Sözcüklerin yasaklanması hukuk devletiyle bağdaşmaz. Örneğin PKK'ye 'terörist' demek mecburi olamaz. Farklı teşhis hakkımız vardır. Biz PKK'yi en sonuncu Kürt isyanının politik ve askeri örgütü sayıyoruz. Suçsuzdur, yaptığı kanunidir, 'camiden geliyorlar' filan demiyoruz. Sizden farklı bir teşhiste bulunuyoruz. Bulunamaz mıyız? Vesaire vesaire"…

6 Nisan 2010

ANDIÇ TEK HEDEFE YÖNELMEDİ

28 Şubat Darbesi, sadece sanıldığı gibi Refah Partisi'nde şekillenen siyasal İslam akımını hedef alan bir "operasyon" değildi, ardından hemen hızını kesmeden, militarizmi eleştiren liberal yazarları ve insan hakları savunucularını da hedef aldı ve bunu Kürt siyasetini bitirmeyi hedef alan harekat izledi. Suriye, Roma ve Kenya süreci başladı.

Tam bu süreçte İnsan Hakları Savunucusu ve Barış Yanlısı Akın Birdal, Mesut Yılmaz hükümeti sırasında yargısız bir infaz girişimi ile yüz yüze kaldı, mucize kabilinden sağ kaldı.

Ama daha da acı olan, kendisine yönelik medya tacizinin, suikast sonrasında da devam etmesiydi. Hürriyet gazetesi, "Mahkemeye gitmiyor, ama akşam yemeğine gidiyor" diye haber yaptı. Ayağı o sırada alçıda idi. Ertesi gün de mahkeme celbi geldi, gelmezseniz tutuklanırsınız diye. Daha sonra, adeta sağ kalmasından mutlu olmayan çevrelerin, onu "yargılı" bir infaz ile yüz yüze bırakmaları da, vicdanları isyan ettirecek bir "kararlılığı" yansıtmakta idi. Böyle bir suikast girişiminden sonra, bir insan hakları savunucusunu, düşüncelerinden dolayı mahkûm etmek, üst yargı organlarının bunu onaylanması, adeta onun sağ kalmasından militarist çevrelerin duyduğu mutsuzluğu yansıtmakta idi. Suikast girişimi, Şemdin Sakık'a zorla kabul ettirilmek istenen, ama imzalanmayan bir ifadenin basına sızdırılması ve haberleştirilmesinden sonra meydana geldi.

Sakık'ın bu ifadeyi imzaladığı geçtiğimiz günlerde ortaya çıktı. Baştan sona taammüden, açık hedef göstererek hazırlanan, ama akamete uğrayan bir cinayet girişimi idi.

Şu soruları ister istemez yöneltmek durumundayız.

1. Akın Birdal ve liberal gazeteciler hakkındaki bu sahte ifadeyi, devletin hangi birimi hazırladı?

2. Bu sahte haberi basına kim sızdırdı?

3. Bu sahte haberleri hangi gazetelerin hangi muhabirleri ya da yazarları haberleştirdi.

4. Hangi mahkeme Akın Birdal'ı düşüncesini açıkladığı için, ırkçılığı eleştirdiği ve halkların kardeşliğini savunduğu halde, TCK 312. maddeden nasıl mahkûm edebildi? Bu mahkeme üyelerinin herhangi, örtülü örtüsüz devlet birimleri ile, dolaylı veya dolaysız teması var mıydı?

5. Yargıtay'ın, bu cezayı onaylayan üyeleri kimlerdi. Bunların herhangi, örtülü örtüsüz devlet birimleri ile dolaylı veya dolaysız teması var mıydı?

6. Aradan daha 10 yıl geçmeden, Hrant Dink'le birlikte Orhan Pamuk gibi bazı yazarlar da suikast tehdidi altında kaldı. Bu kişiler uyarılıp koruma altına alındığı halde, Hrant Dink'in öldürülmesine göz yumuldu. Koruma altına alınmadı. Uyarılmak bir yana tehdit aldı. Tehdit edenler ve görevini yerine getirmeyenler kimlerdi?

7. Akın Birdal olayında da, onunla birlikte bazı gazeteciler de tehdit altında kaldı. Bunlar bir şekilde koruma altına alınırken, Akın Birdal niçin kurban olarak seçildi? Akın Birdal niçin korunmadı? Bu cinayet girişiminin ardında olan yapılanma ortaya çıkarılsa idi, Hrant Dink belki bu gün sağ olacaktı.

8. Akın Birdal'ın sağlık durumu ile ilgili bir rapor olmasına karşın, infazı ertelenmeyerek niçin cezaevine konuldu? Bu belgeyi hangi savcılar göz ardı etti?

9. Hrant Dink cinayetinin ve Akın Birdal suikastinin, Ergenekon denilen illegal yapılanma ile bağlantısı neden ortaya çıkarılmak istenmiyor?

10. İçişleri Bakanlığı adına hangi yetkili Akın Birdal'ın İHD Genel Başkanlığı'ndan ve üyeliğinden istifa etmesini talep etti? İstanbul Valiliği çatısı altında Hrant Dink'e yönelik "uyarı" adı altında kimler tehdit yöneltti.

11. Devletin hangi birimi, Akın Birdal, hakkında bir Öcalan ifadesi üretti? Kimler, bu uydurma belge üzerinden Akın Birdal hakkında soruşturma açtı?

12. Ergenekon diye adlandırılan yapılanmaya yakın ADD gibi "legal" çevreler, niçin hâlâ andıç döneminin sahtekarlıklarını kullanmaya devam ediyor? Bunlar hakkında soruşturma var mı? Bu tür yapılanmaların Avrupa'daki TC diplomatik misyonları ile olan bağları ne?

30 Mart 2010

"KIYIM İYİ DE SOYKIRIM MI KÖTÜ?"

Ermeni soykırımının tanınmasına ilişkin karar tasarısının, Amerikan Temsilciler Meclisi komisyonundan tek oy farkla geçmesinden sonra, İsveç Parlamentosu da, Ermeni Soykırımı gerçekliğini onaylayan bir karar tasarısını kabul etti. Sadece bununla da kalmadı. Anadolu coğrafyasının "Rum, Süryani ve Keldani çocukları nerede?" sorusunu da gündeme soktu. Geçmişte de benzeri bir karar Komisyondan geçmiş, ancak Temsilciler Meclisi'ne sunulması, TC Hükümeti'nin ABD Hükümeti nezdinde yürüttüğü çabalar sonucu oylanmamıştı. Bu taslak da büyük ihtimalle geçmeyecek. Ama ne pahasına? Hangi ödünler karşılığında? Hangi taleplere teslim olunacak? Bu durum ne kadar onur verici? "Soykırım" yerine yaşananların "imha", "kıyım", "etnik arındırma" olarak tanımlanması, sayının 1.5 milyon değil de 1 milyon veya daha az olması, sanki insanlığa karşı işlenen suçun ağırlığını azaltacak mı? Ve İsveç Parlamentosu yanında Katalonya Parlamentosu da Ermeni soykırımının gerçekliğine inanıldığını onayladı.

"Anadolu'nun Ermeni evlatları nerede?" sorusuna bir yanıt olacak mı bu? Türkiye'nin de imzaladığı BM Soykırım Konvansiyonu, hatta yeni Türk Ceza Yasası'nda yer verdiği "soykırım suçu" tanımlaması, 1915 yılında yaşananlara cuk oturuyorsa, bu inkar, özürden kaçınma, darbeci, maceracı, pan-türkist İttihatçı hükümetin işlediği suça, herkesi ortak etme çabasından başka bir anlam taşıyor mu?

Peki, Ermeni soykırımına ilişkin en doğrudan ve kapsamlı belgelendirmeye sahip olmasına karşın, ABD yönetimlerinin, "ortak çıkarlar adına" bu tanımlamadan kaçınması, ne kadar ahlaki bir tutum? TC Hükümetleri, cumhuriyet öncesi bu "insanlık suçunun" inkar edilmesinin, bunun kendisine karşı bir şantaj aracı olarak kullanılmasından rahatsız değil mi? "Bir daha asla" diyememek. İnkar aynı zamanda, gelecek açısından da başkaları açısından bir tehdit anlamına gelmiyor mu? Ve Amerikan yönetiminin İsveç ve Katalonya Parlamentolarının kararlarından sonra, yüzü kızarmayacak mı? 1915 olgusunun ilk önemli belgelendirilmesini yapan ülke olmasına karşın, İngiliz yönetimi de benzer biçimde soykırım olgusunun tanınmasına, "ortak çıkarlar" adına karşı çıkmıyor mu? Katalonya ve İsveç'in Türkiye ile ilgili emperyal çıkarları yok. O zaman gerçeği kabul etmek daha kolay olabiliyor.

Ermeni diyasporasının fikr-i sabit içinde olduğumuzu düşünüyoruz. Medya bundan bıktığımızı ilan ediyor. Ama dünya da bizim inkarcılığımızdan ve çözümden kaçışımızdan bıkmış artık.

Erdoğan Hükümetinin, "Kürt açılımı" gibi "Ermeni açılımı" da iflas etti. Bir açılım olmak bir yana, sorunların daha da içinden çıkılmaz bir hal almasına neden oldu. Türkiye'nin ayıplarını örtbas etme çabası, Türkiye halklarının lehine mi, yoksa aleyhine mi?

Rahmetli Hrant Dink, "Kürt kardeşlerim halkımın başına gelenlerden ders çıkarmalı" derken, büyük devletler arenasında, Ermeni halkının trajedisinin yaşanmasına nasıl izin verildiğine, bu halkın kurbanlaştırılmasında herkesin payı olduğuna, Ermeni halkının emperyal çıkarlar uğruna nasıl devre dışı bırakıldığına işaret ediyordu. Şimdi benzeri bir oyun, uluslararası arenada Kürt sorunu özelinde sahneye konuyor.

Temsilciler Meclisi'ne sunulacak karar taslağı, son 30 yılda TC inkarcılığı karşısında iyice zenginleşen akademik araştırmaların da katkısı ile, tarihsel olarak oldukça iyi belgelendirilmiş. İlk kapsamlı soykırım temalı seminerler, Temsilciler Meclisi'nde 1980'li yılların başında yapılmıştı. Son metinde, geçmişte bu alanda alınan kararlara ve BM belgelerine de işaret edilmiş. Taslak, "Ermeni soykırımının,

Osmanlı İmparatorluğu tarafından tasarlandığını ve 1915'ten 1923'e kadar uygulandığını" saptadıktan sonra "Başkan'ın; Amerika Birleşik Devletleri'nin dış politikasının, Ermeni Soykırımı ve diğer konularda ülkemizin belgelerinde ifade edilmiş insan hakları, etnik temizlik ve soykırım meseleleriyle ilgili uygun yaklaşım ve hassasiyeti yansıtmasını sağlamaya davet edilmesi"ni karara bağlanmaktadır.

1998 24 Nisanı'nda Clinton, 1915 olgusunu "zorunlu göç ve kıyım" olarak nitelemişti. George W. Bush ise, 24 Nisan 2004'te olayı "20'nci yüzyılın en korkunç trajedilerinden biri" ve "zorunlu göç ve imha" (annihilation) olarak niteledi." Ve nihayet Obama geçen yıl Ermenice "büyük felaket" dedi. Şimdi ise ne diyecek diye merakla bekliyoruz.

Acaba, hangisi daha onurlu ve rasyonel? Aynı coğrafyayı bölüştüğümüz halklarla barışmak mı? Yoksa, emperyal çıkarlar doğrultusunda yeni maceralara sürüklenmek, yeni kurbanlar yaratmak mı?

16 Mart 2010

SAATİN TİK TAKLARI

VAN. Saatin tik takları devam ediyor biteviye bir tempoda.

Saatin tik takları, malum ana kadar devam edecek.

Ve o malum anda zaman duracak.

Bir kırılma ile, bir patlama ile…

Marquez'in "Kızıl Pazartesi" romanında, kendi dışında kahramanın öleceğini herkes biliyordu.

Herkes eli kolu bağlı bekledi.

Tıpkı Hrant Dink cinayetinde olduğu gibi.

Küçük bir farkla.

Hrant öldürüleceğini biliyordu.

Yeri ve zamanı dışında.

Ve saatin tik takları işliyordu.

Onun için o muhteşem mektubu yazdı.

Ve deşifre etti gerçek katilleri.

Maddeten öldürüldü, ama ölümsüzleşti.

Vasilikos'un gerçeğe dayalı *Ölümsüz Z* romanındaki gibi…

Düğmeye basıldı,

Tam da yıldönümünde Maraş kıyımının.

O güzel barış insanı Barthelameos bir çığlık koyverdi.

Çarmıhta hissediyorum kendimi diye.

Hrant'ın son mektubu gibi bir çığlık.

Hemen "Yeni Çağ" kanlar içinde bedenini resmediyordu Saygıdeğer patriğin çarmıhta, sadistçe bir keyifle.

"Bartho çıldırdı" diye manşet atıyordu, sıcağı sıcağına servis edilen haberle diğer medyayı atlatarak.

"Fener Papazı" diyerek onu aşağıladığını zannederken, kendi Nazi suratını açığa çıkarıyordu.

Binlerce yıllık bir kurum soğukkanlı bir biçimde infaz ediliyor.

Zamana yayılmış bir idam kararı ile.

Saygıdeğer patrikten sonraki geleceği meçhul, Fener'in…

Cemaat bitti bitecek.

Kiliseler cemaatsiz.

Okullar öğrencisiz.

Son öğrenci ise haykırarak İstiklal Marşımızı söylüyor, bizi utandırarak.

Evi yakılmış, ağabeyi ile birlikte patriğin doğduğu İmroz adasında.

Sevgili Patrik de öğrenciydi o ilkokulda.

Geçende elimdeydi "İlkokul Defteri", bu ülkeye beslediği sevgi ve güven ile.

Heyhat…

***

Aslında zulmün çarmığında olan benim sevgili ülkem.

Ağla Sevgili Ülkem, romanındaki gibi.

Halk önderleri elleri bağlı sıralanmış.

Önceki gün Diyarbakır…

Dün Van'da…

Fırsat olsa teker teker gönderilecekler, faşo-jakobenlerin giyotinine.

Bu da zamana yayılmış tinsel bir kıyım.

Bir halkın ruhu azapta on yıllardır.

Her umut damlasından sonra suratınıza inen bir şamar…

Tanıdığım en sakin barışçıl insanlardan biri olan Baydemir'den kopan bir çığlık.

Kendine ters bir küfürle.

Bir köprünün daha berhava olması…

Roma çarmıhlarıyla egemen olmuştu bu kadim topraklara.

Hey gidi Diyar-Rum.

Ah Leşker-i Rum…

Ve ölüler yerlerde sürükleniyor, tekmeleniyor şimdi de.

Bizans sarayında komplolar komploları izliyor.

Ve komplocular bir yandan birbirleri ile tepişirken, bir yandan da birlikte tepikliyordu mazlumları, yoksulları.

Bu konuda anlaşıyorlardı bir tek.

Mazlumu ve yoksulu tekmelemek.

Ankara'nın kış ayazında bir havuzun ıslak soğuğuna kovalanmış Tekel işçileri, gaz sıkılarak üzerlerine.

Ve "Kerbela ortak acımız" diyordu Başbakan.

Oysa her yan Kerbela…

Evlad'ı Kerbela sokakta Kürt illerinde.

Ve Yezid'den Muaviye'den bahsediyordu Baykal.

Acaba ayna mıydı tuttuğu elindeki?

Yada "Janus"un iki yüzü müydü önümüzdeki?

NOT: Elimde Evrensel İstanbullular Federasyonunun geçen Kasım ayında çıkardığı bir rapor var. "1923-2009 Yılları Arasında İstanbul Rum Ortodoks Cemaatine Yapılan Muamele ile İnsan ve Azınlık Hakları" sorunlarını konu alıyor. Bu raporda Saygıdeğer Patrik Barthelemeos'un çığlığına neden olan, sistematik tarihten silme uygulamasının, Lozan Barış Antlaşmasındaki taahhütlere karşın, nasıl tutarlı biçimde hayata geçirildiğini görüyorsunuz. Trabzon valisinin desteği ile yapılan faşizan gösteriler, sayın Barthelemeos'un ve Çevreci grubunun kente nasıl sokulmadığını, Patriğin ırkçı gruplar tarafından yeni yıl ritüelleri sırasında nasıl taciz edildiğini, Patrikhane'ye atılan patlayıcıları, çevresinde düzenlenen ırkçı gösterileri ve nihayet "Kafes" planında ortaya çıkarılan planları hatırlamak yeterli. Ermeni Patrikliğinin içinde bulunduğu dramatik durumda da acaba, son 10 yılın örtülü baskı ortamının etkisi olmadı mı?

29 Aralık 2009

KIZIL AFİŞ'İN ARDINDAKİ ŞAİR: MANUŞYAN

Ölüm her yerde aynı
İnsan bir kere ölür
Fakat ne mutlu can verene
Halkların kurtuluşu için...*

"Kızıl Afiş", Nazi işgaline karşı yürütülen direniş hareketinin en büyük efsanelerinden biridir. Tıpkı "Kızıl Orkestra" gibi. Fransa'da uzun yıllar boyunca sadece Sosyalist Ermeniler Manuşyan'ın anısına anma toplantısı düzenlerlerken, bugün her siyasal eğilimden olanlar onu birlikte anıyorlar. Ne güzel!..

[Kızıl Orkestra'yı Trepper kurmuş ve bu gizli örgüt Nazi partisine bile sızmayı başarmıştı. Trepper, Nazilerin Sovyetlere saldıracağı haberini bile sızdırmayı başarmış, ama bu habere inanılmamış, Sovyet ordusu hazırlıksız olarak yakalanmış ve korkunç kayıp vermişti. Trepper'e ise SSCB'ye döndüğünde tutuklanarak teşekkür edilecekti. Herhalde korkunç aymazlığın tanığı olduğu için. Trepper'in daha sonra Gomulka döneminde yükselen anti-semitizm ile başı belaya girecekti.]

İşgal altındaki Fransa'da Naziler ve iş birlikçi Fransızlar, işgale karşı direnenleri "terörist" olarak niteliyorlardı. Bir de bir afiş

* Mélinée Manouchian, *Bir Özgürlük Tutsağı MANUŞYAN*, Çev. Sosi Dolanoğlu, Aras Yayıncılık, 2009.

asmışlardı duvarlara. Faşist işgale karşı özgür Fransa uğruna canlarını verenlerin etnik kökenleri yer alıyordu bu afişte: ERMENİ… YAHUDİ… POLONYALI… İSPANYOL! İkinci sınıf yurttaşların, Fransa'yı kurtarmak ne haddine idi Fransızların önemli bir bölümü havlu atıp teslim olmuş, hatta iş birliğine girmişken... Bunun nasıl bir kompleks yarattığını anlamak mümkün.

İş birlikçi Vichy rejiminin polisi, Yahudileri Nazi kamplarına yollanmak üzere teslim etmekte beis görmemişti. Mitterand bile, göçmen işçi olarak gençliğinde Almanya'ya gitmemiş miydi?

Ama çeşitli zulüm ve kıyımlardan kurtulmuş halkların bu sağ kalmış çocukları, faşizmin ne demek olduğunu çok iyi biliyorlardı. Ve harekete ilk onlar geçtiler, komünist Fransızlarla birlikte.

Fransız komünistleri de çok gayretli idi. Onlar da, partinin Sovyet-Nazi paktı sırasında izledikleri utanç verici politikanın izlerini silmek istiyorlardı.

Araştırmacı dostum Sait Çetinoğlu, direnişçi Manuşyan'ın köklerinde Ermeni devrimci sosyalist hareketinin mirasının yer aldığına şöyle işaret ediyor: "Daha önceki Birinci Büyük Savaş, bütün Avrupa halkları için yıkım olduğu gibi, Osmanlı İmparatorluğu halkları için de bir felaket olmuştu. Ve bu felaket sırasında imparatorluk unsurlarından Ermeni halkı, 20. yüzyılın ilk soykırım uygulaması ile yüz yüze gelmişti. Ermeni halkı ile birlikte Ermeni devrimcileri de bu coğrafyadan kazımışlardı. 1915 yılında yapılan tehcir ve soykırımdan sonra, sağ kalan militanlar ise göçürülenlerin ve sığınmacıların toplandığı Yakın Doğu ülkelerinde, yeniden örgütlenen Ermeni Sosyal Demokrat Partisi Hınçag ve Ermeni Devrimci Federasyonu Taşnag Partisi çatısı altında toplandılar. Taşnaglar, Sosyalist Enternasyonalle ilişkilerini yeniledi ve Sovyet rejimini eleştirdi; Hınçaglar ise onu destekledi. İlk Ermeni komünistler de Hınçaglardan çıktı. Ve bunlar, İran, Suriye-Lübnan ve Mısır'da komünist partilerin kuruluşunda tarihsel roller oynadılar. Bunların bir kısmı Batı Avrupa ülkelerine göç ettiklerinde de, buradaki sosyalist hareketlere katılarak sınıf mücadelesini bu örgütlerde sürdürmeye devam ettiler. Bunlardan biri de, bu mücadele sırasında bir

Nazi infaz mangası önünde; 1 Eylül 1906 Adıyaman doğumlu, Cünye'deki mülteci kampından on bir-on iki yaşlarında sağ kalarak, Fransa'ya gitmeyi başararak, orada tutku ile kendi kendini eğiten, şiir yazan, edebiyat dergileri yayınlayan Misak Manuşyan'dı. "Manuşyan kimdi?" Eşi ve mücadele arkadaşı Mélinée, şu sözlerle Manuşyan'ı özetler:

"O doğuştan kahraman değildi. Bunun yaşayan bir örneğiydi. Öyleki, kahramanlığı, gündelik hayatın her anında gözlerinizi kamaştırabilirdi. İçindeki güç, sıra dışı bir kaderin habercisiydi. Ölümü korkunç bir talihsizlik oldu. Kurşuna dizildiğinde otuz yedi yaşındaydı. Bu otuz yedi yılın dökümünü yapacak olursak, yirmi yaşına kadar yetimhanede kaldığını, son beş yılın, ya direnişte ya hapiste, ondan önceki beş yılın da neredeyse bütünüyle militanlıkla geçmiş olduğunu görürüz. Kendini kültürel, ideolojik ve pratik bakımdan yetiştirerek geçirdiği yılları da hesaba katarsak, biriktirdiklerinin meyvelerini verebileceği bir anda ölmüş olduğunu saptayabiliriz."

16 Kasım 1943'te tutuklanır. Manuşyan, mahkemedeki son sözlerinde, hem Nazilere hem de iş birlikçi Fransızlara seslenir. Önce Almanlara dönerek; "Size söyleyecek hiçbir şeyim yok. Ben size karşı koyup savaşarak görevimi yaptım. Yaptığım hiçbir şeyden pişman değilim. Şimdi rolünü oynama sırası sizde, elinizdeyim", sonra Fransızlara dönerek; "Fakat size gelince, sizler Fransızsınız. Biz Fransa için bu ülkenin kurtuluşu için savaştık. Sizse vicdanınızı ve ruhunuzu düşmana sattınız. Siz Fransız uyruğunu miras aldınız, bizse bu uyruğu hak ettik" der.

Kurşuna dizilmeden önce, 21 Şubat 1944 tarihinde Mélinée'ye yazdığı son mektubunda insanlığa seslenir:

"Zafere ve hedefe iki adım kala ölüyorum.

Bizden sonra yaşayacaklara ve yarının

Özgürlüğün ve barışın güzelliğini tadacaklara ne mutlu!.."

22 Aralık 2009

MAMAK'TAKİ KAFES TÜRKİYE'NİN BAŞINA GEÇTİ

Şu son günlerde elimden düşmeyen kitaplardan biri de, Gazeteci Rayhan Yıldız'ın Literatür Yayınları tarafından kısa süre önce yayınlanan, *İçeriden* adlı kitabı oldu [430 sayfa, Eylül 2009]. Kitabın özgün olan yanı, 1951'den bu yana, farklı insanların hapishane deneyimlerini aktarması. Bu tanıklıklar elbette sadece hapislik ve işkence anlatımları ile kalmıyor, Türkiye'nin farklı dönemlerdeki siyasal çatışmalarının bir anlamda tarihini de aktarıyor. Burada devlet ve militarizm baskısının sürekliliğini de algılıyorsunuz.

Daha 1951'de gerek Barış Derneği Davası, gerek ise TKP Davası sanıkları Askerî bir mahkeme de yargılanıyorlar. Onları askeri mahkemede yargılatan siyasal iktidar mensupları ise, onları alaşağı eden askeri cuntanın kurdurduğu, sözde "Sivil Adalet Divanı"nda yargılanıyorlar. Aslında kitapta Yassıada'da tutuklulara uygulanan şiddet de yer alsaydı, Türkiye'de sırayla herkesin payına düşen "imha" uygulamasının genel panoraması daha eksiksiz olarak algılanırdı diye düşünüyorum. Vedat Türkali'nin ilginç bir anlatısı ise, "6-7 Eylül olaylarının sosyalistlerin üstüne yıkılması çabasından sonra, 1960 yılında sosyalistlere yönelik bir imha planının da hazırlandığı." Yani, kıyımlara gerekçe hazırlamak için senaryo hazırlamaktan hiçbir zaman vazgeçmemiş bazı odaklar. Siyasetçilerin bir grubu tasfiye olunca, onlar yeni gelenlere sunmuşlar hizmetlerini, yeni "imha", "tasfiye", "tenkil", "tedip" planları ile.

Türkiye aslında, çok uzun bir zamandır "kafes"te… Halim Spatar'ın 1980 Ankara Mamak Askeri Cezaevi'ndeki "Kafes" tanıklığı çok çarpıcı. Deniz'lerin Avukatı Halit Çelenk, Halim Spatar'ı kafeste görünce gözyaşlarını tutamaz.

Mamak, Diyarbakır, Metris ve Anadolu'nun birçok yöresine yayılan toplama merkezlerinde militarizmin uyguladığı vahşetin tanımı mümkün değil.

Bırakın gençleri, nice öğretim üyelerinin "DAL" grubunda kaba dayaktan geçirildiğini biliyorum.

İnsanlar bir cehennem olarak tanımlanan Ankara "Dal" Grubunda 90 günlük bir işkence sürecinden geçirildikten sonra, Mamak'ta bir hayvan gibi "kafes"e konuluyordu. Evet, resmen demir parmaklı bir kafesti bu. İki kişilik hücreye 3 kişi konuyor, ve uygulanan "karıştır, barıştır" politikası gereği, bunlardan biri ülkücü oluyordu.

Aydınlara yönelik militarizmin sindirme politikasına, 1971 olayı üzerinde Kemal Burkay, Seçkin Selvi, İsmail Beşikçi, Faruk Pekin, Ali Sirmen tanıklık ediyor. Daha sonra onların tanıklıkları 1980 darbesi ile devam ediyor. Nevzat Çelik, Taha Akyol, Fethiye Çetin, Necmiye Alpay, Halil İbrahim Özcan, Sadık Albayrak, Mert Özmen'in tanıklıkları da eklenerek. İsmail Beşikçi için elbette "90"lı yılların tanıklığı da söz konusu… Beşikçi'ye yapılanlar Türkiye'nin utanç tarihinden asla silinmeyecek. Pınar Selek'in tanıklığı ise Ecevit-Bahçeli hükümetinin siyasal sorumluluğu altında militarizmin gerçekleştirdiği en soğuk kanlı kıyıma, sözde "Hayata Dönüş" operasyonunu kayda geçiyor. Medyanın, TV'lerin naklen, alkışlayarak bir maç gibi aktardığı bir katliamdı bu. Bütün bu yıllarda, 6- 7 Eylül olaylarının, militarizm tarafından örgütlenip solun üstüne yıkılmaya çalışılması üzerinde durulması, gereken bir nokta.

En son ele geçirildiği açıklanan "Kafes" planında da, yine "Azınlık" diye tanımlanan bu ülkenin öz be öz çocuklarının yine hedef alındığı anlaşılıyor.

Bu çevreler hem bir yandan laik geçinirken, bir yandan da farklı inançtan olan insanları hedef göstermekten vazgeçmiyorlar.

Mezara saygısı olmayanın insana saygısı olur mu? Ölüye saygısı olmayan diriye değer verir mi?

Kafes planının yürürlükte olduğu son bir yıl içinde birçok Rum ve Ermeni mezarı saldırıya uğradı.

Ama sadece onlar mı? Denizlerin, Mahirlerin, İbrahimlerin, Cihanların, yurtsever Kürtlerin. Ülkenin çeşitli yerlerindeki mezarlarının kaç kez saldırıya uğradığının hesabını bile tutamıyoruz artık.

Sevgili Ayşe'nin mezarı da geçen yıl bundan nasibini aldı. Ve yeniden yaptırmama kararı aldım.

Kirli savaş yıllarında insanların ölü bedenleri kurda kuşa yem olsun diye dağ başlarında bırakıldı. Bunların gömülmesi için başı çeken insan hakları savunucusu Vedat Aydın kaçırılarak, ölüsü bir köprü altına atıldı.

İçerden kitabını okurken, Mamak'ta Metris'te Diyarbakır'da toplu dayak çeken o erlerin nerede olduğunu düşünüyorum. Ya onlara emir veren teğmenler, yüzbaşılar acaba hangi rütbede?

İşkenceci memurların, komiser, vali, bakan olduğunu biliyoruz. Ya askeri ayak? Çok merak ediyorum.

17'sinde Erdal Eren'e, beslemeyip de asmadan önce acımasızca dayak atanlar, onlara emir verenler acaba şimdi nerede, vicdanları varsa acaba sızlıyor mu?

Evet, Mamak'a kurulan "KAFES", sonunda bütün Türkiye'nin başına geçirildi.

Yapanlar yargılanmadığı, yaptıkları yanlarına kâr kaldığı için.

1 Aralık 2009

DİLİN ŞİDDETİ, ŞİDDETİN DİLİ

KOZLUK... Bu hafta sonu, Diyarbakır ve Batman'da Eğitim Sen şubeleri tarafından düzenlenen Lengüistik (Dilsel) Haklar ve Açılım temalı panellerde geçti.

Bir hafta önce Cumhurbaşkanı, Başbakan, parti başkanları ve TBMM üyelerine Araştırmacı Gülçiçek Günel Tekin'in *Beyaz Soykırım /Türkiye'nin Asimilasyon ve Dilkırım Politikaları* adlı kitabını, İHD İstanbul Şubesi'nde düzenlenen bir basın toplantısından sonra Galatasaray Postanesi'nden postaya vermiştik. Daha sonra Eğitim Sen İstanbul Şubesi konuya ilişkin bir sempozyum düzenledi.

Konuya ilişkin toplantıların Eğitim Sen tarafından düzenlenmesinin bence çok özel bir anlamı var. Çünkü devletin dil politikaları, on yıllardır öğretmenler üzerinden yürütüldü ne yazık ki. Öğrenciler ve öğretmenler birlikte kurbanlaştırıldı. Kapatma tehdidi ile Eğitim Sen Tüzüğü'nden, "Anadilinde Eğitim Hakkı"na ilişkin madde zorla çıkarttırıldı. Halbuki dilsel haklar, insan hakları silsilesinin en temel haklarından birini oluşturur.

Ve bu hak, Türkiye Cumhuriyeti'nin uluslararası arenada, "meşru" bir devlet olmasının temelini oluşturan Lozan Barış Anlaşması'nda garanti altına alınmıştı. Ancak uygulamada, bu hak biçimsel olarak sadece Rum ve Ermeni toplumuna tanındı.

Ama tanındı da ne oldu?..

Ve zihniyet değişikliği olmadığı sürece, benzeri okul açma hakkı Kürt toplumuna tanınsa, bunun sonucu da acaba Rumların ve

Ermenilerin başına gelenden farklı olabilir mi? Rum ve Ermeni okullarında anadilde eğitim hakkı var mı acaba? Yoksa bu diller bir "yabancı dil" gibi, hafta içinde sınırlı saatlerde mi öğretiliyor?.. Bu okullar, siyasi komiser statüsündeki, "Türk" müdür muavinlerinin sıkı denetimi altında tutulmuyor mu?

Rum okullarının durumu çok daha trajik değil mi?

Okullar var, Rum toplumunun sayısı iki bine indiği için öğrenci yok. Okullar peş peşe kapandı fiilen. Ama Batı Trakya'daki Türk okullarının muadili olarak kağıt üzerinde açık tutuluyorlar. Ve bu okulların koridorlarında sadece yüzyıl önceki öğrencilerin hayaletleri dolaşıyor. Ermeni okullarına gelince, bu okulların mezunları Ermeniceyi güç bela yazıp okuyabiliyor. Çünkü haftada sadece birkaç saat Ermenice okumalarına izin var.

Bir zamanlar Çerkezlerin kendi dillerinde eğitim yaptıkları okulları vardı, 1924 yılından beri kapalı. Çerkez alfabesi ise bu yıllarda Bakanlar Kurulu'nun "zararlı" olarak yasakladığı kitapların listesinde.

Kürtlere 10 yıl önce, sanki yabancı dil gibi özel dershanelerde kurs açma "izni" verilmişti. Peş peşe kapandılar ve sonra, "Bakın Kürtlerin kendisi Kürtçe öğrenmek istemiyor" denildi.

Şimdi yeni bir "açılım" dönemindeyiz. Bundan önce Turgut Özal'ın "açılımını" yaşamıştık. Adamcağız hücceten kalpten gitti ya da götürüldü. Allah, Erdoğan'ın sonunu hayır etsin!

"Modern" kılıklı, "kibar" dilli, "kültürlü" Onur Öymen'in söylemini işittikten sonra ürpermemek mümkün değil. Bana Beethoven dinleyip, Goethe okuyan aristokrat Nazi subaylarını hatırlattı. Önemli olan insanı insan olarak kabul etmek, onu kimliğine göre aşağılık, "ikinci" sınıf bir yaratık olarak görmemek.

Gülçiçek Günel Tekin, tek kelime Türkçe bilmeyen Kürt çocuklarının şiddete dayalı asimilasyoncu eğitim süreci sonucu yaşadıkları travmaları çok güzel anlattı. Kendisi de YBO'lardan gelmeydi ve birebir bu şiddeti yaşamıştı. YBO'lar bana Avustralya'daki yerli halk Aborjin çocuklarının 20. yy başlarında, ailelerinden zorla alı-

nıp asimilasyoncu şiddete dayalı eğitime tabi tutuluşunu hatırlattı. Avustralya hükümeti birkaç yıl önce Aborjin halkından özür diledi. Nice romanlar yazıldı, nice filimler yapıldı bu konuda.

Bizde de *İki Dil Bir Bavul* filmi, ilk kez öğretmenlerin ve öğrencilerin yaşadığı drama değindi. Ve film olaya son derece "kibar" ve "insani" bir çerçevede değinmişti. Bugünkü Türkiye'de böyle bir filmi yapmak son derece cesaret isteyen bir iş… Ama yaşanan acı bin kat daha ağır. Bu yansıtılsa, "abartılıyor", "duygu sömürüsü yapılıyor" denir.

Tıpkı Varlık Vergisi, 6-7 Eylül olayları ile ilgili filmler gibi...

Ve ben bu filmleri son derece olumluyor, yapımcıların medeni cesaretini kutluyorum. Halkımız o kadar yalanla beslendi, o kadar hamasi palavralarla galeyana getirildi ki, bugün hakikat "ilacını" da gıdım gıdım vermek zorundayız.

Ne zaman ki Alman çocuklarının anne ve babalarına "Holokost" nedeniyle utanç ve kınayarak bakmaları gibi, bizim çocuklarımız da Öymen gibilerine utançla bakmaya başlayacaklar, o gün Türkiye'de gerçek "açılım" sağlanmış olacak. Ve bunun sağlanmasında en büyük görev öğretmenlerimize düşüyor.

Ve anne babaların da, "Yeter artık, çocuklarımıza yalan, kin ve hamaset ile dolu zehir vermekten vazgeçin" demesi gerekiyor...

17 Kasım 2009

SESSİZ ÇIĞLIK

Döndü Ergin. Bir Barış Annesi.

Barışın önü kesildi yine.

Acı çekmeye devam ediyor.

Döndü ana, iki çocuğunu, Yusuf ve Dilek'i yitirdi ilan olunmamış, hâlâ devam eden savaşta.

Birinin mezarını yaptı elceğizi ile Bingöl'de.

Öteki ise kayıp…

Kim bilir hangi dağ başında gömülü... Ya da kurda kuşa yem oldu bedeni.

Bir başka oğlu ise dağda hâlâ…

Barış süreci tıkandı, kim bilir ne zaman kısmet olur görmek onu bir daha.

Oysa nasıl pırpır etmişti yüreği, ilk barış grupları geldiğinde.

O da koşmaz mıydı, karşılamak için onu ve diğer çocukları?..

Tek bir oğlu vardı yanında 7 çocuktan, Erdoğan.

"Anne merak etme, yalnız bırakmam seni" derdi hep.

Ve Erdoğan, karısı Emine ve çocukları ile birlikte iki ay önce sırra kadem bastı yaban ellere.

Baskıdan, sürekli tacizden artık yorgun düşmüşler, Fransa'ya iltica etmişlerdi.

Bir sürü dava, bir sürü mahkûmiyet...

Yasal partide çalışmak da dert.

Döndü ana, kalp hastası eşi ile birlikte hâlâ sıkıntı çekmeye devam ediyor.

Bir çeşit taciz yapılan Barış Annesine, son bir aydır sürekli eve gelip sormalarla, vakitli vakitsiz...

"Oğlunla gelinin nerede?"

"Oğlun söyle gelsin!"

"Nereye gittiler?"

"Ne iş yapıyorlar?"

"Kime yataklık ediyorsunuz?"

"Kimler gelip gidiyor evinize?"

"Niye senin çocukların bulaşıyor bu işlere?"

"Gerilladaki gelsin buraya."

"Yine geleceğiz, size rahat yok bu ülkede."

"Size ne Kürtlerden. Senin dilin Türkçe, Alevisin. Size ne?!.."

İHD İstanbul Şubesi'nde düzenlediği basın toplantısında, Döndü ana "Artık yeter, beni rahat bıraksınlar" diyor.

"Ben yaşlı bir kadınım, eşim kalp hastası, çocuklarım rüştünü ispatlamış insanlar, neden onları gelip bana soruyorlar?.."

"7 çocuğum vardı, yuvamı dağıttılar, şu anda yanımda sadece bir kızım kaldı, bu yetmezmiş gibi bir de rahat yüzü göstermiyorlar. Bu ne biçim açılım?.."

"Yaşadığım acıları başkaları yaşamasın diye Barış Anneleri İnisiyatifi'nde çalışıyorum ve buna da tahammül edilmiyor..."

"Akşam sabah her vakitte sürekli gözler üzerimizde, resmen taciz ediliyoruz. Polisin her gün benim evimde ne işi var?.."

Döndü ana, Sivaslı. Çok eskilerden Muş'tan gelmiş ailesi.

"Oradan oraya göç etmiş Aleviler" diyor Döndü Ana; "bir yerde baskı yoğunlaştığında, düşmüşler göç yollarına..."

"En son Sivas'tan İstanbul'a geldik, 1985 yılında, denklerimizi yapıp..."

Sessiz bir çığlık koyuveriyor bu Barış Annesi.

İşte böyle anneler, babalar, yeğenler, kadınlar, çocuklar sokağa döküldüğü için kesildi barış süreci...

Kürde sevinmek de yasak.

İlla ki biat!

İlla ki eziklik.

İlla ki el öptürme.

Barzani, "Partiya Kerkeranı Kürdistan hata yaptı" diye buyurmuş.

Oysa bir halkın coşkusunu kim engelleyebilir ki?..

Ne partiler, ne de devlet!..

3 Kasım 2009

KİRLİ ELLER

Ermeni soykırımının en ilginç yanlarından biri de, çok uluslu sigorta şirketlerinin de yağmadan payını almaktan sakınmamış olmasıdır.

Amerikan, Fransız, İngiliz ve Alman sigorta şirketleri, Ermeni kökenli Osmanlı yurttaşları karşısındaki yasal yükümlülüklerini 90 küsur yıldır yerine getirmekten kaçınıyorlar.

Bir zamanlar İttihatçı Cunta Hükümetinin İçişleri Bakanı Talat Paşa da, Amerikan Büyükelçisi Morgenthau'dan, "Ermeni yurttaşlarımızın varisi olmadığı için, mirasları yasal olarak devletimize kalmıştır" diye talepte bulunmuştu. Daha sonra Talat Paşa'nın da aynı sigorta şirketlerinin müşterisi olduğu, onun ailesine ödeme yapılmadığı ortaya çıkacaktı. Hatta aile, Kaliforniya'da sigorta şirketleri karşısında dava kazanan hukukçularla ilişkiye girerek, "Acaba biz de başvursak, bir şeyler alır mıyız" diye soracaktı.

Sonunda Kaliforniya'da, mahkeme sigorta şirketlerinin 94 yıl sonra belgeleri olan ailelere ödeme yapılmasına karar verdi.

Bu Amerikan şirketleri ile Ermeni kökenli insanlar arasındaki bir dava idi ve özel hukuk alanında idi. Ve üst mahkeme, ABD'nin resmen Ermeni soykırımını tanımadığı gerekçesi ile bu ödeme kararını iptal etti. Ve sigorta şirketlerini kurtardı. Bizim büyük medya karalar bağlamıştı, bu dava kazanıldığında, şimdi ise davul zurna çaldılar.

Aslında sırada, İttihatçıların el konan servetleri yatırdığı Deutsche Bank var. Ortada İttihatçı da kalmayınca Almanlar da bir güzel bu servetin üstüne yatmıştı. Tıpkı İsviçre bankalarının Nazilerce yatırılan Yahudi halkının varlığına bir güzel el koyması gibi. Öyle ya İsviçre tüm diktatörlerin kara paralarını aklar. Kaliforniya'daki davanın kazanılmasın da Kaliforniyalı tarım işçilerinin haklarının '60'lı-70'li yıllardaki efsanevi savucusu Avukat Vartkes Yeghiayan vardı. (Türkçede İttihatçı savaş suçluları ile ilgili "Malta Belgeleri" adlı bir derlemesi Belge yayınları tarafından 2007 yılında yayınlandı).

Onun yorumları ise aşağıdaki gibi:

Movsesian davasında Dokuzuncu Daire'nin kararı, federal ve eyalet güçleri arasındaki dengeye indirilmiş bir darbedir. Sigorta, aile hukuku, mülkiyet ve haksız fiil gibi en ulusal hukuk alanlarının bile küreselleştiği bir çağda, alınan karar bugün siyasal söylem değişiklikleriyle potansiyel bir çatışma içine girdiğinde, eyaletlerin bu alanlarda tasarrufta bulunmasını engellemiştir.

Orada konuyla ilgili olarak, Türkiye'yle uluslararası ilişkileri salt etkileme potansiyeline sahip olabilecek yürütmenin herhangi bir resmi politikasını –hiçbir yasa, yürütme kararı ya da hiçbir resmi dış politika– talep etmeden, mahkeme şunu savunmuştur: Eyaletler Ermeni Soykırımı sırasında, bu yanlışları –eğer bugün olsaydı, bu yanlışlar nedeniyle aynı sigorta şirketlerine karşı aynı kurbanlar mahkemelerde tazminat almaya hak kazanacaklardı– yapan özel kurumların yol açtıkları ekonomik zararları tazmin etme amaçlı önlemler alamazlar.

Orada yurttaşların yaklaşık bir yüzyıl boyunca sigorta şirketlerinin haksız olarak ellerinde tuttukları sigorta poliçelerine karşı, dava açmasına izin veren California'nın kararı aleyhine herhangi bir resmi ya da federal politikayı talep etmeden, mahkeme bu poliçe sahiplerinin dava açma hakkını ellerinden almıştır. Bunun tek nedeni, onların yasada hiçbir resmi dış politika belgesinde, emrinde ya da antlaşmada yer almayan, politik söyleme dayanan bir terimle, Türk tarihinin, Ermeni soykırımı olarak bilinen bir döneminin, Ermeni kurbanlarının varisleri olarak tanınan bir kurban sınıfı

olarak tanımlanmış olmalarıydı. Yürütme gücünün hiçbir resmi dış politikasını belirtmeden, karar Yüksek Mahkeme'nin federal gücüyle dışişlerini yönetirken, geleneksel mülkiyet hak iddialarında, eyalet gücünün bir yargı yetkisi olarak hareket etmesine koyduğu sınırları kat kat aşıyor. Mahkeme, geleneksel olarak eyalet yetkisinde kalan hukuki tazminat davalarında, kendi yurttaşlarının eyalet içinde iş yapan şirketlere karşı, geleneksel tazminat davaları açmasına imkan tanımasını köklü bir biçimde sınırlandırmıştır."

Bu karar Ermeni soykırımında, hiçbir büyük devletin elinin temiz olmadığını kanıtlıyor.

15 Eylül 2009

AÇILIM TRABZON'A ULAŞMADI

Başbakan Erdoğan son dönemlerde, insanların yüreğine hitap eden bir söylem tutturdu.

Atina'ya geçen yıl gittiğinde, hâlâ TC pasaportu taşıyan İstanbul Rumlarına "gelin" dedi.

İnsanların yüreği eridi.

Geçen hafta Kürt sorununa ilişkin açıklaması da Kürtleri duygusal bir heyecana sürükledi.

Ve en son Büyükada'daki azınlık temsilcileri ile birlikte yenen yemekteki söylemde harika idi.

Duygulanmamak mümkün değil.

20 küsür yıldır, sağır kulaklara hitaben bizlerin dillendirdiği şeylerin devlet düzeyinde söylenmesi, biraz da verilen mücadelelerin boşuna olmadığının kanıtı.

Ama bu açılımlar ne yazık ki, "derin çeteciliğin" kök saldığı kimi yörelere hâlâ ulaşamadı.

Örneğin Türkiye solunun, anti diktatoryal eğilimlere karşı muhalefetin tarihsel mekanlarından biri olan Trabzon kentinin idaresine.

Bu kent, sanki özel yasalara tabi.

Başbakan'ın birlikte yemek yediği saygıdeğer Patrik Barthelameos, İşadamı Koç ve diğer çevre hakları savunucuları ile birlikte bu kente sokulmamıştı.

Abdi İpekçi Türk-Yunan Barış Ödülü sahibi Yorgo Andreadis'in yine bu kentten başlatılan faşizan bir kampanya sonucu Türkiye'ye girişi yasaklanmıştı on küsür yıl önce.

Koca koca jandarma paşaları hakkında konferanslar vermiş, serbestçe satılan kitaplarının bölgede dağıtıldığını söylemişti.

Ama bir Hrant Dink, bu kentin insanları ile yürekten bağ kurmayı başarmıştı.

Bunun için hedef alındı belki de.

İnsanların empati kurmasını sağlıyordu.

Bizim Yorgo gibi.

Yorgo bu badireyi sağ atlattı ama gelişi hâlâ yasaklı.

Vasiyeti Trabzon'a gömülmek.

Topraklarımızda ancak o kadar gözü var.

Gömülmek için.

Tıpkı Diyarbakır'a gömülmek isteyen büyük ozan Aram Dikran Melikyan gibi.

Oysa bu ne kadar vicdani bir adım olurdu.

Bir Diyarbakır'a gömülme izni verilse idi.

Bir taşla iki kuş!

Hem Ermeni insanının hem Kürt insanının gönlünü birlikte almak.

Gerekçe Yurttaş olmaması.

Ama gerçekte farklı dinden oluşu.

Çünkü bir başkasına, yurttaş olmadığı halde gömülme izni verilmişti. Çünkü dinimizi seçmişti.

Andreadia iki kez dilekçe yolladı Bay Erdoğan'a.

Yanıt olumsuz.

Aram Dikran'ın vasiyetinin yerine gelmeyişi, Andreadis'in de, Allah gecinden versin vasiyetinin yerine gelmeyeceğinin işareti.

Ve en son skandal, Sümela'ya gelen Rum insanlara dua yasağı konması. Olayın tartaklama boyutu alması.

Vali Beyin oluru ile.

Bu da aslında dine inanmayan ulusalcı eğilimlerin işine gelince nasıl dini milliyetçi amaçlarına alet ettiklerinin bir işareti.

Türkiye'de söylemler kadar edimlerin değişmesi de önemli.

Bir zamanlar Necdet Bulut diye bir bilim adamı vardı.

Karadeniz Üniversitesine, 70'li yılların ortasında bilgisayar sistemi kuran.

Faşistler tarafından kurşunlanan bu bilim adamının katilleri hâlâ elleri kolları serbet gezerken, daha sonra YÖK'çü Üniversite yönetimi adının verildiği konferans salonundan ismini sildirmişti. O sosyalist dünya görüşünde bir bilim adamı idi.

Halkların kardeşliğine inandığı için "tehlikeli" sayıldı.

Ve tezgah işlemeye devam etti.

18 Ağustos 2009

SARKİS USTA'YI YİTİRDİK

Sarkis Ustayı fiziki olarak yitirdik bugün.

Yoldaşım, abim, dostum ve ustam.

Ama o hep bizimle olacak, sergilediği ilkeli yaşam örneği ile, dik duruşu ile.

40 yıllık bir dostluk dile kolay.

TİP'in Eminönü ilçe örgütünün o asil üyesi, ben aday üyesi, yani çırak idim.

İlçede sosyalizm kuramı üzerine seminerler başlamıştı.

Temel kitap Politzer idi.

Aybar yönetimi bunu engellemeye çalışınca, Sarkis Usta öfke duymuştu.

Bırakın gençler sosyalizmin tarihini ve kuramını öğrensinler.

Bize nereden bulursa hep kitap taşırdı.

Bunlardan biri de 1954 Moskova baskısı, hem de Türkçe bir Sovyetler Birliği Komünist Partisi Tarihi idi.

Sevgili Ayşe'nin küçüğü Mehmet hiç üşenmemiş 500 sayfa kitabı el yazısı ile hattat gibi çoğaltmıştı.

Evi gençlerin uğrak yeri idi daha o zamanlar.

Sadece siyaset değil edebiyat da onun uzağında değildi.

Marangozdu, emekçiydi meslek olarak.

Yoksulluk nedeniyle Getronagan Lisesini bitirememiş olmak onun içinde bir ukde idi.

Ama nice sözde lise, üniversite mezununu cebinden çıkarırdı.

Ermeni gençler Ermeni tarihini ve edebiyatını ondan öğrenirdi.

Binlerce şiiri ezbere bilirdi.

Kendi de bir şairdi.

Aram Pehlivanyan (A. Saydan) liseden arkadaşı idi.

O da bir şair idi.

İkisi de ana dillerinde yazardı.

Bizler ise sosyalizm tarihini ondan öğrenirdik.

12 Mart ve 12 Eylül'ün karanlığında evi gençlerin hep sığınağı olmuştu.

Sevgili eşi Melek Ağavni az karnımızı doyurmamıştı.

Aile olarak Sarkis'in sosyalistliğinin bedelini az ödememişlerdi.

Sarkis, 1915 olayı üzerine de konuşmaya cesaret eden az sayıda insandan biri idi.

90'larda doğrudan 1915 olayına değinen İstanbul'da ilk toplantıda, onunla söyleşi yapmıştık birlikte, mütevazı bir biçimde.

Sonra evinin camı kırıldı.

Beyaz bir araba "kazara" çarptı.

Takmadı.

Konuşmaya devam etti.

6-7 Eylül'ü anlattı.

Tam bir enternasyonalist idi.

Onun için 1968'de çıkarılan dergi "Türk Solu"nun adını yadırgamıştı.

Sarkis Usta bir yaşam direnişi simgesi idi.

Tehcir çocuğu idi, 1916 yılında kampta doğan.

Hiç unutmadı.

Ama bunu bir travmaya da dönüştürmedi.

Özgürlük, kardeşlik ve eşitliğin bayrağını, kızıl bayrağını yükseltti.

Ailesini bazen üzecek kadar yoldaşlarını, arkadaşlarını öne aldı.

Mart ve Eylül karanlığında pes etmeyen ender direnişçilerden biri idi.

Yoldaşım, dostum, ağabeyim Sarkis, seni hep içimizde taşıyacağım.

Ve o gülüşüne hep hasret kalacağım

4 Ağustos 2009

"BİZİMKİLERE" OLURSA SOYKIRIM, "ÖTEKİLERE" DEĞİL'

Çin'in Uygur bölgesinde yaşananlar, ister istemez insana Ermenilerin, Süryanilerin ve Rumların bu coğrafyada Osmanlı İmparatorluğunun çöküş döneminde ve sonrasında yaşadıklarını hatırlatıyor.

Zorunlu göçlerle, asimilasyon ile, devresel kıyımlar ile…

Bugün Uygur bölgesinde, Uygurların nüfusu yüzde 10' u bulmuyor.

Ermeni reformunun gündeme geldiği 1877'den sonra, Abdülhamit yönetiminin ana tezlerinden biri; Tarihsel Ermenistan denen bölgede Ermenilerin çoğunlukta olmadığı idi.

Bunu kanıtlamak için de, Türk, Kürt, ve sürekli bölgeye iskan olunan Balkan ve Kafkasya kökenlilerden oluşan nüfusun diğer kesimi "Müslüman" kategorisi altında toplanıyordu. Bölgedeki kentlerde ise yüzde 30'ları bulan, hatta Van'da kent içinde yüzde 50'yi bulan bir Ermeni nüfus söz konusu idi. Osmanlı yönetimi bölgenin diğer otantik halklarından olan Kürtlerle Ermeniler arasında çatışma ortamını kışkırtmayı, bazı yörelerde bunu nefrete dönüştürmeyi başardı.

Öte yandan Kafkasya ve Balkanlardan göç eden ve ettirilenler ve dağınık biçimde bölgeye iskan olunanlar da önyargılarla dolu idi. Bugün, geçmişte Kürtlerle Ermenilerin birlikte yaşadıkları coğrafyada, Kürtler çoğunlukta...

Bunu sağlayan ise 1915 oldu. Geçmişte birçok Kürt döktükleri kanla övünürdü. Ama bilinçli Kürtler açısından bu bir utanç konusu. Her ne kadar buralara farklı halklar iskan edilmeye çalışılsa da bu zor coğrafyada barınamadılar. Sonuç açısından, bu Türk milliyetçiliği açısından bir Pirus zaferi oldu.

Çin yönetimi de, kolonyal bütün imparatorluklar gibi, Uygur ve Tibet bölgelerini iskana açtı ve bu ülkelerin yerli halklarını kendi ülkelerinde azınlık durumuna dönüştürmeyi başardığı gibi, toplumlar arası nefreti de körükledi.

Kürtler Uygurlar ile hemen empati kurmayı başardı ve yaşananlar "bizim hikayemiz" diyebildi. Sürgündeki kimi Uygur liderleri bunu yapamasa da. Bülent Ecevit, ikinci intifada başladığında İsrail'i "soykırım" başlatmakla suçlamıştı. Aynı Ecevit, "Asılsız Ermeni Soykırımı İddiaları İle Mücadele Komisyonu"nun, Devlet Bahçeli ile birlikte kurucusu idi." Başbakan Erdoğan, Uygur bölgesinde yaşanan olayları "adeta soykırım" diye tanımladı. O zaman dürüstlük adına, 1915'i nasıl tanımlamak lazım? Soykırım bile az kalmaz mı?

Acaba "soykırım kare" ya da "soykırım küp" mü demeliyiz matematiksel olarak? Geçtiğimiz günlerde, Ukrayna Başbakanı Kırım'ın geçmişte yerli halkı olan Tatarlara yönelik Rusya'nın yürüttüğü zorunlu göçü "soykırım" olarak tanımladı.

Tarih deşildikçe üstü örtülmüş soykırımlar ortaya çıkıyor.

Sağ kalan Tatarların Orta Asya'dan ana vatanlarına dönüş kampanyasını dünya yıllarca kayıtsız gözlerle izlemedi mi?

Tatarların yaşadığı dramı, Kırımlı Yazar Cengiz Dağcı'nın Varlık Yayınları'ndan çıkan kitaplarından okumuş, daha erken yaşlarda Holokost ve Çarlık Rusya'sında Yahudilere yönelik Pogromlar konusunda okuduğum diğer kitaplarla birlikte daha farklı bir perspektife sahip olabilmiş, Ermeni Soykırımı tabusunu da daha rahat çözümleyebilmiştim...

Bu olayları yaşayanların aslında Ermeni ve Kürtleri, daha iyi anlaması gerekmez mi? Ya da Balkan ve Kafkasya'dan sürülenler daha rahat empati kurmamalı mı? Neyse ki, sosyalist düşünce ve

eylem daha rahat empati kurulmasına olanak sağladı, her şeye karşın. Ama nice zaman sonra...

Birçok dostum var böyle dürüst… Mübadillerden. Kürt halkının en sadık dostlarından biri olan Akın Birdal'ın Kırım kökenli olduğunu kaç kişi bilir? Ama Osmanlı döneminde ülkelerinden kovulanların bir kısmı ne yazık ki manipüle olarak, öfkelerini yeni kurbanlara yönelttiler.

Bir anlamda, Avrupa'dan kovulanların Filistinlilerin acılarına yabancı kalmaları gibi. Ama İsrail'de Filistinliler için çalışan insan hakları örgütlerini, barış hareketini nasıl unutabiliriz? Bugün yaşadığımız dünya hep 1915'i hatırlatıyor ve Türkiye'nin anlamsız inkarcılığının daha fazla göze batmasına neden oluyor. Milliyetçilerimiz, her şeyi, Ermeni diyasporasının propagandasına bağlıyor. Ama günümüzde soykırımın nasıl aktüel bir konu olduğunu, bunun tarihsel köklerine gidilince zorunlu olarak 1915'in 20 yüzyılın ilk soykırımı olduğu olgusunun altını çiziyor. Şimdi bizim politikacılarımız her şeye "soykırım" diyebilecek, ama iş 1915'e gelince "DUR" diyecek?

O zaman şöyle mi diyeceğiz?

"Bize", " bizimkilere" olursa soykırım…

"Ötekilere" olursa soykırım değil!

Böyle bir mantık olabilir mi?

Olabilir.

Çünkü burası Türkiye Cumhuriyeti!

21 Temmuz 2009

CİNAYETİ HERKES GÖRDÜ

Dün, yani 6 temmuz 2009 Pazartesi günü, Hrant Dink Cinayeti Davasının 10. Duruşması yapıldı.

Dava kilitlenmiş durumda, belli bir düzeyden öteye geçilmesine izin verilmiyor. Tıpkı "Ergenekon Terör Örgütü" davasının belli bir düzeyin ötesine geçmesine izin verilmeyişi, davanın şakuli değil ufki biçimde ilerlemesi gibi.

Bence bu duruşmanın en kilit sözünü, tanıklık yapan emekçi bir kadın, Besime Havva söyledi:

"Cinayeti herkes gördü!"

Evet, hiçbir cinayet bu kadar, "Ben geliyorum" dememiştir.

İlk işaret, daha 2004 yılında, Agos, Atatürk'ün manevi kızı Sabiha Gökçen'in kökenine ilişkin haberini yayınladığında verilmişti.

Oysa bu Sabah gazetesine servis edilen bir haberdi. Agos da "atlamamak" için aynı haberi vermişti. Ama "görünmeyen bir el" Sabah'ta çıkarken, Agos, saldırılar karşısında yapayalnız kalmıştı.

GKB bir bildiri ile Agos'ta çıkan haberi kınadı. Ve tehditler sarmalı başladı. Daha en baştan kimi aydınlar Şişli Savcılığı'na başvurarak tehdit savuranlar hakkında suç duyurusunda bulundular. Dava tehditten değil, izinsiz gösteri yapmaktan açıldı.

Galiba kimse fark etmedi ama militarist sistemin "kara kutusu"na dokunulmuştu.

Birileri bu haberden son derece rahatsız olmuştu.

Sabiha Gökçen, doğmakta olan "yeni bir ulusun" en gözde kızıydı.

Göklerde uçuyordu.

Bu arada Dersim'i de bombalıyordu.

Aslıda, "sultana" bağlılık, ne ailenin, ne cemaatinin, ne sınıfının olması, devşirme sisteminin özü idi.

Gerekirse çocuklar ailelerini ihbar edebilmeli idi. Önemli, olan "kutsanmış devlete" sadakat idi.

30'ların dünyasının anlayışı da, Almanya ve İtalya'da pek farklı değildi.

Chronicle Dergisinde, General Küçük'ün köyüne ilişkin haber, bu karmaşık ve karanlık ruh halinin ipuçlarını vermekteydi aslında.

Şimdi, Hrant'ın Arkadaşlarının, önemli sorular yönelten bildirisini sizlerle paylaşmak istiyorum:

"Madem Türkiye'nin baş meselesi "belge"dir, buyurun, size belgenin dik alasını sunuyoruz.

Evet, bir bakıma fotokopi. Abdi İpekçi'den Uğur Mumcu'ya, 1 Mayıs 1977'den Kahramanmaraş katliamına, çok tanıdığımız bildiğimiz bir sürü olayın benzeri.

Bir yandan da esas evrak. Altında imza var. Islak.

Hrant'ın göz göre göre öldürülmesinin ikinci yılını çoktan geride bıraktık. Şimdi cinayet davası da iki yaşına basıyor. Adalet ise, henüz ana karnına düştü mü, o bile belli değil.

Şurada, biraz ileride, cinayetten hemen sonra toparlanıveren bir sanıklar ordusu var. Kimin neyi yaptığı belli. Çoğu inkar da etmiyor zaten. O halde bu dava çoktan bitmeliydi. Niye bitemiyor? Mahkeme heyeti de sırf şu içeridekileri cezalandırmakla bu davanın kimsenin vicdanında sona ermeyeceğini bildiği için olmasın?

Şuradan yoldan geçen birini çevirip sorun; Hrant'ın öldürülmesinin sadece üç-beş faşistin işi olduğuna inanan çıkar mı? Belge arıyorsanız, işte belgenin hası budur. Türkiye'de herkes Hrant'ı devlet içinden de kollanan birilerinin öldürttüğünü biliyor. Herkes

aynı şeyi biliyor diye buna da fotokopi deyin isterseniz. Yalnız unutmayın ki, katile kahraman muamelesi yapan emniyet ve jandarma görevlileri, hepimizin suratına tükürerek ıpıslak imza atmışlardı altına. Hiçbirinin ceza görmeyişi, belge sayılmaz mı?

Mahkeme neden Hrant'ın avukatlarının haklı taleplerini geri çeviriyor? Bugüne kadar yerine getirilmeyen talepleri sıralamaya kalksak, akşama kadar hepinizi burada tutmamız gerekir. Bu direniş başlı başına belge değil midir?

Acaba neden, Hrant'ın öldürülmesine giden yolda açık ihmalleri, kusurları, belki de kasıtları bulunan resmi görevliler asla soruşturulmuyor? Soruşturmalar yapılsa, aklanıp çıksalar olmaz mı? Olmuyor. Bu kadar çok kişi inatla soruşturmadan korunuyorsa bu nedir? Belge arayana, bu da belgedir.

Azmimiz ve ısrarımız azalmıyor, azalmayacak. Ama adaletin yerine geleceğine dair inancımız zayıflıyor. Adalet beklemek güzel bir şeydir. Ama biz neyin beklendiğini bilemiyoruz.

Buradan açıklıkla duyurmak isteriz ki: Hrant Dink Suikastı Davası'nın gidişatı toplum hayatımızın bir defa daha kapkara lekelenmesi tehlikesini barındırıyor. Bu memlekette doğup büyüyecek herkes, geçmişin birtakım utançlarını sırtlanmak zorunda değil. Burada hiç değilse çocuklarımızın vicdanını yükten kurtarmaya çabalıyoruz.

Cinayetin öncesi de sonrası da bir acımasızlık ve adaletsizlik belgesidir. Fotokopi değil, orijinal. Altındaki ıslak imzayı Osmanbey kaldırımlarına Hrant atmıştı, hatırlarsınız.

Bu imzanın o kaldırımda ıslak bir utanç belgesi olarak kalmaması için.

Hrant için, adalet için!.."

7 Temmuz 2009

DÜŞÜNCE POLİSİ

Artık düşünce polisi, sanki Orwell'in fütürist, kara ütopya "1984" romanındaki gibi faaliyete geçmiş vaziyette. Artık politik yazıların, kitapların, ifadelerin yanında, romanlar, kahramanlarının davranışları, söylemleri ile yargılanır oldu Türkiye Cumhuriyeti'nde.

Yargılamanın da ötesinde, kitaplar yasaklanıyor da.

Aman roman kahramanları dikkat edin sözlerinize!

Ya din polisi yakalar yakanızı, Nedim Gürsel'in romanı *Allahın Kızları*'nın başına gelen gibi.

Ya ahlak polisi düşer peşinize, Fransız Şair Appolinaire'in romanı, *Genç Bir Don Juan'ın Maceraları*'nın başına gelen gibi.

Ya da siyasi polis düşer peşinize, sürgündeki yazarımız Hasan Bildirici'nin *Dönüşü Olmayan Yol* romanının başına gelen gibi...

Roman kahramanları da ayaklarını denk alsınlar!

Yazarlar da böyle kahramanları ele almasınlar canım!

Kuşlardan, çiçeklerden bahsetsinler canım!

Konu mu kalmamış?

Pembe aşk romanları yazsınlar.

Elif Şafak nasıl artık "aşkı" anlatıyor, öyle Ermenileri falan roman kahramanı yapmıyor.

Ondan ders alsınlar!

***

Bu arada Umut Yayıncılık'ın *Nergiz* adlı kitabı da nasibini aldı yasaklamalardan.

19 Aralık 2000'de "Hayata Dönüş" adı altında gerçekleştirilen operasyon sonrasında ölüm orucu direnişine başlayan ve direnişinin 123. gününde 11 Nisan 2001'de toprağa düşen Nergiz Gülmez'in yaşam öyküsü anlatılıyordu kitapta.

İlelebet genç kalacak insanlarımızdan Nergiz de.

Onun resmine bakıp da kitabı yasaklayabilmek için nasıl bir yüreğe sahip olunabilir diye soruyorum kendi kendime.

Devrimci türkü mü, marş mı olurmuş? Su Yayınları da Karacaoğlan yayınlasın canım! Aşık mı kalmamış? İhsani gibileri, Mahzuni gibileri değil elbet.

Halkevleri de, Kızıldere'ye falan gitmesin.

Mahmut Alınak da, Deniz'in, Vedat Aydın'ın, Musa Anter'in adlarını Kars sokaklarına vermeye kalkmasın.

Kimse hatırlamasın nasıl katledildiklerini.

Gerekçeler hazır, "terör örgütünü övmek"ten, "suçu ve suçluyu övme"ye kadar...

Tez yasaklana, kağıdı fabrikaya yollana, böylesi muzır yayınların!

Kellesi vurulan kahramanların zinhar namazı kılınmaya!..

Dora Sakayan, 1922 yılında İzmir'de yaşanan vahşeti mi, o korkunç yangını mı anlatmış, Osmanlı ordusundan emekli Ermeni bir doktorun günlükleri üzerinden?..

Derhal mahkûm edile!

Breh breh, nelerden söz ediyor, Mehmet Güler'in *Ölümden Zor Kararlar* adlı kitabının kahramanı?

Keşke romanın sayfalarından çıkarılıp, tıkılsa zindana.

C. savcısı, romanın baştan sona kadar Kürt-Kürdistan temasını işlediğini ileri sürüp, bunu suç delili olarak değerlendirmiş. Mahkeme, Türkiye Yazarlar Sendikası'nın roman hakkında düzenlediği

bilirkişi raporunu dikkate almadan mahkûmiyeti dayamış.

Şöyle diyordu Türk şiirinin büyük ustalarından Turgut Uyar, 1970 yılında Bilgi Yayınları'nca neşredilen *DİVAN* adlı kitabındaki "Yokuş Yola" başlıklı şiirinde:

> "güllerin bedeninden dikenlerini teker teker koparırsan
> dikenleri kopardığın yerler teker teker kanar
> dikenleri kopardığın yerleri bir bahar filân sanırsan
> Kürdistan'da ve Muş-Tatvan yolunda bir yer kanar
> Muş-Tatvan yolunda güllere ve devlete inanırsan
> eşkıyalar kanar kötü donatımlı askerler kanar
> sen bir yaz güzelisin; yaprakların ekşi, suda yıkanırsan
> portakal incinir, tütün utanır, incirler kanar
> bir yolda el ele gideriz, o yolda bir gün usanırsan
> padişahlar ve Muşlar kanar, darülbedayiler kanar
> Muş-Tatvan yolunda bir gün senin akşamın ne ki
> orada her zaman otlar ergenlikler kanar
> el ele gittiğimiz bir yolda sen gitgide büyürsen
> benim içimde çok beklemiş, çok eski bir yer kanar..."

Umut ederim, düşünce polisleri Turgut Uyar'ın bu şiirini de defterden silmez!

23 Haziran 2009

O GÜN

Yazıya oturduğumda takvime bakıyorum: 15 Ağustos.

Özgür Üniversiteden Araştırmacı Ali Sait Çetinoğlu'nun 15 Haziran'da Beyazıt Meydanında asılan Paramaz ve diğer 19 Ermeni sosyalistini anımsatan kısa bir iletisi ulaşmış adresime.

Ve elbette içinde yaşadığım 15-16 Haziran olayı.

İki tarihin üst üste gelmesi ilginç…

1915 yılında Ermeni sosyalistleri idam ediliyor.

Ondan tam 55 yıl sonra İstanbul proletaryası ayaklanıyor.

Kent 2 gün fiilen işçilerin eline geçiyor.

Kendiliğinden, gerçek bir işçi başkaldırısı…

Potansiyel bir İstanbul Komünü, biraz daha devam etme olanağı olsa…

15-16 Haziran'ı bir başka yazıya bırakıp, bizim Paramaz'a dönelim.

Kod adı Paramaz olan Matteos, bir Ermeni fedaisi, özgürlük savaşçısı ve siyasal aktivist. 1863 yılında Meğri kentinde doğdu. Eçmiadzin'de eğitim gördü. Nahçevan'da öğretmenlik yaparken, Stefan Sabah-Gülyan ile tanıştı [1915 yılında o da Divan-ı Harp tarafından gıyabında idama mahkûm edilecekti] ve Ermeni Sosyal Demokrat Partisine [Hınçak] girdi. 1903 yılında Rus Çarlığının Kafkasya Genel Valisi Golitsin'e karşı bir suikast örgütledi. 1905-06

yılları arasında Azeri-Ermeni kıyımları sırasında iki halkın bir arada yaşaması için çaba harcadı.

1908 Devriminden sonra, yeni doğmakta olan Türk Sosyalist hareketi gibi Hınçaklar da, Ermeni Devrimci Federasyonunun tersine, İttihat Terakki diktasına karşı tavır aldılar ve muhalefet ile ortak davrandılar.

1913 Babıali Baskını denen hükümet darbesinden sonra, Osmanlı muhalefeti, İttihat Terakki Partisi diktatörlüğüne karşı direniş kararı aldı. Bu muhalefetin öncülerinden biri de Paris'e sürgüne giden Kürt Şerif Paşa idi. Ordu içinde de, Halaskar Zabitan grubu daha 1912'de verilen sözlerin tutulmaması üzerine patlak veren Arnavut isyanından sonra dağa çıkmıştı.

Liberal ve otonomcu muhalefetin öncüsü Prens Sebahattin'de Paris'e sürgüne giderken, İttihatçı cunta, muhalif aydınlara yönelik bir tevkifat başlattı. Bunlar arasında daha sonra TKP'yi kuracak olan Mustafa Suphi de vardı. Mustafa Suphi Sinop Cezaevi'nden Rusya'ya kaçmayı başaracaktı.

Diğer Osmanlı muhalefeti ile bağlantılı olan Hınçakların, Romanya'da 1913 yılında toplanan kongresinde, İttihat Terakki Cuntası'na ve 1909 Adana kıyımı faillerinin "cezalandırılması" doğrultusunda karar alındı.

Bir muhbir bu planı cuntaya duyurdu. Kürt Şerif Paşa'nın Paris'ten yaptığı açıklamalar da İTF yöneticilerini telaşa sevketti.

Daha savaş patlamadan Paramaz ve arkadaşları gözaltına alındılar. İlk başta hiç kimse idam beklemiyordu. Çünkü eylem zaten önceden öğrenildiği için, tasarım evresinde kalmıştı. 24 Nisan'da aydınlara yönelik toplu tutuklamadan bir süre sonra idama mahkûm Paramaz ve arkadaşları hakkındaki hüküm 15 Haziran'da infaz edildi. Zaten soykırıma dönüşen zorunlu göç de o sıralarda başlatılmıştı.

Eğer eylem başarılı olsaydı, belki de cunta Osmanlı devletini milyonlarca sivil ve askerin öldüğü 1. Dünya Savaşı macerasına sürüklemeye fırsat bulamayacaktı.

İstanbul'un göbeğinde kurulan idam sehpaları, herkesi dehşete düşürdüğü gibi, uzun süre en küçük muhalefet potansiyeline olanak tanımadı.

İdam edilenler İstanbul surları dışında bir yere gömüldüler.

Bir anlatıya göre, daha sonra topluca gömüldükleri yerden alınıp, 1908 Devrim Şehitleri Anıtının oraya sessiz ve gizlice defnedildiler.

İdam edilenlerin listesi şöyle:

* Paramaz (Matteos Sarkisyan)
* Dr. Benne (Bedros Torosyan) Aram Açıkbaşyan - (Krikor Garabedyan)
* Kegğham Vanikyan - (Vanlı), gençlik dergisi "Gaidz"in editörlerinden
* Murat Zakaryan - (Muşlu)
* Yervant Topuzyan
* Hagop Basmacıyan
* Smpat Kelecyan
* Rupen Garabedyan
* Armenag Hampartsumyan
* Abraham Muradyan
* Hrand Yegavyan
* Karnig Boyacıyan
* Hovhannes D. Ğazaryan
* Mgrdiç Yeretsyan
* Yeremya Manukyan
* Tovmas Tovmasyan
* Karekin Boğosyan
* Minas Keşişyan
* Boğos Boğosyan

Anıları önünde saygıyla eğiliyoruz.

İsimler yayıncı Teotig'in (Teotoros Lapçinciyan): *Ermeni Dinadamlarının Golgotha'sı* adlı kitabından alınmıştır, H. Mateossian, İstanbul 1921. s.15

16 Haziran 2009

ANFEL'DEN HALEPÇE

MESOP'un ANFAL'DEN HALEPÇE'YE başlıklı bildirisi, beni alıp yeniden o günlere götürdü. Arap milliyetçiliği gibi Türk milliyetçiliği de dini, kendi insanlık dışı amaçları için kullanmıştır. İttihatçılar jakoben ve positivist idiler. Ama Anadolu halklarını tekleştirme projesi adına dini kullanmaktan kaçınmamışlardı. CİHAD ilan ettiklerinde, bunu kendi coğrafyasının başka dinden Ermeni, Süryani, Rum, Ezidi insanlarına karşı kullanırken, arkalarında Alman emperyalizminin Doğu'ya yayılma planları vardı (Drang nach Osten). Sözde Hint ve Mısır Müslümanlarını İngiliz sömürgeciliğine karşı ayaklandıracaklardı. Ama İngilizler daha becerikli çıktı bu tehlikeli oyunda. Peygamber soyundan gelen Mekke Emiri'ni ayaklandırdılar. Saddam da, Arap milliyetçiliği adına İslam'ı sömürdü. İnsanlığa karşı suç işledi, savaşta İranlılara karşı zehirli gaz kullandığı gibi, Kürt halkına karşı İttihatçıların Kürtlere yaptığı gibi çöllere tehcir başlattı. Harekatın adı "Anfal" di. Ve bunu dinsel bir alıntı ile meşrulaştırmaya çalıştı. İran-Irak savaşında saldıran taraf Irak'tı. 1. Dünya Savaşında saldıran taraf Osmanlı Türkiyesi idi. Alman savaş gemileri Rusya'nın Odessa kentine Osmanlı fesi giyerek saldırdı. Irak da Iran'a saldırırken arkasında Batı'nın lojistik desteği vardı. En modern silahları ve kimyevi silahları yürekleri sızlamadan, Saddam canavarının eline teslim ettiler. 1 milyon insan öldü Iran-Irak savaşında. 2. Dünya Savaşında bile kullanılmayan zehirli gazı Baas faşistleri, İranlı

askerlere ve Kürt sivillere karşı kullandı. Peki bu malzemeyi verenler yargılandı mı? Asla!

Aradan 21 yıl geçtiği halde, Irak rejimine kimyasal gazları ve silahları verenlerden ve Halapçe'de yaşanan katliama göz yumanlardan hâlâ hesap sorulmadı.

MESOP şöyle diyor:

"16 Mart günü karardı Halepçe. Kara bir duman çöktü Halepçe'nin üstüne. Çöken kara dumanı soluyan herkes birer birer öldü. İnsanlar, ağaçlar, hayvanlar…Halepçe'de bir kez daha insanlık öldü. Halepçe'de Kürtlerin şahsında dünyanın egemenleri bir kez daha insanlığı öldürdüler…

Kürtlere karşı uygulanan Anfal hareketi, Irak'ta Baas rejiminin iktidarı ele geçirmesinden sonra uygulanmaya konulan bir araplaştırma politikasıdır. Bunun mantığı; Kürtlerin yaşadıkları bölgelerden zorla sürülerek, Arapların yaşadığı yerlere yerleşmesini sağlamak ve böylece asimile edilmeleridir. Buna karşı direnenler ise yok edilmelidir. Tıpkı diğer parçalarda olduğu gibi. "Anfal" hareketini Irak-İran savaşının bir uzantısı olarak görmek doğru değildir. Sadece savaş bunun kamufle edileceği elverişli bir ortam hazırlamıştır.

Anfal operasyonu 23 Şubat – 6 Eylül 1988 tarihleri arasında Kürt bölgelerinde yürütülen askeri saldırıya verilen addır. Burada trajik olan, yok etme ve katliam operasyonuna Kur'an'da geçen bir surenin adının verilmesidir. Kur'an'da Enfal suresinde Müslümanların ordularına düşmanlarının ganimetlerini ele geçirme izni verilmektedir. Buradan da anlaşıldığı üzere "Anfal" ganimet anlamına gelmektedir. Saddam diktatörlüğü bu dini terimi kullanarak kendisini İslam'ın temsilcisi, katlettiği, soykırıma uğrattığı Kürt halkını ise "kâfir" olarak nitelemektedir. İşte Anfal operasyonu çerçevesinde gerçekleştirilen Halepçe katliamı da bunlardan biridir. Verilere göre Anfal operasyonunda 180 bin Kürt katledilmiştir. Bu nedenle Anfal ve onun bir devamı olan Halepçe katliamı bir Jenosittir."

Baas yetkilileri bundan dolayı yargılandı ve mahkûm oldu. Ama, "21 yıl sonra yükseltilmesi gereken talep; Saddam rejimine kimyasal gazları ve silahları satan ve bu katliama göz yumanların da hesap vermeleri, yargılanmalarıdır."

16 Mart aynı zamanda Türk faşistlerinin öğrenci gençliğe karşı yönelttiği katliamın uğursuz tarihidir: "Öğrenci gençliğin yükselen mücadelesini engellemek, devrimci, sosyalist gençlere gözdağı vermek için egemenler harekete geçmişlerdi. Egemenlerin işaretiyle üniversitelerde devrimci, sosyalist öğrencilere yönelik sivil faşist saldırılar her geçen gün artarak devam ediyordu. İşte 16 Mart'ta öğrenciler kitleler halinde üniversiteden çıkmaya başladıkları sırada üzerlerine bomba atılarak, ateş edilerek yedi devrimci öğrenci katledildi. Bu yedi öğrencinin katledilmesi tarihe 16 Mart katliamı olarak geçti". Ve bunun failleri de yargılanmadı. Kıyımı organize edenler yargılanmadığı gibi başka cinayetlerin düzenlenmesinde kullanıldılar.

"BİR DAHA ASLA!" diyemediğimiz için…

17 Mart 2009

DARBECİ GENERAL BEŞİR'E SAHİP ÇIKMAK

"Darfur" da yine dünyanın gözü önünde sürdürülen insanlık trajedisinin baş sorumlusu, Sudan devlet başkanı Ömer Hasan El Beşir hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesinde "soykırım" suçlaması ile açılan davada, sonunda tutuklama kararı çıktı. Bu karar, dünyada bir ilki hayata geçiriyordu. İlk kez bir devlet başkanı hakkında, erk başında ve bir insanlık trajedisini inatla sürdürürken bir tutuklama kararı çıkıyordu.

Ne yazık ki, TC yönetimi bu konuda iyi bir sınav veremedi. Ama soykırım inkarcılığının resmi bir devlet politikası olduğu ve hâlâ okul çocuklarına bile "nefret söyleminin" militarizmin siparişi olan onbinlece CD ile sinsice aşılandığı bir ülkede bu şaşırtıcı değil.

Nasrettin Hoca ne demiş damdan düştüğünde, "Bana bir damdan düşmüş bulun!"

Kürt sorununda çözümsüzlüğü dayatıp, sorunun kangrenleşmesine neden olan bir politik anlayış bakımından bu şaşırtıcı değil. Sivil yada asker, Darfur ve El Beşir konusunda Türkiye'yi yönetenler arasında bir görüş ayrılığı yok. Nasıl soykırım inkarcılığında ve Kürt sorununun çözümsüz bırakılması konusunda bir ayrım yoksa.

Tarihi Darfur kararına imzasını atan boş biri değil. Arjantinli Luis Moreno-Ocampo, dünya tarihine iz bırakacağa benzeyen hukukçu ve savcılardan biri. Kariyerine Arjantin'de devlet kökenli

yolsuzlukları soruşturmakla başladı. Sonra Cuntacı generallerin işlediği insan hakları ihlallerini kovuştururken, iyice tanındı. Aslında Arjantin'deki "Cunta Davası", Nurnberg Mahkemelerinden bu yana dünyada ilk kez ordu üst kademesinin, kitlesel kıyım suçlaması ile yargı önüne çıkarıldığı bir yargı örneği olmuştu. Bu arada Falkland Savaşından sorumlu olan komutanları yargılayan savcı da oydu.

Biz de ise General Evren'i ve 12 Eylül vahşetini yargılama girişiminde bulunan cesur Savcı Sacit Kayasu'nun mesleği elinden alındı. AİHM ise onu akladı.

Sayın Adalet Bakanı, ne zaman ondan özür dileyecek ve mesleğine dönmeye davet edeceksiniz?

Moreno-Ocampo, UCM'deki kariyerine 2003 yılında başladı. Birçok davada, Afrika'daki savaş ağalarının işlediği suçları kovuşturdu.

Tüm insanlığa karşı suç işlemekle itham edilen El Beşir hakkındaki kararda, "El Beşir, devleti ve Cancavit milisleri kullanarak, Darfur'daki etnik gruplara yönelik soykırımdan sorumludur" denildi.

Cancavit milisleri, bizim geçmişimizdeki, Balkan halklarına karşı kullanılan "Başıbozukların", 1896 kıyımlarının baş sorumlusu "Hamidiye Alaylarının", 1915 Felaketinin mimarı Teşkilatı Mahsusa'nın örgütlediği "Çetelerin", ya da günümüzdeki "Korucuların" bir benzeri. İddianamede, Beşir'in başka kişiler eliyle, Darfur'daki Fur, Masalit ve Zağava etnik gruplarına devlet aygıtları, silahlı güçleri ve milis/Cancavit güçlerini kullanarak soykırım suçu işlediği belirtildi. Savcı, Beşir'i cinayet, Darfur halkını yok etme, işkence, tecavüz ve 2.9 milyon kişiyi göçe zorlama nedenlerinden insanlığa karşı suç ve savaş suçu işlemekle de itham etti.

Ankara, bir "soykırım sanığını" ağırlamakta beis görmedi. TBMM, başkanı, Kenan Evren gibi yüzde 90 küsur oyla tek aday olarak devlet başkanı seçilen Beşir'in, "seçilmiş" biri olduğunu söyleme gafletinde bulundu.

Hitler de iktidara "seçilmiş" bir önder olarak gelmemiş miydi?

Şimdi de BM bünyesinde ona sahip çıkıyor. Yazık, Güvenlik Konseyi üyeliğini kapmak için onca yırtınan bir ülke için "ilk" somut eylem, bir "soykırım" sanığına sahip çıkmak. Herhalde psikolojik açıdan da, "inkarcı" bir geleneğin bilinç altından su yüzüne çıkması.

Bütün bunlar, "Filistin" e sahip çıkmanın da ne kadar samimi olduğunu sorgulamayı zorunlu kılıyor.

Bir zamanlar Başbakan, Filistinlilerin trajik kuşatılması sırasında, olayı "soykırım" olarak nitelendirmişti. Başbakan Erdoğan, İsrail devlet başkanına "siz öldürmeyi iyi bilirsiniz" demişti.

Bunu "vicdani bir isyan" olarak sundu daha sonra.

Peki o "vicdan", Darfurlular için neden bu kadar duyarsız.

"Vicdanımız" sadece aynı dinden ya da soydan olanlar için mi geçerli? Türkiye'de "cuntacıları yakalıyorum" diye hava at, Sudan'ın "Darbeci Generali" Beşir'e sahip çık!

10 Mart 2009

İNATÇI BİR İNSANİ HUKUK İHLALİ - 1

1995 yılında Cenevre'de yıllık İnsan Hakları Komisyonu toplantısı sırasında, o sırada BM nezdinde Büyükelçi olan rahmetli Gündüz Aktan ile aramızda, insan hakları ve insani hukuk bağlamında bir tartışmamız olmuştu. Biz o sırada gözlemci statüdeki FIDH (Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu) delegasyonu içinde, komisyon toplantısına katılacaktık; Gündüz Aktan ise Cenevre'de, BM nezdinde TC Büyükelçisi olarak... Gözlemci örgütler, ülke delegasyonlarını ziyaret edip lobi yapıyordu. Bu bağlamda niçin kendi ülkemizle lobi yapmayalım deyip, Gündüz Bey'den randevu talep ettik. Türkiye BM Temsilciliği'nde buluşup, nezaket çerçevesinde bir tartışma yürüttük. Gündüz Bey, bize, insan hakları ile insani hukuku karıştırdığımızı söyleyip, OHAL bölgesinde insan hakları ihlallerini dile getirmemizin bir anlamı olmadığını söyledi. Savaş durumunda, insani hukuk geçerli olurdu, savaş hali hukuku, vb... Biz de o zaman resmen savaş hali olduğu kabul edilsin dedik. Onun kuralları uygulansın bari dedik. Ya da insan haklarına uyulsun. Sonuç olarak iki taraf da, ertesi günkü düellodan önce kibarca birbirine ders vermeye çalıştı. Bir gün sonra Akın Bey sunumunu yaptıktan sonra, Gündüz Bey de onun "iddiaları"nı reddetti.

Köy boşaltmaların yoğun bir biçimde sürdüğü Diyarbakır'da, insanların akşam 5'te eve kaçtığı, demokratik kitle örgütü yöneticileri hakkında tevkif kararları çıkarıldığı, kayıpların ve yargısız

infazların alıp yürüdüğü günlerdi. Diyarbakır İHD Şubesi, başkan ve daha sonra ona vekalet eden herkes tutuklandığı için açılamıyordu. Diyarbakır İHD başkanı, ABD'li insan hakları komitesinden siyahi bir senatörün ziyaretinden sonra tutuklanmıştı.

O senatör de, tam bizim olduğumuz sırada, Cenevre'de raporunu açıklıyordu! Komisyon toplantıları sürerken, Amerikan elçisine, "Lütfen ülkemize bir daha ziyarete filan gelmeyin" dedim. "İnsanların başını belaya veriyorsunuz. Siz görüşme yapıyorsunuz, bedelini insanlar ödüyor" diye devam ettim. Şaşırdı ve "İlgileneceğim" dedi.

Bir süre sonra Diyarbakır İHD başkanı bırakılacaktı.

Bunu niye hatırladım?

Orada yaptığımız insan hakları ve insani hukuk tartışması nedeniyle. Bölgede 1984'ten bu yana "de facto" (fiili) bir savaş durumu yaşanıyor. Türkiye, Cenevre Savaş Konvansiyonu'nun 2. Dünya Savaşı'ndan sonra imzaya açılan yeni eklerini imzalamayan ülkeler arasında. Ki bu belgeler, iç savaş, ayaklanma ve benzeri durumlardaki insani hukuk kurallarını belirliyor. Ve bu protokolleri ilginçtir ki, ne hükümetler ne de insan hakları örgütleri bugüne kadar çevirtip yayınlamıştır. Bunlar arasında, çatışmalarda yaşamını yitirenlerin cesetlerinin uygun bir biçimde gömülmesi gibi, taraflara veya ailelerine teslim edilmesi gibi düzenlemeler de var. Ki bu düzenlemeler, insanlığın tarihi kadar eskidir aslında. İllaki çatışmaların devletler arasında geçmesi zorunlu değil. Ortaçağlarda taraflar, ölülerin toplanıp defnedilmesi için savaşa ara bile verirlerdi. 1990'ların başında OHAL bölgesinde çatışmaların yoğunlaştığı dönemde, insan hakları örgütlerinin karşılaştığı en önemli sorunlardan biri de, dağ başlarında, vadilerde, düzlüklerdeki çatışmalarda yaşamını yitiren ve kurda kuşa yem olan gerillaların ölülerinin ailelerine teslim edilmesinin sağlanması idi. Bu konuda da öncülük eden bir insan hakları savunucusu oldu: Vedat Aydın. Dağ başlarında kalmış ölüleri topluyor, aileleri ile birlikte, inanç ve geleneklere uygun biçimde gömülmelerini sağlıyordu.

Bu cesur insan hakları savunucusu, sivil itaatsizlik eylemi ile bir ilke daha imza atarak, 1990 İHD Genel Kurulu'nda Kürtçe konuş-

muş ve bunun için hapsedilmişti. Ve bunun bedeli ise kaçırılarak, işkence görerek infaz edilmek oldu. Cenazesine ise katılan halka karşı mezalimde bulunuldu. Kitle üstüne ateş açıldı, birçok insan yaşamını yitirdi. Ama bedelini yaşamı ile ödese de, Vedat Aydın, iki önemli değişime imza attı. Hapsedilmesinden bir yıl sonra, Evren cuntasının çıkardığı, dünyadaki tek anadil yasağı örneği olan o garip yasa yürürlükten kaldırıldı.

Ve artık ölüler ailelerine iade ediliyor, adaba uygun biçimde gömülmeleri sağlanıyor, ailelerin ölülerinin yasını tutması engellenmiyordu.

10 Şubat 2009

İNATÇI BİR İNSANİ HUKUK İHLALİ - 2

Bir önceki yazımızda, insanların ölülerine sahip çıkma hakkına ve ölüye saygı ilkesine değindikten sonra, "Çatışmalarda yaşamını yitiren insanların gömülmesi yeniden bir sorun haline getirilmiştir" diye yazımıza ara vermiştik.

Öyleyse kaldığımız yerden devam edelim.

Bu arada sadece cenazelere karşı değil, mezarlara saygısızlığın da kötü bir alışkanlık haline getirildiğini hatırlatalım. Acaba devrimcilerin, gerillaların mezarları kaç kez saldırıya uğradı sayısı bile belli değil.

Galiba bir tek bu konuda ırk, din, milliyet ayrımı yapılmadığı iddia edilebilir. Kırılmadık, saldırılmadık mezar yok. Ermeni, Rum; Yahudi, ya da Türk/Kürt/Alevi Devrimci...

Farkı yok.

Kimse bu konuda ayrımcılık yapıldığını iddia edemez.

Elbette mezar kırmada!

Devrimci olunca da, Kürt, Alevi yada Türk olmuşşun, farketmiyor. Özellikle kırsal bölgelerde olanlar.

Denizlerin, İbrahimlerin, Cihanların, Mahirlerin mezarları az mı saldırıya uğradı. Bu arada insanların yakınlarının cenazelerinde veya anmalarında yaptıkları konuşmalardan yargılananların sayısı aradan yıllar geçmesine karşın azalmıyor. Halk Evi mensupları Kızıldere anmasından dolayı yargılanmıyor mu?

Annelere, oğullara, kızlara mezar başında yaptıkları konuşmalardan dolayı az dava açılmadı.

1992'de yazdığım bir yazıda, "leş alma" söylemini ele almış, "onlar leş değil, insan!" demiştim.

Ne yazık ki bugün de çok fazla şey değişmedi.

Bir yandan, çatışmalarda yaşamını yitiren askerlerin cenazeleri, alabildiğine bir milliyetçi ajitasyon aracı haline getirilip, "kin ve nefret" söylemleri serbestçe kendini ifade ederken, çatışmalarda yaşamını "öteki" tarafta yitirenlerin cenazeleri, bölgede, özellikle Şırnak'ta bir sorun haline getirilmektedir.

Kanuni görevini yapan, cenazelerin kalkmasına yardım eden bölge belediyeleri hakkında az dava açılmadı.

Bu İnsani Hukukun açıktan bir ihlalidir. Bu aynı zamanda dini teamüllere de uygun bir davranış değildir. Tipik bir "ayrımcı" davranıştır.

Birçok belediye sorumlusu, cenaze hizmeti yasal bir görev olmasına karşın, görevlerini yaptıkları için yargılanmışlardır. Ailelerin teşhis yapmasına karşın cenazeler verilmemektedir. DNA tespiti yapıldığında bile cenazelerin verilmediğinin örnekleri vardır.

Son çare olarak bulaşıcı hastalık tehlikesi gerekçe olarak sunulmaktadır. Cenazelerin ailelere teslimi ile ilgili açık kanun maddeleri olmasına karşın, savcılar, "Bu iş bizi aşıyor" diyebilmektedir.

Adalet Bakanlığına yönelik şikayetlere ise, "soyut iddialar" diye yanıt verilebilmektedir.

Yoksa, bölgedeki bütün kayıplar, ileride "çatışmada ölen teröristler" olarak mı ilan edilecek?

Amaçlardan biri de, kayıplar olayını tamamen sis perdesi arkasında belirsiz kılmak mı?

Gazze şeridindeki ölüler için (haklı olarak) bu kadar hassas olan Bay Erdoğan'ın yüreği, olay Şırnak'a gelince neden bu kadar duyarsız? Ölülere saygı bütün dinlerin, inançların ve hümanizmanın buluştuğu nokta değil mi? Ölüler ve yakınları için ekstra bir ceza-

landırma mı söz konusu? Yoksa ölümden de öte cezalar mı söz konusu?

Bu fanatizm değilse, ne?

Gazze çocukları için çarpan bir yürek, bölgedeki protestocu çocukların hapsedilip, "terörist" olarak yargılanması, ailelerinin sosyal haklarının alınarak cezalandırma konusunda, nasıl da buz kesip, duyarsızlaşabiliyor?

Şırnak'ta sivil yönetimin dışında başka bir otorite mi var?

Cenazelerin verilmesini engelleyen kurum hangisi?

Bunu bütün yurttaşların öğrenmeye hakkı var.

13 Şubat 2009

ŞAİRİN ÖLÜMÜ

Şairleri de vururlar. Türk edebiyatının en büyük yazarlarından Sebahattin Ali'nin beynine de kurşun sıkmadılar mı, İsmet Paşanın devr-i saltanatında? Büyük İspanyol şairi, Federico Lorca'yı General Franco'nun faşistleri kurşuna dizmedi mi? Ya Şili'nin büyük ozanı Victor Jara'yı vurmadan önce General Pinochet'nin zindanlarında parmaklarını kırmadılar mı?

Bütün bunları iyi kötü biliriz de, Ermeni ozanlarının Sayat Nova'dan günümüze gelen kara kaderini neden bilmeyiz, doğrusu hep merak etmişimdir. Ermenistan'ın Nâzım Hikmet'i, olağanüstü "İstanbul" şiirini yazan Kars doğumlu Çarents'in 1937 temizliklerinde kurşuna dizildiğini de pek bilmeyiz.

1968 yılından bu yana ustam, dostum ve yoldaşım olan Sarkis ağabeyi son ziyaret ettiğimde, bana ne yaptığımı sorunca ben de, şair Daniel Varujan ile Rupen Sevag'ın Çankırı'daki son günleri üzerine araştırma yaptığımı söylediğimde, durdu ve ağzından sanki bir pınardan akan duru sular gibi sözcükler dökülmeye başladı, Daniel Varujan dedesini anlatıyordu:

"Babo babo beni de götür / tepeyi aşarken rüzgar seni götürür der o / sonbahar geldi kederli bir gündü / ağaçların arasından kampana sesleri duyulmaz olmuştu / attı şapkasındaki menekşeyi / ninem hıçkıra hıçkıra ağlıyordu / tüm köy katledilmişti / anladı bütün olanı / Odadan içeri girdi / geriye baktı / artık güçlenmişti bileklerim / İsa'nın resminin altından silahını aldı / babo babo beni de götürsene

/ artık büyümüştüm / kolumdan tuttu / beraber gittik dağdan yukarı doğru / o yaşlı bir kahraman oldu / ben ise bir aşuk…"

Varujan bu şiirinde 1896 Hamidiye kıyımlarının acısını dile getiriyordu.

Bilge Sarkis, 94 yaşındaki tehcir çocuğu, Suriye çöllerinde doğma… Ve inanılmaz bir bellek. Bu şiiri Ermenice düşünürken, Türkçe olarak dökülüyordu dilinden.

> Sonra ben çırağına, "Çok iyi bir şairdi, Daniel Varujan" dedi.
> "287 aydınımızı öldürdüler" diye devam etti.
> Sonra bir türkü tutturdu Ermenice, "Glikya, Glikya" diye.
> Gözleri yukarlarda bir yerlere bakıyordu.
> Belki de hayalinde büyüdüğü toprakları canlandırıyordu.
> Bedeni burada, ruhu Klikya'daydı sanki.
> "Ne zaman açılırsa umudun kapıları,
> Ne zaman ağaçların yeşil yaprakları açarsa
> Klikya'ya gitmek isterim…"
> Yine eşsiz bir anı bölüşme fırsatına sahip olmuştum onunla.

***

Yeni yayınlanan, *Vahakn N. Dadrian* ve Taner Akçam'ın hazırladığı, *İttihad ve Terakki'nin Yargılanması 1919-1922* (Bilgi Üniversitesi Yayınları) adlı çalışma, sadece alaca karanlık kuşağında kalan bu dönemin değil, bugünkü uzantılarının da anlaşılmasına önemli bir katkı sunuyor. Özellikle Dadrian'ın ve Akçam'ın "Divan-Harb-i Örfi Zabıtları"nın anlaşılmasını ve arka planın algılanmasını sağlayan giriş bölümleri son derece önemli. Bugün yaşadıklarımıza da ışık tutuyor, anlamamıza olanak sağlıyor. Orada "derin devlet" denen oluşumların köklerini de buluyorsunuz, yargı önüne konan engelleri de. Yine de "1 Numara"lara ulaşılıp onların mahkûm edildiğini de görüyorsunuz. Talat, Enver ve diğer çete unsurları en azından mahkûm edilebilmiş. Ama bir yandan da o en zor koşullar altında "dürüst" kalmayı başaran, direnen insanların, yetkililerin öykülerini de öğrenebiliyorsunuz.

Sağ kurtulanlardan Mikayel Şamdancıyan, 5 kişilik bir aydın ve yazar gurubunun, Ankara'ya sevkedilirken, Mutasarrıfın bütün

koruma çabalarına karşın, yolda nasıl vahşice katledildiklerini anlatıyor.

İşi, organize eden ise Cemal Oğuz, İttihat Terakki'nin bölgeden sorumlu yetkilisi idi.. Dadrian'ın girişinde, Cemal Oğuz'un yargılanmasına önemli bir yer verilmiş. Mahkûm olur, davası bozulur, deli rolü oynar, İngilizler tarafından Malta'ya sürülür, serbest bırakılır, vb. İnsan ister istemez Susurluk davasını ve bugün devam eden Ergenekon Davasını hatırlıyor. Sonuçta Cemal Oğuz paçayı kurtarır.

***

Sürgünden sağ dönen Mikayel Şamdancıyan, üç şairin Siamento, Varujan ve Sevag'ın son birkaç gününü şöyle anlatıyor:

" Arabacı erkenden sökün etti, kısa bir süre için ayrılıp, kasaba yakınlarındaki sürgünlerin toplanma yerine, köprübaşına gittik. Ayın olmadığı karanlık bir ağustos gecesi, beş arkadaşımızla vedalaşıp, onları bir meçhule doğru yolcu ettik.

O gece, saat 12.00'den hemen önce öldürüldükleri haberini aldık. Haber Tuney'den Çankırı'ya telefonla ulaşmıştı. Polis şefi Nurettin ve İttihat Partisi Genel Müfettişi Oğuz, bu ölümcül haberi neşeyle karşıladılar." [Hrant'ın ölümünü bekleyen yetkililer gibi.]

3 Şubat 2009

ARJANTİN MEZARLARINDAN MARDİN KUYULARINA

Evet, olan oldu ve sonunda Arjantin'de 10 bin kişilik toplu bir mezar ortaya çıkarıldı. Aynı sıralarda Mardin'de de bir kuyudan iki kayıbın cesedi çıkarıldı, Şırnak savcılığı soruşturma başlattı.

Arjantin'de sayısı 30-40 bin olarak tahmin edilen kayıpların cesetleri asla bulunamamıştı. Önemli miktarda tutuklunun, "ölüm uçuşları"nda helikopter ile Atlantik Okyanusuna atıldığı bilindiği için, olay hâlâ bir gizem perdesi arkasındaydı.

Arjantin'de 1976 yılında gerçekleştirilen askeri darbe, aslında 1964 yılında başlayan yeni tür askeri darbeler zincirinin son halkası oldu. Bu yeni tür askeri darbeler, bir çeşit toplum mühendisliğine soyunup, antikomünist ilkeler çerçevesinde toplumu yeniden biçimlendirmeye giriştiler.

Ama dünya ölçeğinde bakacak olursak, bu yeni tür askeri darbeler zincirinin son halkası Türkiye'deki 1980 12 Eylül darbesi olmuştur.

Yunanistan'daki 1967 Albaylar darbesi de tıpa tıp aynı programı uygulamıştır.

Hepsi benzeri şeyler yaptılar.

Kenan Evren Paşa ise, Brezilya, Arjantin ve Şili darbelerindeki programı kopyalamıştır.

Karşılaştıkları direniş ve solun güçlü olması durumunda bu resmen bir "solkırım"a dönüşmüştür.

Siyasal partiler, dernekler, sendikalar kapatılarak, üniversiteler zaptu rapt altına alınarak, hepsi militer bir tarzda yeniden biçimlendirilmişlerdir.

Hepsinde de faşist sivil güçler hareketlendirilerek, iç savaş ortamı yaratılmış, sayısız suikastler ve yargısız infazlar, kaybetmeler yaşanmıştır. Sivil faşistlerin tıkandığı noktada ise ordu "müdahale" etmiştir.

Ama bütün bu örnekler içinde hiç biri Arjantin kadar yüksek sayıda kitlesel katliamlar yapmaya cesaret edememiştir.

Bunun bir nedeni de, Arjantin'de solun emekçi sınıflar arasında, Şili örneği gibi çok derin kökler salmış olmasıdır. Şili'den farklılık ise, Marksist sol yanında, sol-peroncuların da silahlı mücadeleyi desteklemesidir. Ve Arjantin'de emekçi direnişinin, her ne kadar ağırlıkla peroncuların denetiminde olsa da güçlü bir gelenek yaratmış olmasıdır.

Ama Arjantin'de başlatılan kirli savaşta, Arjantin'in Bayan Çiller'i olan Bayan Peron'un da militaristlerle kurduğu ittifakın da önemli bir rolü olmuştur. ["1975 imha kararnamesi"].

Ama nasıl 1975-80 iç savaşının aktörlerinden olan Demirel de '80 darbesi ile tasfiyeye uğramaktan kurtarılamadı ise, Bayan Peron da 76'da tasfiye olmaktan kurtarılamamış ve sürgüne yollanmıştır.

Bugün Arjantin'in devlet başkanı, emekçi kesimlerin oyunu toplayan Bayan Cristina Kirchner'dir. Latn Amerika'yı 30 yıl kasıp savuran darbeler sarmalından sonra, bir kaç gün önce Kirchner'in, Venezuela'nın Chavez'i, Brezilya'nın Lula'sı ile ekrana yansıyan gülen fotografları, bizlere umut vermekle birlikte, 12 Eylül'ün kanlı mirası ile hâlâ hesaplaşamamış olmanın ezikliğini de hissettiriyor. Uruguay, Bolivya, Şili, Ekvator, Paraguay, Nikaragua'yı da ekleyin bu listeye. Hepsinde geçmiş ile yüzleşmede önemli adımlar atıldı.

Ama bize gelindiğinde, 90 küsür yıl önceki 1915 Ermeni soykırımı ile bile hâlâ yüzleşilemediği, en insani bir özür kampanyasının bile nasıl faşizan bir lince tabi tutulduğunu görmek doğrusu insanı kahrediyor.

Kamboçya'nın "ölüm tarlaları", Arjantin'in "toplu mezarları"ndan sonra, şimdi de Mardin'in "ölüm kuyuları" buzdağının ucu kamu oyuna yansıyor.

Mardin'in o "ölüm kuyuları" ki ucu 1915'lere kadar gider.

Şu sıralarda elimin altında, Frederick H. Gareau'nun, *State Terrorism and the United States* [*Devlet Terörizmi ve ABD, Clarity Press*, 2004] adlı kitabı var. Bu kitapta bir kaç ayrıntı dikkatimi çekti:

"Yahudilerin, nüfusun ancak yüzde birinin Yahudi olmasına karşın, kirli savaşın kurbanlarının yaklaşın yüzde onunun Yahudi olması gerçeği idi. Bu kirli savaşın bir de anti- semitik yanı vardı. Yahudi tutsaklara özel bir vahşet uygulanıyordu. 1117 Yahudi tutsağa sadece işkence uygulanmakla yetinilmedi, bu çok kez antisemitik bir biçim de aldı. İşkenceciler Yahudi tutsakların sırtına kazıyarak gamalı haç işareti koyuyor, kendini büyük başbuğ" diye niteliyor ve tutsakları "Heil Hitler" diye bağırmaya zorluyordu. Kitapta acı olan yanlardan biri de, işkencecilerden birinin lakabının, 'Julian the Turk' olması.

Bu alıntıyı yapmamın nedeni, Türkiye'de yükselen yeni milliyetçi dalgada antisemit ve azınlık düşmanı ajitasyonun da son derece güçlü olması ve iç içe geçmesi. Ve kirli savaş dönemlerinde azınlıkların da bir bütün olarak tasfiye edilerek "iç düşmanlar" katagorisi altına alınması, esrarengiz cinayetlerin gündeme gelmesi.

'80 Darbesinden sonra, Ermenilerin toplu olarak takip altına alınması cunta hükümeti tarafından kararlaştırılmıştı. Susurluk olayı döneminin ilginç cinayetlerinden biri Malki olayıdır.

Ya da alın şimdi de, Üzeyir Garih cinayeti ile Ergenekon soruşturması arasında bağlantı konuşuluyor. "Kirli Savaş"ın finansmanı için Kürt kökenli iş adamlarına "salma" çıkarılması gibi bir şey.

Çiller'in ünlü "Kürt iş adamları" listesi…

"İstihbarat" çevrelerine yakın bazı yazar ve gazetecilerdeki "dönme" listeleri merakı.

Hitler'in best seller olması.

"Çağdaş", "ilerici", "laik" CHP'nin "modern İzmir" kentinin "Bayan" milletvekilinin Bay Gül'ün annesinin "Ermeni" olduğunu açıklaması…

İnsan ister istemez bu toplumun "Allah sonunu hayır etsin" diyor.

Ve "Allah islah etsin!"

Çünkü işimiz Allah'a kalmış!

***

Bu gün Arjantin'deki olaylar, ülkenin kendi mahkeme kararları ile, "insanlığa karşı işlenmiş suç" ve "soykırım/jenosit" olarak tanımlanmıştır. [1915'e "soykırım" diyemeyen mütevazi bir özür açıklamasına bile tahammül edemeyen, imzacılara linç kampanyası başlatan, sahte imza attıracak kadar aşağılaşanlara hatırlatılır].

Yargılamalar sadece ulusal düzeyde de olmadı. Örneğin eski Arjantin donanma subayı Adolfo Scilingo (1947 doğumlu) halen bir İspanyol hapisanesinde 30 yıllık hapis cezasını çekiyor. Bu yasal olarak uygulanabilecek en üst hapislik süresi. Mahkemenin verdiği ceza ise 640 yıl. 19 Nisan 2005'te biten yargılama sonucunda yargısız infazlardan ve insanlığa karşı suçlardan dolayı mahkûm oldu.

Darısı "bizim delikanlıların" başına!

23 Aralık 2008

KENDİ KADERİNİ TAYİN HAKKINI ENGELLEME ÖRNEĞİ OLARAK ERMENİ JENOSİDİ - 1

Ermeni soykırımı ve Anadolu coğrafyasında sistematik olarak uygulanan etnik arındırma, Savunma Bakanı Bay Gönül'ün son açıklaması ile "inkar"dan "kabul" aşamasına geldi. Bir bakıma insanın kanını buz gibi dondurmasına karşın, bu açıklamanın "inkar"dan daha açık sözlü olduğunu kabul etmek durumundayız.

Ama bu trajedilerin "ulus devlet inşası için" kaçınılmaz ve zorunlu olduğunun savunulması, "beğenmiyorsanız, s…tirin gidin" söylemi ile birleşmesi, aynı zamanda örtülü bir "tehdit" unsurunu da içeriyor.

"Yaptık, ayağınızı denk alın, gerekirse yine yaparız!"

Oysa bu "kabul" Ahmet İnsel'in pazar günü Radikal ekinde yazdığı gibi bir özürle tamamlansa, olumlu sayılabilecek bir açılım da sağlayabilir:

"Bugün devletin bir özür dilemesi boynunun borcudur. Bu topraklarda yaşamaya devam eden bizlerin, Ermenilerden (ve diğerlerinden-RZ) özür dilememiz insanlık borcumuzdur. (Ahmet İnsel, "Özür Dilemek Artık Bir Zorunluluk", Radidal İki, 16.11.08, sayfa 1)

Bu bağlamda geçtiğimiz aylarda, ulusal sorun ve kendi kaderini tayin hakkının kullanımı bakımından insanlık tarihinin en trajik olaylarından biri olan Ermeni soykırımının incelenmesi ve kavranmasında önemli kolaylık sağlayan iki kitaba dikkat çekmek istiyorum: Vahakn. N. Dadrian'ın *Ermeni Soykırımı Tarihi / Balkanlardan Anadolu ve Kafkasya'ya Etnik Çatışma* adlı magnum opusu (Belge Uluslararası Yayıncılık, 664 sayfa, Mayıs 2008) ve ünlü nemesis operasyonunun yöneticisi Şahan Natali'nin, *Biz Ermeniler ve Türkler*, (Türkçesi Nihal Aktan, 208 sayfa, Peri Yayınları, 2008 İstanbul). Bu kitaplar 1915 yanında, '15 öncesi ve sonrası dönemlerin kavranmasında da önemli kolaylıklar sağlıyor. Şahan Natali'nin "Türkler uluslaşmayı başardı(!)" saptaması ilginç! Ne pahasına, sorusunu yöneltmek koşulu ile.

1915 Ermeni trajedisinin incelenmesinde, olayın daha iyi kavranması bakımından, soruna "uluslaşma", "kendi kaderini tayin hakkı", "soykırım sözleşmesinin" tanımlayıcı maddeleri açısından bakmakta yarar var.

Ermeni sorunu, Osmanlıdan miras kalan, sorunları çözmek yerine onları çürütme yönteminin en önemli örneklerinden biridir. Ermeni sorunu bir anlamda, Osmanlı İmparatorluğu'nun iki yüzyıla yakın çözülme sürecinin en son örneklerinden biridir.

Balkan halkları uluslaşma sürecine, 19. yüzyıl başlarından itibaren, Fransız Devrimi'nin de etkisi ile daha erken bir dönemde girerken, Ermeni halkının ve Türklerin uluslaşma süreci daha gecikmiş olarak tarihin gündemine girdi. Ancak birinin başarısı, bir anlamda "ötekinin" ortadan kalkması temelinde gelişti.

Ermeni ulusallaşması, Türklerinkine oranla daha erken, daha önce başlarken; Yunan, Sırp ve Bulgarlara oranla ise daha gecikmiş bir süreçti. Öte yandan bu sürecin önemli güçlüklerinden biri, Ermeni halkının iki despotik imparatorluk arasında bölünmüş olması idi. Bu bölünme dil düzeyine kadar yansımıştı. Ermenice, Batı ve Doğu Ermenicesi olarak iki ayrı koldan gelişecekti.

Ermeni ulusallaşmasının önünde model olarak, Balkan ulusallaşması vardı. Bu aslında, Türk ulusallaşması bakımından da bir model oluşturacaktı. Dolayısıyla, Balkanların halklar arası ilişkiler bakımından son derece acılı olan örnekleri, en son safhasına Anadolu coğrafyasında vardırılacak, bu coğrafyanın en eski yerleşik halklarından biri, yaşam alanlarından adeta kazınarak temizliğe uğratılacaktı. Bu "temizlik" sadece etnik boyutta kalmayacak, her türlü kültürel alanı da kapsayacaktı.

İstenen sonuç ise bu coğrafyada "Ermeni halkının yaşamadığı"nın ispatlanmasına kadar uzanabilecekti.

Bu elbette, gerek "soykırım" gerekse "etnik temizlik" bakımından en tipik örneklerden birini oluşturacaktı.

Ermeni halkının siyasi önderleri ve örgütleri, yarım kalmış bir demokratik devrim girişimi olan 1908 Devrimi'nden sonra, iradelerini "birlikte yaşama" temeli üzerinde oluşturdular. Osmanlı partileri ile siyasal ittifaklar kurdular, seçimlere ortak listeler ile katıldılar.

Ancak Osmanlı siyasal arenasında ortak yaşam projelerinin zayıflığı ve hayata geçirilemeyişi, eski sorunları tekrar geri çağırdı.

Bu konuda Benaroya gibi Balkanlı sosyalistler, "federasyon" gibi modelleri gündeme getirmeye, ortak yaşam projelerinin önünü açmaya, bazı grupların ise "ademi merkeziyetçiliği" (yerinden yönetim) yani bir çeşit otonomiyi savunmaları, ne yazık ki toplumlarda çok geniş yankılar bulmadı. Dönem, uluslaşma, üniter devletleri ne pahasına olursa olsun inşa etme dönemi idi.

Ermeni aydınları, Osmanlı aydınlarının Türk Ocakları aracılığı ile başlattıkları uluslaşma yaklaşımlarına dostça bakacaklardı.

Büyük müzisyen Gomidas, buralarda, ulusal kimlik arayışlarına, müzik alanında destek sunmaya çalışacaktı. Ayrı kimliklerin birlikte var olabileceğini düşünüyorlardı çünkü. Uğursuz 1914 yılına kadar...

Oysa, çok uluslu ve karma yerleşimli bir imparatorlukta, üniter,

ulusal bir devletin kurulması, ancak etnik temizlik kampanyaları ile mümkün olabilirdi.

Kendi kaderini tayin ve ayrılma hakkını savunabilmek için de elbette belli bir nüfus oranına, çoğunluğa sahip olunması gerekiyordu.

Osmanlı-Rus ve Balkan savaşları, gerek Kafkaslardan gerekse Balkanlardan Anadolu coğrafyasına yığılan zorunlu göç dalgalarına neden oldu. Özellikle yeni Balkan devletleri, "ötekileri" göçe zorlayarak, kıyım ve şiddet politikaları ile kalanları ise asimile ederek ulusal dokuyu güçlendirme uygulamalarına dayanıyordu.

Makedonya'da hiçbir etnik grup belirleyici bir çoğunluğa sahip değildi. Bu bölge üç yeni ulusal devletin; Sırpların, Bulgar ve Yunanlıların hak talep ettiği bir bölgeydi. Bölgedeki farklı etnik grupların kendi partizan gruplarını oluşturmaları ise gerek Osmanlı gerekse birbirleri ile çatışma ortamına girmelerine neden olacaktı. Sonuçta Makedonya bu üç devlet arasında paylaşıldığı gibi, herkes birbirini kovalamaya ve kalanları ise eritme potasında tek tipleştirmeye girişti.

Balkanlardaki asayişsizlik, sonunda Osmanlı yönetiminin buraya Avrupalı güçlerin jandarması olarak bulunmasını getirdi. Benzeri bir asayişsizlik durumu Doğu Anadolu'da ise Ermeniler açısından geçerli idi.

Osmanlı hükümeti 1914 yılında, Makedonya'dakine benzer bir reform programını Ermenilerin yoğun olduğu, Doğu Anadolu'nun 6 vilayeti için başlatmayı, büyük devletlerin; özellikle de Rusya'nın baskısı ile kabul etti.

Bu Osmanlı yönetimi için artık Anadolu'nun da elden gittiği paniğini yaratacaktı. Öte yandan Balkanlardan gelen büyük göç dalgasına da bir yer açılması gerektiği düşünülüyordu.

Balkan savaşı nedeniyle korkunç bir ekonomik kriz yaşanmaktaydı, devlet ekonomik açıdan iflas etmişti. Modernleşerek güçlendirilmiş büyük Osmanlı ordusu ise yeni oluşmuş küçük Balkan

devletleri karşısında, Batılıları da şaşırtan utanç verici bir yenilgiye uğramıştı.

Osmanlının en sadık tebaalarından olan Arnavutların, aralarındaki din ayrımını ilk defa kaldırarak ayaklanmaları, bu küçük devletlere, güçlerini birleştirme ve atak yapma cesareti vermişti.

İttihatçılar, iflas eden Osmanlı ordusunu yeniden organize etmeyişini Almanlara ihale ettiler. Ordu içinde amansız bir şiddet uygulaması başlatarak, bir çeşit Prusya disiplini sağlamaya çalıştılar.

Arnavutlardan sonra Araplar da ulusal taleplerini yüksek bir biçimde dile getirmeye başlamışlardı. Kürtler ise hâlâ hilafete sadakatle bağlı idiler.

18 Kasım 2008

KENDİ KADERİNİ TAYİN HAKKINI ENGELLEME ÖRNEĞİ OLARAK ERMENİ JENOSİDİ - 2

İttihat hükümeti, bütün bu sorunlar yumağından kaçmanın yolunu, 1. Dünya Savaşı'na, Alman militarizmi komutası altında girmede buldu. Ermeni önderlerinin, savaş cephesinde asıl Ermeni halkı sıkışacağı için İttihatçıları bu savaşa girmemeleri için ikna etmeye çalıştıkları biliniyor. İttihatçılar, Ermeni reformunu savaş bahanesi ile askıya aldılar bu arada. İttihatçılara göre Ermeniler, Müslüman nüfusu göçe zorlayarak, belli bir bölgede çoğunluk sağlayabilir, sonra kendi hakkını, tayin hakkını dayatabilirdi.

Öte yandan Osmanlı ordusunun önemli gücü bizzat Enver Paşa tarafından, Allahuekber Dağları'nda ağır kış koşulları altında kırdırıldı. Bu İttihatçıların panik duygusunu daha da artırdı.

Olası bir Ermeni devletinin oluşumunu önlemenin tek yöntemi, bu halkı kendi tarihsel yaşam alanından arındırmaktı. Bunun yolu ise kadın, yaşlı, çocuklar da dahil tüm bir halkın, Suriye çölleri doğrultusunda uzun bir sürgün yürüyüşüne çıkarılması oldu.

Bu sürgünün başlamasına neden olarak "Ermeni devrimcileri" gösterildi. Yani, kendi halklarının başına gelenlerden dolayı yine "devrimciler" sorumlu idi. İttihat hükümetinin 1916 yılında tüm dünyaya yaptığı resmi açıklama, bugün de aynı başlıklarla savunulabilmektedir.

Elbette, bazı Ermeni grupların partizan grupları ve bunların eylemleri vardı. Ama bunlar, asla sivillerin topyekün ortadan kaldı-

rılmasını meşru gösteremez, bugün resmi görüşün savunduğu gibi... Günümüzde, bırakın sivilleri, ayaklanma durumunda savaşanların bile, Cenevre Savaş Konvansiyonu çerçevesinde belirlenmiş hakları ve statüleri vardır.

Öte yandan, Osmanlı ordusunda savaşın sonuna kadar hizmet gören, Çanakkale ve Allahuekber Dağları'nda ölen Ermeni asker ve subaylarının varlığı da biliniyor. Hatta Enver Paşa, bozgun sonrası İstanbul'a döndüğünde, Ermeni askerlerin kahramanlıklarını öven bir bildiri de yayınlayacaktı.

Bazı grupların eylemleri gerekçe gösterilerek, bir halkın bütünüyle "hain" ilan edilmesi ve imha anlamına gelen bir zorunlu göçe tabi tutulması, bunun ardında kalan etnik arındırma mantığı olmadan açıklanamaz.

Basit bir örnek; PKK eylemleri gerekçe gösterilerek, bütün bölge halkı göçe tabi tutulup, bunlardan çok azının sağ kalması gibi bir durumla yüz yüze kalınmadı.

Bu örnek bile Ermeni devrimcilerinin, 1915 tehcirinden sorumlu tutulmalarını inandırıcı kılmaz.

Uluslaşma dünyanın en çok kurban yaratan sürecidir. Bir yandan da eritme potasında tek bir kimlik yaratma sürecidir, fiktif bir şeydir. Benedict Anderson, özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra, eski sömürgelerde başlayan uluslaşma süreçlerini ve bunun bedellerini çok iyi çözümler.

Bütün Balkan ulus devletlerinin oluşumunda yaşanan acı, sürgün ve kıyımlar bunun tanığıdır.

Bir anlamda Ermeni halkı, bütün bu Balkan sürecinin bedelini çok ağır bir biçimde ödedi.

Tarihe mekanik bir bakışla, Ermeni uluslaşmasının da Balkan sürecini izleyeceği düşünülüyordu. Kayıplar, kıyımlar göze alınmıştı, ama kimse bunun bir soykırımına dönüşebileceğini düşünemiyordu.

İttihatçılar, bir yenilgi durumunda, Ermenistan'ın kurulaması ihtimalinin önünü kesmek istemişlerdi. Fiziki varlığı ortadan kaldırılmış olan bir halk nasıl devlet kurabilirdi ki?

Öte yandan Turan İmparatorluğu hayalinin ortasında Ermenistan bir "çıban başı" olarak algılanıyordu.

Savaş sonrası imzalanan Sevr Barış Antlaşması, küçük bir Kürdistan yanında, büyük bir Ermenistan'ın da oluşumunu öngörüyordu.

Ama halkı olmayan hayali bir devlet nasıl oluşturulabilirdi ki? Zaten Sevr Anlaşması'nın en baştan iflas etmesinin asıl nedeni de buydu.

Dolayısıyla İttihatçıların, Ermeni sorununu çözme yöntemi, kendi mantığı içinde başarılı oldu. Ve ayrıca Türk ulusal devletinin oluşumunun da önünü açtı.

Talat Paşa, 1916 yılında kendisine hâlâ Ermeni sorunundan bahseden bir elçiye, "Artık öyle bir sorun yok!" diyecekti. (Bak.: *Ermeni Meselesi Hallolunmuştur* Taner Akçam, İletişim Yayınları, 2008, 339 sayfa.)

Kendi kaderini tayin hakkına karşı, bu sezgi yoluyla bulunan bir yöntem miydi acaba? Yoksa bir yandan Balkan coğrafyasından öğrendiklerini, genç Alman sömürgeciliğinin Batı Afrika'da uyguladığı kıyımları mı model almışlardı?..

Ermeni tehciri, askeri bakımdan "mükemmel" denecek bir operasyondur. Zorunlu göçün sergilendiği haritaları gördüğünüzde, bu planların hazırlanmasında, Prusya militarizminin katkılarını hissedebilirsiniz. Balkanlarda bozguna uğrayan İttihatçı maceracılığının, böylesi bir operasyonu tek başına yürüttüklerini düşünmek pek mümkün değil gibi geliyor.

Acaba, Alman sömürge ordusunun Batı Afrika'da yaptığı kıyımların deneyimi, ne ölçüde buraya yansıdı? Osmanlı ordusunda yönetici konumda yer alan birçok Alman zabitinin, daha sonra Almanya'da ilk faşist örgütlenmelerde yer almaları, Hitler'in 1923 Birahane darbesine katılmaları acaba bir tesadüf mü? Alman askerleri isteseler bu tehciri önleyebilirlerdi. Önlemek bir yana, Ermenilerin kısmi bir direniş sergilediği, Zeytun, Urfa ve Van'da askeri operasyonlara bizzat katıldılar ve yönettiler.

Ama bu coğrafyanın insansızlaştırılması, birçok sömürgeci gücün işine geliyordu. Alman sağı, Anadolu'nun ileride Alman yer-

leşimine açılmasını istiyordu. (BK: Lothar Rathman, *Alman Emperyalizminin Türkiye'ye Girişi*, Türkçesi: R. Zarakolu, 2. Baskı. Belge Yayınları, 1992).

1916 yılında Doğu Anadolu, Çarlık ordularının eline geçtiği zaman ise Rus Çarlığı, bu bölgeye sağ kalan Ermeniler yerine Don Kazaklarının iskan edilmesini kararlaştıracak ve bu Ermeni aydınları arasında büyük bir hayal kırıklığı yaratacaktı.

Eğer Sovyet Devrimi olmasaydı, bugün Ermenistan diye bir devlet de olmayacaktı. Türkiye gibi bir devletin olmasının hayli zor olacağı gibi... Tarihin garip tecellisi, bugün birbirini resmen tanımayan iki ülkenin oluşmasına olanak sağlayan 1917 Devrimi ve onun getirdiği yeni uluslararası denge idi.

Sonuç olarak, BM'nin Uluslararası Soykırım Sözleşmesi'ne baktığınızda, bütün temel unsurların, 1915 Ermeni örneğinde yer aldığını görürsünüz.

İttihat Terakki Partisi'nin politikaları ise adeta proto-faşist bir partiyi andırıyordu. Yani faşizm kavramı gelişmeden önce oluşmuş bir örnek diyebiliriz. Tıpkı, "soykırım/jenosit" kavramı oluşmadan önce, bir soykırımın 1915 yılında fiilen yaşanmış olması gibi…

Sonuç olarak bugün, Anadolu coğrafyası Ermeni evlatlarını yitirmiş bir durumda. Etnik arındırma işlemi daha sonra, tarihsel binaları, hatta mezarlıkları bile ortadan kaldırmaya yöneldi. Var olmayan bir halk, izi bile kalmamış bir halk nasıl hak talebinde bulunabilirdi ki?

Sonuç olarak Ermeni halkının kendi kaderini tayin hakkını kullanabilmesinin maddi zemini ortadan kaldırılmış oldu.

Hitler, 1939 yılında Polonya'ya saldırmadan önceki bir toplantıda, "Bugün Ermeni halkını kim hatırlıyor" diye boşuna sormadı. (Bk. Kevork Bardakcıyan, *Hitler ve Ermeni Soykırımı*, baskıya Hazırlayan R. Zarakolu, 160 sayfa, Ağustos 2006 İstanbul).

19 Kasım 2008

YENİ SANSÜRCÜLÜKTE TAM BİR SUÇ ÜSTÜ

18 Eylül'de düzenlenen bir törenle, Amsterdam'daki tarihi Portekiz Sinagogu'nda IPA'nın, yani Dünya Yayıncılar Birliği'nin bu yılkı Yayınlama Özgürlüğü Ödülü verildi. İki gün sonra ise bir parçası olmaktan onur duyduğum Alternatif gazetesi bir aylığına yeniden kapatıldı. Bu ödülün anlamını anlatan bundan daha iyi bir örnek olamazdı herhalde.

AKP'yi basın özgürlüğüne düşman olmakla eleştiren "Türkiye Türklerindir Gazetesi Hürriyet" ise buna bir satırla olsun yer vermedi, Basın Konseyinin başkanı olan Başyazar Oktay Ekşi de herhangi bir protestoda bulunmadı, Bay Erdoğan'ın taraf olmakla suçladığı IPI den de ses çıkmadı, ne de Sınır Tanımayan Gazetecilerden.

Kürt Basınına yönelik yasaklar o kadar yoğun ki, anlaşılan artık haber değeri taşımıyor.

Hani "köpeğin insanı ısırması haber değeri taşımaz, ama insanın köpeği ısırması haberdir" yollu, klasik gazetecilik deyişi var ya, o bile hükmünü yitirdi anlaşılan, Kürt sorunu mevzu olunca.

Sabahleyin, Sevgili Şanar Yurdatapan'ın düşünce özgürlüğü sitesine bakıyordum, Alternatif'in kapatılmasına yer vermişti:

İstanbul 9. Ağır Ceza Mahkemesi, "PKK/KONGRA-GEL örgütünün açıklamalarına yer verildiği" gerekçesiyle Mayıs ayında yayına başlayan Alternatif gazetesini, Basın Yasası'nın 25/2 maddesi uyarınca toplattı, yayınının bir ay süreyle durdurulmasına karar verdi.

Mahkeme, örgüt lideri Abdullah Öcalan'ın "Çözüm için DTP ile görüşebilirler" başlıklı açıklamalarına ve örgüt yöneticilerinden Murat Karayılan'ın "Anadilinize Sahip Çıkın" başlıklı sözlerine yer verilmesini suça gerekçe olarak gösterdi. Haberde Öcalan, mesajlarıyla halkı kışkırttığı gerekçesiyle kendisine disiplin cezaları verildiğini, bölgedeki kültürel soykırıma karşı halkı uyardığını dile getirmiş; Karayılan da mesajında "ana dil yasağı"na ve "kültürel soykırım politikaları"na tepki gösterenleri desteklediğini açıklamıştı.

Neymiş TMY ihlali, en temel haklardan biri olan ana dil hakkına sahip çıkmak. Ama ne terörist eylem değil mi?

Bu arada, Hürriyet gazetesinin iki muhabirinin "terörizme destek olma" suçundan mahkûmiyeti haberini gördüm:

Klasik gazetecilik anlayışına göre bomba haber, ama gelin görün ki, ne Hürriyet'te ne de diğer basında bu haberin yer alması; Tam insanın köpek ısırması örneği:

10 Ekim 2004´te Hürriyet Pazar ekinde çıkan "Kandil´de kadın bilinci Kürtçülüğü aştı" başlıklı röportaj nedeniyle, röportajı yapan Hürriyet gazetesi muhabiri Sebati Karakurt, sorumlu müdürleri Necdet Tatlıcan ile Hasan Kılıç, hakkında "örgüt propagandası" iddiasıyla dava açılmıştı. Bu hafta davayı karara bağlayan mahkeme heyeti, sanıklardan Necdet Tatlıcan'ı Terörle Mücadele Yasası'na göre 'basın ve yayın yoluyla yasadışı örgüt propagandası yapmak' suçundan 20 bin YTL para cezasına çarptırdı. Hasan Kılıç ve Sebati Karakurt'a ise hem "basın ve yayın yoluyla yasadışı örgüt propagandası yapmak" hem de "basın ve yayın yoluyla yasadışı örgüt açıklaması yapmak" suçlarından toplam 40'ar bin YTL adli para cezası verildi.

Sanki utanç verici bir olaymış gibi, Hürriyet kendi gazetecilerine sahip çıkmadı ve bu davayı kamuoyundan gizledi.

Ve bu gazete İnsan Hakları Beyannamesi için Anadolu'ya bir kervan yollamıştı.

IPA Başkanı Anna Maria Cabanellas'in Amsterdam konuşmasından burada bir alıntı yapmak istiyorum:

IPA Yayınlama Özgürlüğü Ödülü, her yıl dünyanın her yerinde yayınlama özgürlüğünün savunulup güçlendirilmesine önemli katkılarda bulunmuş olan bir kişi ya da kuruluşa verilir.

Amsterdam bu yılın Dünya Kitap Başkenti olduğundan, IPA bu büyük girişime gururla ortak olmuştur. Hepimizin farkında olduğu gibi, Amsterdam daha Descartes ve Spinoza dönemlerinden beri her zaman ifade ve din özgürlüğünün kalelerinden biri olmuştur. Şu anda içinde bulunduğumuz yer olan Portekiz Sinagogu ise Amsterdam'ın köklü din özgürlüğünün büyük bir sembolü olarak duruyor. İşte bu nedenle de 2008 IPA Yayınlama Özgürlüğü Ödülü'nü burada Amsterdam'da Sansürsüz Kitaba Tehditler başlıklı Uluslararası Yeni-Sansür Sempozyumu'nun açılış töreninde resmen sunmak kadar doğal bir şey yoktur...

Bu geceki açılış töreniyle resmen başlayan, iki gün sürecek "Sansürsüz Kitaba Karşı Tehditler" seminerinde yeni sansür biçimleri incelenecektir. Shahla Lahiji ya da IPA Yayınlama Özgürlüğü Komitesi Başkanı Bjørn Smith-Simonsen gibi yayıncıların bu önemli başlığa katkıda bulunacak olmaları bana hem gurur hem mutluluk veriyor. IPA Başkanı olarak, gene de bu fırsattan yararlanarak, yeni sansür biçimlerinin ortaya çıktığı kesin olmakla birlikte, bunların hâlâ geleneksel sansür biçimleriyle yan yana varlığını sürdürdüklerini vurgulamak istiyorum. Bu, özellikle "You Tube"a konan yasaklarla birlikte yazar ve yayıncılara karşı davaların açıldığı Türkiye gibi ülkelerde geçerlidir...

IPA, daha taslak halinde sunulduğu andan itibaren, 301. Madde'nin kaldırılması çağrısında bulunduğundan, bu yasanın kaldırılması yerine makyaj amaçlı değişikliklerden derin bir hayal kırıklığına kapılmıştır. Yeni değişiklikle 301. Madde'de (değişiklik öncesindeki "Türklük" yerine) "Türk milleti"ni aşağılamak cezalandırılacak ve ancak adalet bakanının izniyle davalar görülebilecektir. 301. Madde yapılan değişiklikten bu yana Adalet Bakanı Sayın Mehmet Ali Şahin'in 301. Madde'den 36 davanın açılmasına izin verdiği belirtilmiştir. Sadece bir örnek verecek olursak, daha geçenlerde yazar Temel Demirer'in hakkında dava açılması onay-

lanmıştır. 98 dosyanın daha Bakan'ın masasında onay bekliyor olması da çarpıcı bir olgudur...

İfade özgürlüğü ve yayınlama özgürlüğü ayrılmaz bir biçimde iç içe geçmiştir. Bunlar demokrasilerin temel koşullarıdır. Bu özgürlükler yurttaşlar arasında bilinçli bir enformasyon, görüş ve değer alışverişinin önkoşullarıdır. Özellikle, devletler şiddete dayanmayan görüşlerini ifade eden yazar ve yayıncılara ceza davası açmaktan kaçınmalıdır; çünkü bu yazar ve yayıncıların davaları onları aşırı milliyetçi çevrelerin potansiyel hedefleri haline getirebilir. Devletin görevi onları hedef haline getirmek değil, korumaktır.

Klişe gibi gözükecek, ama Türkiye gerçekten bir kavşaktadır, özellikle ifade özgürlüğü ve yayınlama özgürlüğü cephelerinde. İfade özgürlüğü koşulları, 1990'ların ortasında AB uyum süreci başladığından beri önemli ölçüde iyileşirken, geçen yılın başlarında, 2007 Ocak'ında Hrant Dink'in ve 2007 Nisan'ında Malatya şehrinde Zirve Yayınevi'nin üç çalışanının haince öldürülmesiyle tekrar kötüleşmiştir.

2008 IPA Yayınlama Özgürlüğü Ödülü ile, Türk yetkililerine, Türkiye'deki mevzuatın Avrupa Birliği Temel Haklar Sözleşmesi dahil uluslararası standartları karşılayacak şekilde düzeltilmesi ya da yürürlükten kaldırılması gerektiğini hatırlatırız. Reform ya da temelden yürürlükten kaldırılması gereken bu mevzuata şunlar dahildir: Bu ilkbaharda yapılan değişikliğe karşın, gördüğümüz gibi, Adalet Bakanlığı'nın ifade özgürlüğüne karşı davalar açmak için hâlâ kullandığı 301. Madde; Atatürk'ün hatırasına hakareti düzenleyen 5816. mahkemelerin vicdani ret konusunda sayısız içtihat getirmesine neden olan TCK'nın 318. Maddesi ya da Antiterör Yasası'nın Kürt sorunuyla ilgili yayın yapan yazar ve yayıncılara karşı kullanılan çok sayıda maddesi, vb.

IPA Baskanı olan Arjantinli yayıncı Anna Maria Cabanellas, İspanya iç savaşından sonra Arjantin'e yerleşen bir ailenin kızı. Arjantin nelere tanık oldu. Belki duyarlılığı da buralardan kaynaklanıyor; ve Arjantin'in sol kırımcı generalleri hâlâ hapiste.

30 Eylül 2008

BOĞAZİÇİ'NİN DONKİŞOT'U

1998 yılında Paris'te, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 50. yıl dönümü vesilesiyle düzenlenen, beş kıtadan cesur ve ilkeli insanların katıldığı İnsan Hakları Savunucuları Zirvesi'ndeyiz. Yer Trocadero Meydanı'ndaki Palais de Chaillot. Evrensel beyanname tam 50 yıl önce bu binada imzalanmış. Birden ortalık birbirine giriyor, sevinç çığlıkları ile hıçkırıklar birbirine karışıyor. Böylesine bir duygu seline neden olan olay ise gelen bir haber: bir İspanyol savcısının talebi üzerine, Şili'deki 1973 militer/faşist darbenin mimarı olan General Pinochet, ziyarete geldiği Londra'da tutuklanmıştı. Uzun süre sonra kendi ülkesi Şili'de yargılanmak üzere serbest bırakılacak, orada ise paçayı kurtarmak için "bunak" rolüne soyunacaktı. Özellikle Şilili insan hakları savucuları çok mutluydu, Mayıs Alanı Anaları ile bizim Cumartesi Anneleri'nin temsilcileri kucaklaşıyordu. Ve herkes Venceremos'u söylüyordu mutluluk içinde.

Bu olay 30 yıllık bir devrenin tamamlanışını simgeliyordu adeta. Sanki Milli Güvenlik Devletleri ve rejimlerinin sönümlenişi muştalanıyordu. Bu devre 1960'ların ortasında başladı, Brezilya'da seçimle gelen Golart hükümetinin devrilmesi ile, onu Dominik Cumhuriyeti'nde Juan Bosch'un devrilmesi izledi. Bu darbelerin eskilerinden farklı bir özelliği vardı ki, bu da belli bir doktrin etrafında, Soğuk Savaş ortamında oluşturulan Milli Güvenlik Dokrini çerçevesinde gerçekleştirilmeleri ve toplumu yeniden biçimlendir-

meye yönelmeleri idi. Artık düşman dışta değil içeride idi. Bunlar ise solcular, sendikalar, hak talep eden etnik gruplar, yerli halklar ve azınlıklar idi. Bunlar şiddet kullanılarak elimine edilecek ve bir daha canlanmamaları için de her türlü özgürlük alanı kısıtlanacaktı. Brezilya, aynı zamanda bütün siyasi partilerin kapatıldığı, yenilerin MGK onayından geçtiği, öte yandan ordunun büyük şirketler kurarak aynı zamanda bir ekonomik güç haline gelişinin ilk örneğini oluşturdu. 1971 yılında aynı politika Uruguay'da ordu tarafından uygulamaya konuldu. Bu model 1973'te sosyalist Allende hükümetine karşı Kara Eylül (11 Mart) Darbesi'ni gerçekleştiren General Pinochet tarafından en "mükemmel" biçimine ulaştırıldı. Kitlesel kıyım ve tutuklamalar, kayıplar, işkence, her türlü basın ve düşünce özgürlüğünün askıya alınışı, artık bütün milli güvenlik devletlerinin standart uygulaması haline gelmişti. Pinochet kendini anayasal korunma kalkanı içine aldı, ayrıca 20 yıl boyunca sözde demokratik rejimi denetimi altında tutma yetkisini de edindi. Daha sonra bizde olduğu gibi. Ve nihayet Arjantin'deki 1976 darbesi kayıplar olayını zirveye ulaştırdı.

Avrupa'da ise 1967 yılında Yunanistan'da aynı mantalite ile Albaylar Darbesi gerçekleştirildi. Amerikalı siyaset bilimcileri ise Sovyet Bloku'nun totaliter olarak tanımlanmasından sonra, Batı yanlısı bu militer rejimleri, İspanya ve Portekiz'i de katarak daha kibar bir biçimde "otoriter" olarak nitelendiriyorlardı. Sistemin onlara ihtiyacı vardı. Bu kadar kusur kadı kızında da bulunurdu. Asya'da ise Pakistan'dan Endonezya'ya, Filipinler'den Güney Kore'ye kadar Milli Güvenlik rejimlerinin benzer uygulamaları yaşandı. Hatta Endonezya ordusunun Komünistlere uyguladığı katliam, bugün "siyasal amaçlı" soykırım örnekleri arasında anılmaktadır.

1971 yılında Türkiye de 12 Mart darbesi ile bu kervana katıldı. Bütün bu rejimlerin ortak yanı, generallerin Pentagon ile olan sıcak bağları, yaşamlarının bir bölümünde ABD'de militer bir eğitimden geçmiş olmaları idi. Fakat bu model açısından 12 Mart yarım kalmış bir örnekti. Bu ise Salvador örneğinde olduğu gibi bir iç savaş

ortamına yol açtı. Yarım kalan toplumu zor kullanarak yeniden biçimlendirme misyonunu General Evren'in 1980 12 Eylül Darbesi gerçekleştirdi. Şili ve Brezilya örneğinde olduğu gibi bütün siyasal partiler kapatıldı, sendikalar ve dernekler de… Üniversite ve tüm eğitim sistemi, bürokraside "temizlik" yapıldı ve MG Doktrini çerçevesinde yeniden biçimlendirildi. Ve daha sonra sözde demokrasiye geçilse bile, sistem militarizmin denetimi altında tutuldu, darbeciler ise her türlü soruşturmalardan muaf tutuldular. Amerikalı siyaset bilimcileri ise bu rejimleri, kibarca, "kontrol altında demokrasiler" diye nitelendirdiler.

Yunanistan'da darbeci albaylar ve işkenceciler daha 1975 yılında yargılandılar ve hâlâ hapisteler. Geçmişteki anayasal güvenceler kaldırıldı, General Pinochet, ailesi ile birlikte, aynı zamanda ekonomik suçlardan dolayı kovuşturma altında. Benzeri yargı süreçleri Uruguay, Arjantin ve Brezilya'da da gündeme geldi, koruma kalkanları ortadan kaldırıldı.

2000'lerle birlikte ise "kontrol altında demokrasiler" dönemi de geride kaldı, bütün Latin Amerika'yı Venezüella, Brezilya, Şili, Uruguay ve nihayet Bolivya'da, sol ya da sol kökenli hükümetler dalgası kapladı.

2000 yılında, üstelik sözde darbe kurbanı Bay Ecevit başbakan iken, Türkiye'de bir cesur savcı çıktı; Sacit Kayasu, General Evren hakkında, TCK 146. Maddesi uyarınca bir iddianame hazırladı. Bu iddianame yok sayıldığı gibi, görevden alındı, bugün avukatlık yapması bile yasak. Van savcısı ise bir general hakkında (General Büyükanıt) soruşturma açtığı için, kendisi bugünlerde bir soruşturma ile yüz yüze.

1998 yılında Pinochet utanç verici bir biçimde tutuklanırken, Türkiye ise "post-modern" bir darbenin; 28 Şubat darbesinin doruklarında yaşıyordu. İşte bu dönemde militarizme biat etmeyen birçok gazeteci boy hedefi oldu, haklarında düzmece ifadeler alındı, gazetelerinden kovulmaları sağlandı.

Ama bunların içinde hiçbiri "İdea Politika" dergisi editörü Erol Özkoray kadar cesurca davranıp, doğrudan militarizmi eleştiri

oklarına tabi tutmadı. Erol Özkoray sayısız dava ile yüz yüze kaldı, militarizmle boğuşması sınır ötesine dek uzandı. Beraat ettiği bir yazısını internette yayınlayınca mahkûm edildi, dergisi İdea-Politika'yı kapatmak zorunda kaldı, bu konuda bir yasal düzenleme olmamasına karşın sitesi mahkeme kararı ile kapatıldı. Ama ne yazık ki, meslektaşları tarafından yalnız bırakıldı, davaları medyada sessizlik duvarı ile karşılaştığı gibi zaman zaman haksız saldırılara da uğradı. Ama hak bildiği yolda yürümeye devam etti. Tek suçu ise hiçbir kurumu dokunulmaz kabul etmeyişi, militarizm tabusunu zorlaması idi. Türkiye'nin AB için demokratik görünüp makyajı yapmasından değil, gerçekten, tüm kurumlarının demokrasiye uygun bir pozisyona çekilmesinden yana. Bu mücadele içinde Özkoray'ın kendisi de evrildi, tüm tabular konusunda kendini geliştirip aşmasını bildi.

Totaliter Türkiye Çiftiği (Bu kitabı çıktığında, Vedat Türkali ve dostlarla aramızda kutlarken, Erol ortada yoktu; çünkü sabah bir tebligatın ulaşmadığı gerekçesi ile gözaltına alınmıştı. Neyse, partinin sonuna yetişebildi, Avukatı Eren Hanım'ın çabaları sonucu), *Ordu Ne İşe Yarar* (Bunu da tam, e-muhtıra sırasında yayınlamaz mı? Neyse, cesur bir savcı takipsizlik kararı verdi) adlı kitapları gerçek için verilen bir kavganın ürünü. Şimdi Ergenekon soruşturması sırasında demokrasi kaplanı kesilenler, gazeteci meslektaşları militarizme karşı tek başına kavga yürütürken onunla dayanışma göstermedi. Ve bu kitapları da liberal ya da ulusalcı meslektaşlarının sessizlik duvarı ile karşılaştı. Herkes tarihi kendisinden başlatır ya. Herkes militarizmle mücadele kahramanı kesildi.

26 Ağustos 2008

MEŞRULUK KRİZİ ZİRVEDE

Türkiye, siyasal tarihinin en büyük meşruluk krizlerinden birini yaşıyor. Bunun temel nedeni ise, sistemin bütününün gayrimeşru 12 Eylül darbesine ve onun gayrimeşru anayasasına dayanması. Dolayısıyla bu anayasayı kabul ederek iktidar olanlar da, gayrimeşru bir siyasal yapının parçası, hatta suç ortağı haline geliyorlar.

82 Anayasası silah zoruyla onaylanmış bir anayasa. Bunun gayrimeşruluğu ilan edilip, 1980 Eylül'ünde cari olan anayasal yapıya dönülmedikçe ve daha sonra toplumun tüm parti ve katmanlarının temsil edildiği bir Kurucu Meclis tarafından yeni demokratik bir anayasa hazırlanıp halkın demokratik onayına sunulmadıkça, ha bire kendini tekrarlayan meşruluk krizinin kısır döngüsünden kurtulmak mümkün değil.

"Ergenekon Soruşturmasında" zirveye tırmanmak da mümkün değil. Onun kesildikçe çoğalan başlarından birini almış olursunuz sadece.

Ergenekon'un kökü 12 Eylül Cuntasında.

O yargı önüne konmadıkça her soruşturma yarım kalacaktır.

***

Son "Ergenekon operasyonunun" benim açımdan en ilginç olan yanlarından biri, TMY'sının savcılara verdiği olağanüstü yetkilerden, büyük medyanın yakınmaya başlaması, ve "bir gün sıra bize de

gelebilir" endişesinin yüreklerinde yer ettiğini açıkça dile getirmeye başlamaları.

Alın mesela Hürriyet'in birçok köşe yazarını.

Bir feryat bir figan.

Oysa geçen yıl sosyalist basına ve Kürt basınına yönelik sayısız kapatmalar ve olağanüstü tutuklamalar gündeme geldiğinde, "gözleri var ama görmüyorlar, kulakları var ama duymuyorlardı".

Sanıklardan birinin kanserden ölürken, tahliye edilmesi, elbette acı bir olay.

Peki, uzun zamandır kanserle boğuşan, Odak dergisi editörü Erol Zavar'ın tahliye edilmemesi konusunda niçin susuyorsunuz Hürriyet yazarları? Ve diğer sağlık sorunları olan siyasal mahpuslar için. 13 aydır Ergenekon sanıkları nasıl mahkemesiz içerde tutulurmuş.

Vah yazık!

Özgür Radyo, Atılım yazarları hâlâ neyle suçlandıklarını bilmeden yatarken iyiydi.

Welat, Özgür Gündem, Yedinci Gün, İşçi Köylü gazeteleri kapatılır, yöneticileri gizli örgüt suçlaması ile, "basın suçlusu" olarak bile kabul edilmezken, şimdi gözaltına alınan gazeteci ve yazarlar ile ilgili bir feryat figandır gidiyor.

Saddam rejimi, "Korku Cumhuriyeti" diye anılırdı muhalifleri tarafından.

Şimdi bana çok komik geliyor, bu imtiyazlı sözde gazeteciler, "korku cumhuriyetinden" bahsederken. Siz bir de Kürtlere ve Sosyalistlere sorun "Korku Cumhuriyeti"ni, 1980 sonrasını, Nazi Almanya'sına benzetmek mi dersiniz, "önce komünistleri aldılar, tınmadık, sonra şunları bunları aldılar, yine tınmadık, derken sıra bize geldi" antifaşist alıntısını araklamalarını mı?

Ne de olsa, kimi dönek, kimi de kadim milli sol gelenekten. Acaba utanmazlığın bu raddeye çıktığı bir başka ülke var mıdır, devlet faşizminin canını aldığı binlerce kurbana bu kadar saygısızlık yapıldığı bir başka ülke var mıdır?

Ne o, darbe yapma planlama özgürlüğü bir kısım emekli paşanın elinden alınmış.

Zat-ı alileri biraz rahatsız olmuşlar?

Paşalara bu yapılır mıymış?

Ya on yıllardır halklarımıza, gençlerimize, sosyalistlerimize yaptıklarınız? Diyarbakır Toplama Kampı ile, Mamak Kampı ile, Metris kampındaki, diğer onlarca askeri toplama kampındaki zulüm ile kabil-i kıyas mı bütün bunlar?

AKP Hükümeti, TMY'sında yapılan ve yasayı, sözde reformlar öncesinden daha da kötü hale getiren değişiklikleri, askeriyenin dayattığını söyleyerek mazur göstermeye çalışıyordu.

12 Mart ve 12 Eylül darbelerinden sonra yüz binlerce insana uygulanan haksız tutuklamalar, yargısız infazlar, kayıplar karşısında kılları kıpırdamayan, 1984 sonrasında yürütülen kirli savaşı ve onun kurbanlarını görmezden gelenler, şimdi feryat figan.

Paşalara nasıl dokunursunuz diye…

İlk defa Paşalar gözaltına alınıyormuş.

Yalan!

İç iktidar kavgaları sırasında İstiklal Mahkemeleri, Kazım Karabekir ve Rauf Paşalar dahil birçok kişiyi tutuklamadı mı?

1950 yılında, Muğlalı Paşa, 33 Kürt yurttaşın yargısız infazı ile ilgili olarak yargılanıp, cezaevinde ölmedi mi? [nasıl olduysa?]

1960 darbesinden sonra DP yanlısı hava kuvvetleri komutanı Yassıada'ya atılmadı mı?

1971 darbesinden sonra, yine ordu içinde NATO'cu generallerle, Kemalist Generaller arasında bir hesaplaşma, bilek güreşi yaşanmadı mı? Bazı Generaller hapsedilmedi mi?

Aslında 100. yılını kutladığımız, halkların umut beslediği, ihanete uğramış 1908 Anayasa Devriminden sonra yaşanan İTTİHATÇI/İTİLAFÇI cepheleşmesi, burjuva düzeni içinde, bugüne kadar etkisini devam ettirdi.

Neo-İttihatçılar ile Neo-İtilafçılar bugün de yaman bir bilek güreşindeler.

Ve yöntemleri de farklı değil.

Halkları aldatıp kazıklamak, fırsat buldukça sosyalistlere saldırmak.

Ve iki kampın da ne yöntemleri farklı, ne de gerçek bir demokrasinin önünü açma gibi niyetleri var. Devam eden eski bir kan kavgası.

Bu soytarılığa son verecek olan da emekçi halklarımızın ortak ve yan yana verdiği sosyalizm, eşitlik, adalet, kardeşlik mücadelesinden başka ne olabilir ki?

***

1905 Rus Devrimi, ya da 1906 İran Devrimi gibi, veya 1911 Çin Devrimi gibi 1908 Anayasa Devrimi de yarım kalmış, tamamlanmamış demokratik devrimler grubuna dahildir.

Ermeni, Kürt ve Arap halkları ile ortak proje üretmekten kaçınmak, 1908 Anayasa Devriminin ana başarısızlık nedenidir.

Talat Paşa, "Ermeni sorunu çözülmüştür" diyerek, Nazi usulü "nihai çözüm"e öncülük yaptı.

Arap ayaklanması ise emperyalistlerin ihanetine uğradı. Kürt sorununun çözümsüzlüğü ise, demokratik devrimin tamamlanmasında başlıca engel oldu 80 küsür yıl boyunca.

O çözülmeden hiçbir yere kıpırdamak mümkün değil. O çözülmedikçe biz daha çok çete ile yüzleşmek zorunda kalırız.

22 Temmuz 2008

HOPA-HAKKÂRİ GENÇLİK KÖPRÜSÜ

Ülkenin bir ucunda, Hopa'da önemli ve ilginç bir belediyecilik deneyimi yaşanıyor. Bir anlamda Diyarbakır'da olduğu gibi,

Hayat insana mazeret tanımıyor. Halk, bir gün direksiyonu elinize bırakıyor.

Haydi bakalım gösteriniz kendinizi diyor.

Sistemi eleştirmek kolay, bakalım siz ne yapacaksınız? Sistem engelledi falan demek yok.

O sistemin görevi, yapacak, kaçınılmaz.

Siz su engelleri aşıp, nasıl mucizeler sağlayacaksınız. halkın aktif katılımı ile?

1978-80 olayı, onca engellere karşın, halkın doğrudan yönetime katılımı konusunda, akademik incelemelere de konu olan önemli bir deneyim yaşanmıştı Fatsa'da.

Halen Diyarbakır'da önemli bir deneyim yaşanıyor. "Eski Almanya'da Berlin Belediye Başkanı, gelecekteki Almanya Başbakan adayıdır", derlerdi.

Bay Erdoğan da siyasal macerasına İstanbul Belediye Başkanlığı'ndan başlamadı mı?

Sosyalistler açısından da belediyeler, yerel yönetimler geleceğin toplumunu dizayn etme bakımından önemli alternatif deneyim olanakları sunuyor. Küçük bir deneyim, bütün ülke de bir sıçrama yapmak için ilham kaynağı olabiliyor.

***

Bu çok arzu ettiğim bir buluşma olmasına karşın, sağlık sorunlarım nedeniyle Hopa festivalini izleyemedim. Bu coğrafyaya olan özlemimi ve yüz yüze görüşmenin keyfini bir başka sefer mutlak gidereceğim. Burası Kafkasya'ya, oradaki Babil Kulesine açılan bir kapı. Batum Havaalanı üzerinden ulaşıyorsunuz Hopa'ya.

Dolayısıyla sınırın biraz olsun önemini yitirdiği bir yöre, darısı tüm komşularla olan sınırların her anlamda gevşemesine…

Hopa Şenliğinde Zap Köprüsü belgeselinin de bir gösterimi oldu. Büyük bir sabırla bu filmi gerçekleştiren yönetmen Bahriye Kabadayı ve VTR ekibine teşekkür borçluyuz, bir dönemin ruh halini, heyecan ve yaratıcılığını yansıttığı için. VTR belgesel sinemacılar grubu en az yirmi yıldır, mütevazi bir şekilde inanılmaz bir biçimde belgesel sinemacılığı ciddi bir çalışma alanı haline getirdi.

Eğer var ise, "68 ruhu", belgesel sinemacılık alanında, unutma, unutturma, yalan ve resmi söylem ve tarihe karşı yorulmak bilmeyen bir enerji ile boy gösterdi.

Bu çabanın görünmeyen kurucu emekçileri Enis Rıza ve Nalan Sakızlı ve katılımcı ruhla çalışan VTR öğrencileri de gerçekten alternatif, komünal bir çalışma örneği sergilediler.

***

Hopa'da ileride incelemelere konu olacak, yepyeni bir deneyimin, katılımcı belediyeciliğin hayata geçirildiğini biliyorum, hissediyorum.

Aslında bizim üniversite yıllarımızda yaşadığımız "Devrimci Gençlik Köprüsü" de, benzer bir ruh halinin yansıması idi.

1960'lı yıllarda içten içe tutuşan bir ateş, meydana gelen birikim, 68'in üniversite işgalleri ile bir sıçrama noktasına geldi ve üniversite gençliği yığınsal olarak sosyalizmden yana bir tavır aldı, bunun hemen ardından gelen antiemperyalist direniş bu damarı daha da güçlendirdi.

Aynı yıl boy gösteren fabrika işgalleri de, toplumsal uyanışın bir yansıması oldu.

Ve bunu köylü toprak işgalleri, üretici mitingleri izledi.

68/69'daki toplumsal kabarmanın bir başka boyutu ise, ünlü Doğu Mitingleri oldu.

Ve sosyalist gençlik, farklı eğilimleri ile bir bütün olarak, her yerde işçilerle, köylülerle, Kürtlerle buluştu.

Onlar, grev çadırlarında, işgal edilen fabrikaların önlerinde, tütün ve diğer üretici mitinglerinde, doğu mitinglerinde yer alırken, bir yandan da emperyalizme karşı İstanbul'da, Ankara'da, İzmir'de karşı direnişi başlattılar, kitlesel eylemlilikleri ile…

3-4 yıla sanki on yılların eylemlilikleri sığdırılabildi. Biz işte bu ruh hali içinde, bilmediğimiz bir coğrafyayı keşfe ve oradaki halka hizmet sunmaya gittik.

Hakkari'nin otantik, yerli halkı ile tanıştık, kucaklaştık, birlikte kazma salladık, çimento kardık, beton döktük, demiryolu traverslerini, sembolik asma köprümüze döşedik.

Ve köprümüzü, Boğaziçi köprüsünden daha önce bitirdik, köylülerin kullanımına açtık.

Ve yine Hakkari'de yitik bir halkın, Nasturilerin izini sürdük. İlk defa resmi tarihin, arka planımızı nasıl sis perdesi ve gece karanlığı ile kapattığını fark ettik.

Daha Kürtleri yeni keşfederken, yolumuz üzerindeki Van'da bir zamanlar Ermenilerin, Hakkari'de ise Nasturilerin yaşadığını öğrendik. Üstelik çok yakın bir geçmişte.

Zap Köprüsü bir anlamda, atılmış olan tarih köprüsünün de yeniden kurulması ve tarihin sisli karanlığını aralamamız için bir başlangıç noktası oldu bir çoğumuz için.

Bu deneyimin, HOPA'da yaşayanlar için de son derece ilginç ve ortak çağrışımlar yapan bir örnek teşkil ettiğinin farkındayım.

Hakkari halkı, yaptığımız bu köprüyü, orada olmayan Denizlere, Mahirlere, İbrahimlere, Harunlara, Cihanlara adadı.

Ne yerinde bir halk bilgeliği, ne yaman bir tespit. Deniz o sıralarda, daha sonraları 82 Anayasasının yazarı olacak olan kişinin ihbarı sonucu tutuklanmış, Bursa Cezaevinde yatmakta idi. Bıra-

kıldıktan sonra da bir başka coğrafyaya açılacak Filistin'e gidecekti.

Karadeniz'in insanı, o renkliliği içinde 68'in çocuklarını çok sevdi, diğer yörelerdeki insanlarımız gibi.

En ağır koşullar altında onları bağrına bastı.

Ve buradan da 70'li yılların deneyimleri, direnişi boy gösterdi.

Ve 12 Eylül karanlığının Karadeniz'in küçük kenti Fatsa'ya inmesi bir tesadüf değildi.

Nasıl 12 Mart karanlığı ilkin, 1970 yılında Kürt illerine komando baskınları ile ve başkaldıran İstanbul proletaryasına sıkıyönetim ile indiyse. Şimdi yeni bir karanlık tehditi ile yüz yüze ülkemiz.

Bunu da atlatacağız.

Rosa Luxemburg'un dediği gibi hani:

"Vardık, Varız, Var olacağız!"

15 Temmuz 2008

ZEHİRİ ATMAYA BAŞLAYABİLİRDİK

Bugün yine sevgili Hrant için Beşiktaş'ta toplandık.

Yüreğimiz yine kanadı.

İlk kez kamuya açık bir duruşma oldu.

Sonuç, davanın gidişinden kaygılıyız.

Türkiye'nin vicdanı olması gereken bir dava sıradanlaşıyor. Bu mahkemede müdahil savunma makamı aslında bir iddia makamı olma durumunda. Gerçeğin ortaya çıkması doğrultusunda adım atılmayan her dava, aslında Hrant'ın ailesi ve yakınları açısından yeni bir acı kaynağı olmakta. Sistemin şifreleri, Hrant Dink süikasti ile çözülmeye başladı.

Sistem burada suçüstü yakalandı.

İlk defa Türkiye'nin vicdanı, yüz binlerin sokağa dökülmesi ile isyan etti.

"Artık Yeter!"dendi.

"Bir daha asla!" dendi.

Ve Hrant'ın masum kanı ile ilk defa Pandora'nın sandığı aralandı. Bu sandıktan fışkıran ise, bizim bastırılmış belleğimiz, sürekli kurbanlaştırılmamızdı. Peki, sandığın aralandığı şu anda, görevimizi yerine yeterince getirebiliyor muyuz acaba? Korkunç bir medya tezgahı işlemeye devam ediyor.

Herkesin maskesi düşüyor.

Keşke Hrant'ın mahkemesinde de, İtalya'daki temiz eller operasyonunu yürüten bir savcı olsaydı diyorum. Keşke Yargı kürsüsü faillere "bizim yaramaz çocuklar" havasında bakmasa diyorum.

Keşke müdahil savunma makamı Emile Zola gibi, "J'accuse / İtham Ediyorum!" diye kükrese, diyorum.

Keşke Beşiktaş'ta yüz binler "Adalet İstiyoruz" diye toplanabilse diyorum.

İşte Ergenekon Çetesi o zaman çökertilirdi.

İşte o zaman Dink cinayeti davası, Ergenekon Çetesinin yargılandığı bir davaya dönüşürdü.

Onun ardından Susurluk'un kirli savaşının Kürt kurbanlarının çığlığı da duyulabilirdi.

Ardından emekli Paşalar tutuklandı diye, kendimizi rahatlatacak yerde, Evren Paşanın resim yapmaya demir parmaklıkların ardında devam ettiğini görebilirdik. Ankara'da Dal grubunda kalorifere bağlı olarak can veren Behçet'in ve 17 yaşında asılan çocukların ruhu ve aileleri biraz olsun huzur bulurdu.

Ve bir kaç cesur savcı, boy hedefi haline getirilmezdi.

Evet, tarihle yüzleşmek gerek, ama nereden başlayacağız?

Hrant'ın katli ile hesaplaşma, bence iyi bir başlangıç, çünkü 1915'ten 12 Eylül'e ve 90'ların Kirli Savaşına kadar uzanan dönemine, o kapkara "Kapkara Tünel"e ışık tutabilirdi.

Arınmamız, bu cinayetin asıl ardındaki karanlık tünelin aydınlatılması ile başlayabilirdi.

Kanımızdaki, "Ermeni zehirini" atmaya biraz olsun başlayabilirdik.

***

Fransa'da yaşayan, "Sanala Romana" adlı fantastik bir romanın yazarı Musa Yavuz'un dizelerini sizlerle bölüşüyorum.

ALGILAMA

Kuzey buzullarında
Donmamaya direnirken,
Arkamda ustaca saldıran
Bir Afrika
Aslanına parçalanmaktayım.

Beni parçalayan aslana
Bir şey demiyorum.
"Orada, aslanın işi ne,"
Sorusunu hiç kimse
Sormadığı için
Üzülerek efkarlanıyorum.

Zülmün yürek parçalayıcı
Keskin pençelerinden,
Mazlumları kurtarmaya çalışırken,
Arkamdan hançerlenmekteyim.

Öldürücü darbeler almış,
Vucudumdaki yaralara
Bir şey demiyorum.
"Orada işin ne"sorusunu
Herkes sorduğu için,
Üzülerek efkarlanıyorum.

Yaşam ve yaşatma enginliğinden
Nasibini alamayanların
Çıkarmış oldukları
Savaşların birinde,
Daha çocukken yaralanmaktayım.

Ölünceye kadar
İzlerini taşıyacağım
Yaralarımın derinliklerine
Bir şey demiyorum.

"Kader yazgısıdır" diyenlerin,
Daha çoook boğazlanarak,
Bir ekin gibi biçileceklerine
Üzülerek efkarlanıyorum.
Toplu bir katliamdan
Sağ kalmayı başaran
Bir bebeğin,
Çığlık çığlığa,
Anne memelerine sarılarak
Emdiğini görmekteyim.
Ve
Ölümü unutmuş
Bir adam gibi dalarak,
Zalimler ortasından
Bebeği alarak,
Bağrıma basarken kurşunlanmaktayım.

Kurşunların yüreğimi dağlamasına
Bir şey demiyorum.
"Kahramanlık senin neyine" diyenlerin,
Kör yüreklerine yanarak,
Buram buram efkarlanıyorum.

8 Temmuz 2008

KARDEŞ TÜRKÜLER 15 YAŞINDA

Boğaziçi Üniversitesi'nin temelini oluşturan yapılanma Robert Koleji'dir.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin kökeninde de, Robert Koleji'ninkinde de Amerikan kültürünün damgası var.

Devlet üniversitelerine oranla, bu okullarda oldum olası, daha liberter bir akademik ortam olmuştur.

Üniversite kavramına uygun olan biraz da budur ama Türkiye üniversitelerinde özellikle 12 Mart 1971 darbesinden sonra her şey ters gitmeye başladı.

Ama yine de bu üniversitelerde eskiden arta kalan izler bile, bugünkü kışla disiplini ve hiyerarşiyi model alan çoğu üniversiteden daha farklı bir ortamın oluşmasına yeterli olmaktadır.

Sistemin, Ortadoğu ülkelerine Amerikan tarzı kadro oluşturmak için dizayn ettiği Orta Doğu Teknik Üniversitesi 1968 yılında, Amerikan emperyalizmine karşı direnişin en önemli odaklarından biri oldu.

Bir protesto eylemi olarak Büyükelçi Commer'in arabası burada yakıldı.

THKO'nun entelektüel cephesinin mimarı olan Sinan Cemgil ODTÜ'lü idi.

Deniz Gezmiş'i bağrına basan ODTÜ oldu.

1970'lerde antifaşist direnişin en demokratik yapılanması ODTÜ'de STK'lar biçiminde kendini biçimlendirdi.

1968 işgalleri sırasında yükselen, ÖÖDK'ya (Öğrenci Örgütleri Dayanışma Kurulu) İTÜ ile birlikte ev sahipliği yapan yerlerden biri de, Robert Koleji Öğrenci Birliği idi.

RKÖB'nin son başkanları Engin Akarlı ve daha sonra Faruk Pekin olmuştu.

RKÖB, bu dönemde Robert Koleji'nin ulusallaştırılması için kampanya yürütmüştü.

Peki, Amerikalı hocaların eğitim verdiği bu iki okulda, sosyalist ve antiemperyalist düşüncelerin yükselişini nasıl karşılamalıyız?

Bir ara Kampüs Maoculuğu diye bir deyim bile vardı.

Bunun en büyük nedeni, bu okulların uluslararası bağıntılarının ve liberal atmosferinin, sol düşüncelerin daha iyi yeşereceği ortam oluşturması idi.

Birinci elden kuramsal dergi ve yayınlar izlenebiliyordu, devlet üniversitelerindeki tutucu ortama karşın...

En yeni yayınlar izlenebiliyor, 68'in, Vietnam Savaşı'nın, Çin Kültür Devrimi'nin, Afrika'nın uyanışının, gelişen Filistin direnişinin etkileri dalga dalga geliyordu.

Öte yandan bu okullara gelen çoğu yabancı hoca arasında dünyadaki 68 ortamından etkilenmiş, Vietnam Savaşı'na karşı ABD'de yükselen barış ve vicdani ret hareketlerini takip eden ve bundan etkilenen kişiler de vardı.

Bu dönem 12 Mart darbesi ile sona erdi.

Ama yine de izleri kaldı.

Kardeş Türküler'in 15. yıl konserini izlerken, bu müthiş deneyimin, görece liberal bu ortam sayesinde mümkün olduğunu düşündüm.

Robert Koleji, Osmanlı'nın en özgürlükçü ozanı Tevfik Fikret'e ev sahipliği yapmıştı.

Elbette bu okulun ana amacı, toplumun elit kesimlerine iyi bir eğitim vermekti.

Ama buradaki ortamın bir türevi de, muhalif aydınlara, yazarlara, sanatçılara da ev sahipliği yapmış olmasıydı.

Moris Fahri, Cevat Çapan ve Agop Haçikyan'ın, bu 3 yazarın aynı dönemde RK'da okumaları ne hoş bir tesadüftür.

Osmanlı döneminde de daha sonra Bulgar, Ermeni, Rum, Arap öncü entelijansyasının birçok ismi de burada okumuştu.

Bu nedenle de resmi tarih tarafından "ihanet yuvası" olarak da gösterilmişlerdi.

Kardeş Türküler, tam da Boğaz'ın bir şenliği andıran ortamında nefis bir ziyafet verdi bizlere.

Konsere eşlik eden görüntüler ise bambaşka bir aleme taşıyordu bizleri. Özellikle Leman Sam'ın Ermenice okuduğu ağıta eşlik eden görüntüler.

Neşat Ertaş'ın, o bozkır bilgesinin konuşurkenki mimiklerini izlemek bir ayrıcalıktı.

Hele Makedonya'nın Balkanlar'daki acıyı, ama aynı zamanda yaşam sevincini aktaran performans inanılmazdı.

Ve Aynur'un, acının her tınısını, her boyutunu içeren sesini izlemek müthişti.

Kardeş Türküler, dans boyutu ile semahı, gezgin dervişlerin tınılarını aktarışı ile bambaşka alemlere götürdü bizleri.

Olay çok dilliliğin, çok kültürlülüğün şenliğine dönüştü.

Bu arada BGST, 15. yıl nedeniyle dopdolu bir albüm/kitap da yayınladı.

Onların maceralarını, tarihlerini okumak da ayrı bir heyecan.

İyi ki bunu düşünmüşler.

Söyleşiler bölümüne bayıldım.

Ve Anadolu ve Mezapotamya müziğine yeniden hayat veren Hasan Saltık, onun görünmeyen, mütevazı emeğine ne kadar çok şey borçluyuz.

Pakrat Estukyan, Şivan, Metin/Kemal Kahraman, Aynur, İberya Özkan, İlkay Akkaya, Erkan Oğur, Muammer Ketencioğlu, Arif Sağ

ve diğerleri ile yapılan söyleşiler, büyük bir maceranın inanılmaz detaylarını taşıdı bizlere.

Yok sayılana, susturulmak istenene, yağmalanana yeniden hayat vermek, hem de özgün formları, enstrümanları ile bir de çok sesli-leştirerek yeniden hayat vermek ne kadar saygın, ne kadar devrimci bir çaba.

Kardeş Türküler, halkların kardeşliğinin kök salmasında ne kadar devrimci bir işlev gördü.

Onlara teşekkür borçluyuz!..

1 Temmuz 2008

BAB-I HÜMAYUN'DA BİR ROMEN KEMANCIYI DİNLERKEN

Şu sıralar hep Leyla Gencer dinliyorum.

O muhteşem kadının lirik sesi bana en fazla huzur veren şeylerden biri.

Dolmabahçe'de küllerinin Boğaz'ın sularına savrulduğu anı izlerken, kendi kendime, ancak ruhu opera olan bir sanatçı, en son anını da bu kadar lirik bir şekilde planlayabilir diye düşündüm.

Rıhtımda, Madam Butterfly operasında geminin ufukta göründüğü sahne gibi, onun küllerini taşıyan yelkenli gelirken, Leyla Gencer'in son anlarının tasarlamasına bir kez daha hayran kaldım.

Rıhtıma gelen yelkenliyi izlerken, bir an sulara baktım, ah dedim bu kirli sulara mı savrulacak dedim, bu aziz insanın külleri…

Ha bre kirlettiğimiz dünyanın bence en güzel sularına. Sonra da bir an, bu küller arındıracak bir an için olsa diye teselli buldum.

Küllerin suya ağışını görüntüleyen fotografı büyüttükçe büyüttüm.

Orada Boğazın sularına doğru ağan gerçekten Leyla Gencer'in ruhunu görür gibi oldum.

İnanılmaz huzur verice bir görüntü idi.

Daha sonra bu yılki festivalin Aya İrini'deki açılışında, Leyla Gencer'e yer verilmesi, ekranda onu izlememiz de çok duygulandırdı beni

Ve ardından "Andante" dergisi çok harika bir iş yaptı. Ortaköyde bir kafede onu sevenler bir araya gelip, Boğaz'ın dans eden güneş ışınları ile oynaşan sularını seyrederken, bir yandan da onu dinledik.

"Bir kaydı bile yok", "abartılıyor" diyen, cesaretini cehaletlerinden alan güruha inat, herkes elindeki CD'leri getirmişti.

Onlar ancak tekellerin değer verdiklerine değer verirler. Dünya tekellerinin göz ardı ettikleri ise değersizdir onlara göre.

Şu bizim İslam-Türk sentezcilerine göre…

Turancılardan biri de köşesinde benim piyanomda kedim dolaşırken daha güzel ses çıkarır diye yazmıştı köşesinde de çok gülmüştüm.

Leyla Gencer opera sanatının anavatanı İtalya'da saygı gördü, İtalya onun değerini bildi ya, bu bana yeter. Varsın Ahmet Ertegün'ler, Amerikan müzik tekelleri onun değerini bilmesin.

Piyasa malı olmasın.

Bu benim için daha değerli.

IKSV'nin düzenlediği 36. yılını dolduran İstanbul Müzik Festivalinin bu yılki açılışında, Katalanyalı olağanüstü müzisyen Jordi Saval'a ödül vermesi de çok yerinde oldu. 1991 yılında "Tous les matins du Monde" filminde icra ettiği müzik ile, yitik zamanların müziğine, ustalarına, enstrümanlarına büyük bir ilginin uyanmasına neden oldu.

Sarval'ın Katalan kikliğini öne çıkarışını da severim. Bir "bölücü"ye İstanbul'da ödül verilmesi çok anlamlı oldu benim için.

Geçen hafta da, Topkapı Saray'ında tam Kubbealtının önündeki avluda müzik icra edilmesi de çok anlamlıydı benim için.

Osmanlının fethettiği ve geri çekildiği topraklardan, bir Romen müzisyen, kemanı ile inanılmaz ustalıkla yitik coğrafyaların müziğini taşıyordu.

Enescu'nun, Bartok'un tınıları Kubbealtında yankılanıyordu.

Şimdi de eski reaya çocukları, Osmanlının ana merkezinde ses kirliliği yapıyorlar diye yazanlar da çıkar diye düşündüm.

Kemanda Korcia, klarnette Portal, piyanoda Wendeberg'in yer aldığı konserde, G. Enescu, B. Bartok, M. Ravel, G. Gershwin, M. Portal, L. Korcia, J. Brahms, F. Poulenc'in eserleri de seslendirildi. Müthiş bir şölendi. Ve müthiş bir metafordu, Romen serf çocuklarından biri olan Portal'ın kemanını Bab-ı Hümayun'da konuşturması.

Bütün bunlar ulusal gurumuzu okşamıyor, hatta rahatsız ederken, top başında kazanılan tesadüfi başarının bu kadar abartılması ve milliyetçi kampanyanın bir malzemesi haline getirilmesi çok acı. Müthiş bir adrianalin yükselmesi, saldırganlığın her türlü biçiminin tezahür etmesi, öldürülen, yaralanan insanlar. Roma generalleri, halkı meşgul etmek için gladyatörleri kullanılırdı.

Onlar kazanmak zorunda idiler.

Bizim gladyatörler de.

Çek maçından sonra antranörün ettiği bir kilit ifade var.

"Yenilseydik, ülkeye döndüğümüzde bizi linç ederlerdi".

Ama şimdi kahraman ilan edildiler.

Spor, bayrak kampanyaları ile kitle seferberliği yapmak için kullanılıyor.

Nazizm de propaganda amaçlı olarak sporu çok kullanmıştı.

Çek maçı sırasında Berlin'de idim, birçok insan, "Türkiye kazanırsa, yine Kürtlerin yaşadığı bölgeye saldırılar olur" endişesi içindeydi.

Sonra dolaşmaya çıktık.

Alman polisi Kürt mahallesine koruyucu önlemler almıştı. Bazı milliyetçi "lobiler" bu coşkuyu kötüye kullanmasın diye.

Hırvatlarla maç sırasında ise Londra'da idim.

Çek ülkesinden farklı olarak, Hırvat ülkesi de faşizan eğilimlerin güçlü olduğu bir ülke.

Onun için de Hırvat faşistleri Türkiyeli taraftarlara saldırdı. Ne fark vardı Kürt mahallesine saldırmak için maçı bahane eden Türk faşistleri ile, Hırvat Ustaşaları arasında diye düşündüm.

Kemalizm batı müziğini salt, modern görünmek için, bir makyaj olarak özendirmeye çalıştı ve ne yazık ki bu sadece bir elitin tekelinde oldu.

Bir de kültürlü görünmeye çalışan yeni zenginlerin boy gösterdiği bir alan oldu.

Kitleler ise gladyatör olarak algılanan futbolculara emanet edildi.

Acaba bu ülkenin sularını ve havasını kirletenler kimler?

24 Haziran 2008

TÜRKİYE'NİN KALBİ KADIKÖY'DE ÇARPTI

Kadıköy'de Barış Meclisi'nin düzenlediği "Artık Yeter! Barış İstiyoruz!" mitingini izlerken, bir yandan da belleğimden flaş patlamaları ile enstantane/anlık resim görüntüleri geçiyordu.

Barış ve demokrasi için farklı dönemlerde yürüyen insanların görüntüleri...

Bu yıl 1908 Meşrutiyet Devrimi'nin, yani Anayasa Devrimi'nin 100'üncü yıl dönümü. Müthiş bir fotoğraf karesi karşımda, eski yazı ve Ermenice pankartlar yan yana… Hürriyet, eşitlik, kardeşlik diye haykırıyor her pankart. Arkasında fesli başlardan oluşan müthiş bir kitle. Kim Türk, kim Ermeni, kim Rum, kim Yahudi, kim Süryani, kim Kürt, kim Arap, kim Kafkasyalı, kim Muhacir, belli değil...

Derken Selanik… Pankartlar bu kez, eski yazı Türkçe yanında Bulgar, İbrani, Yunan alfabesiyle aynı talebi yükseltiyor. İllaki hürriyet, illaki eşitlik, illaki kardeşlik…

Sıcak bir temmuz ayı ve birbirini izleyen grev dalgası…

İmparatorluk, özgürlük rüzgarları ile çatırdıyor.

Ve elden kaçan büyük bir fırsat…

Evet, 100 yıl önce önemli bir fırsat kaçırıldı. Hâlâ bedelini ödemekteyiz.

Ve bu kaçan kaçıncı fırsat?

1996 yılında başka bir barış mitingini hatırlıyorum Kadıköy'de, on binlerin BARIŞ çığlığı ile katıldığı. Daha sonra HADEP Başkanı Murat Bozlak, Ankara'ya uğurlanıyor.

Ve sonra Ankara'da Türkiye'nin her yanından insanların yine acil barış talebiyle geldiği HADEP kongresi. Kürt halkının barış çığlığına "bayrak provokasyonu" ile yanıt veriliyor. İlk bayrak ve linç kampanyaları başlatılıyor. Bütün HADEP yönetimi gözaltına alınıyor.

Birileri BARIŞ istemiyor.

Kadıköy'de Kürtçe/Türkçe pankartlara bakıyordum. Yeter! Yeter! Yeter! Bese! Bese! Bese! Çözüm İstiyoruz!/Em çaresiye dixwazin!

Kürtler, Türkler, Muhacirler, sosyalistler, feministler, Müslümanlar, gerçek sosyal demokratlar, gerçek liberaller barış çığlığına katılıyor Kadıköy'de.

Sıcaktan bunalanlar, konservatuvarın arkasında, gölgeye kaçıyorlar. Denizin serin esintisinden kaçanlar bu kez yeniden güneşe dönüyorlar.

Birden Kadıköy'de 1 Mayıs gösterilerinden birinde, yine sivillerin provokasyonu ile çatışma çıktıktan sonra, HADEP kitlesinin nasıl kadın, yaşlı, çocuk demeden denize doğru sürüldüğünü hatırlıyorum. Neredeyse İzmir'in Rum ve Ermeni ahalisi gibi denize dökülecekler. Öylesine bir kin ve öfke…

Kadıköy'e miting yaraşıyor. Herkesin piyasa için doldurduğu Bağdat Caddesi ise bomboş.

Hani adam almayan İstiklal Caddesi de, ne zaman gösteri falan olsa ıssızlaşır ya…

Ama şimdi rıhtım, varoşlardan inen bambaşka bir kitle ile dolu. Tam bir konfederasyon görüntüsü…

En alttakiler, kent yoksulları, öğrenciler, emekçiler, kamu çalışanları, kısacası halk burada…

Türkiye'nin her yöresinden insan, farklı kültürler bir arada, yan yana, savaşa karşı sesini yükseltiyor. Ankara'dan dostlar 14 araba kaldırmış, Özgür Üniversite'den Ali Sait ile sohbet ediyorum.

Biraz ileride ak sakalı ve saçı ile Temel Demirel'in geçtiğini görüyorum. Sibel Özbudun ile birlikte, Latin Amerika esintisi getiriyorlar alana.

Bir Ermeni gençle "Parev" diye selamlaşıyorum, sonra bir Süryani dostuma "Şlomo" diyorum, Amedli bir okurumla "Ser Çava" deyip merhabalaşıyorum, "Çevayi?.." Ve 1964'te İstanbul'dan kovulanlardan bir Rum arkadaşımı; Yorgo'yu görmez miyim? "Kalimera, Yorgo!.." Ne güzel barış mitinginde buluşmak yıllar sonra.

Konservatuvarın karşısındaki Rum Vakfiyesi olan bir kafede, balkonda oturup sohbet ediyoruz. Mersin'den gelen, birlikte Zap'a köprü yaptığımız bir arkadaşıma; Serdal'a rastlıyorum.

68'li arkadaşlar yanında, İTÜTB'nin son başkanı Gökalp Eren de... Eşi Afitap, İktisat'tan sınıf arkadaşım.

Mardin'den, Antakya'dan dostlarımı görüyorum sonra. "Keyfeti hal?" diye soruyorum sağlıklarını. Sonra Batmanlı bir iş adamının ortağının, Kuzguncuklu olduğunu öğreniyorum, İstanbul'un en güzel mozaik yerleşimlerinden biri; Mardin gibi... Sonra "Şalom" diyorum ona, "Aslen Museviyim" deyince... Kürt ortağı çıkışıyor ona: "Neden aslen diyorsun, göğsünü gere gere niye Yahudiyim demiyorsun?"

Sonra Serhat bölgesinden Karslı nakliyeci arkadaşlarıma rastlıyorum. İnsanların evlerini güzelleştiren boyacı dostlarıma rastlıyorum.

Pilav satanlar, midye satanlar, Tuzlalılar, herkes herkes burada... "BARIŞ"a el uzatmak için...

Türk bayrağı satan Kürt sokak satıcıları da…

Türkiye'nin Kalbi Ankara diye bir Sovyet filmi vardı, 10. yılda yapılma.

Tüm Türkiye'nin kalbi pazar günü İstanbul'da, Kadıköy'de çarptı.

"Barış, hemen şimdi!" demek için.

3 Haziran 2008

TARİHÇİLER BU DÜĞÜMÜ ZOR ÇÖZER

TTK Başkanı Yusuf Halaçoğlu'nun Ermeni Soykırımı ile ilgili olarak son derece ilginç bir yaklaşımı var.

Binlerce yıldır bu coğrafyada yaşayan bir halk, buharlaşıp ortadan kayıp olamayacağına göre,

Son çare olarak, "Ermenilerin bir bölümü de din ve kimlik değiştirdi" demeye getiriyor. Eh, diasporadakileri de katacak olursanız, bilirdik."Ermeni soykırımı" diye bir şey yok.

Olmadı böyle şey.

Her zaman devrimciler suçludur ya, "Ermeni Devrimci Federasyonu"nun eylemleri, nüfusun yer değiştirmesi için gerekçe gösterildi.

EDF Arşivleri açılınca da, bu yaklaşıma göre, 1915'in asıl sorumlusunun EDF olduğu gösterilmiş olacak.

Zaten EDF içinde o dönemde yaşanmış tartışmalar da, bağlamından koparılarak, seçmeci olarak "ulusalcılar" tarafından kullanılıyor.

Eh, yolda da hastalık ve eşkiyalar nedeniyle biraz kayıp olması doğal!

Bosna'da yaşanan etnik temizliğin bile "soykırım" olarak tanımlandığı bir çağda, oldukça naif bir açıklama.

Keşke Türkiye'de bir bilimsel araştırma dalı olarak, Soykırım İncelemeleri bölümü olsaydı, sayısız "İnkilap Tarihi" bölümleri yanın-

da hiç olmazsa bir iki tane olsaydı, belki böyle naif açıklamalar ile kendimiz dışında hiçbir kimseyi inandıramayacağımızı görebilirdik.

Para veren verene, Halaçoğlu, "biz para önerdik, EDF arşivi düzenlensin diye" diyor.

Radikal gazetesinin İsveçli tarihçi Gaunt ile yaptığı görüşmede ise, Erdoğan'ın "tarihçiler ortak çalışma yürütsün" önerisi doğrultusunda kaynak bulunduğu halde, Halaçoğlu'nun bundan kaçındığı belirtiliyor.

Mardin'de bulunan toplu mezara ilişkin gelişmeler de, doğrusu "ortak" çalışmalar konusunda pek umut vermiyor.

Bu arada "Armenian Reporter" gazetesi de, Halaçoğlu'nun Hürriyet'teki açıklaması ile ilgili olarak bir yanıt yayınladı. Hürriyet, buna yer vermediği için ben bu haberin tercümesine yer vermek istiyorum:

"Kapalı Ermeni Arşivleri Konusundaki İddialarına İlişkin Yalanlama Armenian Reporter Yazı kurulu Ermeni Devrimci Federasyonu'nun (Dashnaktsutiun) 1925 yılını da içine alan arşivinin araştırmacılara açık olduğu, 1980'lerin sonunda Watertown, Mass. Arşivinin sorumluluğunu üstlenmiş olan Tatul Sonentz-Papazian tarafından teyit edilmiştir. Onun açıklaması Türk Tarih Kurumu'nun başkanı Yusuf Halaçoğlu'nun, Ermenilerin bazı belgeleri gizlediğini iddia ederek, Ermeni Soykırımı'yla ilgili kuşkular yaratmak amacıyla giriştiği kampanyaya cevaptır.

Hürriyet gazetesinin 20 Mayıs tarihli haberine göre, Sayın Halaçoğlu "Boston'daki Taşnak arşivi çok önemli. Bunlar günümüzde sorulan pek çok sorunun cevabını içeriyor," demiştir. "Taşnaklar hâlâ daha kendi arşivlerini açamayacaklarını, çünkü bunları kataloglayacak paraları olmadığını söylüyor. O zaman ben de derim ki: Sadece arşivlerin açılması karşılığında, ihtiyacınız olan parayı biz temin edebiliriz. Ama bize cevap verilmedi."

Bir Ermeni muhabirle telefonla yaptığı görüşmede, Sayın Sonentz-Papazian 1925 yılını da içine alan arşivin kataloglanmasının aslında 1995'te tamamlanmış olduğunu söyledi. Sayın Sonentz-

Papazian, Küçük Asya, Kafkasya ve dünyanın diğer yerlerindeki Ermeni Devrimci Federasyonu'nun (ARF) binlerce belgesini içine alan bu arşivler, mikrofilme alındığını ve araştırmacıların çalışmalarına açık olduklarını söyledi.

Arşiv, tarihçi Houri Berberian, Vincent Lima ve son olarak Dikran Khaligian dahil çeşitli araştırmacılar tarafından kullanılmıştır.

Arşivden günümüze kadar beş kalın cilt tutan belgeler yayınlanmıştır. İlk dört cilt müteveffa Hratch Dasnabedian tarafından hazırlanmıştır. Beşincisini hazırlayan Yervant Pamboukian'dır. Sayın Pamboukian muhabirimize altıncı cilt üzerinde çalışmakta olduğunu bildirmiştir. Kurum dışından bir yüklenici tarafından bütün mikrofilm koleksiyonunun dijital formata dönüştürülmekte olduğunu da eklemiştir.

Hürriyet'teki haberde, Sayın Halacoğlu'nun kataloglamayı kolaylaştırmak ve arşivi açmak için, ARF'ye 20 milyon $ önerdiğini söylediği aktarılmıştır. "Tarihçi Ara Sarafian ve Hilmar Kaiser'den bu öneriyi oradaki meslektaşlarımıza iletmelerini istedim."

Muhabirimizin kendisine ulaştığı Sayın Sarafian, kendisine böyle bir öneri getirildiğini reddetmiştir. "Bu açıkça reklam kokuyor" demiştir. "Halaçoğlu böyle reklamlardan medet umuyor." Ama, Ermenistan dışındaki diğer Ermeni arşivlerinin kullanılmasıyla ilgili sorunların hâlâ sürdüğünü de eklemiştir.

Sayın Sonentz-Papazian ise Sayın Kaiser'i daha bir ay önce görmüş olduğunu ve böyle bir önerinin iletilmediğini söylemiştir. The Armenian Reporter, 24 Mayıs 2008.

27 Mayıs 2008

İLK GÜN

4 yıldır ilk kez geçen ay Diyarbakır'a Türkiye'nin tek Kürtçe günlük gazetesi "Azadiya Welat"ın tutuklu yazı işleri müdürü Vedat Kurşun'un davasını izlemek için gitmiştim, Uluslararası PEN Türkiye Merkezi yöneticilerinden Halil İbrahim Özcan ile birlikte.

Daha sonraki duruşmada Kurşun'un tahliye olduğu haberi bizleri sevindirdi.

Darısı diğer tutuklu muhalif basın mensuplarının başına.

Birçok gazetede yer alan haberler "Welat"ta yer alınca sorun oluyor. Bazı evrensel kavramlar yerine, resmi propaganda dilini "niye kullanmıyorsunuz" diye, Kürt basını ekstra bir baskı altında tutuluyor.

Gazetecinin görevi evrensel söylem ile haberleri izlemektir.

Gazeteciyi neden şu haberi veriyorsun, ya da haberi neden devletin resmi propaganda söylemi ile yansıtmıyorsun diye baskıya almaya kimsenin hakkı yok.

Muhalif basını "propaganda" yapmakla suçlayanlar aslında, muhalif basını asıl resmi söyleme mahkûm etmek istiyorlar.

Onların isteği muhalif basını da resmi propaganda karşısında teslim almak.

Ama muhalif basın, bu ülkede ne "Kızıl Sultan" Abdülhamit'in sansürü altında sustu, ne de proto-faşist İttihat Fırkası karşısında, suikastlere karşın susmayı kabul etti.

Bu ülkede Babıali basını daha 1925'lerde, toplu olarak tutuklanarak sevkedildikleri Diyarbakır'da resmi söylem tarafından teslim alındı.

Takrir Sükun yasasından sonra, gazeteci tevkifatları ile…

Ama yeraltında da olsa, sürgünde de olsa Sosyalist basın, Ermeni basını, Rum basını, Kürt basını susmadı.

1990'ların başında ise büyük medya, militarist söylem tarafından teslim alındı ve apolet taktı. Adaşım Duran'ın bu gelişmeyi "Apoletli Medya" olarak tanımlaması haksız değildi.

Ne yazık ki, sözde demokratik reformların şampiyonu geçinen Erdoğan hükümeti, zaten yetersiz reformları geri alarak, yeni TMY ile muhalif basın üzerindeki baskının yeniden yoğunlaşmasına neden oldu.

En son haftalık "Yedinci Gün" gazetesi sahibi ve yası işleri müdürü Ali Turgay'ın tutuklanması, TCY'nin 301. maddesinde yapılan makyajın hiçbir sorunu çözmediğini, TCY'nin bazı maddeleri yanında, asıl TMY'da yapılan son düzenlemelerin basın özgürlüğü karşısında hâlâ büyük bir tehdit oluşturduğunu bir kez daha gösterdi.

"İşçi Köylü" gazetesi sahip ve yazıişleri müdürü Barış Açıkel, "Atılım" gazetesi Genel Yayın Yönetmeni İbrahim Çiçek, "Odak" dergisi sahibi, Erol Zavar (çok ağır sağlık sorunları olmasına karşın), ve birçok muhalif basın muhabiri ve yazarı tutuklu olarak yargılanıyorlar.

12 Eylül karanlığı sırasında onlarca muhalif basın mensubu binlerce yıllık hapis cezası istemleri ile yargılandı.

Kurucularından olduğum "Demokrat" gazetesi darbe sabahı özel bir emirle kapatıldı.

Muhalif olsun, olmasın hiçbir yeni gazetenin ya da derginin çıkmasına 12 Eylül'ü izleyen yıllarda izin verilmedi. Bu nedenle, o yıllarda Alternatif Yayıncılığı kurmuş ve Fransa'da çıkan *Dünyada Neler Oluyor* yıllıklarını yayımlamaya başlamıştık.

Günlük, haftalık, aylık, mevsimlik süreli yayın yapamıyorsak, Yıllık yayınlar, dünya ve ülkeye ilişkin gelişmeleri izleriz demiştik kendi kendimize.

Bunun için "Alternatif " sözcüğünün benim için çok özel bir anlamı var.

"Alternatif", basın, düşünce ve ifade özgürlüğüne sahip çıkan bir politika izleyerek, bu özgürlükleri tehdit eden gelişmeleri titizlikle takip edecek.

"Alternatif" gazete, ülkenin çok kültürlü zenginliğine sahip çıkacak, farklı kimliklere kendini ifade etme olanağını sunacak.

"Alternatif" ötekileştirilenlerin, tecrit edilmeye çalışılanların, dıştalananların, ezilenlerin, sürülenlerin sesi olacak.

"Alternatif" halkın ve hakkın sesi olacak.

"Alternatif" eşitliğin, özgürlüğün, kardeşliğin sesi olacak.

Evet, çok iddialıyız bu konuda.

"Alternatif" haksızlığa ve zulme karşı direnenlerin, insanlık değerlerine sahip çıkanların sesi olacak.

Gazetemize ilk günden sahip çıkarak kampanya açan Mardinli okurlarımıza teşekkür ediyoruz.

Bizi izlemeye devam edin.

20 Mayıs 2008

NEMESİS

Şu sıralarda Şahan Natali'nin *Biz ve Türkler* adlı kitabını ilgiyle okuyorum. Kim bu Şahan Natali? Şahan Natali, 1884 yılında Harput'un Hüseynig kasabasında doğmuş. 1895-97 yılları arasındaki Hamidiye kıyımları sırasında babası, dayısı ve birçok akrabası öldürülür. 10-11 yaşlarındaki Şahan'ı (Agop) bir Rum aile yanına alarak kurtarır.

Fırat Koleji'nde bir yıl diğer yetimlerle okuduktan sonra İstanbul'daki bir yetimhaneye gönderilir. Berberyan Okulu'nu bitirir. Daha sonraları Amerika'ya gider, Boston Üniversitesi'ne devam eder. 1908 Devrimi'nden sonra bir yıl kadar ülkeye dönüp Huseynig'de kalırsa da, 1909. Adana kıyımından sonra yeniden sürgün yollarına düşer. Ülkeye yeniden dönüşü Balkan savaşlarına denk düşer, Yunanlılar onu Osmanlı pasaportu taşıdığı için Amerika'ya geri yollarlar.

Ermeni Devrimci Federasyonu içinde çalışan Şahan, sık sık örgütü ile anlaşmazlığa düşecek, daha sonraki yıllarda Sovyet Ermenistan'ını da birkaç kez ziyaret edecektir. Yurtsever bir tavrı vardır, politik olarak uyuşmamakla birlikte, Sovyet Ermenistan'ının, Ermeni uluslaşmasının tek olanağı olduğunu ve yaşaması gerektiğini düşünür, EDF ile anlaşmazlık içinde olan Antranik Paşa gibi... Şahan Natali, 1983 yılında, 100. yaşına az bir zaman kala ölür.

Gerginlik içinde ama hayli uzun bir ömür...

Onu diri tutan belki öfkesi yanında, görevini yapmış olduğuna inanmanın huzuru idi.

Şahan Natali bir bakıma, II. Dünya Savaşı'ndan sonra, saklanan Nazileri takip ve cezalandırma eylemlerinin de ilham kaynağıdır. Şahan, Nemesis adıyla da anılır.

Nemesis, "intikam" tanrısıdır Yunan mitolojisinde.

1919'da İstanbul'da Divanı Harb tarafından yargılanarak idama mahkûm edilen "savaş suçluları"ndan Talat Paşa'nın ve diğerlerinin, hükmünün "infaz edilmesini" sağlayan örgütlenmenin beynidir Şahan. Muhbirler de vardır bu listede.

Ama kendisi de tutarsız, zikzaklı politikaları eleştirince EDF'den tasfiye edildi ve daha sonra, birkaç suikast girişimi ile yüz yüze kaldıysa da bunları atlatmayı başardı.

Aslında tarihin görece gölgede kalmış son derece ilginç karakterlerinden biridir Şahan Natali.

Özgün yanları nedeniyle temel siyasal yapılanmalar ona sahip çıkmadı.

Kitabının İngilizce basımının Karabağ Cumhuriyeti'nde yapılmış olması ilginç.

Yahudi Holokostu'nun önemli sonuçlarından biri de, "Bir daha asla" bilincinin oluşumudur.

Bir anlamda, Karabağlıları da bu kadar direngen yapan, bir bakıma bu "Bir daha asla" kararlılığı idi.

Son derece eleştirel bir beyne sahip olan Şahan Natali, Türklerin uluslaşma sürecini tamamlamayı başarırken, Ermenilerin uluslaşmayı başaramadığını söyler.

Bence uluslaşma dünyanın en çok kurban sürecidir ya.

Bütün Balkan ulus devletlerinin oluşumunda yaşanan acı, sürgün ve kıyımlar bunun tanığıdır.

Bir anlamda Ermeni halkı da, bütün bu Balkan sürecinin bedelini çok ağır bir biçimde ödedi.

Tarihe mekanik bir bakışla, Ermeni uluslaşmasının da Balkan sürecini izleyeceği düşünülüyordu. Kayıplar, kıyımlar göze alınmıştı

ama kimse, bunun bir soykırımına dönüşebileceğini düşünemiyordu.

Soykırım kavramının babası olan Lemkin'i bu alana yönelten de, Talat Paşa'yı vuran Tehlirian'ın (Şahan'ın Nemesis grubundandı) Berlin'de yargılanması ve beraatı olmuştu.

Almanlar, 1915'teki suç ortaklıkları ortaya çıkıp tartışılmasın diye, davayı alelacele 2 günde tamamlayacaklardı.

Lemkin, "adaletin kişilerce gerçekleştirilemeyeceğini, bunun doğru olmadığını", bu nedenle cezasız kalan soykırım gibi insanlığa karşı işlenmiş suçların yargılanması için, uluslararası bir hukuk ve yargılama mekanizması oluşturulması gerektiğini savunacaktı hayatı boyunca ve sonra, BM Soykırım Sözleşmesi'nin yazarı olacaktı.

1948 yılında imzaya açılan bu sözleşmeyi ABD 1984 yılına dek imzalamaktan kaçınacaktı. Uluslararası yargı mekanizmasının önünü açan Roma Sözleşmesi'ni hâlâ imzalamadığı gibi...

Şahan Natali, ilginç kitabında, Ermeni siyasal hareketlerini de keskin bir eleştiri süzgecinden geçirdiği gibi, Batılı devletlerden de oklarını eksik etmez.

Elbette, yaşanan dönemin travmalarını da yansıtan, ama hiçbir şeyi örtmeye çalışmayan bir ruh halini dürüstçe yansıtan bir kitaptır bu.

İzninizle, bugün açısından da anlamlı olan bir parça alıntılayacağım:

"Bu kavgadan mağlup çıktığımızı da ifade edelim.

Mağlubiyetimizi kabul etmek, ne mücadelemizin haklılığını ortadan kaldırır ne de kırk şeytana karşı dövüşen, cesur savaşçının efsanesini aratmayan, Ermeni özgürlük savaşçısının kahramanlığına halel getirir.

Neden mağlup olduk?

Belgeler, mağlubiyetimizde önemli rolü olan sebeplere dair daha fazla bilgi verecektir.

Ruslar bize ihanet etti. Onlar bir yandan bizi yüreklendirirken, bir yandan da Türklere bizi boğazlatarak, Ermeniler olmadan Akdeniz'e inen yolu egemenlikleri altına almak istediler ve bu planı yürürlüğe koydular.

İngilizler, Doğu politikaları ve iktisadi çıkarları uğruna bizi sattılar.

Bizim silahlarımızla ve dökülen kanımızla Klikya'yı işgal ettikten sonra Fransızlar, Türk boyunduruğu ile onların dostluğunu kazanmak için bizi silahsız olarak terk ettiler.

İzmir'in kendilerine ait olduğunu düşünerek, İtalyanlar, Yunanlıları sürgün etmek için silahlandılar ve bizi ateşe attılar.

Amerikalılar belagatleri ile bizi uyuttular ve davamızı birkaç petrol kuyusuna kurban ettiler.

Bunlar yalnızca birkaç örnek ve bunların arkasında küçük Ermeni bebeklerinin ve okuma yazma dahi bilmeyen yaşlı kadınların bile bilançosunu çıkarabilecekleri korkunç trajedimiz yatmaktadır. Bunlar, onların bizzat tanıklık ettikleri ve bedenleri üzerinde hissettikleri olaylar değil mi?.."

13 Mayıs 2008

KRİMİNAL LOBİLER

Doğan Özgüden, Türkiye basınının duayenlerinden biridir. '50'li yıllarda İzmir'de genç yaşta başlattığı gazeteciliğinin 50. yılını aştı. Ve her gün sabahın 6'sından çalışmaya başlayarak mesleğini hâlâ sürdürmekte. TGC'nin ona geçen yıl bir onur belgesi vermesi yerinde bir davranış olmanın ötesinde, TGC'ye de onur kazandırdı.

Uzun yıllardır büyük medyada Avrupa ve Amerika'da bir "Türk lobisinin" olmayışından yakınılır. Artık böyle bir "lobi" var. Ve şiddete başvurmaktan çekinmeyen bir lobi bu. Özellikle birlikte yaşadığımız halklarla olan sorunları empati ve diyalogla çözmek yerine, düşmanlığı körüklemeyi tercih eden bir "lobi". Bir bakıyorsunuz, Taner Akçam'ın New York'taki konferansının önünde tehditkar tavırları ile belirliveriyorlar. Bir bakıyorsunuz Lyon'da, Londra'da, Alforville'de, başka yerlerde anıt bombalıyorlar, Berlin'de Lyon'da Talat Paşa yürüyüşleri yapıyorlar. Mülheim'de diyalog toplantılarını protesto edip, konuşmacılara saldırmaya kalkışabiliyorlar.

Ülkeden gelen paşalar, Türkiyelileri toparlayıp "görevlerini" yapmadıkları konusunda konferanslar çekebiliyorlar.

Doğan Özgüden, geçenlerde "Ekin" dergisinde yayınlanan bir yazısında bu olguya dikkat çekti. İzninizle bu yazısının bir bölümünü aktaracağım:

Avrupa'nın başkenti Brüksel, sadece Türkiye'nin Avrupa Birliği ve NATO ile ilişkileri açısından değil, aynı zamanda yıllardır dün-

yanın dört bir yanında oluşturulmaya çalışılan Türk lobisinin tek merkezden sevk ve idare edilebilmesi açısından da büyük önem taşıyor. Bu amaçladır ki, Türkiye'den gelmiş ekonomik ya da politik göçmenleri Türk devletinin kontrolü altında tutabilmek, kontrol altına alınamayan etnik grupları ya da rejim karşıtlarını etkisiz hale getirebilmek için şiddet de dahil her türlü yasal ya da yasadışı yöntem sonuna kadar kullanılıyor.

Son yıllarda Brüksel'in merkezindeki Kürt, Ermeni ya da Asuri derneklerinin ve işyerlerinin arka arkaya saldırıya uğraması, ateşe verilmesi, bizzat TC Büyükelçisi'nin kendi hizmetindeki Türk dernekleri ve medyası aracılığıyla Belçika'daki rejim karşıtı kuruluş ve kişileri hedef göstermesi de ortaya koyuyor ki, Türk devleti "terörle mücadele" adı altında bizzat Avrupa'nın başkentinde terör uygulamaktan çekinmemektedir.

Belçika'da bu devlet terörü mekanizmasının oluşturulmaya başlaması 1980 cuntası dönemine rastlar… "İç düşmanlarımız şimdi dış düşmanlarımızdan da destek alıp Türk düşmanı lobiler oluşturarak, Türk yurdunu bölmek için seferber olmuşlardır. Vatanını seven her Türk bunlara karşı vatanperver güçlerin safında yerini almalı, bir an önce Türk lobileri oluşturmalıdır."

Ordu'nun yurtdışındaki göçmen kuruluşlarını tek merkezden kontrol operasyonu 15 Nisan 2003 tarihinde MGK Genel Sekreteri Orgeneral Tuncer Kılınç'ın Brüksel'deki TC Büyükelçiliği'nde, Türk dernek yöneticileri ve iş adamlarıyla yaptığı bir toplantıda iyice açığa çıkmıştır.

Tabii ki, günlük gazeteleriyle, televizyon kanallarıyla, radyo yayınlarıyla ve de Internet siteleriyle Türk medyası, üstüne düşen lobicilik, kışkırtıcılık ve kara çalma misyonlarını büyük bir işgüzarlıkla yerine getirmekten geri kalmamaktadır.

Türk derneklerini lobinin vurucu gücü haline getirme operasyonu öyle bir boyuta ulaşmıştır ki, artık MHP yanlısı derneklerle CHP ya da DSP yanlısı olanlar, Milli Görüş ya da Fethullah yanlısı olanlarla Atatürkçü Düşünce Dernekleri, büyükelçiliğin bir işareti üzerine rahatlıkla bir araya gelmekte, Ermeni ve Kürt topluluklarının

istemlerine karşı birlikte toplantılar, yürüyüşler düzenlemekte, Türk medyasının kışkırtma ve kara çalma kampanyalarına tüm varlıklarıyla destek sağlamaktadır.

Türk lobisinin kışkırtmaları zaman zaman o düzeye varmaktadır ki, beyinleri yıkanmış Türk gençleri, Brüksel'de yıllardır faaliyet gösteren Kürt, Asuri ve Ermeni kuruluşlarına polisin gözü önünde Bozkurt bayrakları ve işaretleriyle saldırabilmektedir.

1994 yılı başında Almanya'dan Brüksel'e özgürlük yürüyüşü yapan Kürtler, Saint-Josse Belediyesi'nde konakladıklarında saldırıya uğramış, 17 Kasım 1998'de Brüksel Kürt Enstitüsü, Kürt Kültür Derneği ve bir Asuri lokali ateşe verilmiş, 10 Aralık 2005'te DTP'nin Brüksel bürosuna molotofkokteyli atılmış, 2 Aralık 2006'da Kürt Kültür Derneği'ne karşı yeniden saldırı düzenlenmiş, aynı dernek 1 Nisan 2007'de gece yarısı yangın bombası atılarak yakılmıştır.

Yine lobinin teşvik ettiği saldırganlar, en son Türkiye'deki silahlı çatışmalarda askerlerin ölmesini bahane ederek, yaptıkları bir yürüyüşün sonunda Saint-Josse Belediyesi'ndeki bir Kürt mağazasını ve bir Ermeni restoranını tarumar etmişlerdir.

Ermeni düşmanlığı esasen yıllardan beri Belçika'daki Türk lobisinin ana silahlarından biridir. 1915 Ermeni Soykırımı kurbanlarının anısına Ixelles Belediyesi'ndeki Ermeni kilisesinin yakınında dikilen anıtın kaldırılması istemi, ilk kez 1999'da Belçika Parlamento seçimlerine katılan Türk kökenli adayların, Türk seçmenlerden oy alabilmek için kullandıkları başlıca propaganda konularından biri olmuştur.

Saint-Josse'deki kriminel saldırılardan sonra bu belediyede yaşayan Türkler, Kürtler, Asuriler ve Ermeniler arasında bir diyalog ve barışçıl ortak yaşam projesi hazırlayan Belediye Başkanı Jean Demannez'e, Büyükelçi Tanlay, Hürriyet gazetesinin sayfalarında aynen şu ifadelerle saldırmaktadır:

"Arkadaş sen kimsin? Sana bu misyonu kim verdi? Nasıl oluyor da sen benim vatandaşımı Türk, Kürt, Ermeni, Süryani diye tanımlarsın? Bunların temsilcilerini çağırıp masaya otursun? Vatandaşlarımı kimse bu şekilde ayrıma, hele hele etnik temelde ayrıma

tabi tutamaz. 'Bugün Kürtlerle görüştüm. Yarın Türkleri, öbür gün Ermeni ve Süryanileri kabul ediyorum' demek, bize göre bölücülüktür. Vatandaşımızın bu şekilde bölünmesine müsaade etmeyiz." (Hürriyet, 21 Nisan 2007)

Türk lobisinin, bu saldırganlığına karşı Belçika'da birlikte mücadele veren Belçika Demokrat Ermeniler Derneği, Belçika Asuri Dernekleri, Brüksel Kürt Enstitüsü ve Info-Türk Vakfı, bu vahim gelişmeler üzerine daha Ekim 2006 seçimleri sırasında Belçika kamuoyuna şu ortak çağrıyı yayınlamışlardı:

"Irkçı Türk lobisinin göçmen mahallelerinde barış içinde kardeşçe yaşamı tehdit eden, Ermeni, Asuri ve Kürt göçmenlere karşı etnik temizlik uygulamayı amaçlayan kriminel komplolarından artık sadece Türk resmi ve derin devletleri değil, bunlara bu cesareti veren Avrupa hükümetleri de, Avrupa Birliği yöneticileri de sorumludur."

Bu ilginç yazının tamamını "Yazın" dergisinden okuyabilirsiniz. (Yazın, No: 114, Mart 2008)

29 Nisan 2008

TEOTİG'DEN HRANT DİNK'E DÜŞÜNCENİN ZAFERİ

İlk 24 Nisan Anması 1919 Nisan'ında İstanbul'da yapıldı.

Yazar ve yayıncı Teotig, 1919 yılında, yani Büyük Felaketin 4. yılında, 1915 yılında yitirilen yazar, gazeteci, din adamı, akademisyen, öğretmen, hukuk adamı vb kategorilerdeki aydınları ve toplum önderlerini anmak için bir de *11 Nisan Anıtı* adlı bir kitap hazırladı. Kısaca "Anıt", ya da Ermenice "Huşartsan" diye anılan bu ilk toplu anı kitabı da 1919 yılı Nisan'ında, Arzuman Matbaası tarafından İstanbul'da basıldı.

Büyük Felaket, o zamanki İttihatçı hükümetin aydınlara yönelik toplu tevkifatı ile, 11 Nisan 1915 tarihinde başladı, yazın ise tüm bir halkı girdabına alarak, binlerce yıldır yaşadıkları bir coğrafyadan adeta kazıyarak temizlenmesiyle sonuçlandı.

11 Nisan, bugünkü takvimimiz ile 24 Nisan tarihine denk düşmektedir. 1919 yılında yapılan anma töreni ve *11 Nisan Anıtı* adlı kitap, bir anlamda 24 Nisan Anmalarının da başlatıcısı oldu.

Bu kitabın oluşumunda, kendisi de tehcire tabi tutulan, mucize kabilinden demiryolu işçileri (amele taburlarındaki) arasındaki bir direniş grubunun yardımı sayesinde, ayarlanan bir başka kimlikle sağ kurtulan gazeteci ve yayıncı Teotig'in büyük katkısı var. Direnişçiler, dönemim önemli tanıklıklarından olan, *Ermeni Golgathası* adlı kitabın yazarı Krikor Balakian'ın da benzer biçimde sağ kalma-

sını sağlamışlardı. Bunu yapmak, bir anlamda birlikte sonu belirsiz bir sürgüne yollandığı, zor günleri bölüştüğü arkadaşlarına karşı vicdani bir yükümlülüğü idi. Onun çabası olmasa, bu kitap da oluşamazdı. Teotig, 1906 yılında başlattığı "Herkes İçin Yıllık" serisi ile tanınır. Gülbenkyan Vakfı tarafından yeni basımları başlatılmış olan bu serinin, gerek Ermeni toplumunun gerekse içinde yer aldığı Osmanlı dünyasının günlük yaşamını kavramakta son derece önemli bir kaynak olma gibi bir özelliği vardır. Teotig, tutku ile hazırladığı bu yıllıklarını Türkiye'yi terk ettikten sonra da 1928 yılında Paris'te bir beyin kanaması geçirene dek devam ettirecekti.

Sadece bir halk değil, kitaplar, belgeler de yok edilmişti. Bugün 90 küsur yıl önce meydana gelmiş bir Büyük Felaket için, neredeyse, binlerce yıl önceki dönemle ilgili arkeolojik kazı yapmak durumundayız. Bunun böyle olmasının elbette çok derin sosyo-psikolojik, travmatik nedenleri de var.

Ve Taksim'deki Ermeni mezarlığında 11 Nisan şehitleri için İstanbul'da yapılan "ANIT" da ortadan kayboldu gizemli bir biçimde. Mezarlık, bugünkü Divan Otelinin, Radyo Evinin olduğu adada yer almakta idi. Tarihçi Pamukçuyan, bir zamanlar bu Anıtın kaidesini, Harbiye'deki Ordu Evinin bahçesinde gördüğünü söylemişti.

***

"HUŞARTSAN"ı okurken, her bir yaşam öyküsünü ayrı bir ilgiyle okuyorsunuz. Ne kadar çok okul varmış, ne kadar çok gazete çıkıyormuş diyorsunuz…

Ne kadar çok kitap yayınlanmış… Ne kadar çok yazar, çevirmen, yayıncı ve gazeteci varmış… Ülkede ve dışarıda ne çok yayınevi, gazete, dergi, mizah organı kurulmuş: Abaka (Gelecek), Alik (Dalga), Anahid, Arax Yayınevi, Arevelk (Doğu), Aşkhadank (Emek), Azadamart (Kurtuluş Savaşımı), Aztag (Etken), Bilimsel Hareket, Çocuk Dünyası, Daraz (Giysi), Dzağik (Çiçek), Ermeni Edebiyatı Mecmuası, Gavroş, Gigi, Gindo, Goçnag (Çan), Grag (Ateş), Guguk, Gyank (Hayat), Halkın Sesi, Haraç (İleri), Hayrenik (Vatan), Hi Hi Hi, Hori-

zon (Ufuk), İrag, İzci, Jamanag (Zaman), Kağapar (Fikir), Keğuni, Kordz (İş), Lusağpür Yayınevi, Masis, Mehyan (Tapınak), Mıdrag (Kamçı), Mşag (Ekin), Murc (Çekiç), Nor Aşkharh (Yeni Dünya), Nor Or (Yenigün), Nor Ayk (Yeni Şafak), Nor Gyank (Yeni Hayat), Panger, Pakin (Dua Masası –putperestlikte), Panvor (İşçi), Pazmaveb, Pro Armenia, Pünig (Phoenix), Püzantiyon, Razmig, Surhantag (Haberci), Şarjum (Hareket), Şaviğ, Şirag (Bayrak), Troşag (Savaşımcı), Tsayn (Ses), Yergri Tsayn (Vatanın Sesi), Veradzınunt (Yeniden Doğuş), Vibatertin, Vostan, Yarının Sesi, Yeprad (Fırat), Yergir (Ülke), Zurna…

Ermeni basını yanında Osmanlı basınında da nasıl bir yerleri varmış: *Ceride-i Şarkiye, Cihan, Manzume, Mecmua-ı Akhbar, Manzume-i Efkar, Saadet, Sabah, Şehbal, Tarik, Tasfir-i Efkar, Yeni Fikir…*

Muhabirlik ya da yazarlık yaptıkları bir dizi Avrupa basını ve ülkede batı dilleri ile çıkan gazeteler: *19. Century, B. Tageblatt, Bourse Egypienne, Contemporary Review, Correspondence Buro, Daily Mail, Daily Graphic, Egypshen Graphic, Journal du Caire, L'Humanite, La Turquie, L. Herald, L'Aurere, K. Zeitung, Pres Associe,*

Dünyanın dört bir yanında hangi üniversitelerde okumuşlar: Berlin, Boston, Brüksel, Carlyton, Cenevre, Columbia, Cornell, Dorchester, Freiburg, Leipzig, Londra, Lozan, Marsilya, Massachusetts, Nancy, New York, Paris, Sorbonne, Stutgart, Viyana, Venedik, Yale…

Ve her birinin yolları, farklı tarihlerde ve yerlerde doğmuş olsalar bile, aynı uğursuz tarihte kesişmiş.

Ne inanılmaz bir beyin imhası!

***

Tarihle yüzleşmekten kaçınıldığı için, 24 Nisan olayı örtüldüğü ve mazur gösterilmeye çalışıldığı için, ülkemde aydınlara yönelik baskılar, toplu tutuklamalar, suikastler sıradan bir olay haline geldi. Her kuşak kendi deneyimi ile buna tanık oldu, ama kaynağına yönelmedi ne yazık ki. Devletin eksterminist (tenkil/imha) politikaları ile toplu bir hesaplaşmaya girişilmedi.

Ben 27 Mayıs'ın, 12 Mart'ın, 12 Eylül'ün aydınlara ve siyaset önderlerine yönelik toplu tutuklamalarına ve tasfiyelerine tanık oldum. 90'lı yıllarda yazdığım muhalif gazetelerde onlarca muhabir, dağıtımcı ve yazarın öldürülüşünü yaşadım. Kötü bir tarih kendini hep tekrarladı durdu. 24 Nisan adeta herkes için bir milat oldu. Ama herkes kaderine razı oldu, olayın kaynağına gitmekten kaçındı.

***

1915 yılında da Ermeni aydınları hakkında verilmiş bir karar vardı. Hükmün infaz edilmesinin, gayri resmi olmasının hiçbir önemi yok. Yollara düşürülen aydınların büyük çoğunluğunun hükmü de "çeteler" tarafından infaz edildi.

D. Zaven'in "Düşüncenin Zaferi" başlıklı, "Huşartsan"a yazdığı girişte söyledikleri, bugün hâlâ geçerli: "Düşünceyi kaba kuvvetle yok etme" anlayışı artık sona ermeli. Zaman zaman yasama ve yargı kurumlarında etkili olan "Engizisyon zihniyeti" nden artık vazgeçilmeli.

Orta Çağ anlayışının diri diri ateşe verdiği Giordano Bruno'lar ve Etienne Dolet'ler insanlığın beynine kazındı, ölümsüzleşti.

Ve 92 yıl sonra, Hrant Dink de onların yolundan yürüdü…

"Düşünceler odun kümeleri ya da darağaçları üzerinde, ateş, ip ve kılıç ile yok edilemez".

Zaven'in belirttiği gibi, "Kaba güç karşısında, sonunda mutlak zafer kazanacak olan düşüncedir."

22 Nisan 2008

FİNDUK KABUKLARİ

Pazar günü, Samsun'daydım. Samsun Sosyalist Gençlik Derneği'nin düzenlediği, "68'in Kırkıncı Yılında Denizlerden, Mahirlerden, İbrahimlerden Günümüze Devrimci Hareketin Durumu ve Yönü" başlıklı bir Panelde konuşmacı idim. Diğer konuşmacı ise, Atılım gazetesi yazarlarından Alp Altınörs'tü.

68'den günümüze 40 yıl geçmiş ama bana sanki dün gibi geliyor. Toplantının Petrol-İş salonunda olacağı ilan edilmişti ama son anda salonun verilmeyeceği bildirildi.

Neyse ki DİSK üyesi Emekli-Sen'in başkanı Mustafa Bilge imdada yetişti. Emekli Sen'in mütevazı salonunu dolduran, aralarında 68'li yıllardan, 78'lerden eski arkadaşlarımın da bulunduğu, çoğunluğunu gençlerin oluşturduğu bir dinleyici kitlesi önünde konuştuk.

Birçok yer gibi, Samsun'da da bu yılki Newroz, engellenmeye çalışıldı, bir sürü gözaltı yaşandı, gençlerin evleri basıldı.

Ve Kürt kökenli olanlardan çok Karadenizli olanlar hakaretlere uğradı.

"Haydi onlar Kürt, sizin ne işiniz var onların arasında?" denilerek.

Ve her zaman polisle derin işbirliğinde olan, YÖK komiserliği altındaki üniversitelerin yöneticileri umarım bu gençler için ekstra sorunlar yaratmazlar.

Anadolu üniversitelerinin hali bir perişanlık.

Ya dinci ya milliyetçilerin hegemonyası altında.

Farklı düşündü mü de her türlü baskı ve aşağılama ile yüz yüze kalıyorsun.

Acaba kim ayrımcılık yapıyor?

Kürtlerle birlikte Newroz'a katılan ve halkların kardeşliği sloganını yükselten sosyalist gençler mi?

Yoksa, Kürtlerin arasında ne işiniz var deyip, Karadenizli gençleri "vatan hainliği" ile suçlayanlar mı?

Kürtseniz "Bölücü ve Potansiyel Terörist" siniz.

Sosyalistseniz, "Vatan Haini!"

Gel de Nâzım Hikmet'in şiirini hatırlama şimdi.

"Evet, vatan hainiyim, siz vatanperverseniz, siz yurtseverseniz, ben yurt hainiyim, ben vatan hainiyim. Vatan çiftliklerinizse, kasalarınızın ve çek defterlerinizin içindekilerse vatan, vatan, şose boylarında gebermekse açlıktan, vatan, soğukta it gibi titremek ve sıtmadan kıvranmaksa yazın, fabrikalarınızda al kanımızı içmekse vatan, vatan tırnaklarıysa ağalarınızın, vatan, mızraklı ilmühalse, vatan, polis copuysa, ödeneklerinizse, maaşlarınızsa vatan, vatan,Amerikan üsleri, Amerikan bombası, Amerikan donanması topuysa, vatan, kurtulmamaksa kokmuş karanlığınızdan, ben vatan hainiyim. Yazın üç sütun üstüne kapkara haykıran puntolarla: Nâzım Hikmet vatan hainliğine devam ediyor hâlâ.[Cumhuriyet gazetesi, Nâzım'ın resmini basıp, "Tükürün Yüzüne" diye manşet atmıştı.]

***

Velhasıl, Anadolu'da sosyalist olmak kolay iş değil. 12 Eylül militarist rejimi sosyalistleri bir kanser uru kabul ederek, Anadolu'daki sosyalistleri kazıdı.

[Hâlâ unutmadım, kitlesel olarak tutuklanan Fatsalıların, fındık fabrikasında, jilet gibi kesici olan fındık kabuğu kırıkları üzerinde nasıl çıplak ayak yürümeye zorlandığını.]

Şimdi ise Paşalar, "dincilik arttı" diye şikayet ediyor.

[Milliyetçilikten bir şikayetleri yok!]

Kusura bakmayın ama, bunu siz istediniz.

Bu durum sizin eseriniz.

Bugün şoven miliyetçiliğin kalesi yapılmak istenen Karadeniz, 70'li yıllarda sosyalizmin kalesi idi.

Ve bunun kökleri 20'lere, 60'lara kadar uzanıyordu.

Ama Karadeniz aynı zamanda derin devletin de asla vazgeçmek istemediği bir mevzi idi.

Bunun için Mustafa Suphilerin Karadeniz'de boğulması da bir tesadüf değil, Mahirlerin, Cihanların, Ömerlerin Kızıldere'de toplu olarak katledilmesi de.

Osmanlı mantığı olan, "yılanın başını küçükken ezeceksin" mantığı, İttihat Terakki cuntası ve daha sonra Kemalist Cumhuriyet tarafından da devam ettirildi. Bunun içindir ki, CHP yönetimi kendi anti demokratikliğini sıkı bir biçimde eleştiren büyük Türk yazarı Sabahattin Ali'yi 1949 yılında, derin devlete infaz ettirdi.

Ensesinden kurşun sıktırarak.

Bu olayın ardında 12 Mart rejiminin başbakanı olacak Nihat Erim'in olduğu söylenir.

Gereğinden fazla demokratik bulunan 61 Anayasasını şalla örten zat-ı muhterem.

Çiçeği burnunda bir akademisyendi Nihat Erim. Bilgili, ana dili gibi yabancı dil bilen biri.

Hemen sistemin parlak genç çocuklarından biri olmuştu.

12 Mart'ın balyoz harekatlarını, toplu aydın tevkifatlarını onun başbakanlığı altında yaşadık.

"Aydın, akademisyen, çağdaş ve de sapına kadar laik" bir başbakanımız vardı işte!

Nihat Erim, hiyerarşi de hızla tırmanırken, başka bir genç, çok dilli bir akademisyen daha vardı:

Uzun mesafe koşucusu Mehmet Ali Aybar.

Erim, İsmet Paşanın harika çocuğu olurken, Aybar, "Zincirli Hürriyet"i çıkarıyordu.

Ve hapsediliyordu elbette.

İsmet Paşa, Ankara'da da Berkes'lerin, Boratav'ların, Behice Boran'ların, Muzaffer Şerif'lerin kellesini alıyordu.

Faşistler onları linç etmeye çalışıyordu Üniversite koridorlarında, Adliye koridorlarında.

[Ergenokon militanlarının Dink, Şafak, Pamuk davalarında yaptığı gibi. Tarih bu kadar mı tekerrürden ibaret olur?].

Bir akademisyen olan Erim'in bu meslektaşları için kılı bile kıpırdamadı.

Yine eski akademisyen bir yayın yönetmeninin, yanındakilere öğütlediği gibi, erkin bir parçası olarak, "hayatın tadını çıkardı", bilmem kaç yılının mahsülü olan Chardone türü şarabını yodumlayarak.

Erim de aydın, Aybar ve diğerleri de aydın.

Erim devlete biat etti, ötekiler emekçilere, eşitliğe, hürriyet ve demokrasiye.

Peki, Nihat Erim bu hoyrat devlete yarandı mı?

Asla!

Tuvalet kağıdı gibi kullanılıp atıldı.

12 Eylül cuntasının iktidar yürüyüşünün kurbanlarından biri oldu.

Darbeden kısa süre önce, faşistlerce kaçırılıp kalleşçe boğulan genç gazeteci arkadaşımız Recai Ünal'ın cesedini teşhis etmeğe gittiğimizde, yandaki mermer masada Nihat Erim'in çıplak bedeninin yattığını farkettik.

Mermer morg masasında herkes eşitti.

Nihat Erim'in bilimini yaptığı hukukun önünde eşitlik, bu ülkede bir türlü hayata geçmese bile.

8 Nisan 2008

TÜKENMİŞ ÇARELERİ

Gülten Akın, Türk şiirinin en özgün, en derinlikli, en duygu yüklü ozanıdır bence. Onun şiirinde Türkiye'nin yarım yüzyıllık altüstlüğünün yansımalarını da bulursunuz, şiir diline dönüştürülmüş olarak. Hiçbir ucuz söylem, başını uzatma fırsatı tanımadan.

Gülten Akın, mermeri dantel gibi işleyen taş ustaları gibi, sözcükleri uyum içinde dizerek, gerekiyorsa ayırarak, estetik bir yapı olarak yükseltir şiirini.

Gülten Akın toplumcu olsun ya da olmasın, çok farklı kesimlerden, şiiri bilerek yaşayanların bir idolü, bir tanrıçası olmuştur.

Kestim Kara Saçlarımı'nın yayınlanmasından itibaren.

Frida Kahlo da bu şiirdeki duyguları 40'lı yıllarda tuvale dökmüştü, kendini elinde makasla resmederek.

Ya da kim unutabilir;

"Ah, kimselerin vakti yok
Durup ince şeyleri anlamaya….
Kalın fırçalarını kullanarak geçiyorlar
Evler çocuklar mezarlar çizerek dünyaya
Yitenler olduğu görülüyor bir türküyü açtılar mı
Bakıp kapatıyorlar" dizelerini?

Gülten Akın bir idol olmuştu, çünkü o, toplumsal duyargalarının açık olması yanında, insan tekilinin derin dehlizlerini de ustalıkla deşip, yansıtıyordu.

Kadın; insan duygusallığını, kırılganlığını birebir yansıtır.

Kadın; şair tanımı altında katagorize edilmekten hoşlanmaz.

Elbette bizim Emily Dickinson'umuzdur Gülten Akın.

Bizim Sapho'muzdur.

Benim için onun İlahiler'i ve 42 Gün'ü, 12 Eylül karanlığını en iyi yansıtan birer başyapıttır.

Yayıncılığımın en değerli mücevherleri sayarım onları.

Ve düzyazılarını yayınlamış olmaktan dolayı da mutluyum.

Acıya, zulme karşı onurlu duruşu, sessiz öfke ve isyanı, sabrı sözcüklerde damıtarak ulaştırır sizlere.

Anna Achmatova'nın "Requem"indeki tadı yakalamıştım ben, İlahiler'in daktilo metinlerini ilk okuduğumda.

Bu yapıtlar Oratorio olmalıydı, koro yapıtlarına dönüşmeliydi.

Ah, belleğini yitirmiş ülkem benim.

Nasıl da yanlarına kâr kaldı, 12 Eylül karanlığının zulmü.

***

Erdal Öz'ün Ankara'daki Sergi Kitabevi başkentin en önemli entelektüel soluklanma yeri idi.

Biz de soluklanırdık, İstanbul'dan geldiğimizde.
Ankara Ankara iken, bir zamanlar…
Gülten Akın ile aynı kuşağın çocukları idiler.
Şimdi Erdal'ın ödülü Gülten Akın'da.
Hüzünlü de olsa güzel.

***

Recai Ünal'ı en son 80 Eylül başlarında Ada'da gördüm. Demokrat gazetesi toplumsal olaylar muhabiri idi.

Ben yüzerken oğlum Deniz'i elinden tutmuş bana bakıyorlardı, yukarıda çamların arasından, Dilburnu'nda. En son aklımda kalan görüntüsü. Ertesi gün akşam 5 sularında, Demokrat gazetesinden ayrılıp Karagümrük'teki evine gitti. Faşistler tarafından kaçırıldı, boğulup bir küvete atıldı.

Katilleri aramızda ellerini kollarını sallayarak geziyorlar.

Gülten Akın onun için "Tükenmiş Çareleri" adlı bir şiir yazdı:

"Bunalıyorlar
Bilim onlardan uzak
Zulmü yönetimlerine başat kılıyorlar
Akrep tutuyorlar, çiyan besliyorlar
Başlarını ölüm yastığına yaslıyorlar
Tükenmiş çareleri.

Bakmayın görkemli duruşlarına
Kendi ökselerine tutuklu
Kendi yargılarına hükümlüdürler
Sınıf birincisiyken
Bölme işlemlerinde
Tutsak olduklarını görerek
Parçalanıyorlar
Tükenmiş çareleri

İçinden içinden çürümüş
Bir dal suretinde salınıyorlar
Duldaları yok gölgeleri yok
Oturdukları satrançta çoktan
Mat olduklarını biliyorlar
O yüzden
Şahı elden çıkarışları
Tükenmiş çareleri

Kurallar koyuyor çiğniyorlar
Yasalar koyuyor çiğniyorlar
Bitmez bir tahterevalliye duruyorlar
Tükenmiş çareleri

İnce yüzlerinizdeki ışığı
Söndüre söndüre
Dal bedenlerinizi öldüre öldüre
Besleniyorlar
Tükenmiş çareleri

Oysa
Akan bir ırmağı kim durdurabilir?.."

1 Nisan 2008

MERKEZ BİNANIN HAYALETLERİ

Cuma günü belki de 20 yıl sonra ilk kez İstanbul Üniversitesi'nin merkez binasına gittim. İtalyan Kültür Merkezi'nin düzenlediği "Musica Reservata Dörtlüsü"nün doğaçlama caz konserini izlemek için...

Harika bir müzik yaptılar. Merkez binanın ortasındaki sütunlu alan dolup taşmıştı.

Mermer merdivenlerde boş kalmış bir yere sıkışarak oturduk.

Kontrbasın, baterinin doğaçlama salınımları içinde gidip gelirken, flüt ve gitarın tınıları beni alıp bir yerlere götürüyordu.

Mermer merdivenlerden Deniz'in indiğini görür gibi oluyordum.

Üniversite reformunun askıya alınmasını protesto etmek için Hukuk Dekanı (sonra başımıza 12 Eylül Anayasası'nı saran yeminli düşmanı) Prof. Dr. Aldıkaçtı'nın odasına daldığını görüyorum. Anayasa katili, muhbirliğini yapıp Deniz'i yakalatıyor.

Sonra yıllar öncesine atlayıp, çiçeği burnunda hukuk öğrencisi Ayşe Nur'un, Anayasa katiline, "141 ve 142. maddeleri demokrasi ile nasıl bağdaştırıyorsunuz" diye soruşunu ve Aldıkaçtı'nın köpürüşünü duyar gibi oluyorum.

Dersten sonra odasına giderken Server Tanilli'nin, "Geldiler, geldiler" deyişini…

Sanki Merililer dünyaya inmiş!

Hazret panikte.

Sene 1963 olmalı.

Sonra Ayşe'yi merdivenlerden çıkarken görür gibi oluyorum.

Yöneticisi olduğu Maliye Enstitüsü Kütüphanesi'ne gidiyor.

Merkez binası öğrenciler tarafından işgal edilmiş.

Ortada bir katafalkta yatıyor.

İşte tam orada, müzisyenlerin çaldığı yerde…

Faşistler tarafından katledişli tam bir vahşet.

Ayşe, çocukların kütüphanenin teksirini kullanmasına izin veriyor.

Çocuklar mermer sütunların orada geceliyorlar.

Şimdi oturduğumuz mermer basamaklarda.

Ertesi gün Beyazıt insan almıyor.

"Faşizme karşı omuz omuza!.."

Sene 1975 miydi?

Kalabalığın bir ucu Sirkeci'de, öteki ucu Beyazıt'ta.

Yine Deniz beliriyor. Elinde uyku tulumu… Üniversitede 68 işgali. Fiili öğrenci cumhuriyeti sanki. Savunma komitemizin başında. Gece yıldızları seyrederek uyuyacak. Merkez binanın damında…

Merkez bina faşistlerce kuşatılmış. Kızlar dama savunma için taş taşıyor. Anayasa celladı odasından çıkıyor. "Ne yapıyorsun sen?" deyince, eteğindeki taşları sakince yere bırakan, bizim sınıftan Safiye, tokadı akşediyor suratına... alan da kaçanın. Sene 1969.

Muhbir vatandaşımız hemen İktisat Dekanlığı'nda resimleri taramada.

O kadar akıllı ki, başka birini teşhis ediyor. Zavallı iyi aile kızı zor kurtarılıyor hışmından.

İşgalin sonu. İmha edilen molotofkokteylilerinin alevleri göğü tutuyor.

Derken oturduğumuz yerin solundan İşgal Konseyi radyosunun hoparlöründen Rahmi Saltuk'un sesi yükseliyor.

Merkez binanın kapısı açılıyor. Faşist öğrencilerin lideri Ufuk Şehri kaçırılmış.

Yaman bir tartışma ki, öfkeyle yumruğunu masaya vuran Bozkurt Nuhoğlu, bileklerini kesiyor ve hastaneye kaldırılıyor.

Ve merkez bina, sonunda Alemdaroğlu tarafından işgal olunuyor. Hukuk, İktisat dekanlıkları, Maliye Enstitüsü ve Ayşe'nin kütüphanesi kovuluyor binadan.

Orası artık Alemdaroğlu despotluğunun karargah şatosu.

Elemanlar göreve alınırken, Atatürk ilke ve vs'lerinden sınava çekiliyor, ayakta hazır ol vaziyette.

Başörtülü kızlar "ikna odalarında".

12 Eylül zindanlarındaki talimler yaptırılacak sanki.

Dinleyicilerin coşkun alkışları patlarken, hayaletler bir pus içinde kayboluyorlar, mermer sütunlar arasından basamaklara inen.

Marquez'in *Yüzyıllık Yalnızlık*'ını okumak istiyor canım birden.

İlk Selimiye Kışlası'nda okumuşum.

11 Mart 2008

ÇİFTE STANDARTLAR SİLSİLESİ

Türkiye Kosova'nın bağımsızlığını alelacele tanıdı.

Güzel.

Çünkü ben halkların kendi kaderini tayin hakkından yanayım.

Ama ben, başka halkların kendi kaderini tayin hakkından da yanayım.

Örmeğin Kürtlerin...

Kürtlerle elbette onurlu bir biçimde birlikte yaşamaktan da yanayım.

Ama ayrılma hakkına da saygılıyım.

Türkiye, büyük abisi ABD'yi taklit ediyor, çifte standartları ile.

Bölgede küçük bir ağabey olmaya özeniyor.

Ama bunun ne kendisine ne bölgeye hayrı var.

Türkiye'yi yönetenler, Kosova'nın bağımsızlığından yana.

Ama bırakın Kuzey'i, Güney'in var olma hakkını bile tanımıyor.

Güney'de federe bir Kürt devleti oluşmasını savaş nedeni ilan edebiliyor.

Kıbrıs'ta ayrı bir devlet oluşumunu hazırlıyor.

Ama Azerbaycan'dan Karabağ Ermenilerinin ayrılma hakkına karşı çıkıyor.

Türkiye dış politikasında ABD ve İsrail'in politikalarını örnek alıyor.

Ama bu ülkeyi yalnızlaştırdıkça yalnızlaştırıyor.

Hep nalıncı keseri gibi kendine yontuyor.

Almanya'da Türklerin asimilasyonuna karşı çıkılıyor.

Ama Türkiye'de asimilasyon politikaları inatla sürdürülüyor.

Yunanistan'da, Bulgaristan'da, Irak'ta Türk ve Türkmen azınlıkların haklarına sahip çıkar görünüyor.

Ama Türkiye'de Rum azınlığını tüketme noktasına getirinceye kadar bir eritme politikası sürdürebiliyor.

Türkiye hep nalıncı keseri gibi kendine yontuyor.

Ama bunun ne kendisine ne bölgeye hayrı var.

Kendi bölgesinde yalnızlaştıkça yalnızlaşıyor.

Türkiye, ABD tarafından Irak'taki savaş batağına istikrarlı bir biçimde sürükleniyor.

Bütün medya tek bir ağızdan savaş tamtamları çalıyor.

Psikolojik bir savaşın taşeronluğunu üstleniyor.

Bağımsız basın, her türlü siyaset, kültür ve sanat dergileri, süreli yayınları, fiilen medya dağıtım tekelleri tarafından yasaklanıyor.

Muhalif basının okuruna ulaşması engelleniyor.

Aslında yeni bir takrir-i sükun yasası yürürlüğe girdi, kimse farkında değil.

Bu da postmodern bir biçimde yapıldı.

Rauf Denktaş, KKTC'nin bağımsızlığının, 12 Eylül cuntası tarafından nasıl pazarlık konusu yapıldığını açıkladı geçenlerde.

Adamlara hem devlet kurdurdular, hem de ortada bıraktılar.

Çünkü, "bizim çocuklar" öyle istemişti.

İlk kez Denktaş'a acıdım.

Kurtarıcılardan kurtulmanın en zor iş olduğunu anladım.

Militarizm, Erdoğan hükümeti ile birlikte ABD'nin maestroluğunda kötü bir konser icra ediyor.

Ve perdeyi ise MHP katkısı ile bir türban bir sis gibi kaplamış vaziyette.

ABD ile "ortak" düşmanlar ilan ediledursun, geçen gün Dolmabahçe'de düzenlenen sembolik bir eylem, emperyalizmin bölgede ortak bir dost olduğunu bir kez daha hatırlatıyor.

26 Şubat 2008

BURADA YERİMİZDE KALACAĞIZ

Bugün, ünlü Harbiye hücreleri yok. Bina yıkıldı. Bastille Zindanı gibi. Keşke yıkılmasa bir müze olarak, gelecek kuşaklara ibret olarak gösterilmek üzere saklansa idi.

Kimler geçmedi ki oradan. En başta sosyalistler, aydınlar, yazarlar...

1946 Aralık ayında, II. Dünya Savaşı nedeniyle ilan edilen ve kaldırılmayan sıkıyönetim, Harbiye hücrelerini sosyalist partili ve sendikacılarla doldurmuştu.

1955 yılına 6-7 Eylül Olayları'ndan sonra, olay derin devletin işi olduğu halde, yine sosyalistler, "Salkım saçak asılmak üzere" (Aziz Nesin) buraya doldurulmuştu.

1971 darbesinde bizim kuşak da ünlü Harbiye hücreleri ile tanıştı. Bu hücreler yerin altındaydı. Tepenizde askerin nöbet için dolandığı demirden bir mazgal vardı. Buradan kontrol edilirdiniz. Korkunç bir rutubet. Bazılarından açık lağım geçerdi. Yatağa oturmak yasaktı, sabah içtimasından sonra. Kitap yasaktı, gazete de. Bu hücrelerde az insan bunalıma girmedi, intihara kalkışmadı.

Şimdi bu ibretlik yer yok. Belki burasının varlığı da inkar edilir.

1955 yılında bu hücrelerde olayların başlatıcısı olan çoğu CHP üyesi, Kıbrıs Türktür Cemiyeti yöneticileri de vardı.

Ama nedense 6-7 Eylül'ü anlatan kitaplarda adı geçmeyen bir de cesur Rum gazeteci vardı; Andreas Lambikis. Susmayı kabul etme-

yen, yurttaş haklarını savunan, eleştirel bir gazeteci. O günün koşullarında "deli" diye nam salmıştı.

Gazetesinin bürosu bütün Rum binaları ile birlikte zaten yakılıp yıkılmıştı. Ama onu susturmak için, 6-7 Eylül Olayları'ndan zarar görmesine karşın, hiç nedensiz 3 ay boyunca onu Harbiye hücrelerinde tuttular.

Türk-Yunan-İngiliz devletleri arasındaki Kıbrıs'a kim egemen olacak kavgasında, bütün bedeli TC'nin Rum kökenli yurttaşları ödedi. Ben çocukken 150 bin olan İstanbul Rumlarının sayısı bugün 2 binlere inmiş vaziyette. Lambikis hapiste idi, ama gazetesi Embros (İleri) aşağıdaki açıklamayı yayınladı:

"BURADA, Yerimizde Kalacağız.

Kiliselerimizi yeniden yapmak, ölülerimizi gömmek, okullarımızı, işyerlerimizi, evlerimizi toparlamak için biz Rumlar, düştüğümüz yerden doğrulacak ve yerimizde kalacağız. Doğduğumuz, büyüdüğümüz, dedelerimizin ve babalarımızın 'şimdi kırık dökük de olsa' mezarlarının bulunduğu bu ülkede kalacağız.

O kırık mezarlardan, harabeye dönmüş kilise, okul, dükkân ve evlerimizden yeni bir dünya yaratacağız. (...)

Bizler bu ülkede ne reayayız ne de rehine. Bizler de bu vatanın evlatlarıyız ve bunu ispat etmek için her alanda çaba sarfediyoruz.

Her zaman bu ülkenin kanunlarına saygılı vatandaş olduk ve hep öyle kalmaya devam edeceğiz. Hıristiyanlıktan kaynaklanan manevi değerlerimiz ve kültür birikimimizle, bizden önce her türlü sıkıntıya göğüs gererek burada yaşamayı sürdürmüş olan atalarımızın torunları olduğumuzu göstereceğiz. Ama bu işler ağıt yakarak ve ağlaşarak olmaz.

Sesimizi yükselteceğiz ve başımıza gelen bu felaketin gelmemiş olması gerektiğini haykıracağız. Garantilerden ve can güvenliğinden bahsedeceğiz. Bizler bugün hâlâ Rumuz.

Embros (İleri) gazetesi, İstanbul, 15 Eylül 1955"

Bugün, Beşiktaş'ta Hrant için adalet talep ederken, çocukluğu-

mun o karanlık günlerini hatırlayıp, keşke o gün de Rumlarla dayanışmak için, "Hepimiz Rumuz" diye bağırabileydik diye düşünüyordum.

Belki daha sonra sıra bize gelmez, benzer acıları yaşamazdık.

Bu cesur gazeteciye ne oldu diye soracak olursanız, bu gazeteci cesaretle İstanbul Rumlarının haklarını savunmaya ve bunların Kıbrıs sorununa kurban edilemeyeceğini cesaretle savunmaya devam etti.

1964 yılında İnönü hükümeti, İstanbul Rumlarının önemli bir bölümünü iki gün içinde kovarak sınır dışı etti.

1965 yılında ise susmayı kabul etmeyen cesur gazeteci Andreas Lambikis, gözaltına alındı. TC yurttaşı olduğu ve burada doğup burada yaşadığı halde, Ürgüplü Hükümeti tarafından, Başbakan Yardımcısı Demirel ve tüm bakanların oy birliği ile ve Cumhurbaşkanı Gürsel'in onayı ile iki gün içinde vatandaşlıktan çıkarıldı. Sınırdaki mayın tarlasına bırakılarak, ülkesinden kovuldu.

Türkiye basınından ona sahip çıkan tek bir ses çıkmadı. Ne sağ, ne sol, ne liberal, hiçbir gazeteci meslektaşı onu savunmadı. Ben bu 90'larındaki cesur gazeteciyi Atina'daki evinde ziyaret ettiğimde, kendi ağzından öyküsünü dinleyince, utanç duydum.

Lambikis'e sahip çıkmayan Türkiye basını, bugün hâlâ kurban vermeye devam ediyor. Herkesin sırası gelir bir gün.

12 Şubat 2008

BARIŞA ŞANS TANIYIN EFENDİLER

Türkiye nasıl olduysa, II. Dünya Savaşı yangınına bulaşmamayı başardı. Belki de I. Dünya Savaşı yangınına İttihatçı Cuntanın bodoslama dalmasının ağır bedellerinin anısı canlı olduğu için.

O zaman kimse Türkiye'ye saldırmadı. Türkiye, devraldığı Alman zırhlıları ile Rusya'ya saldırdı, Odessa kentini bombardıman ederek.

Cunta ile başa gelen, elbette savaşı da bir darbe mantığı ile başlatır.

Balkan, Libya ve Yemen savaşlarından daha yeni çıkmış ülkeyi savaşa sürüklemek bir cinayetti. Ama cuntacıların utanç verici Balkan yenilgisinden dolayı yıkılmış olan egolarını tatmin etmeleri gerekiyordu. Bulgaristan da 2. Balkan Savaşı'nda Yunanistan, Sırbistan ve Romanya tarafından yenilmesinin ezikliği nedeniyle Almanya safında savaşa katılacaktı.

Babamın dayısı Arif Ölçen, Allahuekber Dağlarında sağ kalan ender gençlerden biri idi. Savaş esiri olduğu Sibirya'dan Sovyet devrimi sayesinde kurtulacaktı. Annemin dayısı Tevfik ise, Cemal Paşanın Süveyş Fatihi olma fantezisi uğruna az daha çöl sıcağında canını zor kurtaracaktı.

Anadolu insanı çöl sıcağında, kar soğuğunda cephede, sivil olarak tehcir yollarında, kıyımlar, salgın hastalıklar sarmalı içinde katledildi.

Türkü, Ermenisi, Rumu, Süryanisi, Kürdü, Arabı, Yahudisi, Kafkasyalısı ve Balkanlısı 3 milyon cana sebep oldu İttihat maceracıları.

Sovyet Devrimi olmasa bugün ne bir Türkiye ne de Ermenistan olacaktı.

Tarihin garip tecellisi işte.

Bu anılar belki de II. Dünya Savaşına katılınmamasında etkili oldu.

Gerçi o günlerde de Nazi Almanya'sının ve bütün Avrupa'yı kaplayan milliyetçi isterinin etkileri olmadı değil.

Kürtler Dersim dağlarında son bir kez ezilip kıyımdan geçirildi 38'de.

Azınlık mensupları özel birliklerde toplandı, yaşlısı-genci. "Potansiyel hain" gözüyle bakıldıkları için, silah verilmemişti zaten.

Azınlık messupları, eğer Sovyetler Nazileri Stalingrat'ta durdurmayı başaramasaydı, I. Dünya Savaşında silah altındaki Ermenilerin başına gelenlerin, kendi başlarına da geleneceğine inanırdı.

Onlara göre, Fevzi Çakmak Paşa onları her şeye karşın kollamış, kendilerini tasfiyede kararlı olduğuna inandıkları İsmet Paşanın, kendilerini imha niyetine olanak tanımamıştı.

Bunların ne kadar aslı vardı söylemek zor, ama önemli olan 1915'in travmalarının canlı olduğu bir dönemde, insanların bunları hissetmeleri.

Sovyet sınırında önemli miktarda asker tutuluyordu. Hükümet içinde bile Alman yanlıları vardı. Almanlar Türk basınında birçok kişiyi maaşa bağlamıştı.

Stalingrat'taki insan üstü direnişin çökmesi halinde ordunun Kafkasya'ya dalması doğrultusunda lobi yapılıyordu. Bunlardan biri de, 1915 Ermeni kırımının faillerinden biri olan, Ali İhsan Habis Paşa idi. Naziler tarafından, Rus cephesini ziyaret etmesi bile sağlanmıştı. Daha sonra iyice zıvanadan çıkıp, İsmet Paşaya hakaretler yağdırınca mahkûm olup, hapse konacaktı.

O dönemin faşist yapılanması daha sonra, 60'larda yükselmeye başlayan neo-faşist dalganın mayasını teşkil edecekti.

Türkiye, Körfez Savaşına, Irak işgaline de katılmadı, nasıl olduy-

sa, biraz da şans eseri. Ama bu, dünyada ilerici çevrelerde itibarını hayli yükseltti.

Dış olayda iyi kötü becerilen, –Amerikan yalakalığı için girilen Kore Savaşı, ve fetih aşkına başlatılan 2. Kıbrıs harekatı dışında, ki bedelini hâlâ ödemekteyiz.

Orta doğu yeniden bir yangına giderken, savaş politikalarında ısrarı anlamak mümkün değil.

Kemalist geçinenlere sormak lazım, madem "cihanda sulh, yurtta sulh" şiarından yanasınız.

Ülkede barışı sağlamak için, insanları ezmek ve imha dışında hangi politikaları geliştirdiniz.

Size altın tepsi içinde sunulan iç barış şansını niçin teptiniz.

Önceki gün bir Amerikan filmine gittim, "Yargısız İnfaz" diye.

Orada yaşanan sahneler, Diyarbakır örneğinde olduğu gibi, niçin bizim için bir kader olsun?

Toplumsal olgulara "kediyi köşeye sıkıştırma" mantığı ile yaklaşamazsınız.

İnsanlar nasıl bir patlayıcıya dönüşebilir?

İntiharın en zalimce biçimi bu belki de.

İlla ki, birileri Türkiye'yi Irak sahnelerine mi döndürmek istiyor?

Kimin eli kimin cebinde belli değil, sadece ABD değil, Çin, İran ve Rusya'da bölgenin aktörleri arasında yer alıyor gittikçe.

Bu sadece iki cepheli değil, çok cepheli bir "Büyük Oyun".

At izi, it izi birbirine karışıyor.

O halde Kürtleri ile barışma konusunda ayak sürümek neden? Türkiye'nin Kafkasya'dan Balkanlara ve Orta Doğu'ya uzanan belalı bir coğrafyada bir barış adası olmasın?

Efendiler, kırıtmadan, evirip çevirmeden barışa bu kez ciddi bir şans tanıyın!

Yoksa Kürdüne-Türküne değil, herkese yazık olacak!

Bu coğrafya hepimizin.

8 Ocak 2008

TERK ETMEYİ DÜŞÜNENLER TERK EDENLER

Fazıl Say'ın, Orhan Pamuk gibi ettiği tek bir cümle gündemden inmiyor.

Ama bu konuda yalnız değil.

Sinagog kıyımlarından ve birkaç esrarengiz cinayetten sonra, birçok Yahudi ailenin hiç olmazsa çocuklarını dışarı yollama konusunu ciddi olarak tartıştığını biliyorum.

Hrant Dink cinayeti birçok ailenin, yeniden geleceğe endişe ile bakmasına neden oldu.

Ve ilk defa, modernist çevreler, ülkede görülen sessiz hegemonya değişimi karşısında gitmeyi düşünmeye başladılar.

12 Eylül sonrasında sosyalistlerin yığınsal olarak ülkeyi terk etmesi yanında, kimsenin fark etmediği sessiz bir azınlık göçü de yaşandı.

ASALA'ya maddi destek veriyorsun iddiası ile haraca bağlanan birçok gayri Müslim yurttaş, selameti ülkeden göç etmekte bulmuştu.

Kıbrıs ve Türk-Yunan ilişkilerinde her gerginlik, aynı zamanda yeni bir Rum göçü anlamına geliyordu.

Hatta 1964 örneğinde olduğu gibi zorla kovalandıkları da oluyordu.

1965 yılında İstanbullu bir Rum gazeteci yurttaş Türkiye'de

doğup, gazetesini burada çıkarmasına karşın, bir gün içinde Bakanlar Kurulu kararı ile yurttaşlıktan çıkarılıp, sınır dışı edilmişti.

1975-80 iç savaşı sırasında faşist baskı ile yüz yüze kalan Süryaniler yığınsal göçe başladı ve bu 12 Eylül sonrasında da devam etti.

Ya Alevilerin, Yezidilerin, Kürtlerin dalga dalga göçleri.

Bunlar sadece ekonomik nedenlerle açıklanamaz.

Çünkü ülkede sosyal olarak nefes alınamaz hale gelinmişti.

Namık Kemal, Ebüzziya Tevfik'ten bu yana az yazar ve aydın ülkeyi terk etmek zorunda kalmadı.

İttihatçılar tarafından tutuklanan Mustafa Suphi, Sinop zindanından bir kayık ile kaçacaktı.

Ermeni kadın yazar Zabel Yeseyan, ülkeyi terk etmeyen Ermeni aydınlarının akıbetine uğramamak için ülkeyi terk edip, umutsuzca arkadaşlarını kurtarmaya çalışacaktı.

İstiklal Marşımızın yazarı Mehmet Akif bile ülkeyi terk edecek bir haleti ruhiye içine sokulacaktı.

İstiklal Harbinin kadın kahramanı Halide Edip eşi Adnan Bey ile dikta ortamından soluk alamaz hale gelip ülkeyi terk edecekti.

Refik Halit, Refii Cevat gibi yazarlar ise zaten kovulacaklardı.

Açılan davalardan nefes alamaz hale gelen büyük yazar Sebahattin Ali ülkeyi terk etmeye çalışırken, bir derin devlet elemanı tarafından hunharca öldürülecekti.

Katili elbette bu münferit bir olay diyecekti.

Üniversiteden faşistlerin istemi üzerine kovulan Pertev Naili Boratav, Niyazi Berkes, Muzaffer Şerif gibi bilim adamları da göç yollarına düşürülecekti.

1951 yılında büyük ozan Nazım Hikmet son derece riskli biçimde ülkeyi terk edecek, Cumhuriyet gazetesi de tükürün yüzüne diye manşet atacaktı.

50'li yıllarda gazeteci Sertel çifti de ülkeden ayrılıp, sürgünde öleceklerdi.

Fahri Erdinç de güç bela kaçmayı başaracaktı.

71 darbesinden sonra Doğan ve İnci Özgüden, Zülfü Livaneli gibi yazar ve gazeteciler ülkeden ayrıldı.

80 darbesinden sonra Demir Özlü, Nedim Gürsel, Ömer Polat, Tekin Sönmez, Dursun Akçam, Yılmaz Güney, Şanar Yurdatapan, Cem Karaca gibi yazar ve sanatçılar ülkeyi terk etme durumunda kaldılar…

Susurlukçuların tehditleri nedeniyle gazeteci Ahmet Kahraman 90'ların sonunda ülkeden ayrılma durumunda kaldı. Ondan önceki büyük Kürt gazeteci göç dalgası…

Kısacası ilk hatırlananlarla hemen bir liste oluşuveriyor.

Hoşgörülü olduğu iddia edilen bir ülke imajı ile pek uyuşmayan bir tablo…

Hrant, mahkûm olursa ülkeyi terk edeceğini söylemişti, AİHM kararı çıkmadan katledildi.

Militarizmin resmi sitesinin dünyada, ideolojik militan söylemi ile bir başka benzeri yok.

Militarizm ile bağlantılı otonom hücreler ne hikmetse, kurbanlarını militarizmin saldırdığı kişilerden seçiyorlar.

Ulusalcılar da ne hikmetse hedeflerini buralardan seçiyorlar.

Misyonerlik de bu sitenin milli güvenlik açısından saydığı tehditler arasında.

Soykırım yine ele alınan temalar arasında.

Ordu değil, sanki siyasi parti sitesi.

Hem de milliyetçi bir parti…

Ülkede ve Avrupa'da "sivil toplum", "lobi" örgütleme tasarıları da…

Ama ne hikmetse bu sitenin ırkçılık, faşizm gibi bir tehdit algısı yok!

MGB, aşırı milliyetçiliği tehdit listesinden çıkardı.

Soğuk savaş mantığı ile oluşturulmuş mekanizmalar, emir komutaya ihtiyaç duyulmadan tetikleniyor ve gereği yerine getiriliyor.

Medya kanallarından öylesine bir psikoloji savaş yürütülüyor,

komplo teorisyenleri her gün öyle dehşet mekanizmaları oluşturuyor ki, bazen militarizmin kendisi bile firene basma ihtiyacı duyuyor.

Ama bir yandan da siyasal İslam derinden toplumsal konumlara hegamonyasını kuruyor.

Bir yandan da, Menemen sendromu yaşanıyor modernist çevrelerimizde.

(Belki de ilerde 'kurtarılacağımız' tehdit olarak biraz olgunlaşması gerekli.)

Hayırlı olsun beyler, paşalar, bunu sizler istediniz.

Artık Beyaz Türklerimiz de kendini tehdit altında hissediyorsa…

25 Aralık 2007

BASIN MÜZESİ'NDE EKSİK OLAN GAZETECİLER

Divanyolu'ndaki Basın Müzesi binası, Osmanlı döneminde Maarif Nazırlığı idi. Hemen yanındaki türbe II. Mahmut için Saray Başmimarı Balyan tarafından yapılmıştır. Ermeni kökenli Balyan ailesi, üç kuşak boyunca saray mimarlığı görevini üstlendiler ve modern tarzları ile İstanbul'a damgalarını vurdular. Hangisini sayayım... Lirik, incelikli görüntüleri ile Ortaköy, Dolmabahçe, Aksaray Valde Sultan camileri, benim hapis yattığım Selimiye Kışlası vb. vb... Tarihin garip tecellisi işte.

Divanyolu'ndaki türbe, aynı zamanda 1896'da Anadolu'da gerçekleştirilen Ermeni kıyımlarının sorumlusu II. Abdulhamit'in de türbesini barındırmaktadır. Daha kimler yoktur ki burada... Ziya Gökalp örneğin, Türk milliyetçiliğinin babası. Kısacası burası bir anlamda Türk milliyetçiliğinin Pantheon'udur.

Burada sadece zaman zaman ziyaret ettiğim Şeyh Bedrettin'in mezarına üvey evlat muamelesi yapılmıştır. Hatta bir zamanlar mezar ortadan kaybedilmişti.

Her neyse, mevzuya Basın Müzesi'nden girmiştim. Burada,§ öldürülen gazeteciler bölümü vardır. Nice zamandır düşünürüm, burada, bir bölümü Osmanlı basınında da çalışmış ve 1915 mezaliminde katledilen Ermeni gazeteciler neden yer almaz diye.

Bu bağlamda, yazımda bu gazetecilerden biri olan DİRAN KELEGYAN'ın kendisinin kaleme aldığı Özgeçmiş'ini okurlarımı-

za sunmak istiyorum: "20 Eylül 1862'de Kayseri'de doğdum. Ben 6 aylıkken, ailem İstanbul'a göçmüş. İlköğrenimimi, Hasköy'deki Nersesyan Okulu'nda aldım, sonra Mezburyan ve Surenyan'da devam ettim. 1880'de Marsilya'daki Yüksek Ticaret Okulu'nun Bilimler Fakültesi'ne gönderildim ve 'Manzume-î Efkâr'a yazılar yolladım yıllarca, nihayetinde ülkeye döndüğümde, bu gazetenin başına geçtim ve en zor döneminde 3-4 yıl tamamıyla ben yönettim.

Daha sonra, Ermenice yazılı ama Türkçe "Cihan" gazetesini çıkarttım bir yıl. O zaman, Hamid Vehbi adlı tanınmış bir yazar "Saadet" diye bir gazete çıkarmaya başlıyordu ve ben de bu gazetenin hem mütercimi, hem de fıkralarını yazar oldum ve daha sonra da bu gazetenin başyazarı ve yazı işleri müdürü. 1894 olayları yüzünden, mecburen Yunanistan ve Fransa'ya gittim. Bu arada göğüs hastalığından da mustariptim. Beş aylık bir gurbetten sonra İstanbul'a döndüm ve "Ceride-î Şarkiye", "Saadet", "Tarik"e yazmaya ve yönetmeye başladım. Patrik İzmirliyan Hazretleri günüyle, Patrikhane'nin mütercim başlığına getirildim. Kıyımlardan sonra Avrupa'ya geçtim ve bu kez de "19. Century ve Contemporary Review" gazetelerinde "Türkiye ve Hükümdârı" ve "Yıldız'da Hayat" tefrika yazılarım yayınlandı. Bunlar, kısa zaman sonra Avrupa'nın değişik ülkelerinde, değişik gazetelerde tercüme edilip yayınlandı. "Daily Mail" gazetesinin 7 ay boyunca Şark mahreçli havadisler mesulü oldum ve "Daily Graphic" gibi nice gazeteler için durmadan çalıştım. 1898'de "Avrupa'da yaşayan Osmanlı tebaalılar için" çıkan bir aftan yararlanarak, nihayet geldim İstanbul'a ve hemen Sabah için çalışmaya başladım. Bu dönemde Hükümet, bazı Türk gazetelerin baş muharrirlerine bazı resmi görevler vermeyi kararlaştırıldı, ben de (kökenime bakılmaksızın) dolayısı ile Hazine-i Hassa Sekreteri oldum. Daha sonra siyasi nedenlerin dayatması sonucu, İstanbul'u yeniden terk edip bu kez Mısır'a gittim ve "Journal du Caire"e girdim ve sonra da "Bourse Egypiènne"e de yazı işleri müdürü oldum.

Aynı zamanda Viyana'daki Correspondents Buro ve Paris'teki Press Associé'nin muhabirliğini yapıyordum. Önce İngilizce "Egy-

ptian Graphic" gazetesini bir yıl boyunca, sonra da özgürlükçü Türk gazetesi, "Yeni Fikir"i iki yıl boyunca yayınladım. Meşrutiyet ilanından sonra tekrar İstanbul'a döndüm ve "Sabah"ın Yazı İşleri Genel Müdürlüğünü üstlendim. 31 Mart'ın kanlı olaylar esnasında amatörce Şamdancıyan'ın "Dzağik" (Çiçek) ve "Ararat" (Ağrı), Zohrab'ın "Masis"ine ve "Jamanag" (Zaman gazetelerinde Klanig (Cigara) takma adını kullandım; Avrupa'da da altı değişik takma adın yanı sıra Viconte de Clanigue imzasını da kullandım. "Surhantag" (Haberci) gazetesinde de, Sirayr adıyla düzenli bir şekilde yazdım ve bir jurnal edilme sonucu, kısa bir süre yazmaya ara verdikten sonra, yeniden Dionke imzasıyla devam ettim yazmaya...

1879'da, henüz çok gençken, "Geçmiş ve Gelecek Veya Ulusal Yeniden Oluşum" başlıklı bir defter yayınlamıştım ve bir de "Fransızca'dan Türkçe Sözlük"."

Bu kabiliyetli gazeteci-yazar, liberal eğilimli Sahmanatragan Ramgavar Partisi'ne (Anayasal Halk Partisi) üyeydi. 11 (24) Nisan 1915'te İttihat Partisi hükümeti tarafından düzenlenen o zamanın "Balyoz" operasyonunda tutuklanan gazeteci, yazar ve aydınlar arasındaydı. Teşkilatı Mahsusa'nın örgütlediği çeteler tarafından katledildi.

Ondan, kısa bir de alıntı yapalım: "Kamuoyu düşüncesinin gerginleştiği durumlarda, kişisel mücadeleler büyük ilgi uyandırabilirler; ama neredeyse her seferinde, bu hastalıklı ilgi sûkut-u hayale dönüşür. Onun içindir ki, fikir mücadelesi, toplumun ortak çıkarlarını gözettiği ve kişisel beklentilerin üstünde olma intibaını uyandırdığı zaman, asıl kalıcı bir etki bırakabilir."

11 Aralık 2007

ANT VE BELGE'NİN YILDÖNÜMÜ

Bu yılki İstanbul TÜYAP Kitap Fuarı, ANT Yayınları'nın 40. ve Belge Yayınları'nın ise 30. kuruluş yıldönümüne denk geldi. Aynı geleneğin sürdürücüsü olduğumuz için ikisini bir arada kutlamaya karar verdik.

Benim gazetecilik ve yazarlık deneyimim ise, 1968 yılında ANT ve Vedat Günyol'un YENİ UFUKLAR dergisi ile başlamıştı.

İkisinde de ele aldığım temel konu 1968 gençlik başkaldırısı idi. ANT, İÜ işgali sırasında tuttuğum günlüğü yayınlamıştı.

1971'den beri sürgünde olan Doğan ve İnci Özgüden toplantımıza bir tebliğ ile katıldılar. Bu haftaki yazımda bu mesajı sizlerle bölüşmek istedim.

Doğan Özgüden ve İnci Özgüden'in mesajı

"36 yıldır görüşemediğimiz değerli dostlar... Bugün, sevgili dostlarımız ve kavga arkadaşlarımız Ragıp'la Faruk'un büyük bir duyarlılıkla Belge'nin 30. yılı anmasına dahil ettikleri Ant'ın 40. yılı anmasında birlikte olmayı ne denli isterdik.

Her ikisiyle, aralıklı da olsa, Avrupa'ya gelişlerinde buluşup özlem giderebiliyor, birlikte arayış ve mücadele günlerimizin anılarını tazeleyebiliyoruz.

Ant'ın binbir zorlukla boğuşarak hazırladığımız ilk sayısının tarihsel Tan Matbaası'nın rotatifinden çıkışını Yaşar Kemal ve Fethi

Naci'yle birlikte coşkuyla kutladığımız 1966 Aralık'ının üzerinden tam 40 yıl geçti.

Ama bu buruk bir coşkuydu...

Aynı mekanda, Ant'ın çıkışından tam 21 yıl önce, Aralık 1945'te, bir başka öncü yayın, Tan gazetesi, Kemalist Dikta'nın demir ökçesi altında susturulmuş, ardından da kurucuları Sabiha Sertel ve Zekeriya Sertel yurtdışına siyasal göçe zorlanmıştı.

Ant'ı çıkartırken, işçi sınıfı hareketinin sesini duyurmak görevinin yanı sıra, bizden önce bu uğurda kavga verenlerin bize bıraktığı mirasa layık olabilme sorumluluğu, yayın politikamıza hep yön verdi.

Bunun içindir ki yayınladığımız Ant kitapları arasında Zekeriya Sertel'in *Mavi Gözlü Dev*'i ile Sabiha Sertel'in *Roman Gibi*'si ayrı bir yer tutuyordu.

Özellikle Sabiha Sertel'in kitabının orijinallerini, tashihlerini okurken şu cümlelere geldiğimizde boğazımıza bir düğüm oturur, gözlerimiz yaşarırdı: "Bütün yazdığımız eserlerden, dergilerden bir tek dahi yanımıza alamamıştık. Yıllar boyu halk uğruna savaştığımız vatanımızdan bu şekilde ayrılmak acı bir şeydi. Uçağın merdivenlerini ağır ağır çıkarken yüreğim burkuldu. Bu her zamanki gibi bir seyahata çıkış değildi. Çok sevdiğim memleketimi, halkımı, dostlarımı, kardeşlerimi acaba ne kadar zaman sonra görecektim?"

Göremedi...

Biz görebilecek miyiz, bilmiyoruz.

Bildiğimiz tek şey, Ant'ı çıkarttığımız 40 yıl öncesinde İstanbul'da yaşadığımız şeyleri bugün bir başka yayını, 1974'te kurduğumuz Info-Türk'ü yönetirken, Belçika'nın ve Avrupa'nın başkenti Brüksel'de aynen yaşamakta olduğumuz...

60'lı yıllarda İstanbul'da Bozkurtlar tarafından basılma tehdidine karşı Ant'ın Ebusuud Caddesi'ndeki ve Başmusahip Sokak'taki bürolarında nasıl sabahladığımızı anımsıyoruz.

Bugün de Kürt, Ermeni, Süryani dostlarımızla birlikte Avrupa Komisyonu'na birkaç yüz metre mesafedeki lokallerimizde yine Bozkurt sürülerinin baskın tehdidine karşı sabahlıyoruz.

Kırk yıl önce Türkiye'de İçişleri Bakanı Faruk Sükan ve benzerlerinin Ant'a yaptıkları gibi, bugün de Brüksel'de Türkiye Cumhuriyeti'nin Büyükelçisi, yönettiğimiz kurumları, Türk faşistlerine hedef gösteriyor.

Ama ha orası, ha burası...

Kavga sürüyor.

Sınıfsal tutumu yanında Ant'ı farklı kılan, onun Kemalizm'e ve militarizme karşı, Türkiye halklarının hak eşitliği için, enternasyonalist dayanışma için verdiği mücadeleydi.

Yaşar Kemal ve Fethi Naci'yle birlikte başlattığımız bu mücadele, daha sonra Tilda'nın ve de 1970 Haziran'ına kadar Ant'ın sorumlu müdürlüğünü üstlenen ve bu nedenle 12 Mart döneminde özgürlüklerinden olan Yaşar Uçar, Alpay Kabacalı ve Osman Saffet Arolat'ın katkılarıyla gelişti.

Son yıllarında Ant'ın yeni bir dinamizm kazanmasında, bilimsel sosyalizmin kaynaklarına ulaşmasında ve enternasyonalist ufkunun genişlemesinde Faruk Pekin ve Ragıp Zarakolu başta olmak üzere genç arkadaşların büyük rolü oldu. Örneğin genç yaşta yitirdiğimiz sevgili Harun Karadeniz.

Ant, ona düşünce ve yazılarıyla hayat verenlerin yanı sıra, en az onlar kadar, onu büyük bir özveriyle dizenlerin, basanların, ciltleyenlerin, dağıtanların ve de tabii ki sosyalist mücadelede şablonların dışında yeni ufuklar arayan okurlarının eseriydi.

Ant 1971 Darbesi'yle susturuldu.

Ragıp Zarakolu ile sevgili eşi, değerli yayıncı Ayşe Zarakolu, Ant farklılığını ayakta tutan, onu daha da geliştiren ve derinleştiren Belge Yayınları'nı kurdular.

30 yıldır Belge Yayınları'nın kavgasını uzaktan takdirle izliyoruz.

Belge'nin 30. yıldönümüyle Ant'ın 40. yıldönümünün birlikte kutlanması bize gurur ve kıvanç veriyor.

Belge'nin sürdürdüğü devrimci yayın çizgisinin daha iyi vurgu-

lanabilmesi için, bizler bu kutlamaya bir başka gazetenin yıldönümünü de katıyoruz.

Sertel'lerin efsanevi Tan gazetesinin 71. yıldönümünü...

Hepinizi kucaklıyoruz."

Doğan Özgüden–İnci Özgüden

e-mail: fondation@info-turk.be

http://www.info-turk.be

http://www.ateliersdusoleil.be

31 Ekim 2007

TARİHLE YÜZLEŞMEYE ÖDÜL

Frankfurt

Alman Yayıncılar ve Kitapçılar Birliği'nin her yıl verdiği Barış Ödülü, bu yıl İsrailli tarihçi Saul Friedlaender'e verildi.

Friedlaender, "Nazi Almanyası ve Yahudiler" adlı önemli anıtsal bir araştırmanın sahibi.

1939 yılında 6 yaşında iken, ailesinin Prag'dan sınıra doğru kaçışının öyküsü hâlâ capcanlı belleğinde. Anne ve babası Fransa'da işbirlikçi Vichy rejimi tarafından Nazilere teslim ediliyor. Ama aile daha önce onun başka bir isimle bir Katolik manastırına sığınmasını sağlıyor. Ailesinin toplama kampında imha edildiğini ancak 1946 yılında öğreniyor. Siyonist oluyor, illegal Irgun örgütünde militanlık yapıyor. Birçok önemli araştırmaya imzasını atan Friedlaender, 1980'lerin sonunda sola kaydı ve Barış Hemen Şimdi Hareketi içinde çalışmaya başladı.

Ödül töreni her yıl olduğu gibi 1848 Alman Devrimi sırasında parlamentonunun toplandığı St. Paul Kilisesi'nde yapıldı.

Ödül törenine Federal Alman Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Horst Köhler de katıldı.

Köhler'in de çok ilginç bir yaşam öyküsü var.

Köhler'in ailesi Basarabyalı (Romanya) bir Alman ailesi.

Bölge Sovyet-Nazi Paktı sırasında Sovyet yönetimine bırakılın-

ca, aile Polonya'ya yerleşiyor ve sonra II. Dünya Savaşı sonunda Leipzig'e kaçıyor. Daha sonra da Batı Almanya'ya kaçıyor. 8 çocuklu ailenin 7'nci çocuğu.

Bir yerde Balkan Savaşları sırasında, yaşadıkları coğrafyadan kaçan bizim "Balkan Muhacirlerinin" öyküleri gibi.

II. Dünya savaşı sırasında Alman halkı da büyük acılar, göçler yaşadı ve Alman faşizminin bedelini ağır ödedi.

Tıpkı bizim İttihatçı proto-faşistlerin maceracı ve Alman emperyalizmi yaltakçısı politikalarının bedelini ağır ödememiz gibi.

II. Dünya Savaşı, aynı zamanda korkunç bir jenosite, Yahudi Holokostuna yol açtı.

6 milyon kişi Nazilerin imha politikası sonucunda yaşamını yitirdi.

Bu sayıya da itiraz eden, abartılı olduğunu söyleyen inkarcılar var.

Tıpkı bizdeki Ermeni kırımı inkarcıları gibi.

Alman Devlet Başkanı da "yahu biz de çok kayıp verdik o savaşta, bizim halkımız da sürgün edildi Doğu Avrupa'dan, yollarda kıyıma uğradı, kadınlarımın ırzına geçildi" diyebilir ve bu ödül törenini boykot edebilirdi.

Türk yazarı Orhan Pamuk da bu ödülü aldı Frankfur'ta 2 yıl önce.

Bizim Cumhurbaşkanımız Sezer ise, bir tebrik bile yollamadı Orhan Pamuk'a bu ödülü ve daha sonra Nobel'i aldığında.

Orhan Pamuk, 1915 gerçeğini ve Kürtlerin yaşadığı acıyı paylaşan bir tümce kullandığı için.

Geçen yılki Türkiye standında Orhan Pamuk'un resmininin asılmasını protesto eden ulusalcılarımız çıkmıştı.

Bu yıl ise Türkiye standını Orhan Pamuk'un dev bir portresi süslüyor. Ve gelecek yıl Türkiye, fuarın misafir ülkesi.

Bu yılki misafir ülke Katalanya, biraz sonra katılacağım törende fuar bayrağı, Türkiye'ye devredilecek, Türkiye adına, ulusalcılarımızın boy hedefi yaptığı Elif Şafak alacak.

Katalanya, İspanya'nın özerk bir bölgesi, kendi hükümeti, parlamentosu, bayrağı var, 1700'lerde İspanyollarca yasaklanan Katalanca resmi dil, İspanyolca ile birlikte.

İspanya, Katalanya'nın ayrı bir ülke gibi misafir ülke olmasını protesto etmedi, "bu bölünmez bütünlüğümüze karşı" diyerek.

Ali Babacan ise New York'ta, eğer Amerikan Temsilciler Meclisi, Ermeni Karar Tasarısı'nı kabul ederse, "Türkiye'deki Yahudilere yönelik düşmanlık duyguları artabilir" diyebildi.

Azınlıkları bir "rehine" olarak görme alışkanlığımızdan ne zaman vazgeçeceğiz?

16 Ekim 2007

BASININ GÖREVİ KİN VE NEFRETİ KÖRÜKLEMEK Mİ?

"Türkiye gazetesi" toplum içinde kin ve nefret tohumları ekmeye devam ediyor.

İki gündür "bebek katilleri" manşeti devam ediyor.

İmralı davaları sırasında dağıtılan, propaganda broşürlerinde yer alan, Öcalan ile öldürülen bebeği bir araya getiren resim yeniden manşette.

Gazetecilik etiği ile savaş propagandasını manşetten kullanmak ne kadar uyumlu o da bir ayrı tartışma konusu.

Bunu Amerikalılar da yaptı geçmişte, ama daha rafine biçimde.

Bu kadar propaganda kokan bir yayıncılığı nasıl gazetecilik olarak kabul edebiliriz.

Gazete mi, yoksa savaş propagandası organı mı belli değil.

Kışkırtıcılığı meslek edinmenin kimseye bir faydası yok, yangını büyütmek dışında.

Şırnak'ta Beşağaç köyünde 12 insanın katledilmesi hâlâ aydınlığa kavuşmuş değil.

Hele hele, gerilla kıyafeti giydirilen özel timlere operasyon yaptırıldığı yolunda haberler, emekli zabitler tarafından sızdırıldıktan sonra.

Geçmişte de böylesi koruculara yönelik şaibeli kıyımları da hatırlayacak olursak.

Yorgo Andreadis, "savaşın iyisi güzeli, adili haklısı olmaz", der sevilen kitabı "Tamama"da.

Savaş korkunç bir şeydir. Ve aslolan çelişkileri ve çatışmaları o düzeye varmadan çözmektir.

Ama savaşın da bir etiği vardır ki, bu da uluslararası savaş hukukunun temelini oluşturan Cenevre Konvansiyonlarıdır.

Şu sıralarda yayın için üzerinde çalıştığım bu metinlerin sonuncuları, ki Türkiye bunları henüz onaylamamıştır, gerilla savaşlarını da kapsam alanı içine alır.

Bu bakımdan "isyancı güçlerin" sivillere yönelik saldırıları da kapsam alanı içine girer.

Örneğin Salvador'da oluşturulan Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu, devlet güçleri yanında gerilla güçlerinin de sivillere yönelik ihlallerini ele almıştır.

Güney Afrika'da olduğu gibi…

Ne yazık ki, devletler sivillerden milis güçleri oluşturarak, onları hedef haline getirmekte, sonra da timsah gözyaşları dökmektedirler.

Beşağaç olayı bütün ayrıntıları ile mutlaka aydınlığa kavuşturulmalıdır.

Yeni bir Güçlü Konak olayı ile karşı karşıya olup olmadığımız mutlaka ortaya çıkarılmalıdır.

Korucular, çatışan iki güç arasında sıkışıp kalmışlardır.

İşte bu nedenle koruculuğun kaldırılması gerekmektedir.

Gerek toplumlar arasında gerekse toplumların kendi içinde kin ve nefret tohumları ekmek hayırlı bir iş değil.

Bunların travmaları on yıllar boyunca ortadan kalkmamaktadır.

Kim işlerse işlesin, Beşağaç kıyımının sorumluları ortaya çıkarılmalıdır.

Bu açık bir savaş suçudur.

Ama dün yapılan Hrant Dink davası ile ilgili olarak, paramiliter örgütlenmeler ile güvenlik elemanları arasında ortaya çıkan karanlık ilişkilerden sonra, kimden bekleyeceğiz olayı aydınlatmasını?

Şemdinli Umut Kitabevi davasının geldiği noktadan sonra hele.

Hizaya getirmek için savcı ve hakimlerinin evinin önünde çatapat patlattıktan sonra…

Yargıtay baskınlarından sonra…

Gel de kuşkucu olma…

İşte bunun için militarizme karşı en büyük atağı yapmak gerek.

Bu da onları "düşmansız bırakmak"tan başka bir şey değil.

Herhalde kayıtsız şartsız silah bırakmaya en çok militaristler bozulur.

Peki, bir de olayın başka boyutuna bakalım.

1999 yılındaki ateşkesten sonra, dağlardan inerken infaz edilen "gençleri" kim hatırlıyor?

2 Ekim 2007

BİLEN BİLUR

Medreselerde en ağır derslerden biri "Bina" idi. Arapçanın fiil çekimleri çok ayrıntılıdır, Fransızcanın fiil çekimlerinden daha da ağır. İşte bina dersi salt Arapçanın fiil çekimlerini konu edinen bir dersti. Daha sonraki modern lise olan İdai'lerde de en bela derslerden biri idi.

Bunun için yerleşmiş olan bir deyim de vardı:

"Bizim oğlan bina okur, döner döner yine okur!".

Türk siyasetinin en bela derslerinden biri de galiba Anayasa Dersi.

"Bizimkiler anayasa yapar, döner döner yine yapar!"

Gecekondudan beter.

Bir türlü betonarme hesaplarımız tutmuyor.

Bina kuruyoruz, hep çöküyor.

Söküklerimiz dikiş tutmuyor.

Kötü biçilmiş elbiseyi en usta terzi düzeltemez.

Onu çöpe atar, yeni kumaşla yeni bir tasarım yapar.

Osmanlının modernleşme çabaları daha 1700'lerin ortalarında başladı.

O zamanın askeriyesi ile ilmiyesi "istemezük" dedi.

Şimdiki gibi aynı.

Sonunda II. Mahmut, askeriyeyi külliyen dağıttı, ilmiyeyi hizaya getirdi.

Tepeden inme modernleşme öyle başladı.

Ama bu aynı zamanda merkezileşme çabası idi ki, bu da Osmanlıdaki halklar gerçekliğini dıştalamakta idi.

Ve modernleşme sadece militarizmi teknik olarak etkiledi.

Bir anlamda onu güçlendirdi.

Osmanlı da Yeniçeri, Medrese ile elele verir, Medreselerinin desteği ile, "hoşafın yağını kesen" devlet erkanına karşı başkaldırırdı.

Yeniçerinin yerini bugün modern ordumuz, Medresenin yerini ise çağdaş üniversitelerimiz aldı.

Ortalık yine "kazan kaldırma" nidaları ile inliyor.

Aslında ilk anayasa girişimimizi, Rigas adlı bir Osmanlı teb'ası Rum kardeşimize borçluyuz.

Fransız devriminden etkilenip, Osmanlı tiranlığına karşı, halkların ortak iradesini yansıtan bir anayasa hazırladı.

Bunu Avusturya topraklarında bastırdı. Osmanlı topraklarına taşımaya çalışırken, yakalandı. O zaman Avrupa gericiliğinin simgesi olan monarşist Avusturya yönetimi tarafından, Osmanlı makamlarına teslim edildi. Belgrat Kalesinde 49 gün işkenceden sonra idam edildi. Hayali, halkların ortak evini inşa etmekti.

Daha bizim yerel derebey ve Ayan'ın padişaha dayattığı, ve ilk anayasa girişimimiz sayılan Senet-i İttifak'tan (1809) 10 yıl kadar önce.

Bazı akademisyenlerimiz bunu bizim Magna Carta'mız sayar. Mutlak monark'ın yetkilerini ilk sınırlandıran 1215 tarihli hukuki belge. Onunla bizim Senet arasında ise 6 asırlık fark var ya...

İlginç; Rigas adlı bir Rum teb'a, Fransız devrimi olalı daha on yıl olmadan ondan etkilenip bir anayasa taslağı hazırlıyor, tiransız (yani sultansız) bir ülkenin yurttaşı olabilmek için.

Ve biz hâlâ eşit yurttaşlar olabilme kavgası veriyoruz Rigas'tan bu yana.

Bizim Manga Carta'mız olan Senet ise, İngiliz adasından 6 asırda ulaşıyor devlet katına.

Ama büyük Fransız Devriminin dalgaları 9 yıl sonra.

İşte bu ülkenin insanları ile, devleti arasındaki farkı simgeliyor.

Devlet zihniyeti asırlarca geri tortular taşıyor ve her zaman defansif bir tavır içinde.

Ülkemin insanları ise, dünya da yaprak kıpırdasa özgürlükten yana izliyor, ondan yana refleks veriyor.

Ama ne yazık ki, halkın verdiği itaatsizlik refleksleri ile iktidara taşınanlar, derhal asırlık tortuları savunan pozisyona giriyor.

Halen yürütülen sözde anayasa tartışmaları da, ne yazık ki, sadece bir yangından mal kaçırma girişiminden ibaret.

Ucuz, dar ve geniş bir ufuktan yoksun.

Osmanlının sonunu getiren, Halklar Gerçekliğini inkar refleksi ile daha en başta sakatlanmış bir girişim.

Zina tartışması nasıl TCK'nın gözden kaçmasını sağladı ise, Türban tartışması da yeni anayasa girişiminin sefaletinin gözden kaçmasına olanak sağlıyor.

Ve bu konuda çatışan militarizm ile sözde liberaral İslami siyaset aslında hemfikir.

Yaşananlar ise sadece saray içi çatışmalarından ve darbe girişimlerinden ibaret.

Gerçek anayasalar ancak halkların ortak iradesi ile yazılabilir bu coğrafyada.

Daha önceki iflaslar bunu sizlere öğretmedi ise biz ne yapalım.

Siz daha döner döner çok "Bina" okursunuz.

Osmanlı insanı " çok bilen çok yanılur" derdi. Latince deyimle, "majores doktorum errores".

Bizim 12 Eylul'e biat etmiş akademisyenlerimizden de, ne "şiş olur ne kebab!"

Çıkacak anayasanın da, "Altı kaval üstü Şişhane" daha şimdiden!

Osmanlı deyimi ile "Bilen bilur!". Novit qui novit!

Not: Mardinli dostum, yıllarca Avrasya'nın şoselerinde direksiyon sallamış, dünya insanı ile tanışmış dostum Yusuf Bağı, büyükannesinin sıra dışı öyküsünü kitaplaştırdı: *Ermeni Kızı Ağçik*. Bağı tam bir köy ve aşiret bilgesidir. Bu yanıyla, yeni yayınladığı *Mardin'de Oda Kültürü*, süregelen bir toplum geleneği ile tanışmamıza olanak sağlıyor. Kürtçe "Jin", "Jiyan" kelimeleri, yaşam anlamına geliyor. Ve "Jin" aynı zamanda kadın demek. Bundan daha anlamlı bir üst üste düşme olabilir mi? Değinilen bu ayrıntı bile bu kitap üzerinde ilginizin toplanmasına yetiyor. (İkisini de okurlarla buluşturan Peri Yayınları'na teşekkür borçluyuz.)

25 Eylül 2007

TÜRKİYE'NİN ORTAK SESİNDEN ÇAĞRI

Hastalığım nedeni ile çok istediğim halde ne yazık ki 12 Eylül'de Diyarbakır'da olamadım.

12 Eylül 1980 Darbesi'nin 27. yıldönümü dolayısıyla Belçika'da siyasal göçten doğmuş olan dört Türkiyeli örgüt, yeni seçilen parlamentoya hitaben bir çağrı yayınladı.

Belçika'daki Demokrat Ermeniler Derneği, Belçika Asuri Dernekleri, Brüksel Kürt Enstitüsü ve Info-Türk Vakfı'nın ortak bildirisinde 12 Eylül Darbesi'nin karanlık bilançosu, ayrıntılı olarak verildi ve 22 Temmuz seçimlerinden sonra oluşan yeni parlamento, askeri rejimin tüm kalıntılarını temizlemeye ve demokratik yeni bir anayasa yapmaya çağrıldı. Bu oluşumun kapsayıcılığını tarihsel ve etik açıdan son derece anlamlı buluyorum. Farklı dönemde farklı acılar yaşamış olanlar, artık acılarını bölüşüp demokratik bir toplum için ortak talepler dile getirebiliyor. Bu oluşumun bir gün Alevi ve Rum toplumunu da kapsayacağına inanıyorum.

Yeni anayasa tartışmalarının yapıldığı şu günlerde bu bildirinin tümünü sizlere iletmek istiyorum: "Demokratik kuruluşların 27 yıldır sürdürdükleri tüm mücadeleye rağmen parlamenter yönetimler, Türk ordusu komutanları tarafından yapılan darbeyi bir suç olarak nitelemekten sürekli kaçınmışlardır. Cunta tarafından dayatılan Anayasa hâlâ yürürlüktedir. Birbiri ardına gelen hükümetler, ülkeyi yönetirken askeri hiyerarşinin tehdit ve şantajlarına sürekli boyun eğmişlerdir."

"22 Temmuz 2007 seçimleri bu cendereyi kırmak ve askerler tarafından kurulan baskı rejiminin tüm kalıntılarını ortadan kaldırmak için müstesna bir şans sağlamıştır."

"Gerçekten de, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk kez, Türk ordusu ve onun siyaset dünyasındaki militarist müttefikleri, aylardan beri sürdüregeldikleri tehdit, baskı, engelleme ve şantajlara rağmen yasama seçimlerinde ağır bir hezimete uğramışlardır."

"İslamcı hareketin bünyesinden doğmuş olan AKP, özellikle de partinin 2 numaralı yöneticisi Abdullah Gül'ün cumhurbaşkanı seçilmesinden sonra, iktidarı tam anlamıyla tek başına elinde tutmaktadır. Avrupa Birliği'nin bekleme odasındaki ülkemizde gerçek bir demokratikleşme için verilen sözlerin tutulmasında, artık herhangi bir bahanenin arkasına gizlenilemez."

"Üstelik, daha önceki Meclis'te temsil edilen partilerin oybirliğiyle konan engellere rağmen 20 Kürt milletvekili Meclis'e girmeyi ve Demokratik Toplum Partisi (DTP) adına grup kurmayı başarmıştır."

"Cumhurbaşkanlığı, hükümet ve parlamento çoğunluğunu elinde bulunduran bugünkü hükümet, böyle meşru bir Kürt muhatabının varlığı sayesinde, ülkede Kürt halkıyla ve tüm etnik ve dinsel azınlıklıklarla barış ve dayanışma içinde birlikte yaşamayı sağlayacak onurlu bir çözümü bulmak şansına da sahiptir."

"Demokratikleşmenin hızlandırılmasını sağlayacak bu gelişmelere rağmen, ordu yöneticilerinin karşı açıklamaları süregelmektedir. Bu, siyasal yaşama artık hiçbir şekilde mazeret kabul etmez bir müdahaledir."

"Bu nedenle yeni parlamento, askeri cunta tarafından dayatılan 1982 Anayasası'nı derhal geçersiz kılmalı, Avrupa demokratik normlarına yakışır yeni bir anayasa çıkartmalıdır."

"Demilitarizasyon sürecinde yapılması gereken ilk şeylerden biri, Genelkurmay Başkanı'nı Milli Savunma Bakanı'na tabi kılmak, Milli Güvenlik Konseyi ve Yüksek Askeri Şûra'nın aşırı yetkilerini budamaktır."

"Aynı zamanda Kürtler, Kıbrıs, Irak, Suriye, Ermenistan ve İran gibi komşu ülkeleri tehdit altında tutmak için sürekli artırılan askeri harcamalar da önemli ölçüde düşürülmelidir."

Ortak bildiride daha sonra Avrupa normlarına uygun gerçek bir demokratikleşme için şunların yerine getirilmesi isteniyor:

"Darbeden bir süre sonra parlamenter rejime dönülmüş olmasına rağmen insan hakları ihlalleri sürdürülegelmiş, muhalif aydınlar ve hak savunucuları adli kovuşturmalara, fiziksel saldırılara ve ölüm tehditlerine maruz bırakılmıştır."

"Son seçimlerden sonra bile yeni Kürt parlamenterleri ve Kürt kentlerinin belediye başkanları, sürekli kovuşturmalarla karşı karşıyadır. Seçimle üstlendikleri görevlerini yerine getirmelerini engellemek için kendilerine karşı her türlü provokasyon ve müdahale uygulanmaktadır."

"Bu nedenle 1980 Darbesi'nin 27. yıldönümünde, Cumhurbaşkanı, hükümet ve parlamento çoğunluğundan oluşan şimdiki iktidarı, aşağıdaki önlemleri süratle alarak askeri rejimin tüm kalıntılarını temizlemeye çağırıyoruz:

1. Askerler tarafından empoze edilen şimdiki Anayasa tamamen değiştirilmeli; 3, 4, 42 ve 66. maddeler kaldırılmalıdır.

2. Başta Kürt halkını ve sol düşünceyi temsil edenler olmak üzere farklı görüşlerdeki partilerin parlamentoya girmesini engellemek üzere konulmuş olan yüzde 10'luk ülke barajı kaldırılmalıdır.

3. Geçmişteki askeri darbelerin sorumluları, insanlığa karşı suç işledikleri için adalet önüne çekilmelidir.

4. Askerlerin ülkenin siyasal, sosyal ve kültürel yaşamına müdahalesi kesinlikle yasaklanmalı, bugünkü komutanlardan tehditleri sürdürenler görevlerinden derhal uzaklaştırılmalıdır.

5. Tüm siyasal mahkûmlar ve tutuklar için genel af ilan edilmelidir.

6. Türk Ceza Kanunu'nun sadece 301. maddesi değil, diğer tüm antidemokratik maddeleri ve Terörle Mücadele Yasası'nın da benzer maddeleri kaldırılmalı; gazeteci, yazar, sanatçı ve öğretim görevlilerine karşı açılmış adli kovuşturmalar durdurulmalıdır.

7. Kürt halkının ve Asuri, Ermeni, Rum azınlıkların temel hakları hiçbir istisna ve sınırlama olmaksızın tanınmalıdır."

"AKP iktidarı eğer, geçmişte yaptığı gibi yukarıda sayılan köklü değişikliklere girişmeden yine birtakım kozmetik reformlar yapmakla yetinecek olursa, Türkiye'de gerçek bir demokratikleşmeden asla söz edilemez ve edilmemelidir."

Not: Bu arada 1980 Askeri Darbesi'nin 27. yıldönümünde, 12 Eylül 1980'den günümüze kadar Info-Türk Vakfı'nın İngilizce ve/veya Fransızca tüm aylık bültenlerine, bundan böyle internette ulaşmanın ve bütün darbe sonrası gelişimi izlemenin mümkün olduğunu hatırlatalım. Bu, Türkiye'de direnişler tarihine bir katkı olarak da nitelenebilir. Adres şöyle: http://www.info-turk.be/bulletins.htm

18 Eylül 2007

LATİN AMERİKA KISIR DÖNGÜYÜ KIRARKEN

12 Eylül'ün 27. yılının yaklaştığı şu günlerde, Brezilya'da Devlet Başkanı Da Silva, "tarihimizin karanlık bir sayfasını açıyoruz" diyerek, *Diretto a Memoria e a Verdade* adlı 500 sayfalık bir kitabı kamuoyuna sundu.

Brezilya işkenceci geçmişi ile yüzleşti.

Kitapta devlete bağlı yetkililerin yaptığı işkence, infaz ve diğer ihlaller detayları ile anlatılıyor ve kurbanların fotoğraflarına da yer veriliyor.

Darısı bizim başımıza.

Brezilya, toplum mühendisliğine soyunan yeni tarz askeri darbelerin de öncüsü olmuştu. Ordu 1964 yılında seçilmiş Başkan Goulart'ı devirdi. Daha sonraki süreçte ordu, bütün siyasal partileri kapattı, yeni partilerin kuruluşunu denetledi, aynı zamanda şirketler kurarak ekonomik hayata da mudahil oldu, siyasal gelişmeleri gözetimi altında tuttu.

"Kontrol altında demokrasi" Brezilya'daki "ulusal güvenlik devletinin" icadı idi.

Türkiye dahil, birçok benzeri "ulusal güvenlik devleti", elemanlarını eğitmek için Brezilya'ya yolladı.

Bunu Uruguay'daki 1973 Haziran darbesi izledi.

1973 11 Eylül'ünde Başkan Allende'yi General Pinochet öncülüğünde deviren Şili Ordusu, bu modeli en son formatına soktu.

Arjantin Ordusu ise darbeden sonra 1976-83 yılları arasında "kirli savaş" yürüterek, on binlerce insanı "kaybetti".

Bütün bu ülkelerde, ordu iktidarı sözde sivillere terk ettikten sonra da, siyasal sistemi denetimi altında tuttu ve insanlığa karşı işlenen suçların soruşturulmasını engelledi, işkenceci ve darbecilere yönelik aflar çıkararak, tarihin bu kirli sayfalarını kapatmaya çalıştı.

Ancak Latin Amerika ordularının bu toplumu militarist temelde yeniden şekillendirme ve ülkelerini vahşi bir kapitalizme teslim etme programları 90'larla birlikte iflas etmeye başladı.

Bir anlamda ABD emperyalizminin petrol peşinde uzak coğrafyalara yönelmesi de biraz olsun Latin Amerika toplumlarına soluk aldırdı.

Mutlak abluka altında tutulan Küba artık kendi kıtasında yalnız değil.

Lula da Silva'nın cunta altında işçi direnişleri içinden yükselen İşçi Partisi, aynı zamanda bütün Latin Amerika solu için Sao Paulo Tartışma Platformu'nu oluşturarak, kıta çapında deneyimlerin aktarılmasına olanak sağladı.

Giderek bütün dünya solu Latin Amerikalıların bu toplantılarını ilgi ile izler oldu.

Brezilya'da Lula da Silva'nın seçilmesinden sonra, bunu Venezüella'da Chavez'in seçilmesi, onu Uruguay'da Tabare Vazquez'in Geniş Cephesinin zaferi izledi.

Arjantin'de ise Peronistlerin sol kanadından Nestor Kirchner seçildikten sonra, IMF'ye meydan okuyarak, ülkesini mali boyunduruktan kurtardı.

Şili'de ordunun devirdiği Sosyalist Parti'nin adayı Michelle Bachelet devlet başkanı seçildi.

Kıtadaki bu sol dalgayı, Bolivya'da MAS'ın (Sosyalizme Yürüyüş Hareketi) Evo Morales'in zaferi daha da yükseltti.

Geleneksel olarak solun uzağında durmuş olan Ekvator'da bile, sol seçimleri aldı.

Brezilya, 1964 darbesinden 43 yıl sonra kendi tarihi ile yüzleşiyor.

1935-39 iç savaş dönemini susku ile geçiren İspanya bile, bugün o karanlık sayfaları açan bir dönem yaşıyor.

Türkiye ise uzun yıllar "vesayet altında" bir demokrasi olmayı sineye çekti.

12 Eylül rejimi hâlâ bir tabu.

Bunu ele alan savcılar kovuldu.

Kitaplar yasaklandı ve yargılandı.

Bırakın 12 Eyül'ü, 12 Mart'ı tartışmak, Denizleri anmak bir mesele haline getirilebildi son yıllarda, adli mekanizmaların gittikçe tutuculaşması ve militarizmin etkisi altına girmesi sonucunda.

Bizde ise 12 Eylül ve militarizm ile ilk ciddi kırılma 22 Temmuz seçimleri ile yaşandı.

Ama sol olmadan bunu ilerletmek mümkün değil.

Türkiye'deki gelişmeleri anlayabilmek için, militarizmin Pentagon eğitimi altında benzer siyasetler izlediği Latin Amerika ülkelerini, Güney Kore, Tayvan, Filipinler ve Endonezya gibi "ulusal güvenlik devleti" örneklerini ve bunların dönüşümünü yakından izlemekte yarar var.

12 Eylül darbesinden sonra, bunu yapmaya çalıştım. Askeri rejimler ve geçiş süreci ile ilgili birçok kitap çevirttim, derlemeler hazırladım, "anlatılan bizim hikayemiz" diye. Bunlar arasında 1986 yılında yayınladığım Alain Roquie'nin "Latin Amerika'da Askeri Devlet"i de vardı.

En karanlık günlerden, gün ışımasının başladığı günleri büyük ilgi ve umut ile izledim.

Şili'de insanlar 80'lerde mahallelerde tencere çalarak cunta rejimini protestoya başlamıştı bile, Lula Brezilya'da kitlesel grevlerin başını çekiyordu, Uruguay'da serbest bırakılan Tupamarolar başkentte coşku ile karşılanıyordu.

Pinochet'in 1998 yılında Londra'da tutuklandığı gün, Paris'deki İnsan Hakları Örgütleri Zirvesi'nde Mayıs Alanı Analarıile, Şilililer ile, "bugünleri de gördük" diye kucaklaşmamızı hatırlıyorum.

Latin Amerikalılar artık subaylarını darbe eğitimi gördükleri Amerikan askeri eğitim merkezlerine yollamıyorlar.

Neo liberal ekonomi politikalarına, globalizme karşı içe kapanarak değil, güçlerini birleştirerek yanıt veriyorlar.

Latin Amerika halkı bu kısır döngüyü, ağır bedeller ödeme pahasına da olsa kırmayı başlattı.

Ve bunda solun birliğinin ve yeni politikalar üretmesinin büyük katkısı oldu.

Darısı bizim başımıza.

4 Eylül 2007

MANDELA'DAN TALABANİ'YE

Geçen hafta çıkan bir yazımda, Mandela'nın hapis yıllarına ait filmin bende yarattığı anılardan söz etmiştim.

Güney Afrika'daki aparthead (ırk ayrımcı) rejimi, yurttaşları renklerine göre ayırt ediyordu. Beyazlar vardı. Siyahlar vardı. Bir de Renkli diye tanımlanan, çoğunluğu Hintli olan Asyalılar. Beyazlar arasında ise Hollanda kökenli olan Afrikaanerler İngilizlere oranla daha üst statüde idi.

Bugün apartheid uygulamasından artık Filistinlilere ve Güney Amerikalı yerlilere ilişkin olarak bahsediyoruz.

İngilizler 20. yüzyıl başında Güney Afrika'yı, Boer Savaşı ile Hollandalıların elinden silah zoruyla almıştı.

Daha sonra ekonomik erki elinde tutan Afrikaanerler, İngiliz sömürgeciliğinin 2. Dünya Savaşı sonrasındaki çöküş döneminde ipleri yeniden ele almayı ve ırk ayrımcı bir rejim inşa etmeyi başardılar.

12 Eylül'ün 90 gün gözaltı düzenlemesi de Güney Afrika'daki ırkçı rejimden araklama idi ve Pinochet Şili'sinden elbette.

1970'li yıllarda Türkiye'de Kürt meselesi tartışılmaya başlandığında, Güney Afrikalı Marksistlerin geliştirdiği, "iç sömürge" tanımlaması, bana bizdeki durumu da açıklayıcı bir kavram olarak gelmişti.

Evet, 1975/76 yılında Yöntem Yayınları için Ulusal Kurtuluş Hareketleri dizisini hazırlarken, bir yandan da Irak Kürdistanı'nda

kurulan Kürdistan Yurtseverler Birliği'nin kuruluşunu ve programını açıklayan metinleri yine Yöntem için çevirmiştim.

Politik olarak iflas eden KDP'ye karşı, alternatif olarak Yekiti'nin kurulduğu haberi, Kürt gençliği ve aydınları arasında bir heyecan dalgasına neden olmuştu.

1975 yılında İran Şahı ile Saddam anlaşmış ve Kürtler, bir kez daha satılmıştı.

Oysa kısa bir süre önce Bağdat'ta çok umutlu bir hava vardı. Otonomi tanınmıştı resmen ve bu, sevinçle kutlanıyordu.

Bunu, Bağdat'ta sıra sıra sallandırılan Kürt aydınlarının ve önderlerinin cesetleri izleyecekti.

Barzani'nin ABD'ye güvenme politikası iflas etmişti.

Ve Kürt aydın çevrelerinde itibarı sıfıra inerken, Yekiti'nin kuruluşu Kürt gençliği içinde büyük umut yaratmıştı, Barzani'nin itibarı neredeyse sıfıra inmişti, Sovyet yanlısı eğilimler güçlenmişti.

O sıralarda Yekiti'nin kurucusu Talabani'nin, İstanbul'a gizlice geldiği de söyleniyordu.

Talabani, Barzani ile birlikte mücadeleye katılmış, sonra çelişkiye düşünce, işi Saddam'ın yanında çarpışmaya kadar vardırmıştı. Bir ara Çinci eğilim de gösterdiği söyleniyordu.

O sıralarda Türkiye'deki Kürt gençliği içinde de ilk ayrım, Sovyet-Çin anlaşmazlığı çerçevesinde gelişecekti.

Bir grup DDKD'yi kurmaya yönelirken, öte yanda Kawa'nın kuruluşuna tanık olunacaktı.

Barzani'nin itibarı sıfırken, Talabani'ninki yüksekti.

1980 yılına gelindiğinde, Kuzey Irak'ta gerek KDP gerekse Yekiti neredeyse sıfırlanmıştı.

Her ikisi de bugünkü İran KDP'si gibi cılız sürgün örgütlerine dönüşmüştü.

Saddam zaten kırsal kesimde köy diye bir şey bırakmamış, her yanı mayınlamış, neredeyse her tepeye adeta kaleleri andıran müstahkem mevkiler inşa ettirmişti.

Bir süre sonra da Saddam, "Anfal" denilen Kürt soykırımını başlatacaktı; Halepçe'ye karşı zehirli gaz kullanılacaktı.

Saddam'ın Kürtlere yönelik Körfez Savaşı sırasındaki son saldırısı sırasında ise milyonlarca Kürt, Türkiye sınırına yığılacaktı.

Sonunda Irak Kürdistanı'nda fiili bir Kürt yönetimi oluştu.

Türkiyeli yetkililer, zaman zaman Barzani ve Talabani ile görüşüyorlardı.

Ama genel olarak bu görüşmelerde, ikinci sınıf bir statüde kabul görüyor, daha çok istihbarat sorumluları ile muhatap oluyorlardı.

Bol bol da "fırça" yiyorlardı.

Büyük medya tarafından aşağılayan bir dil ile hakarete uğruyorlardı.

Bir çeşit "korucu başı" statüsü idi bu.

Ve "terörist başı" diye nitelenen Mandela, dünyada saygı ile karşılanan bir devlet başkanı olurken, bir zaman Türkiye'ye kaçak gelip giden Talabani, Irak Devlet Başkanı oluyordu...

Elbette, Güney Afrika ile Irak'ın dünyaca algılanışının oldukça farklı olduğunu da belirtmek zorundayım.

ABD'nin Irak işgali nedeniyle.

Keşke Mandela'nınki gibi tartışılmaz, üstüne gölge düşürülmemiş bir kabul olsaydı bu.

Bu da belki Kürt trajedisinin bir başka boyutu idi.

Ama her ikisi de, zaman tünelinde "teröristlerin" nasıl "devlet başkanına" dönüştüğünün inanılmaz öyküsüydü.

Bakalım zaman bizlere daha neler gösterecek!.

14 Ağustos 2007

KELLE ALMAK

"Kelle almak" veya "baş kesmek", deyimi yeniden güncelleşti, "Washington Post" yazarı Robert Novak'ın Kuzey Irak'taki Kürt önderliğine yönelik operasyonu sızdırması ile.

Meğer bizim Osmanlının "kelle alma" deyimine Amerikalı özel savaş yetkilileri "baş kesmek" diyormuş...

Kafa aynı kafa olunca, deyimler de birbirine benziyor.

Amerikan western filmlerinin en popüler olanlarından birinin başlığı "Bana Onun Kellesini Getir" değil miydi?

Kızılderili ya da Kürt farketmez!, önemli olan kellesini almak.

İskender'den beri aynı söylem.

Sorunu çözmek için çaba harcamaya ne gerek...

Düğüme kılıç at, kes at...

İşte sana çözüm!

Sorunu çözme, imha et yeter...

1921 kışında, bu kafa ile Türkiye komünist hareketinin önderleri Karadeniz'de boğuldu.

1919 yılında Alman militaristlerinin Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht'in kellesini alması gibi...

1972 Martında Kızıldere'de devrimci hareketin önderleri böyle toplu kıyıma uğradı.

1968 yılında Bolivya'da Che'nin kellesinin alınması gibi...

ABD şimdi yeni bir "armağana" hazırlanıyormuş da, haberin sızdırılması engellenmiş...

Vah Vah, çok üzücü bir durum!..

Osmanlı'da da isyancıların kellesi alınıp, bir sepet içinde ambalajlanıp, Topkapı Sarayına yollanırmış...

Yada "uzlaşma" çağrısı ile isyan önderleri, Saraya çağrılıp, bir ziyafetten sonra, arkada "iple" bekleyen cellatlara boğdurulurmuş.

Demek İmparatorlukların" kelle alma mantığı çok eski bir gelenek...

Şimdi Irak Başbakanı Ankara'da...

Hediye olarak, "size onların başını" getirdim diyesiymiş, bizim medyanın başlıklarına göre...

Artık, gerçek mi, bizimkilerin hevesi mi, anlayacağız.

Aç tavuğun kendini darı ambarında sanması misali.

Yaşlı bir dostumla sohbet ediyorduk.

ABD ile Türkiye'nin ilişkilerini yarım yüzyıldan beri devam eden bir evliliğe benzetti.

Irak'taki Kürt yönetimi ile ABD ile ilişkilerini ise, genç sevgili olan ilişkiye.

Bir tarafta eski sadık, cefakar eş, öte yanda genç, hayat dolu bir metres.

Ve arada müthiş bir kıskançlık ve rekabet...

Ve kocanın ikisini birden idare etmesi, kah birini okşayıp, kah ötekinden makas alarak...

Kah birbiri ile dalaştırarak...

Kocanın işi de zor.

Ne eşten ne sevgiliden vazgeçmek mümkün...

O zaman ikisini de idare etmekten başka yol yok...

O zaman neden bir hediye paketi ile taraflar yatıştırılmasın....

İnsan bazen şaşırıyor, söylemleri izlerken.

Türkiye sanki NATO üyesi değil,

Amerikan üslerini barındırmıyor.

Amerika sanki sadece Irak'ta işgalci.

Oya bir zamanlar bir siyaset bilimci, Latin Amerika'daki milli güvenlik rejimi altındaki ülkeleri, kendi ordularının işgali altında olan ülkeler diye tanımlamamış mıydı?

Yunanistan ve Türkiye 70'li yıllarda birlikte cunta yönetimi altındaydı.

Parola ise, "bizim çocuklar" idi.

Şimdi, birileri, hâlâ aynı yöntemlerle sorunları çözmekte israr ediyor.

Oysa artık, işler tek bir planla değil, çoklu planla yürütülüyor.

A Planı yanında B Planı da hazır tutuluyor.

Militarizm tutmazsa, Liberal İslam projesi niye olmasın?

Ve Türkiye'de birileri birbiriyle, sadece "aynı hizmeti ben daha iyi veririm" rekabeti içinde.

Ve aslında kapalı kapılar ardında pazarlıklar sürerken, halkı aptal yerine koyduğunu sananlar en büyük aptal...

Her seferinde ayaklarına dolaşan oyunlarının sonuçlarından belli değil mi?

Büyük komplo teorisyenleri karşısında aslında halkların ne kadar sade ve bilgece duruşu var.

Ders almayana verilecek kaçıncı ders sırada beklemekte acaba?

Sorunu çözmekten kaçarak, çözüme ulaşılacağını sanmak ne kadar büyük budalalık!

Rosa'nın kellesi alındı ama kaybeden Almanya oldu.

Deniz'in, Mahir'in kellesi alındı ama kaybeden Türkiye oldu.

7 Ağustos 2007

BOSNA SOYKIRIMI ANMASINDAN

Mostar... Mostar'ın Hırvat milliyetçileri tarafından havaya uçurulan, kentin simgesi olan köprünün üzerinden yeniden geçmek farklı bir duyguydu. Kent hâlâ iç savaşın izlerini taşıyor. Terk edilmiş, her yanı delik deşik binalar...

Nefis vadilerden, dağlardan ve ormanlardan geçerek ulaşmıştık buraya. Ve Neretva Köprüsü'ne de uğramadan geçmemiştik.

Halk Kurtuluş Ordusu'nun partizanları burada Nazi ordusunun, Sırp milliyetçisi Çetnik'lerin ve Hırvat faşisti Ustaşa'ların arasına sıkışıp kalmıştı.

Neretva Köprüsü'nü havaya uçurup herkesi şaşırtarak, bir gece içinde başka bir noktadan geçici bir köprü kurarak, çok kayıp verseler de aradan sıyrılıp geçmeyi başarmışlardı.

Yugoslavya nüfusuna oranla 2. Dünya Savaşı'nda en fazla kayıp veren ülke olmuştu. Ama Nazi ordusuna da 300 binin üstünde kayıp verdirmişlerdi.

Yugoslavya'nın birliğini güçlendiren harç, anti faşist direniş olmuştu. Halkların kardeşliği anlayışı derin kökler salmıştı.

Daha sonra Sovyetler ile başlayan gerginlik, Batı'nın da desteği ile güçlü bir ordunun kurulmasına yol açtı. Batı, Tito'yu destekledi.

Halkların kardeşliği anlayışı zaman içinde erozyona uğramaya başladı.

Sonunda herkes kendi evini kurmaya yöneldi.

Sırp milliyetçiliği, daha Tito zamanında ordu ve polis içinde kök salmaya başlamıştı.

Almanya el altından, Hırvat milliyetçilerine destek verirken, Ruslar da Sırp milliyetçilerini destekliyordu.

Bu arada federal ordu da parçalandı.

Sırp faşistlerinin yaptığı Srebrenika katliamının 12. yıl anmasına gidiyoruz.

Yeni bir toplu mezar daha bulunmuştu. Orayı ziyaret ediyoruz.

Bizde 90 yıldır açılmayan toplu mezarlar geliyor aklıma.

O mezarlar insanların belleğinde hâlâ açık duruyor.

Hâlâ gömülmedi onlar.

DNA testleri sayesinde insanlar hiç olmazsa burada sevdiklerinin kalıntılarını bulup törenle gömerek, onların insanlığını bir anlamda iade ediyorlar. Kendileri de bir parça olsun huzur buluyorlar.

Bu insanları en çok inkar yaralıyor.

Bugün Bosna'da soykırım yasakçılığını cezalandıran bir yasa var.

La Hey'deki Uluslararası Mahkeme, her ne kadar Sırbistan'ı doğrudan sorumlu tutmasa da, bu kıyımın jenosit olduğunu tescil eden bir karar aldı.

Bizim parlamentoda ise 1915 Ermeni trajedisini "soykırım" olarak nitelendirmeyi cezalandıran bir yasa önerisi bekletilmekte... Zaten Süryani'nin, Rum'un adı bile yok! Ya Yezidi Kürtleri, İbraniler?..

Bir sırat köprüsünden geçirildiler hep birlikte.

Ya karın soğuğunda, çölün sıcağında heba edilen Anadolu köylüsü?..

Saraybosna'da Sinagog'u ziyaret ediyoruz. 20 binden 12 bini soykırım kurbanı olmuş, çoğu İspanyolca konuşan Bosna Yahudilerinin. Bugün kentte yaşayan ise sadece 700 yaşlı insan. Aynı zamanda müze olan Sinagog'da anti-faşist direnişe katılan Yahudi partizanların resimleri hâlâ onurla sergileniyor.

Çoğu o direnişin mirasını unutturmaya çalışırken...

Mostar yakınlarında Hırvat faşistlerin yaktığı bir Sırp manastırını ziyaret ediyoruz.

Sırp faşistini gören Batılı gözler, her nedense Hırvat faşistlerini görmezden geliyor.

Bu arada pek başarılı olmasa da Saudilerin Vahabi misyonerliğini de unutmamak gerek.

Oysa Bosna kimliği üç inanışı da kapsıyordu.

Ve Saraybosnalılar 1400 gün farklı alt kimlikleri ile Sırp faşistlerine karşı direndiler. Sırp ve Hırvat demokratları da savundular kentlerini.

Ama kırsal kesimde toplumlar silah zoruyla koparıldı bundan.

Ve Batılıların Dayton anlaşması bu durumu tescil etti.

Srebrenika anması için Bosna Hersek'in Sırp Cumhuriyeti Kantonuna giriyoruz. Bu kantonun polisleri pek hoşnut gözle bakmıyor uluslararası grubumuza. Yolumuz boyunca her köşe tutulmuş neredeyse... Önümüzde ise federal polis eskortu. Bizi, yakılıp yıkılan köylerin yer aldığı yoldan geçirmek istemiyor Sırp bölgesinin polisleri. Kürt illerine yaptığımız heyet ziyaretleri sırasındaki görüntüler dökülüyor belleğimden...

17 Temmuz 2007

HRANT'IN DAVASI

Dün Beşiktaş'taydık, Sevgili Hrant'ın katilinin ilk duruşması için. Kalabalığa şöyle bir baktım ve kendi kendime, "Türkiye'de tasfiye edilmek için son arta kalan azınlık biziz herhalde" diye düşündüm.

Tek tip toplum üretmek isteyenler 1999'dan bu yana, birbirini izleyen militarist darbelerin semeresini almaya başladılar. Milliyetçilik zehri toplumun birçok katmanına bulaştırıldı ne yazik ki. Bunun alternatifi ise dincilik olmamalı.

Bu seçimler bağımsız adaylarla bir kırılma noktasını yakalamak için sosyalistlerin elinde son derece önemli bir şans. Bu şans ziyan edilirse, belki de uzun bir süre böyle bir şans gündeme gelmeyecek.

Bundan önceki seçimler, liberal dinciler açısından bir şans yarattı.

Şimdi ise sosyalistler ve yurtseverler açısında yaratıyor.

Bir seferberlik ruhuna ihtiyacımız var.

Dinciler ile milliyetçiler arasında bir başa baş durumunun oluşması çok muhtemel. Bu durumda sosyalistlerin ve yurtseverlerin parlamentoda varolması, dengeleri önemli ölçüde belirleyecek ve kapının aralanmasını sağlayacak.

Ya sosyalizm ya barbarlık diye boşuna söylemedi Rosa Luxemburg. Gerçekten de Nazizm, dünya toplumunu barbarlığın eşiğine getirdi.

Alman bir gazeteci arkadaşım ile sokulmadığımız mahkeme yakınlarında sohbet ederken, Alman halkının kendisine bulaşan aşırı milliyetçilik zehrinden arınmasının, ancak 1945 yılında Almanların bir felaket yaşaması mümkün olduğunda hemfikir olduk.

Alman arkadaşım, "illaki aynı yoldan mı geçmek gerekir" diye sordu.

Galiba felaketler yaşamadan, anlamamız mümkün olmayacak. Daha taze Yugoslav trajedisi gözümüzün önünde dururken.

Türkiye'nin bu felaketi yaşamasının önüne geçebilecek tek güç ise sosyalistler.

Hrant fiili hükümet darbesine yönelik istiksarsızlaşma operasyonlarının kurbanı oldu.

Bu davada sonuna gidilmesi aynı zamanda gerçekten demokratik güçlerin, dikta güçleri karşısında kazanacağı bir zafer olacak.

Yazımı, Hrant'ın anısına yaptığım bir çeviri ile noktalıyorum.

Sana göre yoktu

onlar/Sharon Olinka

–Hrant Dink'in anısına

Kuşlar dönüp duruyor bindiğimiz
Karşıyaka vapurunun çevresinde.
Hava serin. Sana uzatıyorum
Hırkamı. Biz iki kadın,
Genç olmayan artık.
Faulkner ve Hawthorne'u anlatıyorsun
Üniversitedeki derslerinde,
Girişte Atatürk'ün fotoğrafı
6-7 metre boyunda.
Ve toz kalkıyor tekerlerden,
Yukarı doğru daralan yollarda,
Sıra sıra harap evleri geçerken,
Ermeniler yaşadı mı burada?

Diye sorduğumda, bir
Nefret ışığı yansıyor gözlerinde.
Hayır, diyorsun. Burada değil.
Asla. Dışarıda yaşadılar.
Dışarıda. Israr ediyorum.
Bu kentte, tek kişi olsun?
Dışarıdaydı onlar. Dışarıda.

Yazılacak taşları sen
Seçiyorsun.
Unutulacak dükkânları.
Çalınacak toprağı. Gömülecek
Gözlerini çocukların.
Ya da içten kucaklaşmaları.
Ya da şarabın verdiği teselliyi,
Dilin yarığına bıraktığı fes rengini.
Ya da kaşarın keskin kokusunu.

Boş konukseverlik.
Herkese. Bana.
Hayaletlerin tortusunu
Gördüm ben
Kemik zerreli yıkıntılarda.
Nasıl da kolay dönüşebilmiş
Tüm ülkeler
Tek bir yadsıma
Ülkesine.

Sharon Olinka, kültürler arası köprüler kurma gereğine inanan Amerikalı kadın şair. 2006 yılında yayınlanan "The Good City" İzmir'de yaşadığı günlerden ve İzmir'in geçmişinden damıtılmış şiirleri topluyor.

3 Temmuz 2007

BOMBA PATLATMAK

7 yaşlarında idim. Babam o zamanlar Balıkesir vali muavini idi. Yıllarca İstanbul'da kaymakamlık yapmıştı. Tarih 7 Eylül 1955. "Buna nasıl izin verilir" diye söyleniyordu, annemle akşam yemeğinde oturduklarında.

"İstanbul yanıyor, İstanbul alevler içinde!"

Rum, Yahudi, Ermeni aile dostlarımız vardı. Onlar hakkında endişe besledikleri gibi, "onların yüzüne nasıl bakacağız" diye konuştuklarını da hatırlıyorum.

Haklıydılar, "amca", "hala", "dayday" diyeceğimiz bu insanlarla bir daha o eski sıcaklık yaşanmadı.

1950 seçimleri ile başlayan, insanların o bahar havası kısa sürmüştü.

DP'lilerin 1945 yılında utangaç bir biçimde tek parti rejimine karşı ittifak kurmayı bile düşündükleri, ama faşizan CHP gençliğinin sol eğilimli TAN gazetesini tahrip etmesinden sonra şeytan gibi kaçtıkları sosyalistler, daha 1951 yılında bir toplu tevkifatın kurbanı olmuştu. Kore'ye asker gönderilmesine karşı çıkan Behice Boran ve diğer barışseverler de.

Ve 1955 yılında ise artık kurban azınlıklardı.

Önce komünistler ve sosyalistler hallolundu, sonra sıra azınlıklara geldi. Ve 1960'ta ise halledenler halledildi!

Tezgah bir kez kurulmaya görsün, herkesin sırası gelir!

1955 yılında her şey, milliyetçi Batı Trakyalı bir gence, Atatürk'ün Selanik'teki evine bomba attırılması ile başlamıştı.

Dışişleri bakanı Kıbrıs müzakereleri için Londra'da idi. Oradan Ankara'ya mesaj yollamıştı, İstanbul'da milletimizin galeyana açık hissiyatını gösteren biraz çatapat patlatın diye!

Ama seçtikleri bombacı acemi idi. Yunan polisi kısa süre içinde olayı ortaya çıkardı ama, bu arada İstanbul'un en modern semtleri yakılıp yıkılmıştı, azınlıklara yeniden göç yolları görünmüştü.

Bu olaydan dolayı Yassıada Adaletsizlik Mahkemelerinde, cumhurbaşkanı, başbakan, vali bile yargılandı. Ama bombayı koyan, "derin devlet"imizin bir parçası olarak bürokratik hiyerarşide yükseldi, ve huzur içinde emekli oldu.

Bir bomba patlatıldı, hayatımız değişti!

Özel Harpçilerimiz daha sonra, 6-7 Eylül'ün "ilk başarılı operasyonları" olduğunu ağızlarından kaçıracaklardı.

Boşboğaz zabitanı çok seviyorum. İttihatçı ketumluğu birçok olayın sır perdesi altında kalmasına neden olduğu için.

Yaptığı işlerle övünmek isteyen bir emekli zabit de, "bölücülük karşısında gerekli hassasiyeti göstermeyen", ama aslında sadece hukuka bağlı kalmak isteyen, bürokratik geleneğe bağlı kalmaya çalışan dürüst hakim, savcı ve diğer görevlileri "ajite etmek" için, evlerine bomba attırdığını ifşa etmişti.

Hatta bu nedenle yargılanıyor halen.

Kürt savaşına ilişkin anılarını yayınlayan bir emekli general gibi.

Geçen günlerde, Türk basını çok önemli bir haberi manşete taşımak yerine, "küçük" olarak gördü. Bir emekli astsubayın evin-

de "bombalar" ele geçmişti. Yazarı Uğur Mumcu'nun katli hâlâ bir devlet sırrı olan, "Cumhuriyet" gazetesine atılan, "şeriatçılara" mal edilen bombanın da bu "depodan" geldiği yazıldı.

Ankara'da patlayan bombalardan sonra, patlaması beklendiği resmen dillendirilen acaba bu bombalar mıydı?

Bu arada "bomba deposu" sahibinin, Ankara'daki "Danıştay baskını ve kıyımı" ile bağlantılı olduğu da yazıldı.

Birileri "çok tembel" olan "şeriatçılarımız" adına, elbette "hayırseverlik" için (!!!) kurşunu sıkıvermişti milliyetperver bir gencimiz.

Hani Tansu hanımın "kurşunu sıkan da var olsun, yiyen de" deyişi hesabı…

Her şey, vatan ve millet için değil mi!

Ve geçmişte hukuğa bağlı kalma geleneği güçlü olan önemli bir kurum, bir anda "bitaraf" olmaktan çıkıp, bir taraf oluvermiş, vatanperver ve milliyetperver hissiyat ve bu arada korku ve öfke galeyana getirilmişti.

Artık hakimlerimiz hem öfke hem endişe doluydu. Artık "gerekeni yapmaya" hazır bir ruh hali içine girmişlerdi.

Ankara'nın "modern" ve "aydın" diye nitelenen kesimleri artık geceleri rüyalarında "gericiler tarafından gırtlağı kesilen Kubilay" kabusları görmeye başlamıştı.

Ankara'nın milliyetçi dinci kırması, her devrin adamı belediye başkanı da, bu korkuları çoğaltmak için elinden geleni ardına koymamıştı doğrusu.

Şimdi sis perdesi içinde Danıştay baskınını yapan, Akın Birdal'a, Hrant'a kurşun sıkan, ailesini taciz etmekten vazgeçmeyen, Orhan Pamuk'u lanetliyen, Şemdinli kitapçısına bomba koyan kişiler arasındaki göbek bağı belirmeye başlıyordu. Susurluk benzeri kazalar, "bomba depoları" birbirini izliyordu.

Ama ne fayda.

Bu arada Sur Belediye Başkanı ve Belediye Meclisi Danıştay kararı ile fesh edildi.

Evrensel ana dil hakkını hayata geçirdikleri için.

Bu TBMM'nin feshedilmesi kadar ciddiye alınması gereken bir olaydır.

Zaten onun da "fesh" edilmesine az kaldı ya!

19 Haziran 2007

EMİL AĞABEY'İ HATIRLAMAK

Emil Ağabey'in anısı o kadar canlı ki. Bilgi Üniversitesi'nde iki gün süren Düşünce Özgürlüğü için 5. Uluslararası İstanbul Buluşması sırasında onu düşündüm. O daha İHD oluşmadan çok önce, 12 Mart sonrasında insan hakları mücadelesinin bayrağını bir yazar olarak açmıştı. Önümüzdeki 10 Aralık'ta aramızdan ayrılalı 15 yıl olacağına inanmak çok zor.

O, galiba aydınlar arasında Batılı anlamda tanıdığımız ilk "liberal"di, gerçekten serbest düşünceli ilk insandı. Belki de, siyasi tutsakların anneleri bunun için onu daha bir sevmişti. Karşıtlarını bile kendine saygılı davranmak, saygı göstermek zorunda bırakmıştı. Bizim Emil Ağabey'imiz, savcıların, polislerin ise Emil Bey'i idi. O bir aristokrattı, lanetlilerin arasında bir beyefendi, bir centilmendi...

Türkçeyi o kadar güzel yazan ve konuşan insana az rastladım. İyi bir edebiyat gustosu vardı ve gerek Türkiye'de gerekse Anglosakson dünyasında yeni yayınları yakından takip ederdi. Üniversite eğitimini ve master çalışmasını 40'lı yılların sonunda en iyi Amerikan üniversitelerinden olan Michigan ve Harvard'da yapmıştı. Ondan sonra da Batı'daki yayınlar ile ilişkisini kesmemişti. Amerika'da yükselen yeni Zenci Kadın yazarları kuşağını onun aracılığı ile tanımıştım. Toni Morrison gibi... Türkiye'de kimseler bilmezken Amin Maluf onun masasının üstünde idi.

Türkçenin en iyi deneme ustalarından biri idi. Ne yazık ki, üzerinde çalıştığı roman yarım kaldı... Taslak haliyle bile Türk edebiyatının en değerli metinlerinden biri olduğuna inanıyorum.

12 Eylül sonrasının ender nefes alınan yerlerinden biri olan Akademi Kitabevi sürekli uğrak yerleri arasında idi. Orada yeni yayınlar Emil Bey için özel olarak ayrılırdı. Burası yalnızca bir kitabevi değil, aynı zamanda yazar ve aydınların buluşma noktasıydı. Akademi'nin, yeni yazarlara ödüller vererek, onların okur ile buluşmasını sağlayan bir işlevi de vardı. Böylelikle 78 kuşağının hapsedilen yeni sesleri ilk kez bu ödüller aracılığıyla kamuoyuna duyurulabildi.

Bunlar arasında "Şafak Türküsü"nün Nevzat Çelik'i de vardı. Bu kararın ardındaki etkileyici kişi ise Emil Galip'ti elbette.

Emil Ağabey aynı zamanda Cumhuriyet gazetesinin verdiği Yunus Nadi Ödülleri'nin jürisinde de yer almıştı. Orada da, nice kavgalar vererek, ödülün Mecit Ünal'ın "Metris Röportajlarına" verilmesi konusunda jüriyi ikna etmeyi başarmıştı.

O dönemin iklimi içinde jürileri ikna etmek kolay bir iş değildi. Bu genç insanlar, "terörist" olarak, idam talebiyle yargılanıyor ve kamuoyuna "canavar"lar, "kanlı katil"ler olarak sunuluyorlardı.

Türk basınının duayenlerinden, TRT kurumunun kurucularından biri olmasına karşın, belki de ilk "andıçlanan" oydu, adı kara listelere konan ilk gazetecilerimiz arasında idi... Daha 50'li yıllarda Türk basını için yazmaya başlamasına karşın... Bildiğim kadarı ile ilk "Tercüman"da yazmaya başlamıştı. 50'li yılların ortasında Demokrat Parti, otoriter yönelimler göstermeye başlayınca, derhal eleştirel bir tavır almış ve sevilen bir yazar olmasına karşın, kapı önüne konulmuştu. O yıllarda, Türkiye'nin ilk gerçekten "liberal" denebilecek partisi olan Hürriyet Partisi'nin kurucuları arasında yer almıştı. Daha sonra, iki partili sistem, bu partiyi CHP'ye katılmak zorunda bırakmıştı.

Türk televizyonunun kurucu "babası" olan Mahmut Tali Öngören, en yakın dostları arasındaydı. 61 Anayasası'nın en olumlu yanlarından biri, üniversite yanında TRT'ye de siyasal iktidar karşısın-

da "özerk" bir konum tanımış olmasıydı. Emil Galip, TRT içinde çok iyi bir çevirmenler ekibi kurdu. Bunlar arasında Adalet Ağaoğlu, Nazlı Tlabar, Murat Çelikkan'ın annesi olan Esin Talu, Şiar Yalçın gibi isimler de vardı. Dünyanın önemli yayın organları, dergileri, gazeteleri, radyoları takip ediliyor ve Türkçeye çevriliyordu. Bu çeviriler, "Dünya Sorunları" adı altında, teksirle 100 adet olarak çoğaltılıp, karton kaplı bir ciltle, devletin zirvesinde yer alan isimlere ve basının bazı önemli yazarlarına, "okurlar" umuduyla iletiliyordu. Emil Galip sayesinde Türkiye'yi yönetenler 1967 yılındaki 6 gün savaşını günü gününe izleyebildiler.

Dünya Sorunları'nın son nüshasının başlığı, "Dünya 12 Mart Müdahelesini Nasıl Değerlendiriyor?" idi... Bu bardağı taşıran son damla oldu ve Mahmut Tali Bey ve Emil Bey TRT'den kovuldular. Daha sonra bütün TRT yönetimi, Emil Bey de aralarında olmak üzere, TBMM'nin KİT komisyonu tarafında sorguya çekileceklerdi, hesapları didik didik edilecek, ama alınlarının akı ile çıkacaklardı bu sınavdan.

Ama sorguya çekilmek bunla kalmayacaktı. Ordu destekli sözde "reformcu" Prof. Dr. Nihat Erim hükümeti hürriyetlere şal çekmiş, sıkıyönetim aracılığıyla devrimci avına çıkmıştı. Balyoz operasyonları sırasında aydınların ve yazarların evleri de özel olarak basılmıştı. Herkes evlerinde kitaplarını yakmakla meşguldü.

Bu korku filmi atmosferine karşın, bazı cesur aydınlar evlerini, sürek avına tabi tutulan genç devrimcilere, sosyalistlere açtılar. Bunlar arasında Emil Galip de vardı elbette, Murat Belge, Yılmaz Güney, Cevat Çapan, Aydın Engin, Ayşe Nur ve nice cesur insan... Ve bunun bedelini de ödediler...

Emil Galip işkence olgusu ile bizzat kendi bedeninde böyle tanıştı. Suçu ağırdı: Denizlerin idam edilmemesi için imza toplamak, evinde devrimcileri barındırmak. Ama Erdal Öz ve diğerleri ile birlikte, komik bir biçimde suçlandılar: Uçak kaçırma eylemini örgütlemek! Tıpkı, İstanbul'da Sebahattin Eyüboğlu, Vedat Günyol, Azra Erhat, Tilda Gökçeli'nin hümanist aydınlar çevresinin "komünist teşekkül oluşturmak" ile suçlanması gibi...

Ve Emil Galip, işkenceye maruz kalmasını şahsi bir sorunu olmaktan çıkardı, Türkiye'de insan hakları ihlallerini sürekli takip eden ve işkence ile mücadele eden, siyasi tutukluları ve ailelerini sahiplenen ilk köşe yazarı oldu. 12 Mart karanlığını deşmeye çalışan "Yeni Ortam" gazetesinin en çok okunan yazarıydı. Ama bu aynı zamanda, büyük basın ile köprülerin atılması anlamına geliyordu. Bundan böyle sadece muhalif basın için yazacak, 35 aydın ve yazarla birlikte 1979 yılında "Demokrat" gazetesinin kurucuları arasında yer alacaktı. Yazılarında sürekli olarak işkence olayının üzerine gitti. Onun önerisi üzerine, "Demokrat" bir keresinde, elektrikli manyeto görüntüsünü manşetine taşıyarak, "Bu nedir Bay Demirel?" diye başlık atacaktı.

Bizzat İstanbul Sıkıyönetim Komutanı General Necdet Üruğ'dan randevu alarak, nasıl işkence yapıldığını anlatma cesaretini de gösterecekti. Ama bu cesareti, ona karşı bir saygı da yaratacaktı.

"Demokrat" gazetesi bir örgüt organı olarak nitelendi. Emil Galip ve Arslan Başer ve gazetenin diğer ortakları, 12 Eylül sonrasında kapatılan gazetelerine sahip çıkarak, kurumun uzun süre yaşamasını sağladılar, yeni bir muhalif gazete yaratma düşünü diri tuttular. Sürünerek devam eden "Demokrat" gazetesi davası ancak 10 yıl sonra beraat ile sonuçlanacaktı.

Yazarlar Sendikası yöneticisi olarak ve yazıları nedeniyle ayrıca yargılanıyordu. Bu davalardan en trajik olanı ise, işkencede öldürülen bir genç ile ilgili "işkence yoktur" diye rapor veren askeri doktorla ilgili olanı idi. Emil Galip'in eleştirisinden bir süre sonra, bu askeri doktor, üniversiteyi yeni bitirmiş olan maktulün kardeşi tarafından öldürüldü. Emil Galip "azmettirici" olarak gözaltına alındı, ama daha sonra hakkında dava açılmadı.

12 Eylül döneminde Emil Galip, kişi olarak adeta bir insan hakları örgütü olarak çalıştı, Af Örgütü ve diğer uluslararası insan hakları örgütleri ile temastan çekinmedi. Damadı ve kızı nedeniyle zaten kendisi de artık bir siyasi tutuklu ailesi idi. Diğer ailelerle birlikte davrandı, evini onlara açtı, 1985'te İHD kurulurken açması gibi. Evi, sonunda İHD ofisine dönüştü.

Emil Galip, 1990 yılında bir yol ayrımına gelen İHD'nin yönetiminden kendi iradesi ile çekildi. Bir anlamda hedefine de kısmen ulaşmıştı. 12 Eylül siyasi tutuklularının, Kürtler dışında hemen hepsi, 141 ve 142. maddenin kaldırılması ve yeni infaz yasasıyla birlikte serbest kaldı. Artık İHD'nin gündemini birincil olarak hapishaneler sorunu yerine, zaten Türkiye'nin de gündeminde zirveye tırmanan Kürt sorunu işgal etmeye başlayacaktı.

Emil Galip daha farklı bir İHD tahayyül ediyordu. Bu hayal, gerçekleşmesi gereken bir olgu olarak geçerliliğini hâlâ koruyor.

29 Mayıs 2007